

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
HADİS BİLİM DALI

**ŞÎ'Â'YA GÖRE RUKYE RİVAYETLERİ VE EHL-İ
SÜNNET RİVAYETLERİ İLE MUKAYESESİ**

(KİTÂBU TIBBİ EHL-İ BEYTİ'N-NEBÎ ÖZELİNDE)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Veli ATMACA

HAZIRLAYAN
Ayşe DUMANLI

ELAĞIĞ-2012

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANA BİLİM DALI
HADİS BİLİM DALI

ŞÎ'Â'YA GÖRE RUKYE RİVAYETLERİ VE EHL-İ SÜNNET
RİVAYETLERİ İLE MUKAYESESİ
(KİTÂBU TIBBİ EHL-İ BEYTİ'N-NEBÎ ÖZELİNDE)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Doç. Dr. Veli Atmaca

HAZIRLAYAN

Ayşe DUMANLI

Jürimiz, 24.09 2012 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonunda bu yüksek lisans tezini oy birliği / oy çokluğu ile başarılı saymıştır.

Jüri Üyeleri:

1. **Prof. Dr.**

2.

3.

4.

5.

F. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun tarih ve sayılı kararıyla bu tezin kabulü onaylanmıştır.

Prof. Dr. Enver ÇAKAR

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

ÖZET**Yüksek Lisans Tezi****Şî'â'ya Göre Tıbb-ı Nebevi Rivayetleri ve Ehl-i
Sünnet Rivayetleri İle Mukayesesi
(Kitâbu Tıbbı Ehl-i Beyti'n-Nebî Özelinde)****Ayşe DUMANLI****Fırat Üniversitesi****Sosyal Bilimler Enstitüsü****Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı****Hadis Bilim Dalı****Elazığ - 2012, Sayfa: XII + 178**

İslâm Mezheplerinin hadis algısı ve hadisi kabul şartlarında farklılıkların olduğu bilinmektedir. Özellikle mezheplerin hadis kaynaklarında yer alan rivayetlerin birbiriyle ortak olanlarının yanı sıra birbirinden tamamen farklı rivayetler de bulunmaktadır.

Ehl-i Sünnet hadis kaynaklarında “Kitâbu't- Tıbb veya et- Tıbbu'n- Nebevî” bölümleri yer almaktadır. Bunun haricinde müstakil Tıbbu'n- Nebevî'ler de telif edilmiştir. Ancak hadis kabul şartları ve rivayete verdiği değer bakımından Şî'â'nın Tıp konusuna nasıl baktığı ve Tıbbu'n- Nebevî'yi nasıl değerlendirdiği incelenmeye değerdir. Bu itibarla İmamların Tıbbı adıyla yazılmış eserler çerçevesinde Tıbb-ı Nebevî konusu Şî'â bakış açısıyla ele alınmıştır. Bu itibarla İmamların Tıbbı adıyla yazılmış eserler çerçevesinde Tıbb-ı Nebevî konusu içinde yer alan Rukye rivâyetleri (Şifa Hadisleri) İslam düşünce geleneğinin iki büyük ekolü olan Ehl-i Sünnet ve Şî'â hadis kaynakları arasında mukayeseli olarak ele alınıp değerlendirmesi yapılmıştır.

Hiz. Peygamber'in tıbbi tavsiyeleri içerisinde Rukye hadislerinin Şî'â'da nasıl değer bulunduğu ve bu mezhep mensuplarının Rukye'ye yüklediği ilmi ve dini değer, bu konuda yazılmış eserlerde yer alan rivayetlerden hareketle açıklığa kavuşturulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ehl-i Sünnet, Şî'â, Tıbb-ı Nebevi, Rukye

ABSTRACT

Master Thesis

**The comparison between sunnis' narratives and shia's narratives of the medicine
of the prophet (Hz. Mohammed (s.a.s.))
(Kitâbu Tıbbı Ehl-i Beyti'n-Nebî Özelinde)**

Ayşe DUMANLI

Fırat University

Institute of Social Sciences

Major Field of Study of Basic Islamic Sciences

Field of Hadith

Elazığ - 2012, Page: XII + 178

It is a known fact that there are some differences between the perception of hadith and the conditions for the acceptance of hadith in Islamic Madhabs. Especially, some of the narratives within the sources of hadith in different madhabs are same but some are completely different from each other.

In Sunni hadith sources, there are chapters of “The Book of Medicine or The Medicine of the Prophet”. Other than that, some books were published in the name of “Medicine of the Prophet” separately. However, in respect to the importance he pays for the conditions for the acceptance of hadith and the narrative, Shia's opinion for Medicine and his evaluations of Medicine of the Prophet are worth examining. In this respect, within the framework of the books named “The Medicine of Imams”, the subject of “Medicine of the Prophet” is examined according to Shia's point of view. In this respect, within the framework of the books named “The Medicine of Imams”; The Narratives of Rukye (Healing Hadiths) which is a subtopic of “Medicine of the Prophet” is evaluated through comparison between two major schools of Islamic tradition of thought which are based on Sunni and Shia hadith sources.

With respect to the medical advices of Hz. Mohammed, the reason behind the value of the Hadiths of Rukye in Shia and Shiis' understanding of wisdom and religious value for Rukye; are clarified according to the narratives within the books of this field.

Key words: Sunnis, Shia, Medicine of the Prophet, Rukye

İÇİNDEKİLER

ÖZET	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
ÖNSÖZ	X
KISALTMALAR	XII
GİRİŞ.....	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Şİ'Â VE HADİS	3
1.1. Şî'â Hadis Edebiyatının Doğuşu ve Gelişimi	3
1.1.1. Klasik Hadis Kaynakları	3
1.1.1.1. Kûleynî ve el-Kâfî fî Usûlî'd-Din	4
1.1.1.2. Kummî, Men lâ Yahzuruhu'l-Fakîh	5
1.1.1.3. Tûsî, Tehzibu'l-Ahkâm ve el-İstîbsâr.....	5
1.1.2. Derleme Hadis Kaynakları	6
1.1.2.1. Feyz el-Kâşânî, Vâfî	6
1.1.2.2. Hurru'l-Âmilî, Vesâilü's-Şî'â.....	6
1.1.2.3. Meclisî, Bihâru'l-Envâr	6
1.1.2.4. Nurî et-Tabersî, Müstedrekü'l-Vesâil	7
1.2. Şî'â'nın Hadis Anlayışı.....	7
1.2.1. Şî'â'nın Hadis ve Sünnet Anlayışının Ehl-i Sünnetle Karşılaştırılması.....	7
1.2.2. Şî'â'nın Sahabeye Bakışı	8
1.2.3. Şî'â'ya göre Hadislerin Yazımı (Kitabet)	12
1.2.3.1. Hz. Peygamber'in Tutumu	13
1.2.3.2. Ashâbın Tutumu	14
1.2.3.3. İlk Dört Halife Döneminde Hadis Yazımı.....	14
1.2.4. Şî'â'da Rical Tenkidi	15
1.2.5. Şî'â Ve Tasavvuf Anlayışı	17
1.2.6. Şî'â'da Masumiyet	19
1.2.7. Şî'â'nın Tıbbî Nebeviye Bakışı.....	22

İKİNCİ BÖLÜM

2. RUKYE YAPILAN HASTALIKLAR VE DUALAR	25
2.1. Câiz Olan Dua Tılsım ve Sihir.....	25
2.1.1. Câiz Olan Dualar.....	25
2.1.2. Caiz Olan Dua Tılsım ve Sihirler.....	27
2.1.3. Bazı Tılsımlar Tuzaktır	27
2.2. Genel Hastalıklar ve Rukye	28
2.2.1. Şumullü Bir Dua	28
2.2.2. Tüm Hastalıklar İçin Dua.....	30
2.2.3. Haftanın Günlerine Özel Dua.....	31
2.2.3.1. Cumartesi Duası	31
2.2.3.2. Pazar Günü Duası	35
2.2.3.3. Pazartesi Duası	36
2.2.3.4. Salı Duası.....	37
2.2.3.5. Çarşamba Duası.....	38
2.2.3.6. Perşembe Duası	39
2.2.3.7. Cuma Duası	40
2.2.4. Genel Hastalıklar.....	40
2.2.5. Er- Rıza'nın Her Türlü Hastalık ve Korkuya Karşı Duası	41
2.2.6. Gençlere Okunacak Dua	42
2.2.7. Oğlu Hasta Bir Annenin Duası	42
2.2.8. Bazı Hastalıklar	43
2.3. Bedensel Hastalıklar İçin Rukye.....	44
2.3.1. Muhtelif Baş Ağrıları	44
2.3.1.1. Değişik Baş Ağrısı	45
2.3.1.2. Migren	47
2.3.1.3. Başa Sıcak Geçmesi	49
2.3.1.4. Genel Baş Ağrıları	49
2.3.1.5. Baş Dönmesi ve Gözlerin Beyazlığı.....	50
2.3.2. Ağız ve Diş Hastalıkları	51
2.3.2.1. Ağız Ağrıları.....	51
2.3.2.2. Diş Ağrısı.....	52
2.3.2.3. Diş İçin Muska	53

2.3.2.4. Diş İçin Tecrübe Edilmiş Bir Dua	54
2.3.3. Göz ve Kulak Ağrıları	55
2.3.3.1. Göz Ağrısı	55
2.3.3.2. Kulak Ağrısı	56
2.3.3.3. Kulağa Kaçan Toz ve Kum	57
2.3.3.4. Sağırılık	58
2.3.3.5. Göz İltihabı	59
2.3.4. Mide ve Karın Hastalıkları	60
2.3.4.1. Karın Ağrısı	60
2.3.4.2. Dalak Ağrısı	62
2.3.4.3. Kolik	63
2.3.4.4. Karın Üşümesi ve Kolik	64
2.3.4.5. Karın Ağrısı ve Nazar	64
2.3.4.6. Al Basması	65
2.3.4.7. Karın Hastalıkları	66
2.3.4.7.1. Karın Gurultusu	67
2.3.4.7.2. Karın Şişkinliği	67
2.3.5. Ateşlenme	68
2.3.5.1. Allah Resûlü'nün Ateşe Yönelik Duası	68
2.3.5.2. Ateş Nöbeti	73
2.3.5.3. Dört Günde Bir Gelen Ateş İçin Etkili Ve Tecrübe Edilmiş Bir Tılsım	73
2.3.5.4. Ateşten Muzdarib Bir Kişinin Gömleği Hakkında	74
2.3.5.5. Ateş İçin Buğday Serpiştirmek	75
2.3.6. Diğer Vücut Ağrıları ve Hastalıkları	75
2.3.6.1. Bedeni Zayıflık	75
2.3.6.2. Sırt Ağrısı	76
2.3.6.3. Uyluk Ağrısı	77
2.3.6.4. Mesane Ağrısı	77
2.3.6.5. Genital Bölgelerdeki Ağrılar	78
2.3.6.6. Basur	79
2.3.6.7. Baldırlardaki Ağrılar	79
2.3.6.8. Ayak Ağrısı	80
2.3.6.9. Ayak Tabanı ve Diz Ağrıları	81

2.3.6.10. Eklemelerdeki Şişlikler	82
2.3.6.11. Siyatik.....	83
2.3.6.12. Verem	84
2.3.6.13. Çıban.....	84
2.3.6.14. Eklemelerde Zonklayıcı Kan Damarları	85
2.3.6.15. Devam Eden Ağrılar	85
2.3.6.16. Düşme ve Yaralanma	86
2.3.6.17. Nefes Darlığı	87
2.3.6.18. Öksürük	89
2.3.6.19. Sıcak Kan.....	91
2.3.6.20. Siğil.....	92
2.3.6.21. Kistler	94
2.3.6.22. Vücüttaki Bir Şişlik Hakkında.....	95
2.3.6.23. Düşme Hastalığından Muzdarip Kişilerin Tedavisi Hakkında.....	95
2.3.6.24. Zonklayan Kan Damarları	96
2.3.6.25. Akbaba Biti.....	97
2.3.7. Hamilelik ve Doğum Hakkında Rukyeler.....	97
2.3.7.1. Cinsel İktidarsızlık.....	97
2.3.7.2. Kısırlık	99
2.3.7.3. Hamilelik	100
2.3.7.4. Doğum Sıkıntısı.....	102
2.3.7.5. Doğum Sancısı.....	103
2.3.7.6. Doğum	104
2.3.7.7. Yeni Doğana Muska	106
2.3.7.8. Kısrağın Doğum Yapması İçin Dua	108
2.4. Manevi Hastalıklar (Akıl ve Ruh Hastalıkları).....	109
2.4.1. Akıl Hastalığı	109
2.4.2. Korku.....	110
2.4.3. Kalpteki Korku ve Endişe	110
2.4.4. Yalnızlık Hakkında	111
2.4.5. Günaha Meyletme	112
2.4.6. Ölüm Korkusu	113
2.4.7. Telkin	114

2.5. Korunma ve Bereket Rukyeleri	115
2.5.1. Korunmak Üzere Yapılan Dualar.....	116
2.5.1.1. Huysuz Hayvanı Uslandırma.....	116
2.5.1.2. Seyahat İçin Emniyet Duası	116
2.5.1.3. Muzdarip Olanlara Dik Dik Bakılması.....	117
2.5.1.4. Hükümdarı Ziyaret Etmek İsteyenin Okuması İçin Bir Dua.....	118
2.5.1.5. Hırsızlara Karşı Bir Dua	119
2.5.1.6. Kötülerin Zararından Korunma Duası.....	120
2.5.1.7. Sıkıntıdan Kurtulma	121
2.5.2. Bereket Duaları	123
2.5.2.1. Yemekte Besmele	123
2.5.2.2. Bolluk ve Çocuklar İçin (Bereket Duası)	123
2.6. Nazar Sihir ve Büyü Hakkında Rukyeler	124
2.6.1. Nazar Hakkında Rukyeler	124
2.6.1.1. Karın Ağrısı ve Nazar.....	124
2.6.1.2. Kem Göz Hakkında	125
2.6.1.3. Kem Gözden Korunma.....	126
2.6.1.4. Hayvanlara Nazar Duası.....	127
2.6.2. Sihir ve Büyü Hakkında	128
2.6.2.1. Büyülenme ve Tuzağa Düşürülme	129
2.6.2.2. Sihirden Korunma ve Kurtulma	134
2.6.2.3. Büyüden Korunma.....	135
2.6.2.4. Büyülenmeye Yönelik Bir Tılsım	137
2.7. Cin ve Şeytan İlişmesi	138
2.7.1. Cin Çarpması.....	138
2.7.2. Cinlerden Korunmak.....	139
2.7.3. Şeytan Tasallutu	139
2.8. Hasta Ziyareti ve Ölüm Hakkında	140
2.8.1. Hasta Ziyareti.....	140
2.8.2. Ciddi Ölüm.....	141
2.8.3. Ölen Kişinin Durumu.....	141

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ŞÎ'Â VE EHL-İ SÜNNET'TE ORTAK OLAN RUKYE HADİSLERİ	144
3.1. Göz İltihabı	148
3.2. Karın Ağrısı	149
3.3. Allah Rasulü'nün Ateşe Yönelik Duası.....	150
3.4. Muzdarip Olanlara Dik Dik Bakılması.....	155
3.5. Doğum Sıkıntısı	156
3.6. Düşme ve Yaralanma.....	157
3.7. Büyüden Korunma.....	157
3.8. Baş Dönmesi ve Gözlerin Beyazlığı.....	162
3.9. Sıcak Kan.....	163
3.10. Akbaba Biti	163
3.11. Sıkıntıdan Kurtulma.....	164
SONUÇ	166
BİBLİYOGRAFYA	170
ÖZGEÇMİŞ	178

ÖNSÖZ

Dua, Hz. Âdem'in yeryüzüne gönderilişinden itibaren insanla yüce yaratıcı arasındaki en temel iletişim aracı olmuştur.

Hidayet kaynağı olan yüce kitabımızda hangi durumlarda nasıl dua edileceği bildirilmekte Peygamberler ve salih kimselerin dualarından örnekler verilmektedir. Kur'an'ın tebliğ ve tebyin edicisi Hz. Peygamber (s.a.s.)'de bize her konuda olduğu gibi bu konuda da örneklik etmektedir. Nitekim hadis kitaplarımızın dua ile ilgili bölümlerinde Hz. Peygamberin her konu ile ilgili duaların olduğu görülmektedir. Kur'an-ı Kerim ve Hadis-i Şeriflerin tamamına bakıldığında duaların, başa gelmesi muhtemel olan sıkıntılara karşı istiaze (sığınma), işlenen bir günahahtan dolayı istiğfar veya bir musibetten dolayı Allah'tan medet umma anlamı taşıdığı görülecektir.

Kul ile Allah arasında kurulan manevi bir bağ olan duanın hastalığın tedavisi için ne anlam taşıdığı meselesi incelenmeye değer bir konudur. Fakat bizim amacımız hastalıklar için yapılan ve okuyarak tedavi anlamına gelen Rukye rivayetlerinin Şî'â ve Ehl-i Sünnet rivayetleri açısından mukayesesini yapmaktır. Bize göre bazı insanlar teberrük vesilesinin ötesinde mutlak tasarruf sahibi gibi algılanmışlardır. Bunun en güzel örneği, tarih kitaplarından öğrendiğimiz kadarıyla tıp bilgisine sahip kimselerin aynı zamanda ilahi güce de sahip kişiler olarak algılanmalarındır. Bu bağlamda dua edenin hüviyeti; Allah nezdindeki sevgisi, toplumun dua eden kişiyi nasıl algıladığı, tedavide Hz. Peygamber'in haricindeki kişilerin de etkili olabileceği yolundaki kanaatimiz imamlardan gelen rivayetlerin tetkik edilmesinden sonra netlik kazanacaktır.

Rukye hadislerinin Şî'â'da nasıl değer bulunduğu ve bu mezhep mensuplarının Rukye'ye yüklediği ilmi ve dini değerın tesbit edilmesi maksadıyla hazırlamış olduğumuz araştırmamız, bir giriş ve üç bölümden ibarettir.

Birinci bölümde, Şîî kaynaklar Şî'â'nın Hadis ve Sünnet Anlayışı, Sahabeye Bakışı, Hadislerin Yazımı, Rical Tenkidi, Şî'â ve Tasavvuf Anlayışı, Ehl-i sünnet ve Şî'â'da İsmet İnancı ve Şî'â'nın Tıbb-ı Nebvî'ye Bakışı hakkında kısaca bilgi verdik.

İkinci bölümü okuyarak tedavi (rukye) ilgili hadislerin Arapça metinlerine ayırdık. “Kitabu Tıbb-ı Ehl-i Beyti'n-Nebi” isimli eserde Rukye başlığı altında zikredilen rivayetleri, bu kavilleri isnatları ile birlikte veren, “Tıbbu'l Eimme” isimli eserden aldık. Ayrıca aynı rivayetlerin başta Şî'â'nın Sünen-i Erba'a'sı olmak üzere diğer derleme

eserlerde geçtiği yerlere de çalışmamızda işaret ettik. Şî'â Shamile, Noor 2 isimli programlardan istifade ettik.

Kütüb-i Sitte'yi esas alarak tesbit etmeye çalıştığımız bu konudaki Ehl-i Sünnet rivayetlerini ise Concordans (Mu'cemu'l- Müfehres li Elfâzi'l- Hadîsi'n- Nebevî) yardımıyla bulup kaynaklarından metnini tesbit yoluna gittik.

Üçüncü bölümde ise “Ortak Hadisler” başlığı altında Şî'â ve Ehl-i Sünnet kaynaklarında geçen rivayetlere yer verilmiş olup kısa bir sonuç ve bibliyografya bölümü ile çalışma hitama erdirilmiştir.

Yüksek lisans eğitimi boyunca ilminden faydalandığım, insani ve ahlaki değerlerini örnek edindiğim, öğrencisi olmaktan onur duyduğum ayrıca tecrübelerinden yararlanırken göstermiş olduğu hoşgörü ve sabırdan dolayı değerli hocam ve tez danışmanım Doç. Dr. Veli Atmaca Bey'e, teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Elazığ- 2012

Ayşe DUMANLI

KISALTMALAR

age.	: Adı geçen eser
a.s.	: Aleyhisselam
AÜİF	: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi
AÜİFD	: Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi
b.	: Bin, İbni (Oğul)
Bkz.	: Bakınız
c.	: Cilt
c.c	: Celle Celalüh
Çev.	: Çeviren, Tercüme eden
DİA	: Diyanet İslam Ansiklopedisi
Haz.	: Hazırlayan
Hz.	: Hazreti
Ktp.	: Kütüphane
No.	: Numara
r.a.	: Radiyallahu anh
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
s.a.s.	: Sallallahu Aleyhi Ve Sellem
Trz.	: Baskı tarihi yok
Ünv.	: Üniversite
vd.	: Ve Devamı
Yay.	: Yayınları
Yrz.	: Basım yeri yok

GİRİŞ

1. Konunun Amacı ve Önemi

Tezimizin amacı, Hz. Peygamber'in tıbbi tavsiyeleri içerisinde Rukye hadislerinin Şî'â'da nasıl değer bulduğu ve bu mezhep mensuplarının Rukye'ye yüklediği ilmî ve dinî değeri, bu konuda yazılmış eserlerde yer alan rivayetlerden hareketle açıklığa kavuşturmadır.

Sünnî hadis kaynaklarında önemli bir yer tutan Rukye özelinde et-Tıbbu'n-Nebevî konusu ve buna dair rivayetlerin bazı Sünni mezheplerce "Sünnet olarak görüldüğü, vahiy mahsulü sayıldığı gibi görüşlere karşılık bazıları ise dünya işlerinden yani nebevi emir teşkil etmediği, dolayısıyla "Sünnet" değeri taşımadığı yolunda kanaatimiz söz konusudur. Nübüvvet, İmamet ve Vahiy inancı itibarıyla Ehl-i Sünnet'ten önemli farklılıklar içeren Şia'ya göre Tıbb-ı Nebevî'de Rukye'ye yüklenen değerler ortaya çıkarılmasıyla birlikte kendi hadis kaynakları ve bu konuda "İmamların Tıbbı" diye isimlendirdiğimiz genel ve müstakil kaynaklar çerçevesinde genel olarak Tıbbın ve Tıbb-ı Nebevî'nin bir bölümü olan hastalara şifa maksadıyla okunan, orijinal adıyla Rukye dualarının Hz. Peygamber'e ve imamlara dayanan boyutuna nasıl bir anlam yüklediği, vahiy kaynaklı mı yoksa beşeri bilgi ve tecrübe olarak mı algılandığı incelenmeye değer görülmektedir. Bunun en temel kaynakları da bizzat Şî'â'nın kendi kaynakları ve İmamlarına isnad ettikleri müstakil eserlerdir diye düşünüyoruz. Bu eserlerdeki rivayetlerin tespit ve değerlendirilmesi neticesinde Şî'â'nın Nebevî Tıp ve Rukye yanında masum imamların söz ve davranışlarının da "vahiy" kesinliğinde yanılmaz bilgi kaynağı olarak görüldüğüne dair varsayımımız, böyle bir çalışma ile isbat edilmiş ya da doğrulanmamış olacaktır. Bize göre Şî'â, dünyevî ve beşerî bilgi ve tecrübenin alanına giren bu konuda bile kaynaklarında nakledile gelen rivayetlere vahiy değeri yüklemiştir. Bu inanca rağmen günümüzde uyguladıkları modern tıbbî göz önüne alırsak, vahiy yoluyla veya yanılmaz imamlar kanalıyla bize intikal etmiş olan tıbbî bir kenara bırakmak durumunda kalmışlardır. O halde vahiy yoluyla veya imamlar kanalıyla emredilen bir uygulamanın terki hem amelî hem de imanî bir problem doğuracaktır.

Ayrıca mevcut çalışma ile Şî'î hadis edebiyatındaki hadislerin kaynaklarının neler olduğu sorusuna Tıbb-ı Nebevî ve Rukye özelinde cevap bulmaya çalışacağız.

2. Araştırmanın Kapsamı ve Metodu

İncelediğimiz konu sadece Tıbbî alan olup kaynakçası da buna bağlı olarak tıbbî rivayetlerin yer aldığı Şî'î ve Sünnî kaynaklardır. Rivayetlerin dağılımı ve bunların tespiti bakımından bütün kaynaklara ulaşmak hedefimiz olmasına rağmen, Yüksek Lisans çerçevesinde buna zaman ve imkânların yetmeyeceği aşîkârdır.

Tıp Konusunda Şî'â'nın yaklaşım ve kanaatlarını en iyi ve teferruatlıca elde edebileceğimiz genel eserlerin bölümlerinden ve müstakil kaynaklardan hadisler ve rivayetleri derleyeceğiz. Şî'â' Şamile ve Noor 2 isimli programlardan yararlanacağız.

Çalışmamızda daha çok tasnif dönemine ait hadis eserlerini temel kaynak olarak kullanacağız. Daha sonraki döneme ait eserlere yeri geldikçe müracaat edeceğiz.

Şî'â'nın rukye¹ rivayetleri Sünnî rivayet ve senetlere birebir uymuyorsa da genel dua anlamını içerdiği için tercümelerimizde Türk okuyucusunun istifade edeceği şekilde sunmaya gayret edeceğiz.

Dua ve zikir kitabı yazan birçok din âliminin yaptığı gibi Şî'â'nın rukye hadislerinde de Kur'an-ı Kerîm'den iktibaslarda bulunduğunu görüyoruz. Ayetler iktibas edilirken aynen alınmamış bir kısmı alınarak dua olarak kullanılmıştır. Bu sebepten kısmen nakledilmiş olan ayetlerin yerlerini ve numaralarını dipnotlarda göstereceğiz.

Ön araştırmada gördüğümüz üzere Şî'î kaynaklarda hadislerin isnâdı, Sünnî kaynaklardakilerden farklı bir isnad şekliyle (şahıs isimleriyle) başlamaktadır. Oysa bilindiği üzere Tedvîn ve Tasnîf dönemi Ehl-i Sünnet kaynaklarında hadislerin isnadı tahammül ve edâ sîgalarıyla verilmektedir. Fakat Rukye konusunda Şî'a'nın esas aldığı hadislerin tesbitinde faydalandığımız Şî'î hadis kaynakları programı olan Noor'da hadislerin isnadı râvî ismiyle başlamakta olup tahammül ve edâ sîgaları verilmemektedir. Biz de hadisleri ve isnadları bu programda verildiği gibi nakledeceğiz.

¹Rukye hakkında gerek kelime gerekse kavram olarak, bazı açıklamaların gerekliliğine inanıyoruz. En kısa ifadesiyle Rukye, bir işin husulü için tabiatüstü güce başvurmak manasına gelir. Tıp kelimesi ise, “t.b.b.” kökünden gelmekte olup, tedâvi etmek, iyileştirmek, hassas ve nazik davranmak, özen göstermek ve bir ihtiyacı gidermede iyisini kullanmak anlamlarına gelir. Mechul “*tubbe*” sigasıyla, adama sihir yapıldı, tef'îl vezninde “*tatbîb*”, ilaç kullandı, tedavi etti, tefe'ul bâbında ise, sahtekârca tabiplik yaptı, ustalık tasladı manasına kullanılır. İşinde, sanatında usta ve mâhir oldu, tedavi etti, iyileştirdi ve sihir yaptı şeklindeki fiil anlamı yanında mastar olarak mahâret, ustalık, sihir gibi anlamlara gelir. Ayrıca bedensel ve ruhsal hastalıklara karşı ilaçlar, maddi manevi açıdan sağlığı koruma ilmi ve mesleğini ifade için kullanılır. Rukye hususunda ayrıntılı bilgi için bkz: Veli ATMACA, **Hadislerde Rukye**, İstanbul 2010. s.45.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Şİ'Â VE HADİS

1.1. Şî'â Hadis Edebiyatının Doğuşu ve Gelişimi

Şî'î müellifler arasında hadislerin tedvini konusunda müşterek ve kesin bir görüşün bulunmaması Şî'î hadis kitaplarının doğuşunu tetkik hususunda bazı güçlükler doğurmaktadır.

Bazı Şî'î bilginler hadislerin tedvininin çok erken bir çağda başladığını belirtirlerken, bir kısmı da müdevvin olarak Hakîm en-Neysâbü'rî'yi (h.405) göstermektedirler. Tedvin işini (h.35) tarihi gibi çok erken bir zamana kadar götürmelerinin gerçekte bir ilgisi yoktur. Şî'î tedvin, o zaman yapılmış olsaydı, hadis musannefâtının da çok daha erken teşekkül etmesi icap ederdi. Hâkim en-Neysaburi'yi ilk müdevvin olarak kabul edersek o zaman çok geç bir zamanda başlamış olacaktır ki; bize göre bu da makbul görünmüyor. El-Hâkim'in ölümü (h.405) olduğuna göre durum tamamıyla çapraşık bir vaziyet almaktadır. Şî'îlerin ilk hadis musannefâtı olarak kabul ettikleri el-Kâfi'nin meydana getirilmesinden 75 yıl sonra tedvin yapılmış olması ihtimali ortaya çıkmaktadır. Bu durumda önce hadis musannefâtının teşekkül ettiğini, daha sonra da tedvinin yapıldığını kabul etmek gerekecektir. Bunun imkânsızlığı ise açıktır. Şî'â'nın hadis kitaplarında sahih hadislerden ziyade mevzû ve zayıf hadisler bulunması ve ravilerin bir kısmının meçhul olması, bir kısmının sîkâ olmaması sebebiyle Şî'î hadis musannefâtının teşekkül öncesi hakkında ciddi araştırma imkânından mahrumuz. Ancak bu musannefatta mühim bir yer işgal eden râvîlerden bazıları tetkik mevzuu yapılabilir. Bu ise bizim konumuzun dışında kalmaktadır². Fakat hüviyeti ne olursa olsun elimizde bir Şî'î hadis musannefâtı bulunduğuna göre onları tetkik etmek faydadan hali olmayacaktır.

1.1.1. Klasik Hadis Kaynakları

Kütüb-ü Erbe'a veya "Usûl-ü Erbe'a" Şî'â'nın dört önemli hadis kaynağına verilen isimdir. Bu kitaplar sonradan gelen âlimlerin dilinde "Önceki âlimlerin hadis câmîleri" adıyla anılmıştır. Şî'â'nın dört önemli hadis kaynağı şunlardır:

² M.Cemal Sofuoğlu, *Şî'â'nın Hadis Anlayışı*, (A.Ü.İ.F. Basılmamış Doktora Tezi), Ankara 1977, s. 108.

- 1.Kâfi.
- 2.Men lâ Yahzuruhu'l-Fakîh.
- 3.Tehzîbu'l-Ahkâm.
- 4.İstibsâr.

Bu kaynakların yazarlarının yaşadıkları dönemin Ehl-i Beyt imamlarının dönemine yakın olması, ilmi yetelilikleri ve yazılan eserlerin sınıflandırılma metotları bu kitapları diğer hadis kaynaklarından daha mümtaz ve muteber kılmıştır. Şimdi kısaca bu kitaplar ve müellifleri hakkında bilgi verelim.

1.1.1.1. Kûleynî ve el-Kâfî fi Usûli'd-Din

Şî'îlere göre gelmiş geçmiş muhaddislerin en büyüğüdür. H.329 yılında vefat etmiştir.

İman ve inanca ait hadisler (usûl) ile amel ve ahkâma dair hadisleri (füru), 34 kitab ve 326 bab içinde ihtiva eden el-Kâfî'de toplam olarak 16199 hadis bulunmaktadır. Bu sayı oldukça yüksektir. Nerede ise, Kütüb-ü Sitte'nin toplam hadis sayısına yaklaşmaktadır.

Kâfî Usûlü'l-Kâfî, Furuu'l-Kâfî olmak üzere iki kısımdan meydana gelmiştir. El-Usûl mine'l-Kâfî, el-Furû mine'l-Kâfî şeklinde de zikredilir. Eser kitaplara, kitaplar da bablara taksim edilmiştir. Şî'î hadîs anlayışının bâriz misallerini bu kitapta görme imkânına sahibiz. Malum olduğu üzere Şî'î anlayışta Hz.Peygamber'in sözleriyle masum imamların sözleri arasında bir fark yoktur. Bu bakımdan Kâfî'deki hadîslerin büyük bir kısmının senedi Hz.Peygamber'e kadar ulaşmamaktadır. Hadîs adını verdikleri haberler bazan Ali b. Ebî Talib'in, bazan Ca'fer-i Sadık'ın, bazan da diğer imamlardan birinin sözü olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Musannif, bütün râvîlerini güvenilir kabul ettiği için isnad zincirine gereken önemi vermemiştir. Bu zincirin halkaları arasında büyük kopukluklar bulunmaktadır. Bazan da râvîlerin kimler olduğu ismen zikredilmemekte, “ashabımızın birçoğundan” şeklinde başlayan senetlere rastlanmaktadır. Usûlü'-Kâfî'nin büyük bir kısmını masum olduğuna inanılan imamlar ile ilgili haberler oluşturmaktadır³.

el-Kâfî ile Buhârî arasında mukayeseli bir çalışma Şî'î müellif Hâşim, Ma'ruf el-Hüseynî (798/ 1396) tarafından “Dirâsât fi'l-Kâfî el-Kûleynî ve's-Sahîh Li'l-Buhârî”

³ M.Cemal Sofuoğlu, *a.g.e*, s. 102.

adıyla gerçekleştirilmiştir. el-Kâfî'deki rivayetler içinde, kendi kriterlerine göre, sahih olmayanların bulunduğunu itiraf eden Şî'î âlimlere de rastlanmaktadır⁴.

1.1.1.2. Kummî, Men lâ Yahzuruhu'l-Fakîh

Rey'de (h.381)'de vefat eden Şeyh Sadûk'un, "Men lâ Yahzuruhu'l-Fakîh" adlı kitabı, ahkâm hadislerini klasik fikhî tertib içinde, ekseriyetle senedleri hazfedilmiş halde ihtiva etmektedir. Müellif fikhî tertib içinde Şî'îliği de işlemeye gayret göstermiştir. Şöyle ki; Hz.Peygamberin abdest alışı ile ilgili babtan hemen sonra Hz. Ali'nin abdest alışı ile ilgili rivayetlerin yer aldığı bir bab açılmıştır. Bu tür sıralamaya daha başka konularda da tesadüf olunmaktadır. Eserdeki hadis sayısı 5963 ve 9044 olarak değişik rakamlarla verilmektedir. Müellif tüm hadislerin "sahih" olduğu görüşündedir⁵.

Sünnî hadîs mecmualarında kitap ve bablar, bulunduğu halde bu eserde yalnız bablar yer almıştır. Bu yönüyle Kâfî'den de ayrılmaktadır. Musannif, gerek Hz.Peygamber'den gerekse Ali b.Ebî Talib ve Masum İmamlardan rivayet ettiği hadîslerden sonra lüzumlu gördüğü yerlerde bazı açıklamalarda bulunmaktadır⁶.

1.1.1.3. Tûsî, Tehzibu'l-Ahkâm ve el-İstîsâr

Şeyh Tûsî diye meşhur olan Ebû Ca'fer Muhammed b. Hasen et-Tûsî (h.460)'ye ait olan Tehzîbu'l-Ahkâm ve el-İstîsâr fî-ma'htülîfe mine'l-Ahbâr adlı iki eser, kütüb-ü erbaa'nın 3 ve 4. kitaplarıdır.

Tehzîb'de 13059; el-İstîsâr'da ise 5.551 hadis bulunmaktadır. Her iki eserde de ahkâm hadislerine ve bilhassa hadisler arasındaki ihtilafların giderilmesine ağırlık verilmiştir. Bu yönüyle de kütüb-ü erbaa arasında özel bir nitelik arz etmektedirler. Ancak bu iki eserin telifinden sonra Şî'îler arasında münakaşa ve ihtilafların arttığı da belirtilmektedir⁷.

Tehzîbü'l-Ahkâm tasnif tarzı bakımından daha önce zikrettiğimiz Şî'î hadîs kitaplarından pek farklı bir tarafı yoktur. Asıl farklı yönü Kâfî ve Men Lâ Yahzuruhu'l-Fakîh de bulunmayan birçok hadîsi cem etmiş olmasıdır⁸.

⁴ İ. Lütü Çakan, *Hadis Edebiyatı*, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 2008, s. 311

⁵ İ. Lütü Çakan, *a.g.e*, s.312-313.

⁶ M.Cemal Sofuoğlu, *Şî'â'nın Hadis Anlayışı*, s. 102.

⁷ İ.Lütü Çakan, *a.g.e*, s. 313.

⁸ M.Cemal Sofuoğlu, *Şî'â'nın Hadis Anlayışı*, s. 109.

1.1.2. Derleme Hadis Kaynakları

Temel hadis eserlerinin tasnifinden hemen sonra gündeme gelen bir ilmî mesaî türü de farklı müelliflerce kaleme alınan, ayrı amaçlar doğrultusunda meydana getirilmiş eserlerdeki ortak nitelikli hadisleri bir araya toplamak suretiyle geniş çaplı kitaplar telif etmek olmuştur. Şî'îlerin bu amaçla ortaya koydukları eserlerden üç hadis kaynağı hakkında bilgi vereceğiz.

- 1.Vâfi.
- 2.Vesâilü's-Şî'â.
- 3.Bihâru'l-Envâr.
- 4.Müstedrekü'l-Vesâil

1.1.2.1. Feyz el-Kâşânî, Vâfi

Molla Muhsin el-Feyz el-Kâşânî diye bilinen Muhammed b. Murtazâ (h.1091) tarafından derlenmiş geniş bir hadis mecmuasıdır⁹. Kütüb-ü erbaa'nın hadislerini içerir. Yazar tekrar edilmiş hadisleri çıkarmış ve açıklamaya ihtiyaç duyulan hadisleri sade, ancak faydalı bir beyanla ifade etmiştir. Şimdiye kadar bu eserin 28 cildi basılmıştır.

1.1.2.2. Hurru'l-Âmilî, Vesâilü's-Şî'â

El-Hurru'l-Âmilî diye bilinen Muhammed b. Hasan el-Âmilî (h.1104) tarafından derlenmiş bir hadis mecmuasıdır¹⁰. Fıkha yönelik hadisleri içermektedir. Bu esere Kütüb-ü erbe'a kaynaklarından gelen hadislerin yanı sıra diğer hadis kitaplarından alınan rivayetler de eklenmiştir. Yazar uygun gördüğü bazı hadisleri açıklamıştır. Bu değerli eser tashih edilmiş haliyle 30 cilt olarak basılmıştır.

1.1.2.3. Meclisî, Bihâru'l-Envâr

Şî'â'nın en kapsamlı ve en büyük hadis kaynağı olarak bilinen bu eser Muhammed Bâkır el-Meclisî'nin (h.110) Şî'î-İmamî rivayetlerinin tamamını içine alacak tarzda hazırladığı Arapça derleme bir eserdir. Bihâru'l-Envâr, 1000 yıllık Şî'â rivayetlerinin hemen hepsini toplama gayretiyle yazıldığı için sahih haberler yanında bazı uydurma rivayetleri de ihtiva etmektedir. Mûsa el-Mûsevî'nin de belirttiği gibi eser özellikle Şî'â'ya ait zengin bir kültür hazinesi olmasına rağmen, hem Şî'â'ya hem de

⁹ Mustafa Öz, *Başlangıçtan Günümüze Şî'îlik ve Kolları*, İstanbul 2011, s.268.

¹⁰ Mustafa Öz, *a.g.e.*, s.268.

İslam ümmetinin birliğine büyük zararı dokunan asılsız bir takım bilgilerle de doludur. Şî'â imamlarına nisbet edilen ve onları insan-üstü niteliklere bürüten kerâmetlere ilişkin rivayetler bu türdendir. Ayrıca ilk üç halifeyi kötüleyen ve ümmetin çoğunluğunu rencide eden sözlere yer vermesi de onun zararlı yönlerinden biri olarak kaydedilir. Bununla birlikte eser Şî'â kültürünü öğrenmek isteyenlerin vazgeçemeyeceği bir kaynaktır. Nitekim Meclisî'den sonra pek çok Şî'î âlim, eserlerine aldıkları haberlerin asıllarına ulaşmakta güçlük çektikleri için Bihâru'l-Envâr'dan nakillerde bulunmuşlardır¹¹. Bu değerli eser 111 cilt olarak basılmıştır.

1.1.2.4. Nurî et-Tabersî, Müstedrekü'l-Vesâil

Hüseyin en-Nurî et-Tabersî'nin (1320/1902) derlediği bu eser, önceki çalışmalardan daha geç bir dönemde ortaya konulmuş olup, el-Hurru'l-Âmilî'nin yukarıda belirtilen eserini tamamlamak maksadıyla yazılmıştır¹².

1.2. Şî'â'nın Hadis Anlayışı

Şî'a'nın Hadîs anlayışını Sünnet anlayışından ayrı ele alamayız. Çünkü onlara göre de Hadîs, Sünnet manasında kullanılır. Ancak Ehl-i Sünnet'in anlayışına göre bazı şartlar ve ilave farklılıkları içerir.

1.2.1. Şî'â'nın Hadis ve Sünnet Anlayışının Ehl-i Sünnetle Karşılaştırılması

Şî'îler Hadisi diğer bir ifadeyle sünneti, Kur'an-ı Kerim'den sonra dinin ikinci kaynağı olarak kabul etmek bakımından Ehl-i Sünnet ile hemfikirdirler. Fakat Hadis ve Sünnet kavramlarına yükledikleri anlamlar Ehl-i Sünnet'ten farklıdır. Şöyle ki Ehl-i Sünnet'e göre hadis, Hz.Peygamber'in söz, fiil ve takrirlerine denir. Bu manada hadis ile sünnet kelimeleri müteradiftirler. Şî'â'ya göre ise, Hz. Peygamber'e ait olanlar yanında Masum(İmamlar)'un söz fiil ve takrirleridir. Masum olmayan kimseden sâdır olan sözler “eser” adını alırlar. Âmilî'ye göre ise hadis masum imamdan başkasından nakledilirse “mecazen hadis” ismini alır¹³.

Haber ise Masumların dışındaki, Sahabî, tabî ve Tebeü't-Tâbi'în'den gelen sözlerdir. Haber ile Nebe' kelimeleri arasında bir benzerlik varsa da haber daha umumî,

¹¹ Mustafa Öz, *Bihâru'l-Envâr*, DİA, VI, s.141.

¹² Mustafa Öz, *Başlangıçtan Günümüze Şî'îlik ve Kolları*, s.268.

¹³ Ahmet Bedir, *İsnaaşeriyye Şî'â'sı Ve Hadis Usûlü*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Şanlıurfa 1995, s. 93

Nebe' daha hususîdir. Hadis daha çok, Hz Peygamberin sözlerine ıtlak olunur. Ancak bazı Sahabîlerin sözleri de masum olmadıkları halde haber olarak kabul edilir. Mesela Ebû Zerr ve Câbir b. Abdullah'ın "Biz Münâfıkları Ali b. Ebî Tâlib'e olan buğzları ile tanırdık." sözleri gibi. Hadis, başka bir ifade ile "masum olan imamın sözü yahut onun sözünü ve takririni hikâye etmektir" demek mümkündür. Ancak aynı fiil ve takririn kendisi hadis değil, sünnettir¹⁴.

Ehl-i Sünnet'e göre Sünnet, biraz öncede belirtildiği gibi Hadis ile eş anlamlıdır.

Şî'â Ehl-i Sünnet'te olduğu gibi sahabe ve tâbiûna itibar etmeyip onların yani imamların ahabîleriyle amel etmişlerdir¹⁵. Çünkü Şî'î anlayışta masum imamlar vahiy almasalar da ilham yoluyla özel bilgiye sahiptirler. Bu sebeple onlar, imamların söz, fiil ve takrirlerini de sünnet saymışlardır. Ancak buna genel manasıyla sünnet adını vermekle birlikte daha çok ahabî tabirini kullanmışlardır. Onlara göre imamet nübüvvetin devamı olarak kabul edildiği için, delil olma bakımından Hz. Peygamberin sünnetiyle "imamların ahabî" arasında herhangi bir fark yoktur. Dolayısıyla İmamiyye'ye göre geniş anlamıyla sünnet, Hz. Peygamber'den yahut Masum İmam'dan sâdır olan söz, fiil ve takrirlerdir¹⁶. Daha açık bir ifade ile yalan söylemesi ve hata etmesi caiz olmayan kimsenin söz, fiil ve takrirleridir¹⁷.

Görüldüğü üzere Ehl-i Sünnet ile İmamiyye'nin hadisi tarif etmede mühim farklılıkları vardır. Bu farklılıklar daha çok Resûlullah (s.a.s) ile Masum imamlardan nakledilen rivayetleri aynı değerle kabul etme şeklindedir.

1.2.2. Şî'â'nın Sahabeye Bakışı

Hiz. Peygamberin (s.a.s.) rahle-i tedrisinden geçmiş, vahyin inişine bizzat tanıklık etmiş ve İslam'ın gelecek kuşaklara aktarılmasında kilit rol üstlenmiş bir nesil olan Sahabe konusunda Efendimizin tavsiye ve talimatları bizim onlar hakkındaki telakkimizin oluşumunda en temel belirleyicidir.

Dün olduğu gibi bugün de birtakım çevreler sahabeyi devre dışı bırakan açıklamalar yapmaktadırlar ki onların bugün geldikleri nokta ortadadır. Sahabeyi devreden çıkarınca yerine başka bir şey ikame edemeyen Şî'â da "Ehl-i Beyt"

¹⁴ M. Cemal Sofuoğlu, *Şî'â'nın Hadis Anlayışı*, s. 126.

¹⁵ Mazlum Uyar, *İmamiyye Şî'â'sında Düşünce Ekolleri*, İstanbul 2000, s.52.

¹⁶ Ahmet Yücel, *Hadis Tarihi*, İstanbul 2011, s.62-63.

¹⁷ M. Cemal Sofuoğlu, *a.g.e.*, s. 126.

kavramına tutunmuş ve bu kavramın içini kendilerince doldurmak suretiyle yeni bir literatür geliştirmişlerdir.

“Sahabe” Ehl-i Sünnet’te olduğu gibi Şî’â nezdinde olumlu şeyler çağrıştıran bir kavram değildir. Zira onlara göre, birkaçı hariç, Hz. Peygamber vefat ettiğinde hayatta olan tüm sahabiler O’nun (s.a.s) vasiyetine ihanet etmişlerdir. Zira Şî’â’ya göre sahabenin çoğu yalancı, münâfık hatta mürtedir. Masum imamlardan Ca’fer as-Sadık, sahabenin Hz.Peygamber hakkında doğru söylediğini belirtmesine rağmen Şî’â, sadece Selmân-ı Fârisî, Ebû Zerr el- Gıfârî, Mikdâd b. Esved ve Ammâr b. Yâsir gibi belirli sahabîleri güvenilir kabul etmektedir. Bu durum Şî’â’nın ehl-i hadis anlayışını önemli ölçüde devre dışı bıraktığını, ehl-i hadis ile birbirlerini karşılıklı olarak dışlayıcı bir tavır sergilediklerini göstermektedir¹⁸.

Onlara göre Allah Resûlü, ölmeden kısa bir süre önce tüm Ashâbına, vefatından sonra ümmetin başına geçecek kişinin Hz. Ali olduğunu ilan etmiş ve onlar da bunu kabul etmişlerdir. Ancak çok geçmeden Hz. Ebû Bekir’i halife seçmekle verdikleri sözden ayrılmışlar ve dinden çıkmışlardır. Hatta Şî’î doktrinin temelini oluşturan bu yaklaşım, *Kitâbu Süleym b. Kays*’ta Hz. Ali’ye nispet edilmektedir¹⁹.

Sahabe telakkisinde oluşan bir eksiklik, din algısını da doğrudan etkileyecektir. Çünkü dinin iki temel kaynağı olan Kur’an ve Sünnet’i bizlere ulaştıran nesil onlardır. Bu bağlamda Şî’â’nın sahabe anlayışı ile ilgili olarak, üzerinde durulması gereken oldukça mühim bir başka mesele ise, Şî’â ile Ehl-i Sünnet arasındaki ihtilaflı konulardan biri olan “Sahabenin adaleti” meselesidir. Ehl-i Sünnet inancına göre bütün sahabîler adildirler. Hadis ravîlerinde bulunması icabeden sıfatların onlarda da bulunup bulunmadığı tetkik konusu değildir. Aşağıda zikredeceğimiz ayetler bunun sebeblerini bize açık bir şekilde göstermektedir.

“Muhammed Allah’ın resûlüdür, onunla beraber olanlar da kâfirlere karşı sert, kendi aralarında ise, merhametlidirler. Onları rukua varırken, secde ederken, Allah’tan lütuf ve hoşnutluk isterken görürsün. Onların alametleri yüzlerindeki secde eseridir. İşte bu onların Tevrat’ta anlatılan vasıflarıdır. İncildeki vasıfları da öyledir. Filizini çıkarmış, onu kuvvetlendirmiş, kalınlaşmış, ziraatçıların hoşlandığı ekin gibidirler.

¹⁸ Ahmet Yücel, *Hadis Tarihi*, İstanbul 2011, s.63.

¹⁹ Mahmut Demir, *Sahabe-Ehl-i Beyt Ekseninde Şî’î-Sünnî İhtilaflarının Hadis Rivayetinde Yansımaları*”, İlmî Araştırmalar Dergisi -www.e-sarkiyat.com- S: VI, Kasım 2011, s. 91.

Allah bunları böylece çoğaltıp kuvvetlendirmekle kâfirleri öfkeler. Allah iman edenlere, hayırlı iş işleyenlere büyük ecir vaad etmiştir²⁰.

“İyilik yarışında öncelik kazanan muhacirler, Ensar’dan ve onlara bu yolda tabi olanlardan Allah razı olmuştur. Onlar da Allah’dan razı olmuşlardır. Allah onlara, altından nehirler akan, içinde ebedi kalacakları cennetler hazırlamıştır. İşte en büyük kurtuluş budur²¹”.

“(Ey Muhammed) Allah, muhakkak ağaç altında sana bey’at eden mü’minlerden hoşnud olmuştur. Kalplerinde olanı bilmiş ve onlara güvenlik ve yakın bir zafer vermiştir²²”.

“Biz sizi, işte böylece insanlara, Resûl’de size bir nümûne olsun diye sizi mutedil bir ümmet kıldık²³”.

“Ey Peygamber, Allah sana ve sana tabi olanlara yeter²⁴”.

Kur’an-ı Kerim’in muhtelif surelerinde yer alan ayetler, sahabilerin Allah katındaki yüksek derecelerini açıklamaktadırlar. Kur’an-ı Kerim’in sahabeyle ilgili bu şehadeti onların adaleti hakkında Ehl-i Sünnet inancına göre açık bir nass olarak kabul edilmiştir.

Kur’an’ın nassı mevcut iken herhangi bir kimsenin Sahabeyi ta’dili, Kur’an’ın ta’diline ilaveten onlara hiçbir şey kazandırmayacağı gibi, bir kimsenin onları kötülemesi de Kur’an’ın ta’dilinden sonra onların derecesinden hiçbir şey eksiltmez²⁵.”

Kur’an ayetlerinin yanı sıra sahabeyi öven, onları tebci eden birçok sahih hadis vardır. Ümetimin en hayırlısı kendi asrım, daha sonra onu takibedenler ...²⁶Görüldüğü üzere Hz. Peygamber de Sahabilerinin faziletinden bahsetmekte, onları övmektedir. Ehl-i Sünnet inancında Sahabenin adaleti Kur’an ve Sünnet ile sabittir.

Şî’î bilginler sahabenin tarifini Ehl-i Sünnet’ten farklı bir şekilde yapmamaktadırlar. Ancak Hz. Peygamber’le sohbetin az da olsa o Sahabiye masumluk kazandırmayacağını (ehl-i sünnetten masumluk kazandırır diyenler bulunmadığı halde) söylemektedirler.

²⁰ *Fetih*, 48/29.

²¹ *Tevbe*, 9/100.

²² *Fetih*, 48/18.

²³ *Bakara*, 2/143.

²⁴ *Enfal*, 8/64.

²⁵ M. Cemal Sofuoğlu, *Şî’â’nın Sahabe Hakkındaki Bazı Görüşleri*, AÜİFD, Ankara 1981, Cilt 24, s. 534.

²⁶ *Buhârî* Fedailüs-Sahabe, 62.

Şî'î müellifler genellikle sahabenin adaleti mevzuunda bazı mezheplerin aşırı gittiğini ileri sürmektedirler. Onlara göre bu hususta üç görüş vardır.

1. Sahabenin tümü adildir, onlardan sâdır olan her şey bir ictihada dayanır.

2. Sahabîler de diğer insanlar gibidirler. İçlerinde âdil olanlar bulunacağı gibi, fâsık olanlar da vardır, amellerine göre değerlendirilirler. İyilik ve kötülükleri dikkate alınır.

3. Sahabenin hepsi kâfir olmuşlardır, onlar da islâm'dan bir eser kalmamıştır.

Şî'â uleması bu üç görüşten en mutedil olan ikinci görüşün sahibi olduklarını söylemektedirler.

Onlara göre Kur'an-ı Kerîm ayetleriyle sabittir ki, Sahabe arasında fasıklar ve münafıklar vardır. Hatta Hz. Peygamberin sağlığında ve ölümünden sonra irtidad edenler olmuştur. Sahabilerin arasında savaştan kaçıp büyük günahlar işleyenler vardır. “Andolsun ki Allah size birçok yerlerde, çokluğunuzun sizi böbürlendirdiği, fakat bir faydası olmadığı, yeryüzünün geniş olmasına rağmen size dar gelip de bozularak arkanıza döndüğünüz Huneyn gününde yardım etmiştir²⁷”, ayeti buna işaret etmektedir. “Onlara döndüğünüz zaman senden özür dilerler²⁸”, mealindeki âyet, Tebük seferine katılmak istemeyen seksen kadar sahabe hakkında nazil olmuştur. Ayrıca ganimetlere tama' eden, cihattan kaçan, dinde fitne çıkaranların ve kötü niyetlilerin bulunduğu dair birçok ayet vardır. Hal böyle olunca bütün sahabilerin âdil olduğuna hükmetmek yanlıştır. Bir Sahabinin adil olması demek, hadis rivayetinde dürüst davranması, Hz. Peygamber'e yalan isnad etmemesi demektir. Sahabiler de diğer insanlar gibidirler. Onlar da günah işleyebilirler. Onların hata edip, günah işlemeleri hiç bir zaman hadis rivayetinde hile yaptıkları anlamına gelmez. Herkes gibi onlar da unutulabilir, yanlışlanabilirler. Ama kasıtlı olarak Hz. Peygamber'e yalan söz isnad edemezler. Onlar İslam'ın yayılmasında ve gelişmesinde çok büyük vazifeler yüklenmişlerdir. Allah yolunda cihad etmişler, muhacirleri barındırmışlar ve gerçekten mü'min olmuşlardır²⁹.

Sonuç olarak Ehl-i Sünnet nezdinde sahabe ile Ehl-i Beyt birbirinin alternatifidir. Ehl-i Beyt sevgisi sünnî İslam geleneğinde önemli bir yer teşkil etmesine rağmen, Ehl-i Beyt genel olarak sahabeden ayrı değerlendirilmemiştir. Kısacası, Ehl-i Sünnet'in övgü üzerine inşa edilen sahabe tasavvuruna Ehl-i Beyt de dâhildir. Ne var ki,

²⁷ *Tevbe*, 9/25.

²⁸ *Tevbe*, 9/94.

²⁹ M. Cemal Sofuoğlu, *Şî'â'nın Sahabe Hakkındaki Bazı Görüşleri*, AÜİFD, Ankara 1981, Cilt 24, s. 537-538.

Şî'â nezdinde sahabe ile Ehl-i Beyt kesin bir çizgiyle birbirinden ayrılmıştır. Buna göre Ehl-i Beyt'in masumiyeti ve Sahabenin hemen hemen tamamının İslam'a ihanet ettiği düşüncesi, îmânî bir düstûr olarak benimsenmiştir. Bu Şî'î telakkî, Ehl-i Sünnet cephesinde büyük bir tepki görmüştür. Sahabenin faziletlerine dair rivayetlerin toplanması ve nakledilmesi teşvik edilmiş, bu hususa ayrı bir hassasiyet gösterilmiştir³⁰.

1.2.3. Şî'â'ya göre Hadislerin Yazımı (Kitabet)

Şî'â, Kur'an ve sünnetin dinin iki temel kaynağı olduğunu kabul etmektedir. Ancak, "sünnet" ve "hadis" kavramlarına farklı anlamlar yüklemekte, dolayısıyla farklı muhtevada bir "sünnet" tasavvuruna sahip bulunmaktadır.

İmâmiyye Şî'â'sı, 12 İmâm'a ait söz, fiil ve takrirleri Hz. Peygamber'in söz, fiil ve takrirleri gibi sünnet kategorisinde değerlendirmektedir. Ehl-i Sünnet gibi rivâyeti olan her sahâbîden de hadis almamaktadırlar. Şî'â uleması, kendi kaynaklarında bulunan hadislerin Hz. Peygamber zamanında ve O'nun gözetiminde yazıyla tespit edildiğini de iddia etmektedir. Bu iddianın ilk defa kim veya kimler tarafından formüle edildiğini bilemiyoruz. Ancak iddiaya temel teşkil eden rivayetleri klasik Şî'î kaynaklarında görebiliyoruz. Bu hususları, bir bakıma Şî'â'nın hadis kitabetine yönelik müspet değerlendirmeleri olarak görmek mümkündür³¹.

Hadislerin yazı ile tespiti konusuna geçmeden önce "kitâbetü'l-hadîs" ve "tedvînü'l-hadîs" kavramlarının farklı anlamlar ifade ettiklerini belirtmek gerekmektedir. Çünkü "Evvelu men devvene'l-hadîse İbn Şihâb ez-Zühriyyü" ifadesi genel olarak şöyle anlaşılmıştır: "Hadisleri ilk defa yazan ez-Zührî (124/742) olmuştur³²." Hâlbuki ez-Zührî hadisleri yazan ilk isim değil, Ömer b. Abdulaziz'in emriyle hadisleri ilk tedvin edensdir³³. Burada yazma anlamına gelen "kitâbet" kavramı ile toplama anlamına gelen "tedvîn" kavramı karıştırılmıştır³⁴.

Hadis literatüründe; "kitâbetü'l-hadîs", "takyîdü'l-hadîs", "takyîdü'l- ilim" tamlamaları eş anlamlı olup, Resûlullah (s.a.s.) ve sahâbe devrindeki "hadîs yazma" faaliyetini ifade etmektedir. "Kitâbetü'l-hadîs" terimi, hadislerin yazılması anlamına

³⁰ Mahmut Demir, *Sahabe-Ehl-i Beyt Ekseninde Şî'î-Sünnî İhtilafının Hadis Rivayetine Yansımaları*, s. 107

³¹ Tevhid Bakan, *Şî'â'ya göre Hadislerin Kitabeti*, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi, Erzurum 2006. S:26, s. 109.

³² Tevhid Bakan, *Şî'â'ya göre Hadislerin Kitabeti*, s. 109.

³³ Ali Yardım, *Hadîs I-II*, İstanbul 2000, s.34.

³⁴ Tevhid Bakan, *Şî'â'ya göre Hadislerin Kitabeti*, s. 112.

gelen bir tabirdir. Hadis ilminde Hz. Peygamber (s.a.s) ve sahabe devrinde hadislerin yazılması ve hadis yazarken dikkat edilecek kâideler olmak üzere iki önemli konuya delalet etmektedir³⁵. Bu da Hadis Tarihi'nin birinci safhasını teşkil eder.

Tedvîn ise; sözlük yönünden, defter gibi yazılı sahifelerden ibaret metinleri birleştirerek divan haline getirme demektir. Bu manada hadisleri yazarak bir araya toplamaya denilmiştir³⁶. Hadis Tarihi'nin ikinci safhasını oluşturan resmi hadis tedvîni hicrî birinci asrın sonlarında başlayıp ikinci asrın sonlarına kadar devam eder. Ne var ki bu iki terim zaman zaman birbirinin yerine kullanılmıştır.

Tevhid Bakan'ın ifade ettiğine göre Şî'î literatürde “kitabet” ve “tedvîn” terimleri yukarıda ifade edildiği gibi farklı iki eylemi ifade etmez. Konu ile ilgili yazılan kitap ve makalelerden ve bunlara verilen isimlerden anlaşıldığına göre, çağdaş Şî'î yazarlar, hadislerin yazılması anlamında “kitâbetü'l-hadis” teribinin yanı sıra “tedvînu's-sünne”, “tedvînu'l-hadis” kavramlarını da kullanmaktadırlar. Şî'â'ya göre “resmî tedvin” için bir zaman dilimi belirtmeye ihtiyaç yoktur. Çünkü Şî'â'da resmi hadis tedvini, Hz. Peygamber döneminde başlamış, hiç kesintiye uğramadan on ikinci İmam'ın gaybetine (h. 329) kadar devam etmiştir³⁷.

1.2.3.1. Hz. Peygamber'in Tutumu

Hadis literatürünü incelediğimizde, hadislerin yazımını hem yasaklayan, hem de buna izin veren, Hz. Peygamber'e ait hadislerin var olduğunu görürüz. Sünnî ve Şî'î âlimler bu iki grup hadisi farklı değerlendirmişlerdir. Hem hadislerin yazımını yasaklayan Ebû Sa'îd el- Hudrî hadisini, hem de hadis yazımına izin veren pek çok rivayeti sahih kabul eden Sünnî âlimler, görünürde birbiriyle çelişen bu iki grup rivayetin aralarındaki çelişkiyi giderip uzlaştırmaya gayret etmişler. Nihayet son söz olarak Hz. Peygamber'in, Kur'an'a karışır endişesiyle geçici bir süre hadis yazımını yasakladığı veya Kur'an'la hadisin aynı sayfaya yazılmasını yasakladığı; bu endişe ortadan kaldıktan sonra hadis yazımına müsaade ettiği sonucuna varmışlardır. Çağdaş Şî'â uleması ise genel olarak hadis yazımına izin verildiğini ifade eden rivayetleri sahih kabul ederken hadis yazım yasağını ifade eden rivayetleri sahih kabul etmezler. Daha açıkçası hadis yazım yasağını belirten rivayetlerin zayıf olanları bir tarafa, Şî'â, Ehl-i Sünnet'in çoğunluğu tarafından sahih kabul edilen ve hadis yazım yasağına delil teşkil

³⁵ Mücteba Uğur, *Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü*, s. 183.

³⁶ Bkz. Mücteba Uğur, *Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü*, s. 398.

³⁷ Tevhid Bakan, *Şî'â'ya göre Hadislerin Kitabeti*, s. 112.

eden Hz. Peygamber'in "Benden (Kur'an'dan başka) bir şey yazmayınız! Kim benden Kur'an'dan başka bir şey yazmışsa onu imhâ etsin"³⁸ mealindeki hadisini de delil olarak kabul etmez. Hatta bu hadisin delil olmayacağı konusunda Şî'â'nın görüş birliğinde olduğu da söylenebilir.

1.2.3.2. Ashâbın Tutumu

Şî'î ulemanın çoğunluğuna göre hadisler, Hz. Peygamber döneminde yazılmıştır. Ancak hadisleri kim veya kimler yazmıştır? Yani hadisleri genel olarak yazmayı beceren ve yazmak isteyen her sahâbî mi yazmıştır, yoksa sadece Hz. Ali ve Ehl-i Beyt mi yazmıştır? Bu konuda Şî'î bilginler farklı kanaattedirler.

Fakat onlar arasında Hz. Peygamber'in sağlığında hadislerin yazıldığına ihtilaf yoktur. Kimin yazdığı hususunda farklı görüşler vardır. Bazı âlimlere göre Ali ve Hz. Ebû Bekir'in içerisinde yer aldığı bir kısım ashâb Hz. Peygamber döneminde hadisleri yazmışlardır. Fakat Hz. Ali bu hususta öndedir. Bazı Şî'î âlimlere göre ise hadisleri yazma görevi sadece Hz. Ali'ye aittir. Bu konudaki asıl ihtilafa gelince, bunun Hz. Peygamber'in vefatından sonra olduğu görülmektedir³⁹. O halde şimdi de Hz. Peygamberin vefatından sonra hadis yazımı hakkında bilgi verelim.

1.2.3.3. İlk Dört Halife Döneminde Hadis Yazımı

Şî'â, Hz. Ali dışındaki halifelerin siyasî ve dünyevî amaçla hadis yazım ve rivayetini yasakladıklarını ileri sürerek ilk iki halifeyi ve özellikle de Hz. Ömer'i eleştirmektedir. İddiaya göre, Hz. Ali ve Ehl-i Beyt ise hadisleri yazmışlar, bu yazılı belgeler imamlar aracılığı ile nesilden nesile aktarılmış ve nihayet Şî'î hadis külliyyâtını oluşturmuşlardır. Bu bilginlerden bazılarının göre halifelerin yasağına rağmen yazabilen her sahâbî hadisleri yazmış; bazılarının göre ise, halifelerin yasağından sonra Hz. Ali ve ekolu hariç, uzun müddet hiçbir şey ne yazılmış ve ne rivayet edilmiştir.

Şî'î kaynaklarda yer alan hadislerin Hz. Peygamber zamanından itibaren yazıldığı hususu ayrı bir araştırmanın konusudur. Böyle bir araştırma yapılmadan kesin bir şey söylenemez. Ancak Şî'î ana hadis kaynaklarının Sünnî ana hadis kaynaklarından daha sonra yazıldığını söyleyebiliriz. Mesela Şî'â'nın en güvenilir hadis kaynağı el-Kâfî'nin müellifi Kuleynî'nin vefat tarihi (h.328 veya 329) ile Buhârî'nin vefat tarihi (h.

³⁸ *Müslim*, Rikâk, 53. H.No: 3004.

³⁹ Tevhid Bakan, *Şî'â'ya göre Hadislerin Kitabeti*, s. 112.

256) arasında 70 küsur yıllık bir fark vardır. İmam Mâlik (h.179) ile Kuleynî arasındaki fark ise 150 yıldır. Kütüb-ü Erba'a'nın diğer müelliflerden Muhammed el-Kummî (h. 381)'de; Muhammed et-Tûsî de (h.460)'da vefat etmiştir. Bu mukayese, Şî'î ana hadis kaynaklarının daha sonra yazıldığını göstermektedir. Ancak buna dayanılarak bu kaynakların sıhhati hususunda bir hüküm verilemez. Bunların geç yazılması hususunda tarihî şartların rolü tartışılabilir. Görünen o ki bazı çağdaş Şî'î âlimlerin; Sünnî ana hadis kaynakları geç yazıldığı için güvenilemez iddiası, sağlam delillere dayanmayan ve ilmî gerçekleri yansıtmayan bir iddia olmaktan başka bir şey değildir⁴⁰.

1.2.4. Şî'â'da Rical Tenkidi

Şî'â, hadîs metinlerinden ziyade, hadis râvîlerinin tenkidine yönelmiş, bu sahada birçok eser meydana getirmiştir. Fakat gerek sahabî, gerekse tabînden olsun râvîleri tenkid ederken objektif bir ölçü kullanmamışlar, dolayısıyla râvîler hakkında tutarlı bilgi vermemişlerdir. Eserlerine ilmi düşünceden ziyade mezhep taassubu hâkim olmuş, bu yüzden bir râvînin taşınması gerekli nitelikler bulunmadığı halde; güvenilir olmayan pekçok ravi sika gösterilmiştir. Şî'â'nın bir râvî hakkındaki görüşüyle, Ehl-i Sünnet'in görüşü mukayese edildiğinde ortaya çoğu zaman birbirine zıt fikirler çıkmaktadır. Ehl-i Sünnet'in güvenilir dediği birçok râvî, Şî'î anlayışta bu sıfatını kaybetmektedir. Aynı şekilde Şî'î anlayışta sika sıfatını taşıyan bir râvî, Sünnî anlayışta bu sıfatını yitirmektedir. Bunun sebebi ise râvînin mensub olduğu mezheptir. Şî'îler, sika da olsa Sünnî râvîlere güvenmemektedirler⁴¹.

Şî'â'ya göre ricâl ilmi, masumlarla muâsir olan ve hadis rivayeti ile uğraşan kimseler için önem arzetmemektedir. Çünkü onlar hadisi arada ikinci bir râvî bulunmaksızın direkt masumdan alabiliyorlardı. Ayrıca arada ikinci bir râvî bulunsa bile râvîleri araştırmaya sevk etmek için bu bir neden teşkil etmiyordu. Bunun sebebi; bu hadisleri doğrulatacakları bir makamın -masum imamların mevcudiyeti- ve rivayetlerin şuyu' bulunmasıydı. Ama masumların döneminden sonra hadislerin sıhhatini anlamak için isnatta yer alan râvîlerin hallerinin araştırılıp araştırılmayacağına dair - Şî'â'nın ricâl, hadis usûlü ve hadis kaynaklarına baktığımızda - iki görüşün hâkim olduğunu görürüz:

⁴⁰ Tevhid Bakan, *a.g.e.*, s. 156

⁴¹ M. Cemal Sofuoğlu, *Şî'â'nın Hadis Anlayışı*, s. 72.

1. Hadislerin sahih olup olmadıklarını anlamak için ricâl ilminin gerekliliğini savunup bu ilme ihtiyacın olduğunu kabul edenler.

2. Masum imamlardan rivayet edilmiş olan bütün hadislerin sahih olduğunu savunup, ricâl ilmine ihtiyacın olmadığını kabul edenler.

Şî'â'da başta Usûliler⁴² olmak üzere ulemânın çoğu ricâl ilmine ihtiyacı kabul ederler. Onlara göre müctehidin, bir hükmü hadislerden istinbat edebilmesi için mutlaka bu ilme ihtiyacı vardır. Çünkü hadisin sıhhati hakkında doğru dürüst bir bilgi bulunmaksızın isabetli bir içtihatta bulunmak müctehid için güçtür. Bir hadisin sıhhati hakkında kesin bilgiyi verecek tek ilim ise ricâl ilmidir. Dolayısıyla râvînin sika veya zayıf olduğu bilinmedikçe hadisin sıhhati bilinemez. Bu da bilinemeyince hükmün istinbatı gerçekleşmez⁴³.

Bu görüşü kabul edenlere göre, ricâl ilmini kabul etmeyenler mugalâta yapan ve görüşlerini destekleyecek delillerden yoksun olan kimselerdir.

Şî'â'da Ricâl ilmini kabul edenler ve bu ilimle ilgili yaptıkları çalışmalar iki dönem halinde incelenmektedir⁴⁴:

1. Mütakaddimûn dönemi, (h. 1.) asırdan (h. 6.) asra kadar olan devreyi kapsar. Bu dönemin özelliği hadis râvîleri açısından yapılan cerh-tadillerin diğer Şî'î ulemâ tarafından da esas alınmasıdır.

Şî'â'ya göre cerh-tadilde itimad edilen yollardan biri de mütakaddimûndan bir ricâl âliminin sözüdür.

Şî'â'nın hicri ilk üç asra ait Berkî'nin "Ricâl" adlı kitabı hariç hiç bir eser günümüze ulaşamamıştır. Bu yüzden hicri IV. ve V. asırda yazılmış olan ve Usûl-i Erba'a diye bilinen eserlerin müellifleri bu ilmin kurucuları kabul edilmişlerdir⁴⁵. Bazı Şî'î âlimlerinin de belirttiği üzere Şî'â ricâl ilminin kurucuları eserlerini yazarken cerh-tadil maksadıyla yazmamışlardır. Ayrıca râvîlere ait bir te'lif hazırladıkları ve zamanlarını bunun için ayırdıklarına dair herhangi bir delil de yoktur. Usûl-i Erba'a'nın⁴⁶ (ricâl) mukaddimelerine bakıldığında zaman müelliflerinin amacının cerh-

⁴² Şî'â İsnâaşeriyyesi'nin iki düşünce ekolünden birisidir. Dinî bilginin kaynağı olarak imamların Ahbârına dayanıp fıkıh ve kelimada akli esas alan ve bundan geniş ölçüde faydalanan gruba usûliyye denir. Usûliler dört şer'i delili (Kitap, Sünnet, İcmâ ve Akıl) kaynak olarak kabul etmektedirler.

⁴³ Necmettin Oğur, *Şî'â'da Ricâl İlmi Ve Bu Alanda Yapılan Çalışmalar*, Marmara Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2002, s. 32-33.

⁴⁴ Necmettin Oğur, *a.g.e.*, s. 142 vd.

⁴⁵ Necmettin Oğur, *a.g.e.*, s. 143.

⁴⁶ Şî'â Ricâl ilminde Usûl-i Erba'a denilince Tûsî'nin Ricâl, Fihrist ve İhtiyaru Marifetü'r-ricâl'i ve Necâşî'nin, Fihrist'i kastedilir.

tadili halletmeye yönelik olmadığı görülecektir. Onların bu kitapları te'lif etme sebeplerinin, muhaliflere kendi mezheplerinin kitaplarını tanıtmak, değerli bir âlimin onlardan fihrist yazmalarını istemeleri ve onların da buna cevap olmak üzere ya da masumların ashâbının adlarını yazmak için olduğu görülecektir.

Mütekaddimûn devrinde yazılan ve tam metni olmasa da günümüze Tûsî'nin bazı tasarruflarıyla ulaşan “*İhtiyarü Ma'rifetü'r-Ricâl*” adlı eserin sadece cerh-tadile yönelik olarak kaleme alındığını kabul edilir. Nitekim buna delil olarak da kitabın “Ma'rifetü'r-Ricâl” olan ismini gösterir. Fakat bu eser de tam olarak günümüze ulaşmamıştır.

Ayrıca Şî'î ricâl ilminin ilk kaynakları kabul edilen Necâşî, Tûsî ve Keşşî'nin ricâl eserlerinin günümüze hiçbir nüshasının tam ve sahih olarak ulaşmadığı bazı Şî'î âlimler tarafından ileri sürülmüştür.

2. Müteahhirûn dönemi h. 6. asırdan başlayıp günümüze kadar devam eden zaman dilimi olarak kabul edilir. Bu dönemdeki ricâl âlimlerinin cerh-tadili kendileriyle muasır olan kimseler hakkında geçerlidir⁴⁷.

1.2.5. Şî'â Ve Tasavvuf Anlayışı

Tasavvuf ve tarikatlerin temelinde sevgi ve bağlılık ilkesinin yattığı bir gerçektir. Ehl-i Beyt'e sevgi meselesi biraz istismar edilerek biraz da aşırı gidilerek istenmeyen boyutlara ulaşmıştır. Şî'îlik kendi içinde bir gelişim çizgisi takib ederek günümüze gelirken tasavvufla olan ilişkisi dönem ve Şî'î zümrelere göre farklılık göstermiştir. Şî'îlikte tasavvufun durumu incelenirken Şî'îliğin gelişimi ve Şî'î zümrelerin daima göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Şî'îliği Sünnilikten ayıran en önemli mesele olan imamet, Şî'â ile tasavvufu birbirine yakınlaştıran bir husus olmuştur. İmamet ile ilgili velayet, batın ilmi, keramet, şefaat, ismet ve te'vil gibi hususlar aynı dercede ehemmiyetle tasavvufta da bahis konusu edilmiştir⁴⁸.

Şî'â genel anlamda tasavvufu dışlamış, buna rağmen tasavvuf erbâbı genellikle Ehl-i Beyt imamlarından faydalanmışlar ve onlara silsilelerinde yer vermişlerdir. Hatta imamların adının geçtiği silsileler ayrı bir değeri haiz görülmüş, silsile-i zehep olarak adlandırılmıştır. Salih Aydın, Süleyman Uludağ'ın bu meseleye izah getirme sadedinde şunları ifade ettiğini nakletmektedir: İlk dönemden beri sûfiler Ehl-i Beyt'e hususi bir

⁴⁷ Necmettin Oğur, *a.g.e.*, s. 144.

⁴⁸ Mehmet Atalan, *Cafer-i Sadık*, Ankara 2007, s.166-167.

alaka ve ehemmiyet atfetmişlerdir. Bu durum zaman zaman sûfilere Şî'ileştirmiş veya Şî'â hayranı haline getirmiştir. Bunun neticesinde tasavvuf geniş ölçüde Şî'â'nın tesirine maruz kalmıştır⁴⁹.

Bazı araştırmacılar, tasavvuf ve Şî'îlik arasında kuvvetli bir bağ olduğunu düşünmektedirler. Arapların hürriyete meyilli mizaçlarına karşılık Farşlar'ın hükümdarlığa ve bunun verasetle intikaline alışkın olup halifenin seçimle iş başına geleceğini düşünmemeleri, Ehl-i Beyt'e muhabbet göstererek, Hz Ali'nin muhaliflerden gördüğü muameleye karşı çıkmaları, Hüseyin b. Ali'nin İran hükümdarı Yezdicerd'in kızıyla evlenmesi dolayısıyla onun neslini eski hükümdarlarının varisleri gibi kabul etmeleri, Selmân-ı Fârisî gibi ilk Şî'î sempatizanların İran asıllı olması vb. hususlar Şî'îliğin Fars kültüründen etkilenmelerine sebebiyet vermiştir⁵⁰. Nitekim Rus tarihçi Petrushevsky de, 14. ve 15. yüzyıllarda İran'da Şî'î hareketlerin tasavvufi bir görünümünün olduğunu, Şî'îlik ve tasavvufun (misticizm) birlikte olduğunu söylemektedir. On a göre Moğol zulmünden bıkan kitleler tepkisel olarak Şî'îlik bağlantılı sufizmde kendilerini ifade ediyorlardı⁵¹. Eski Farsın birtakım görüş ve duyushlarıyla İslam tasavvufunun esasları arasında dikkate değer benzerlikler bulunmaktadır. İslam zâhitliği ile Mani dinindeki ruhbanîyet birbirine benzemektedir. Şî'îlerin müfritleri tarafından hükümdarlığın ilahî hakları hakkında ileri sürülen aşırı telakkileriyle Allah'ın, dinî önder saydıkları kimsete hulûl ettiğine dair kabul ettikleri itikadlar, Farşlara ait bir takım itikatları canlandırmaktadır⁵².

Teorik açıdan Şî'îlik tasavvufa daha yakındır, zira içinde bazı güçlü bâtinî aidiyetleri ve öğretileri içerir. Şî'îlik, temelde batınî bir yapı üzerine kurulmuştur. Ve bu bâtinî unsur İmam konusuna aittir⁵³. Doğan Kaplan Şî'îlik-tasavvuf ilişkisinde Mustafa Kara'nın; imamın masum oluşu, velinin mahfuz oluşu, kabirlere kutsallık atfetme, hurûfiyye ve cifr anlayışı, ayet ve hadisleri tevil etmek, imamlara ve şeyhlere mutlak bağlılık, imam-ı muntazar, mehdi, ricâlu'l-gayb anlayışı, silsileler, fütüvvet teşkilatı, ilmin kaynağı meselesi, Ehl-i Beyte aşırı sevgi, imamet-velâyet vb. konularda ortaklık

⁴⁹Salih Aydın, *Tasavvufun Sünniliği Ya da Tasavvuf-Şia İlişkisi*, Tasavvufî Makaleler www.salihaydin.net

⁵⁰ Mustafa Öz, Şî'â, DİA, XXXIX, s.120.

⁵¹Doğan Kaplan, *Şî'îliğin İran Topraklarında Egemenliği*, Marife- Şia Özel Sayısı, yıl: 8, S: 3 Kış Konya 2008, s. 8

⁵² Ömer Rıza Doğrul, *İslamiyetin Geliştirdiği Tasavvuf*, İstanbul 2008, s. 47.

⁵³Seyyid Hüseyin Nasr 2, *İran Kimliğinde Şî'îliğin ve Tasavvufun Yeri*, www.dunyabulteni.net.

olduğunu söylediğini, tasavvuf içindeki Şîî temayülün, tarikatların on iki olduğu söylemini de getirdiğini nakletmektedir⁵⁴.

Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi Şîâ başlangıçta tasavvufu dışlama eğilimindedir. Fakat Sünnî otoritelerin hâkimiyeti altında yaşayan Şîîler'in inançlarını açıkça ifade edememeleri, Şîî kökenli bazı tarikatların oluşmasına sebebiyet vermiş, Sünnî kökenli siyasî otoriteler tarafından baskı altında tutulan Şîîler'in, varlıklarını bazı tasavvufî hareketlerin içerisinde daha rahat sürdürebildikleri ifade edilmiştir. Bunun yanı sıra, özellikle Moğollar'ın hâkim olduğu dönemde siyasî istikrarsızlığın artmış olması, tasavvufu besleyen başka bir unsur olmuştur. Bu şartlar altında, gerçek bir halîfenin liderliğinde ideal bir toplum oluşturma zorluğunu hisseden kitleler, ferdin ahlakî ve manevî değerlerini ön plana çıkaran ve toplumun kurtuluşundan ziyade ferdin kurtuluşuna ağırlık veren tasavvufî hareketlere yönelmeyi tercih etmişlerdir. İşte bu ortamda, Şîîler de tasavvufa kendi renklerini vermeye başlamışlardır⁵⁵.

1.2.6. Şîâ'da Masumiyet

İsmet, yani masum oluş, temelde nübüvvetle alakalı bir ıstılah olup “Nebilerin ve Resûllerin büyük ve küçük günahlardan kasıd yoluyla masum olmaları” şeklinde anlaşılmaktadır. H.Onat'a göre Pezdevi, bu hususa şu ifadeyi eklemek ihtiyacı hisseder: onlar (nebiler ve resuller) “çok küçük hatalardan uzak değillerdir”. Çağdaş Şîî müelliflerden M.R. el-Muzaffer de ismeti şöyle tarif eder: “İsmet, yani masum oluş küçük büyük bütün günahlardan, yanılmaktan ve unutmaktan münezze olmaktır”. Tusi'nin ve diğer müelliflerimizin meseleye bakışlarını daha iyi değerlendirebilmemiz için çağdaş Şîî müelliflerden M.R. el-Muzaffer'in bu konuda söylediklerini nakletmek faydalı olacaktır. M.R. el-Muzaffer'e göre, peygamberlerin masum olmasının esas sebebi, “insanların peygamberlere inanmak hususunda şüpheyi düşmemeleridir”. Aynı durum imamlar için de gereklidir; çünkü imamlar da halkın hidayeti için çalışmaktadırlar, dolayısıyla onların da masum olmaları lazımdır. Tûsi'ye göre ismet, mükellefin masiyyetten kaçınmasını sağlayan sıfattır. İmamların bu sıfatla vasıflanması iki sebepten dolayı gereklidir:

1. İmanın ne kendi nefesine, ne de başka bir imama muhtaç olmasıdır; bunun için de masum olması zaruridir.

⁵⁴ Doğan Kaplan, *Şîîliğin İran Topraklarında Egemenliği*, s. 9

⁵⁵ Mazlum Uyar, *Safevîler Öncesi İran'da Tasavvuf Ve Safevî Devletinin Ortaya Çıkışı*, www.kurannesli.info

2. İmam nasbı Allah'a vacib olduğundan dolayı, O'nun insanların maslahatlarını ayakta tutamayacağını ve onları idare edemeyeceğini bildiği bir kimseyi imam tayin etmesi düşünülemez. Durum böyle olunca, masum olmayan birinin imam olması imkânsız olacağından, imamların masum olmaları gereklidir⁵⁶.

Şî'â akâidinde, imâmet (devlet başkanlığı), çok önemli bir yer işgal eder. İnanç temellerinden, İslam'ın rükünlerinden biridir.

Peygamberlerin yerine geçen, onların vazifelerini yüklenen imamlar,-aynen peygamberler gibi-doğumlarından ölümlerine kadar, küfürden, şirkten, büyük-küçük, nefret edilen-edilmeyen her türlü günahlardan, zellelerden, hatalardan, unutmak ve yanılmaktan mâsumdurlar. İmâmet, peygamberliğin bir parçası ve devamıdır. İmâmlar peygamberlerin vasîleridir. Allah'ın emri ve Peygamber'in tebliğiyle imâmet makamına mazhar olmuşlardır. İmamlar, her türlü âfetlerden, belâlardan, günahlardan, isyânlardan ve zellelerden mâsumdurlar. İmam; göğsü yarılmış, kalbine hikmet ve ilim doldurulmuş; hatâ, sürçme ve yanılmalarından emîn, doğruluktan şaşmayan, mâsum kimsedir⁵⁷. Hatta Şî'îler imamlarını insanüstü birer varlık olarak görür, onları nebîler ve resûllerden üstün tutarlar. Hatta onları, insanların ömürlerini ve ve ecellerini bilen ilahlar gibi telâkki ederler⁵⁸.

Şî'â, peygamberin vasîleri, Allah'ın, kullarına huccetleri kabul ettiği imamların mâsum olduklarına dair şu delilleri ileri sürer⁵⁹:

1. İmama ihtiyaç vardır. Çünkü imam olmadan din işleri yürümez. Biz, imamlara itaât etmekle emrolunduk. Şayet imamlar mâsiyet işleseydi ve günah işlemeyi emretselerdi, tenâkuz olurdu. Zira mâsum olmayana uymak suretiyle kullukta bulunmak imkânsızdır. Peygamberin bütün özellikleri, aynen imamda da gerçekleşir. Peygamber mâsum olunca imamın da mâsum olması gerekir. Nitekim "*Ey inananlar! Allah'a itâat edin, Peygamber'e ve sizden buyruk sahibi olanlara itaât edin*"⁶⁰...âyeti, imamlara itaâtın şart olduğuna delildir. Demek ki imamlar, mâsumdur.

2. Biz, Hakka uymakla mükellefiz. Herkesin yaptığı hak olamayacağına göre, insanların kendisine uyabileceği mâsum bir imamın bulunması vâciptir.

3. Şer'î hükümler, bedîhî değildir. Akıl da tek başına her şeyi idrâk edemez. Re'y ise bâtıldır. Hükmü bilecek mâsum bir imama ihtiyaç vardır.

⁵⁶ Hasan Onat, *Şî'î İmamet Nazariyesi*, AÜİFD, XXXII(1992), s. 101-102.

⁵⁷ Mehmet Bulut, *Ehl-i Sünnet ve Şî'â'da İsmet İnancı*, Basılmamış Doktora Tezi, s. (104-105).

⁵⁸ İhsan İlâhi Zahir, *Şî'â'nın Kur'an İmamet ve Takiyye Anlayışı*, Ankara 1984, s.57.

⁵⁹ Mehmet Bulut, *a.g.e.*, s. (105-106).

⁶⁰ *Nisa*, 4/59.

4. Şeriat, kıyâmete kadar lâzım olduğundan, onun bir koruyucusu olması gerekir. Bu koruyucu, Kitâb (Kur’ân) olamaz. Çünkü Kitâb bütün hükümleri ihtivâ etmez. Bütün ümmet mâsum olmadığına göre, şeriatı koruyacak mâsum bir imama ihtiyaç vardır.

5. İmamların sözü, şeriatta peygamberlerin sözü gibi huccet olduğundan imamlara günah isnadı caiz değildir.

6. Allah Teâlâ ile Hz. İbrâhîm’in konuşmalarını hikâye eden “... Allah, seni insanlara imam (önder) yapacağım.” demişti. O (İbrâhîm): “Soyumdan da” deyince, “Zâlimler benim ahdime erişemez.”⁶¹ buyurmuştu” âyeti, imamın mâsûm olduğuna delildir.

7. “Ey Peygamberin ev halkı! Şüphesiz Allah sizden kusuru (kiri) giderip sizi tertemiz yapmak ister.”⁶² âyeti de imamların ismetine delildir.

8. İmamlar, peygamberler gibi, meleklerden üstündür. Meleklerin mâsûm olduğu nassla sâbit olduğuna göre, imamların da mâsûm olması gerekir.

İmamlar, Allah katından hakkı getirmişlerdir. Sözleri, Allah’ın sözü; emirleri, Allah’ın tâatı ve günahları da Allah’ın günahlarıdır. Demek ki, imamlar mâsûmdur.

Şî’â, böylece imamların mâsûm olduğunu iddia ettikten sonra, onların günahlarıyla ilgili haberleri şöyle tevil eder: İmamlar, günah işlemezler. Ancak, müstehabbı terk edip de mekruh olanı işlerler. Fakat bu, onlar için günah ismini alır. İmamların işlediklerinin günah sayılması mevkî ve durumlarının yüksekliğine nisbetledir.

İmamın, mâsûm olması vâcibdir. Zira imam mâsûm olmazsa, başka bir imama muhtaç olur. O da bir başkasına... Böylece devir ve teselsül gerekir. Hâlbuki devir ve teselsül bâtıldır. Demek ki, imam mâsûmdur⁶³.

Ehl-i Sünnet’e göre ise imamet, kesinlikle dînin usûlü arasında yer almaz. İmamet, din ve dünya işlerinde, vasıflarını taşıyan herhangi bir şahsın Resûlullah’ın halifesi sıfatıyla ümmeti idare etmesidir. İmam veya halife, İmamiyye’nin dediği gibi, tayinle tayinle veya vasiyetle değil, doğrudan ümmetin meşvereti ve seçimiyle işbaşına gelir. İmamet, ilâhî bir makam olmadığından, imamın mâsûm veya özel bir bilgiye ship olması da düşünülemez; çünkü sıfatı, yani küçük-büyük günahlardan korunmuş olma

⁶¹ *Bakara*, 2/124.

⁶² *Ahzab*, 33/33.

⁶³ Mehmet Bulut, *Ehl-i Sünnet ve Şî’â’da İsmet*, (Basılmamış Doktora Tezi), s. 108.

keyfiyeti ile vahiyden korunmuş olma keyfiyeti ile vahiyden kaynaklanan özel bir bilgi, yalnızca peygamberlere has bir vasıftır⁶⁴.

1.2.7. Şî'â'nın Tıbbî Nebeviye Bakışı

İnsanlardan çoğunun, sıhhat ve boş vakit konusunda aldandığını⁶⁵ haber veren Peygamber Efendimiz, sıhhatin korunması için gereken tedbirlerin alınmasını tavsiye etmiş, hastalık ânında da mutlaka tedavi olunmasını emretmişlerdir. Peygamberimiz, hastalık halinde tedavinin gerekliliğini soran sahabilerine “Ey Allah’ın kulları! Tedavi olun, çünkü Allah verdiği her hastalık için mutlaka bir şifa veya deva yaratmıştır. Ancak bir dert müstesna, o da ihtiyarlıktır.”⁶⁶ diye cevap vermiştir. Bunun yanı sıra sağlığın korunmasıyla ilgili ciddi tedbirler almış ve bunları uygulamıştır. Böylece Hz. Peygamber, sağlığı korumaya yönelik söz konusu tavsiye, tedbir ve uygulamalarıyla koruyucu hekimliğe öncülük etmiştir. Şî'â da imamların sadece dinî kural ve kaidelerin nakledicileri değil, aynı zamanda tıp eğitimi ile de ilgili olarak, inananların bedenî ve ruhî sağlıkları konusunda koruyucu hekim görevinde olduklarını savunmuştur.

İlmin bölümleri ile ilgili olarak Emîrül-mü'minîn Hz. Ali (r.a.), tıbbî ve dinî bilgileri bir arada zikrettiği vecizesinde “Dört çeşit ilim vardır: Din için fıkıh; beden için tıp; dil için gramer ve mevsimleri ayırt etmek için yıldızların tetkiki”⁶⁷ diyerek tıbbın önemine atıfta bulunmaktadır.

Şî'â'nın islâm anlayışı, vahiy ile Müslüman toplumuna imam olarak tayin edildiğine ve tıpkı Hz. Peygamber (s.a.s) gibi toplumu idare etmede Allah ile doğrudan temas halinde bulunduğu inandıkları Hz. Ali'den başlayan Ehl-i Beyt anlayışlarındaki farklılık nedeniyle Sünnîlerden ayrılmaktadır. Bu nedenle Ehl-i Beyt ve On iki İmam'ın söz ve davranışlarının ilâhî ilhamdan kaynaklandığına ve bunların vahyin açılımı ve uzantısı olduğuna inanılır⁶⁸.

Tıbbî bilginin iki yönlü ele alınması gereklilik arz etmektedir. Bir yönü, sadece sağaltıcıların (hekimlerin) şahsına münhasır ilahi bir sır olarak kabul edileni. Buna Şamanlıkta, Mezapotamya, Mısır ve İslam öncesi Araplarda rastlıyoruz. İkinci tür kutsal

⁶⁴ Ethem Rûhi Fığlalı, *İmamiyye Şî'â'sı*, İstanbul 2008, s.224.

⁶⁵ *Buhârî*, Rikâk, 81.

⁶⁶ *Ebû Dâvud*, Tıp, 1; *Tirmizî*, Tıp, 2.

⁶⁷ Hüseyin b. Bistâm, Abdullah b. Bistâm, *İmamların Tıbbı*, (Çev. Hayrettin Tekümit), İstanbul 2008, s. 12.

⁶⁸ Hüseyin b. Bistâm, Abdullah b. Bistâm, *a.g.e.*, s. 12,

bilgiler ise yazılı metinler olarak Tanrı tarafından özel kişiye bildirilir. Hint, İran, kısmen Yunan, Mısır tıbbi metinleri hakkındaki inanç ile üç semâvi dindeki kutsal kitapların durumudur⁶⁹.

Kişinin kendinde kalan; yazılı örneği olmayan şekillerinde tıbbi bilgi sır özelliğini koruyarak sıradan insanların ulaşamayacağı ilahi mevhibe konumundadır. Yazılı şekle bürünmüş olan ilahi kitaplar ise birincinin aksine dokunulması yasak olan bağışlardır. Her önüne gelen onlara dokunamaz, okusa da anlayamaz. Bu metinler iyi muhafaza edilmek durumundadırlar. Birinci kısımdaki, yalnızca birisi tarafından ve anlaşılmaz şekilde “ses” yardımıyla hissedilebilen ilahi bilgi, yazılı kültürlerde ve semavi kültürlerde lafza da bürünmüş haldedirler⁷⁰.

Hint, İran, (kısmen) Yunan ve Mısır kültürü gibi kadim kültürlerde tıp bilgisi ilahi bir bilgi türü olarak algılanmaktadır. Hastaların dertlerine derman aradığı kişilerin kutsandığı, insanüstü varlıklarla ilişkili olduğu ve bu bilgileri, meslek sırlarının ve uygulama biçimlerini tanrıdan veya onun emrindeki varlık mertebelerinden öğrendiklerini biliyoruz. Bu kimlikleriyle şifacılar, bir yönüyle “gayb bilgisi”ne sahip kişiler olarak kabul görmüşlerdir. Söz konusu bilgiye sıradan kişilerin ulaşamayacağı; bunların haricindekilerin tatbik ettiği iyileştirmenin sonuçsuz kalacağı da bilinmekteydi. Kutsanmış kişiler olarak hekimlerin, bazı inanç çevrelerinde “tanrı” ilan edildikleri ve haklarında birçok efsane ve mitolojinin olduğu genel olarak bilinmektedir⁷¹.

Bu durum bize Şî’â’nın tıp konusunda İran kültürünün etkisinde kalmış olabileceğini dolayısıyla rukye hadislerinde milli tesirlerin etkisi olduğunu ortaya koymaktadır.

Dols, “*üç farklı unsurun harmanı*” olarak değerlendirdiği tıbb-ı nebevîyi şöyle tanımlamaktadır: “Arap bedevilerinin halk tıbbı (salgılar, ısılar ve kaliteler gibi) yaygın tabir haline gelmiş ve iktibas edilmiş Galenik kavramlar ve ilâhî veya doğaüstü nedenselliğin baştacı edilmesi⁷².” Şî’î topluluk içinde bu üç tip formun hepsi yaygındır.

Şî’â’da tıp konusunun kaynağı hakkında, Peygamberler ve imamlardan gelen rivayetler bizim için önemli olsa da bir kısım malzemenin eski İrandan gelebileceğini, bu konuda Fazlur-Rahman’ın bahsettiği Adolf Fonahn’ın, “Zur Quellenqunde der

⁶⁹ Veli Atmaca, *Tarih Boyunca İnanç Tıp İlişkisi*, Gerekli Kitap 2011, s. 188

⁷⁰ Veli Atmaca, *a.g.e.*, s.188

⁷¹ Veli Atmaca, *Tarih Boyunca Hastalık Algılamasında Dua Şifa İlişkisi*, Gerekli Kitap, İstanbul 2011, s. 29-30.

⁷² Hüseyin b. Bistâm, Abdullah b. Bistâm, *İmamların Tıbbı*, (Çev. Hayrettin Tekümit), İstanbul 2008, s. 11

Persischen Medizin” (İran Tıp Kaynakları, 1910) isimli eserinin incelenmesi gerektiğini düşünüyörüz⁷³. Fazlu’r-Rahman Adolf Fonahn’ın, *Zur Quellenqunde der Persischen Medizin* (İran Tıp Kaynakları, 1910) isimli eserinde bu dönemle ilgili 151 eserin ismini verdiğini fakat bu eserlerin tıbbın kendisine mekân olarak seçtiğı manevî ortamlarla değil, bizzat tıbbın kendisi ile ilgili olduğunu da dile getirmektedir⁷⁴. Şî’â’nın İran kaynaklı olduğuna dair haberler bir hayli çoktur. Ancak bunu iki kere iki dört eder derecesinde doğru kabul etmesek bile böyle olmadığını da söylemek o kadar güçtür.

⁷³ Fazlu’r-Rahman, *İslam Geleneğinde SAĞLIK ve TIP*, Ankara 1977, s. 58

⁷⁴ Fazlu’r-Rahman, *a.g.e.*, s. 58

İKİNCİ BÖLÜM

2. RUKYE YAPILAN HASTALIKLAR VE DUALAR

2.1. Câiz Olan Dua Tılsım ve Sihir

Duanın cevazı ve lüzûmu konusunda tüm İslam mezhepleri ittifak etmiştir. Kur'an-ı Kerim ve sünnette varid olmuştur. Tılsım ve sihir yapma hakkında ihtilaf vardır⁷⁵.

2.1.1. Câiz Olan Dualar

إسحاق بن يوسف المكي قال حدثنا فضالة عن أبان بن عثمان عن زرارة بن أعين قال سألت أبا جعفر الباقر ع عن المريض هل يعلق عليه تعويذ و شيء من القرآن فقال نعم لا بأس به إن قوارع القرآن⁷⁶ تنفع فاستعملوها

Îshâk b. Yûsuf el-Mekkî Feddâle'den; o, Eban b. Osman'dan; o, Zürâre b. A'yân'dan rivayet ediyor⁷⁷. “Zürâre b. A'yân, hastaya koruma muskası asılması hakkında Ebû Ca'fer el-Bâkır (a.s) 'a sordum. O da bana:

Bir hasta için Kur'ân'dan bazı ayetlerin ve duaların o kişiye iliştirilmesinde bir beis yoktur. Zira Kur'ân ayetleri faydalıdır. Bunu kullanın” dedi⁷⁸.

⁷⁵ Tılsım ve sihir hakkında İslam âlimleri ihtilafa düşmüştür. Kimi, sihri kebâirden saymış, kimi sihir yapanın tevbesinin kabul edilmeyeceğini söylemiş, kimi de yaptığı büyüün çeşidine göre cezalandırılması gerektiğini öngörmüşlerdir. Geniş bilgi için bkz. Hafız b. Ahmet el-Hakemî, *Alâmu's-Sünne bi'l-Meşhûrati bi itikâdâtî't-Tâife*, tahkik: Hazım el-Kadi, Suudi Arabistan 1422. c. 1, s. 102; Ebû'l Hasen Ali b. Muhammed el-Mâverdî, *el-Hâvi'l-Kebîr*, tahkik: Ali Muhammed Muavvaz, Beyrut, I. Baskı 1999, c. 13, s. 89.

⁷⁶ Kavâriu'l-Kur'an: Okuyanın okuması ile kendini güvende hissettiği hırz (muhafaza) ayetleri olarak tanımlanmıştır. Bkz.: İbn Esîr, Ebû's-Se'âdât Mübârek b. Muhammed, *en-Nihâye fî Ğarîbi'l-Hadîs*, I. Baskı, Bağdat, 1397, c. 4, s. 4.

⁷⁷ Çalışmamızda nakledeceğimiz hadislerin isnadı şahıs isimleriyle başlamaktadır. Oysa bilindiği üzere Tedvîn ve Tasnîf dönemi Ehl-i Sünnet kaynaklarında hadislerin isnadı tahammül ve edâ sîgalarıyla verilmektedir. Fakat Rukye konusunda Şî'â'nın esas aldığı hadislerin tesbitinde faydalandığımız Şî'î hadis kaynakları programı olan Noor'da hadislerin isnadı ravi ismiyle başlamakta olup tahammül ve edâ sîgaları verilmemektedir. Biz de hadisleri ve isnadları bu programda verildiği gibi nakledeceğiz.

⁷⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, Naşir, Daru's-Sherîfî'r-Rıza, II. Baskı, Kum, s. 49; es-Seyyid Mehdi el-Hicazî, *Dürerü'l-Ahbâr*, I.Baskı 1419, c.1, s.484; Hurr el-Âmilî *Vesâilü's-Şî'â İla Tahsîli Mesâilü's-Serîa*, tashih ve tahkik: Şeyh Muhammed Râzi, Beyrut trz, c. 34, s. 462, c. 100, s. 29. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

إسحاق بن يوسف قال حدثنا فضالة عن أبان بن عثمان عن إسحاق بن عمار عن أبي عبد الله الصادق ع في الرجل تكون به العلة فيكتب له القرآن فيعلق عليه أو يكتب له فيغسله و يشربه قال لا بأس به كله

Îshâk b. Yûsuf, Feddâle'den; o, Eban b. Osman'dan; o, Îshâk b. Ammâr'dan; kendisine “hasta olduğunda Kur’ân ayetlerini yazıp üstüne iliştiren veya bu ayetleri yazıp onları yıkayan ve bu sudan içen kişinin yaptığı caiz midir”, diye sorulan Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)’ın caizdir dediğini rivayet ediyor⁷⁹.

علاء بن محمد قال حدثنا صفوان بن يحيى عن منصور بن حازم عن عنبسة بن مصعب عن أبي عبد الله ع قال لا بأس بالتعويز أن يكون على الصبي و المرأة

‘Allan b. Muhammed, Safvân b. Yahya’dan; o, Mansûr b. Hâzim’dan; o, Anbesa b. Mes’ab’dan; o, Ebi Abdillâh (a.s.)’tan rivayet ediyor. “Bir kadın veya bir çocuğa bir duanın iliştirilmesinde mahsur yoktur”⁸⁰.

عمر بن عبد الله بن عمر التميمي قال حدثني حماد بن عيسى عن شعيب العنقروفي عن الحلبي قال سألت جعفر بن محمد ع فقلت يا ابن رسول الله هل نعلق شيئاً من القرآن و الرقى على صبياننا و نساننا فقال نعم إذا كان في أديم تلبسه الحائض و إذا لم يكن في أديم لم تلبسه المرأة

Ömer b. Abdullah, Ömer et-Temimî’dan; o, Hammâd b. İsa’dan; o, Şuayb el-Akrakûfî’dan; o, el-Halebî’dan rivayet ediyor: “Bazı Kur’ân ayetlerini ve tılsımları çocuklarımıza ve kadınlarımıza iştirebilir miyiz? diye sorduğumda, Ca’fer b. Muhammed es-Sâdık (a.s.) şöyle dedi: Şayet kadın ay halinde ise, bir deriye sarmak şartıyla taşıyabilir. Şayet bir deriye sarılı değil ise, ay halindeki kadın onu taşıyamaz”

81.

⁷⁹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 49; *Vesâilü's-Şî'â*, c. 34, s. 462, c. 100, s. 29. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

⁸⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 49; *Vesâilü's-Şî'â*, c. 34, s. 464, c. 100, s. 29. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

⁸¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 49; *Vesâilü's-Şî'â*, c. 34, s. 464, c. 100, s. 31. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

شعيب بن زريق قال حدثنا فضالة و القاسم جميعا عن أبان بن عثمان عن عبد الرحمن بن أبي عبد الله و هو ابن سالم قال سألت أبا عبد الله ع عن المريض هل يعلق عليه شيء من القرآن أو التعويذ قال لا بأس قلت ربما أصابتنا الجنابة قال إن المؤمن ليس بنجس و لكن المرأة لا تلبسه إذا لم تكن في أديم و أما الرجل و الصبي فلا بأس

Şuayb b. Zurayk, Feddâle'den ve el-Kasım'dan; onlar Eban b. Osman'dan; o, Abdurrahmân b. Ebî Abdillâh (İbn Salim) (a.s.)'tan rivayet ediyor.

“Ebû Abdullah, hasta olan kişiye bazı Kur’ân ayetlerinin iliştirilip iliştirilemeyeceğine dair sormuştum. Cevaz vermişti. Cünüb durumda da mı? diye sordum, şöyle dedi: Mü’min necis değildir. Her zaman temizdir. Ancak bir kadın, deri ile sarılmadıkça onu taşınamamalıdır. Erkek ve çocuk için mahzur yoktur”⁸².

2.1.2. Caiz Olan Dua Tılsım ve Sihirler

إبراهيم بن مأمون قال حدثنا حماد بن عيسى عن شعيب العنقرقوفي عن أبي بصير عن أبي عبد الله قال لا بأس بالرقى من العين و الحمى و الضرس و كل ذات هامة لها حمة إذا علم الرجل ما يقول لا يدخل في رقيته و عودته شيئا لا يعرفه

İbrahim b. Me’mûn, Hammâd b. İsa’dan; o, Şuayb b. Akrakûfi’dan; o, Ebû Beşîr’dan; o da Ebû Abdillâh (a.s.)’tan rivayet ediyor. “Kötü göz, ateş, diş ağrısı ve ateşle birlikte seyreden hastalık için yapılacak tılsımlar yasak değildir⁸³. Bir insan, söylediği duanın farkında ise, bilinmeyen hiçbir şey onun duasının içine giremez”⁸⁴.

2.1.3. Bazı Tılsımlar Tuzaktır

أحمد بن محمد بن مسلم قال سألت أبا جعفر محمد الباقر ع أ نتعوذ شيء من هذه الرقى قال إلا من القرآن فإن عليا كان يقول إن كثيرا من الرقى⁸⁵ و التمام⁸⁶ من الإشراك⁸⁷

⁸² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 49; *Vesâilü's-Şî'â*, c. 34, s. 464, c. 100, s. 31. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

⁸³ *Vesâilü's-Şî'â*, c. 100, s. 29. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

⁸⁴ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 47; Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

⁸⁵ Rukye: Şifa bulma ümidi ile hastalara okunan ayetlerdir. Bkz. Ebû Tahir Muhammed b. Yakub Fîrûzâbâdî, *el-Okyanusü'l-Basit fî Tercümeti'l-Kamûsü'l-Muhit*, tahkik: Mektebü't-Tûras fî Müesseseti'r-Risale, Beyrut, VIII. Baskı, 2005, c. 1. s. 335.

⁸⁶ Temâim; insanı veya hayvanı gözden korumak için yazılan ve asılan ayetlerdir. Bkz: Ebû Amr İshak b. Merrar eş-Şeybânî, *Cîym*, tahkik: İbrahim el Ebyarî, Kahire 1974, c. 1, s. 102.

جعفر بن عبد الله بن ميمون السعدي قال حدثنا نصر بن يزيد عن القاسم قال قال أبو عبد الله الصادق ع إن كثيرا من التمام⁸⁸ شرك

Ahmed b. Muhammed b. Müslim diyor ki: “Ebû Ca’fer el-Bâkır (a.s.)’a Korunmak için tılsımlardan bazılarını kullanmalı mıyım? diye sordum. Yalnızca Kur’ân’dan alınan bazı tılsımları sakınmak için kullanabilirsin. Zira Ali (a.s.) buyurdu ki, tılsım ve muskaların çoğu tuzaktır” dedi⁸⁹.

Ca’fer b. Abdullah b. Meymûn es-Sa’dî, Nasr b. Yezîd’dan, o, el-Kasım’dan, Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)’ın çoğu muskalar tuzak olduğunu söylediğini rivayet ediyor⁹⁰.

Not: Rivayetlerde geçen Ebû Abdullah’tan maksat Cafer-i Sadık’tır.

2.2. Genel Hastalıklar ve Rukye

Hastalıkların sebebinin maddî veya rûhânî varlıklarla uğursuz olan şeyler olduğuna inanılan câhiliyye anlayışının kaynakları da merak konusudur. Elbette Araplara özgü inançlar vardır. Ancak Mısır, Mezopotamya, Hint ve İran etkisini de unutmamak gerekmektedir. Genel olarak tek Allah inancını dışlayan; Tanrı’yı emekli etmiş olan böylesi inançlara karşı İslâm, her türlü işin yaratıcısını “Tek Allah” olarak telkin etmektedir. O’nun, hayır ve şer külli kavramlarıyla ifâde ettiğimiz her olayın yaratıcısı olduğu hususu, hastalıklar ve onların şifâsını da kapsamaktadır. Bu durumda Allah’ın, şifâyı dilediği vasıta ile dilediğine verme kudreti, İslâm dininin îmân esaslarından birisi olarak görülmelidir.

2.2.1. Şumullü Bir Dua

إبراهيم بن عيسى الزعفراني قال حدثنا محمد بن حبيب الحارثي و كان من أعلم أهل زمانه و أتقاهم قال حدثنا ابن سنان عن المفضل بن عمر قال قال أبو عبد الله ع إن استطعت أن لا تبیت

⁸⁷ Bazı kimseler Temâim ile istiaze bir saymış Abdullah’ın (Abdullah b. Abbas) “Temâim, rukye ve et-Tevle şirktendir.” Sözü nü yanlış anlamışlardır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Ebû Ubeyde, Kasım b. Sellâm, *Ğarîbu’l-Hadîs*, Bağdat, I.Baskı, 1397, yz, c. 1, s. 451.

⁸⁸İbn Cinnî Temîme’nin “deri parçasına sarılan kolye” olduğunu söylemiş, Sa’leb ise çocuklara asılan muska olduğunu söylemiştir. Bkz.: Ebû’l-Hasan Ali b. İsmail İbn Sîde el Mursî, *el-Muhkem ve’l-Muhîtü’l-Âzam*, tahkik: Abdulhamit Hindavî, Daru’l-Kütübî’l-İlmiyye, Beyrut I. Baskı 2000, c. 9, s. 470.

⁸⁹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu’l Eimme*, s. 47. (Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.)Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık.

⁹⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu’l Eimme*, s. 47; *Vesâilü’ş-Şî’â*, c. 100, s. 29. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

حتى تتعوذ بالأحد عشر حرفاً فافعل فقلت أخبرني بها يا ابن رسول الله قال قل أعوذ بعبدة الله أعوذ بقدرة الله أعوذ بجلال الله أعوذ بجمال الله أعوذ بسلطان الله أعوذ بدفع الله أعوذ بمن الله أعوذ بجمع الله أعوذ بملك الله أعوذ بتمام رحمة الله أعوذ برسول الله صلى الله عليه وآله وعلى أهل بيته من شر ما خلق و ذراً و برأ و تتعوذ به مما شئت فإنه لا يضررك هوام و لا جن و لا إنس و لا شيطان إن شاء الله تعالى

İbrahim b. İsa ez-Za'ferânî, Muhammed b. Habib el-Hârisî'den, -Zamanın en âlimi ve takvalısıydı- bize İbn Sinan, el-Mufaddal b. Ömer'den rivayetle Ebû Abdullah (a.s.)'ın şöyle dediğini söyledi. "On bir harfe (kelime) sığınmaksızın (geceyi geçiremiyorsanız) yatmamaya çalışıyorsan bunu yap." dedi Ona, "Ey Allah'ın Resûlünün oğlu bunu bana haber ver" dedim. "Şöyle de" dedi.

*"Yarattığı ve serpiştirdiği şerlerden, Allah'ın, izzetine, kudretine, büyüklüğüne, güzelliğine, mutlaklığına, savunmasına, lütfuna, kuvvetine, hâkimiyetine, zâtının kemâline ve Allah'ın Resûlü'ne sığınırım. Allah istemedikçe zarar veremeyecek sürüngen veya cin, insan ve şeytan olan şerlerden yüce Allah'a sığınırım"*⁹¹.

و عن أبي حمزة الثمالي عن أبي جعفر محمد الباقر ع قال عوذ نفسك من الهوام بهذه الكلمات بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله و بالله محمد رسول الله ص أعوذ بعبدة الله⁹² أعوذ بقدرة الله على ما يشاء من شر كل هامة تدب بالليل و النهار إن ربي على صراط مستقيم

Ebû Hamza es-Sumalî, Ebû Ca'fer el-Bâkır (a.s.)'dan rivayet ediyor: "Şu sözler ile sürüngenlerden Allah'a sığınınız:

*Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! Muhammed O'nun elçisidir. Allah'ın büyüklüğüne sığınırım. Gece ve gündüz sürünen her sürüngenin şerrinden Allah'ın gücüne sığınırım. Şüphesiz Rabbim dosdoğru bir yol üzerindedir"*⁹³.

⁹¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 118-119; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, ırz, 1408, c. 32, s. 71; Mâzenderanî, Mevla Muhammed Salih, *Şerhu Usûli'l-Kâfi*, tahkik: Mirza Ebû'l Hasan eş-Şarani, I. Baskı, Beyrut 2000, c. 7, s. 242; el-Kuleynî, Ebû Ca'fer Muhammed Yakup b. İshak el-Kuleynî er-Râzî, *el-Usûl mine'l-Kâfi*, talik: Muhammed Ca'fer Şemseddin, Beyrut, 1990, c. 6, s. 49; el-Kuraşî, Şeyh Sadık el-Kuraşî, *Sâhifetü's- Sâdika*, I. Baskı, Kum 1989, c. 1, s. 55. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

⁹² أعوذ بعبدة الله وقدرته من شر ما أجد وأحاذر سبعا

Ebû Dâvud, Tıp, 19; *Tirmizî*, Dua, 126.

⁹³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 119. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.

2.2.2. Tüm Hastalıklar İçin Dua

محمد بن إسماعيل قال حدثنا محمد بن خالد أبو عبد الله عن سعدان بن مسلم عن سعد المولى قال أُملى علينا أبو عبد الله الصادق ع العوذة التي تسمى الجامعة بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شيء في الأرض و لا في السماء⁹⁴ اللهم إني أسألك باسمك الطاهر الطهر المطهر المقدس السلام المؤمن المهيمن المبارك الذي من سألك به أعطيته و من دعاك به أحبته أن تصلي على محمد و آل محمد و أن تعافيني مما أجد في سمعي و بصري و في يدي و رجلي و في شعري و بشري و في بطني إنك لطيف لما تشاء و أنت على كل شيء قدير

Muhammed b. İsmail, Muhammed b. Hâlid Ebû Abdullah'tan; o, Sa'dân b. Müslim'den; O Sa'd b. Mevlâ'dan naklediyor. "Ebû Abdullah (a.s.) bize şümüllü duayı öğretti: *Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! Allah'ın adıyla ki O'nun adı yerde ve gökte asla zarara neden olmaz. Allah'ım, senin Saf, Kusursuz, Pak, Kudsî, Mükemmel, Koruyucu, Gözetici, Rahim, isteyene Cevap Veren, Seni çağıranı Duyan isimlerinden diliyorum. Salât ü selam Muhammed'in ve ailesinin üzerine olsun. Duymamdan, görmemden, elimden, ayağımdan, saçımdan, cildimden ve karnımdan olan ızdırabımı dindir. Sen her şeye kadirsin*⁹⁵.

علي بن إسحاق البصري قال حدثنا زكريا بن آدم المقرئ و كان يخدم الرضا بخراسان قال سمعت الرضا علي بن موسى بن جعفر بن محمد بن علي بن الحسين بن علي بن أبي طالب ع و قال لي يوما يا زكريا قلت لبيك يا ابن رسول الله قال قل على جميع العلل يا منزل الشفاء و مذهب الداء أنزل على وجعي الشفاء فإنك تعافى بإذن الله عز و جل

Ali b. İshâk el-Basrî, Zekerîyyâ b. Âdem el-Makrî'den rivayet ediyor. "Bir gün er-Rızâ bana şöyle dedi: Ey Zekerîyyâ, tüm hastalıklar için şu duayı oku!

*Ey şifâyı ihsan eden ve hastalıkları uzaklaştıran, ızdırabım için şifa gönder(indir)*⁹⁶.

⁹⁴ Allahın eksiksiz isimleriyle yarattığı şeylerden ona sığınırım diyen kimseye her hangi bir şey zarar veremez. Ta ki oradan ayrılana kadar Bkz.: *Ebû Dâvud*, Tıp, 19 (sonunda inşaallah ziyadesi vardır), Lafız farklılıkları için bkz: *Tirmizî*, Dua, 112.

⁹⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 74. (Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.) Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık.

⁹⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 37; *Ebû Dâvud*, Tıp, 19, Fârisî, *Sahîfetü'r-Rıza*, c. 1, s. 171; *Vesâilü's-Şî'â*, c. 5, s. 215, c. 27, s. 326.

2.2.3. Haftanın Günlerine Özel Dua

Yüce Allah'ın af ve merhametine sığınarak günahlardan arınma ilahi lütuf ve bereketlere erişebilme her mü'minin temel gayesidir. Akıp giden zamanın önemli durakları olan ve ecdadımızın ayrı bir değer verdiği kandiller öze dönüşün, Yüce Yaradanımıza gönülden dua ve niyazda bulunmanın, kirlenen gönüllerimizi arındırmanın, kısaca kendimizi bulma ve bilmenin nefsin yanıltıcı istek ve arzularından kurtuluşun en güzel anlarıdır. Yüce Rabbimiz bu gün ve gecelerde Peygamberimizin ifadesiyle kendisine huşu içinde yönelen kullarına rahmetini bol bol indirmekte rızık ve şifa kapılarını sonuna kadar açarak bizleri sınırsız ikramlarına davet etmektedir. Bu itibarla Kur'an'da ve hadislerde Hz. Peygamber tarafından bereket ve faziletine dair işaretler verilen zaman ve mekânlarda her mü'minin dua ve niyazda bulunması gerekir.

Kandillere özgü vâcib hükmünde bir ibadet biçimi yoktur. Ancak bu gün ve geceleri ihya eden mü'min bu zaman zarfında nafile veya kaza namazı kılar, Allah'ı tesbih eder, Kur'an okur, dua ve niyazda bulunur. Allah ve Resûlü tarafından muayyen zamanların bereket ve faziletinden istifade edilmesine dair birçok tavsiye olmakla birlikte bunlardan bir tanesi de Hz. Âişe'den gelen şu rivayettir: "Ey Allah'ın Resûlü, şayet kadir gecesine tevâfuk edersem nasıl dua edeyim?" dediğimde şu duayı okumamı söyledi: "Allahümme inneke afüvvün, tuhibbul afve fa'fü annî. (Allahım sen affedicisin, affi seversin beni affet"⁹⁷. Bu itibarla kadir, miraç, regâib, berat ve mevlid gecelerinde bu dua yapılabileceği gibi mü'min istediği duayı da yapabilir⁹⁸.

Sünni kaynaklarda umumi olarak nasslarda belirtilen gün ve geceler haricinde haftanın her bir gününe özel dua yoktur. Yani ehl-i sünnet geleneğinde, Şî'â'da olduğu şekliyle haftanın günlerine özgü dua tahsis edilmemiştir. Buna mukabil yatarken ve uyanınca yapılan dualar, evden çıkma duası, tuvalete giriş ve oradan çıkış duası, abdest duaları, mescide giriş ve çıkış duaları gibi günlük hayatta pekçok dualar vardır.

2.2.3.1. Cumartesi Duası

Araştırma konumuzu teşkil eden esere göre Şî'â'da, haftanın her günü için tahsis edilmiş olan duaları Cumartesi'den başlamak üzere aşağıda nakledeceğiz. Bu gün için önerilen duada Fâtiha, Felâk ve Nâs sûreleri de özel bir yere sahiptir. Kur'an'da

⁹⁷ *Tirmizî*, De'avât, 85

⁹⁸ KARAGÖZ, İ., *Dualar*, III. Baskı, Ankara 2011, s. 189-199.

faziletlerinden en çok bahsedilen sûrenin “Fatiha” olduğu bilinmektedir⁹⁹. Bilindiği gibi Fatiha’nın isimlerinden biri Şâfiyye’dir. Bununla ilgili hadis meşhurdur¹⁰⁰. Bu konuda başka hadisler de vardır. Şî’â’da her güne bir dua tahsis edilmiş olup Kur’an-ı Kerim’den de üç sûre tavsiye edilmiştir. Ama bu üç sûre ehl-i sünnette sadece Cumartesi gününe tahsis edilmemiştir.

عن الصادق ع أولها عوذة يوم السبت بسم الله الرحمن الرحيم أعيذ نفسي أو فلان ابن فلانة بالله لا إله إلا هو رب العالمين الرحمن الرحيم إلى مالك يوم الدين إياك نعبد و إياك نستعين اهدنا الصراط المستقيم صراط الذين أنعمت عليهم غير المغضوب عليهم و لا الضالين¹⁰¹ و برب الفلق و برب الناس ملك الناس إلى آخر السورة و رب الغاسق إذا وقب و من شر ما خلق و من شر النفاثات في العقد و من شر حاسد إذا حسد الله الأحد الصمد لم يلد و لم يولد و لم يكن له كفوا أحد نور النور و مدبر الأمور نور السماوات و الأرض مثل نوره كمشكاة فيها مصباح المصباح في زجاجة الزجاج كأنها كوكب دري يوقد من شجرة مباركة زيتونة لا شرقية و لا غربية يكاد زيتها يضيء و لو لم تمسسه نار نور على نور يهدي الله لنوره من يشاء و يضرب الله الأمثال للناس و الله بكل شيء عليم الذي خلق السماوات و الأرض بالحق قوله الحق و له الملك يوم ينفخ في الصور عالم الغيب و الشهادة و هو الحكيم الخبير الله الذي خلق سبع سماوات و من الأرض مثلهن تنزل الأمر بينهن لتعلموا أن الله على كل شيء قدير و أن الله قد أحاط بكل شيء علما و أحصى كل شيء عددا من شر كل ذي شر يعلن به أو يسر و من شر الجنة و البشر و من شر ما يطير بالليل و يسكن بالنهار و من شر طوارق الليل و النهار و من شر ما يسكن الحمامات و الوحوش و الخرابات و الأودية و البراري و الغياض و الأشجار مما يكون في الأنهار و أعينه بالله مالك الملك تؤتي الملك من تشاء و تنزع الملك ممن تشاء و تعز من تشاء و تدل من تشاء بيدك الخير إنك على كل شيء قدير تولج الليل في النهار و تولج النهار في الليل و تخرج الحي من الميت و تخرج الميت من الحي و ترزق من تشاء بغير حساب ليس كمثله شيء و هو السميع البصير له مقاليد السماوات و الأرض يبسط الرزق لمن يشاء و يقدر إنه بكل شيء عليم و أعينه بالذي خلق الأرض و السماوات العلى

⁹⁹ Elmalılı Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, İstanbul 2007, c. 1, s. 45-179.

¹⁰⁰ Fâtiha’nın isimlerinden birisinin de “ eş- Şâfiyye ” olduğuna dair bkz.: Kâdî İyaz, İyaz b. Musa Ebû'l Fazl el Yahsûbî es Sebti el Malikî, *el-İkmâl fî Şerhi Müslim*, c. 7, s. 53; Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdullah Ahmed b. Muhammed b. Hanbel b. Esed eş-Şeybânî, *Müsned*, tahkik: Şuayb el-Arnâvûd, 18/50, I. Baskı, yz. 2001; Hâkim, Ebû Abdullah Muhammed b. Abdullah en-Nîsâbûrî, *Müstedrek ale's-Sahîhayn*, tahkik: Mustafa Abdulkadir Ata, yz. 1990, c. 1, s. 746; İbn Hacer, Ebû'l Fazl Ahmed b. Ali, *Fethu'l-Bârî Şerhu Sahîhi'l-Buhârî*, tahkik: Muhammed Fuat Abdülbâki, tashih: Muhibbuddin el-Hatip, Beyrut. 1379, 4/457.

¹⁰¹ *Fâtiha*, 1/ 2-7.

الرحمن على العرش استوى له ما في السماوات و ما في الأرض و ما بينهما و ما تحت الثرى و إن تجهر بالقول فإنه يعلم السر و أخفى الله لا إله إلا هو له الأسماء الحسنى ألا له الخلق و الأمر تبارك الله رب العالمين ادعوا ربكم تضرعا و خفية إنه لا يحب المعتدين و لا تفسدوا في الأرض بعد إصلاحها و ادعوه خوفا و طمعا إن رحمة الله قريب من المحسنين و أعيذه بمنزل التوراة و الإنجيل و الزبور و الفرقان العظيم من شر كل طاغ و باغ و شيطان و سلطان و ساحر و كاهن و ناظر و طارق و متحرك و ساكن و صامت و متخيل و متمثل و متلون و مختلف سبحانه الله حرزك و ناصرك و مؤنسك و هو يدفع عنك لا شريك له و لا معز لمن أذل و لا مذل لمن أعز و هو الواحد القهار و صلى الله على محمد و آله و سلم

Bu dua, kişinin nefsinin ve başkalarını koruma duası olarak, Kur'an-ı Kerîm'den alınmış olup, korunmak için seçilmiş ayetlerdir.

Es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet edilmiştir.

“Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla! Kendim ve şu şu kişiler için, Allah'tan korunma isterim. O'ntan başka ilah yoktur. 'Hamd âlemlerin Rabbi, Rahman, Rahîm ve din gününün mâlikî olan Allah'adır. Biz yalnızca Sana ibadet eder ve yalnızca Sen'den yardım dileriz. Bizi doğru yola ilet. Kendilerine nimet verdiklerinin yoluna, gazaba uğrayanların ve sapmışlarınkine değil”,¹⁰² “Sabahın Rabbine”.¹⁰³ “İnsanların Rabbine, insanların Mâlikine”,¹⁰⁴ “Yarattığı şeylerin şerrinden, karanlığı çöktüğü zaman gecenin şerrinden, düğmelere üfüren büyü yapan kadınların şerrinden ve haset ettiği zaman hasetçinin şerrinden”¹⁰⁵. “Tek olan Allah'ım, samed olan Allah'ım ‘O doğurmamıştır ve doğurulmamıştır ve hiç bir şey onun dengi değildir’”¹⁰⁶. Allah göklerin ve yerin nurudur. Onun nurunun misali içinde چراغ bulunan bir kandil gibidir. چراغ bir sırça içerisinde. Sırça sanki incimsi bir yıldızdır ki doğuya da batıya da ait olmayan kutlu bir zeytin ağacından yakılır. Neredeyse ateş ona dokunmasa da yağı ışık verir. Nur üstüne nurdur. Allah kimi dilerse onu kendi nuruna yöneltip iletir. Allah insanlar için örnekler verir. Allah her şeyi bilendir¹⁰⁷. ‘O gökleri ve yeri hak ile yaratandır... O'nun sözü haktır. Sûra üfleneceği gün mülk o'nundur. O, gaybı ve müşahade (görünen ve görünmeyeni) edilebileni bilendir. O, hüküm ve hikmet sahibi

¹⁰² **Fatiha**, 1/2-7.

¹⁰³ **Felak**, 113/1.

¹⁰⁴ **Nas**, 114/1-2.

¹⁰⁵ **Felak**, 113/2-5.

¹⁰⁶ **İhlâs**, 112/3-4.

¹⁰⁷ **Nûr**, 24/35.

olandır. Haberdar olandır¹⁰⁸. ‘Allah yedi göğü ve yerden de onların benzerini yarattı. Emr bunların arasında durmadan iner. Sizin gerçekten Allah’ın her şeye güç yetiştirdiğini ve gerçekten Allah’ın ilmiyle her şeyi kuşattığını bilmeniz, öğrenmeniz için¹⁰⁹. ‘Her şeyi sayı olarak da sayıp tespit etmiştir’¹¹⁰. Her şerlinin sahip olduğu her türlü (gizli ya da açık) şeytanilikten, cin ve insanların kötülüklerinden, geceleri uçan ve gündüzleri dinlenenlerin kötülüklerinden, gecenin ve gündüzün belalarının kötülüklerinden; helâları mesken edinen kötü varlıklardan, ıssız ve harâbe yerlerde, vadilerde, açık sahalarda, bataklıklarda ve ağaçlarda yaşayanlar ve nehirlerdeki kötülüklerden sana sığınırım. Allah’ın korumasına sığınırım. Ey mülkün sahibi Allahım! Dilediğine mülkü veren ve dilediğinden mülkü alan... Dilediğini aziz kılar, dilediğini alçaltırsın. Hayır, Senin elindedir. Sen gerçekten her şeye güç yetirensin. Geceyi gündüze bağlayıp katarsın. Gündüzü de geceye bağlayıp katarsın. Diriği ölüden çıkarırsın, ölüyü de diriden çıkarırsın. Sen dilediğine hesapsız nızık verirsin’¹¹¹... O’nun benzeri gibi olan hiçbir şey yoktur. O, işitendir, görendir. Göklerin ve yerin anahtarları o’nundur. O dilediğine rızkı genişletip yayar ve kısar da. Çünkü O her şeyi bilendir. Allahım sana sığınırım¹¹². Tek olan’a sığınırım. ‘Yeri ve gökleri yaratana (nefsimi veya falan kişiyi), sığındırıyorum. Yüce ve Rahman olan Allah arşı hükmü altına almıştır. Göklerde, yerde bu ikisi arasında ve nemli toprağın altında olanların tümü O’nundur. Sözü açığa vursan da... Çünkü şüphesiz o gizliyi de gizlinin gizlisini de bilmektedir. Allahtan başka ilah yoktur. En güzel isimler O’nundur’¹¹³. Haberinizi olsun, yaratmak da emir de O’nundur. Âlemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir. Rabbinize yalvara yalvara ve için için dua edin. Şüphesiz O haddi aşanları sevmez. Düzene konulmasından sonra yeryüzünde bozgunculuk çıkarmayın. O’na korkarak ve umut taşıyarak dua edin. Doğrusu Allah’ın rahmeti iyilik yapanlara pek yakındır¹¹⁴. Nefsimi ve falan kişiyi her çeşit görünen, değişen, hayal edilen, sessiz, hareketsiz ya da hareketli, geceleri gezen, gözleyen, kâhin, sihir yapıcı, şeytan, büyücü, zâlim ve zorbanın şerrinden Tevrat, İncil, Zebûr ve yüce Kur’ân’ı indirene sığındırıyorum. Kemâl sıfatı ile muttasıf Allah noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah senin koruyucun, yardımcın,

¹⁰⁸ *En’âm*, 6/73.

¹⁰⁹ *Talâk*, 65/12.

¹¹⁰ *Cin*, 72/28.

¹¹¹ *Âl-i İmrân*, 3/26-27

¹¹² *Şûrâ*, 42/11-12.

¹¹³ *Tâha*, 20/4-8.

¹¹⁴ *A’râf*, 7/54-56.

tesellindir. O seni müdafaa edendir. O seni korur, O'nun ortağı yoktur. O'nun alçalttığını yükseltecek, yükselttiğini alçaltacak yoktur. O tektir, itaat edilendir. Allah, Muhammedi ve ailesini rahmeti ile kuşatsın¹¹⁵.

2.2.3.2. Pazar Günü Duası

Şî'â'nın İsna aşeriyye fırkası, itikatta ehl-i sünnetten ziyade mutezileye daha yakındır. Selefilikten de çok uzaktır. Böyle bir dua Şî'â inancından ziyade selefi inancına yakın olan bir duadır. Çünkü selefiler te'vil yapmaz ve Kur'an-ı Kerîm ve sünnette geçen Allah'ın sıfatlarını olduğu gibi kabul ederler. Bu yaklaşıma göre İmam Malik, "İstivâ malum, keyfiyyeti meçhul, keyfiyyetini sormak, ise küfürdür"¹¹⁶ demektedir.

عوذة يوم الأحد

بسم الرحمن الرحيم الله أكبر الله أكبر الله أكبر استوى الرب على العرش و قامت السماوات و الأرض بحكمه و هدأت النجوم و رست الجبال بإذنه لا يجاوز اسمه من في السماوات و من في الأرض الذي دانت له الجبال و هي طائعة و انبعثت له الأجساد و هي بالية احجب كل ضار و حاسد بئس الله عن فلان ابن فلانة و بمن جعل بين البحرين حاجزا و جعل في السماء بروجا و جعل فيها سراجا و قمرا منيرا و أعيذه بمن زينها للناظرين و حفظها من كل شيطان رجيم و أعيذه بمن جعل في الأرض رواسي جبالا و أوتادا أن يوصل إليه بسوء أو فاحشة أو بلية حم حم حم عسق كذلك يوحي إليك و إلى الذين من قبلك الله العزيز الحكيم حم حم حم تنزيل من الرحمن الرحيم و صلى الله على محمد النبي و آله و سلم تسليما

'Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla! Allahu ekber, Allahu ekber, Allahu ekber! Rabbimiz arşa oturmuştur¹¹⁷ ve gökler ve yerler O'nun emriyle ayakta. Yıldızlar O'nun izniyle sakin ve dağlar O'nun izniyle sabittir. Göklerde ve yerlerde olan

¹¹⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 40. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık.

¹¹⁶ Gazzâlî, Ebû Hâmid Muhammed, *el-İktisâdu fi'l-i'tikâd lil-Gazzâlî*, I. Baskı, yz. 2004, c. 1, s. 38; Ahmed b. Hanbel de aynı görüştedir. Bkz.: *el-Mevâkıf el-Maksadü'l-Evvel*, Abdurrahman b. Ahmed Ebû'l Fadl Azdu'd-Dîn el İcî, tahkik: Abdurrahman Umeyra, I. Baskı, yz. 1997, c. 3, s. 32

¹¹⁷ Bu şekide bir ifade biz Ehl-i Sünnet itikadına aykırı olup işte bu inanç selefi bir görüştür. Ehl-i Sünnet inancında istiva, istila anlamındadır. İstivanın istila anlamında Arap dilindeki delili şu beyittir. استوة بشر /Haccacin kardeşi Bişr Irakın arşına oturmuştur. Iraka hükmetmiş anlamındadır.

her şey O'nun adını zikreder. Dağlar O'na itaatkârdır. Bedenler çürüdüğünde O'nun için yeniden hayat bulur. Her türlü kötü şeyi ve fenalığı şu kadın veya şu erkekten sakla 'İki deniz arasına bir ara engel koyan;' ¹¹⁸ 'Gökte burçlar kılan, onların içinde bir aydınlık ve nurlu bir ay var eden ne yücedir' ¹¹⁹. 'Andolsun gökte burçlar kılan ve onu gözleyenler için süsleyen ve onu her kovulan şeytandan koruyan ¹²⁰ Allaha sığındırıyorum' Yeryüzünde sabit dağlar yaratan ¹²¹ Ve dağları sabit kılan... ¹²² Allah'a falancayı sığındırıyorum. 'Hâ Mim Ayn Sin Kaf. O Azîz ve Hâkim olan Allah, sana ve senden öncekilere böyle vahyetmektedir' ¹²³. 'Hâ Mim. Rahman ve Rahîm'den indirilmiştir' ¹²⁴."

2.2.3.3. Pazartesi Duası

عوذة يوم الاثنين

بسم الله الرحمن الرحيم أعوذ بنفسي فلان ابن فلانة بربي الأكبر من شر ما خفي و ظهر و من شر كل أنثى و ذكر و من شر ما رأت الشمس و القمر قدوس قدوس رب الملائكة و الروح أدعوكم أيها الجن إن كنتم سامعين مطيعين و أدعوكم أيها الإنس إلى اللطيف الخبير و أدعوكم أيها الإنس و الجن إلى الذي دانت له الخلائق أجمعين ختمته بخاتم رب العالمين و خاتم جبرئيل و ميكائيل و إسرافيل و خاتم سليمان بن داود و خاتم محمد ص سيد النبيين و صلى الله على محمد و أهل بيته الطيبين الطاهرين أخذت عن فلان ابن فلانة كل تابعة ذي روح مرید جنی أو عفريت أو ساحر مرید أو سلطان عنيد أو شيطان رجيم أخذت عن فلان ابن فلانة ما يرى و ما لا يرى و ما رأت عين نائم أو يقظان بإذن الله اللطيف الخبير لا سبيل لكم عليه و لا على ما يخاف عليه الله الله لا شريك له و صلى الله على محمد و أهل بيته

¹¹⁸ *Neml*, 27/61.

¹¹⁹ *Furkân*, 25/61.

¹²⁰ *Hicr*, 15/16-17.

¹²¹ *Enbiyâ*, 21/31.

¹²² *Nebe*, 78/7.

¹²³ *Şûrâ*, 42/1-3.

¹²⁴ *Fussilet*, 41/1-2; Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 42- 43; Râvendî, El-Mevlâ Ebî'l-Hüseyin Sa'îd b. Hibetullah Râvendî, *ed-De'avât*, tahkik: Medresetü İmami'l-Mehdi, Kum Kütüphanesi, No: 17, c. 1, s. 179; İbn Tavûs, Seyyid İbn Tavûs, *Cemâlu'l-Uşbu'*, tahkik: Cevvâd Kayyumi el-İsfahanî, Müessesetü Âfak, I. Baskı, 1371, c. 1, s. 72; Tûsî, eş-Şeyh Ebû Ca'fer Muhammed b. Hasan et-Tûsî, *Misbâhu'l- Müteheccid ve Silâhu'l-Müteabbid*, I. Baskı, Beyrut trz, c. 2, s. 202; el Kazvînî, es-Seyyid Hüseyin el-Kazvînî " *Mevsuât el-İmâmü'l Cevvâd*, I. Baskı, Kum 1419, c. 4, s. 498, c. 5, s. 78. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

“Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla, Falan kişiyi¹²⁵ her türlü gizli ve açık kötülükten, her çeşit kadın ve erkeğin kötülüğünden, güneş ve ay gören her şeyin kötülüğünden¹²⁶ büyük Rabbime sığındırıyorum. Ey kuddûs ‘Ey kuddûs Meleklerin ve ruhun Rabbi olan Allahım. Ey cin! Şayet beni duyuyorsan itaat et. Ey beşeriyet! Her şeyi bilen latîf ve habîr olan Allah’a itaat et. Ey insanlar ve cinler çağırıyorum! Âlemlerin Rabbi olan Allah’ın ve Cebrail’in, Mikâil’in, İsrâfil’in, Süleyman b. Dâvûd (a.s.)’ın, Muhammed (s.a.s.)’in ve pak ve temiz olan âli beytinin mührü ile mühürlenmiş bir çağrı ile tüm mahlûkatın itaat ettiği Rabb’e davet ediyorum. Her çeşit isyankâr ruhu olan dışı cinden, cin veya şeytan veya büyücüden, zalim hükümdardan Allah’a sığınırım. Görünen ve görünmeyen kötülüklerden, uyanık ve yatan gözden, latîf olan habîre sığındırıyorum. Ne ona ne de üzerine titreyip korktuğu şeye yol bulamayacaksınız. Allah, Allah, Allah, onun ortağı yoktur. Muhammede ve âli beytine selam olsun. Her şeyi bilen Allah’a bu çağrı ile falancayı sığındırdım”¹²⁷.

2.2.3.4. Salı Duası

عوذة يوم الثلاثاء

بسم الرحمن الرحيم أعيد نفسي بالله الأكبر¹²⁸ رب السماوات القائنات و بالذي خلقها في يومين و قضى في كل سماء أمرها و خلق الأرض و قدر فيها أقواتها و جعل فيها جبالا و جعلها فجاجا سبلا و أنشأ السحاب الثقال و سخره و أجرى الفلك و سخر البحر و جعل في الأرض رواسي و أنهارا و من شر ما يكون في الليل و النهار و يعقد على القلوب و تراه العيون من الجن و الإنس كفانا الله كفانا الله كفانا الله لا إله إلا الله محمد رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم تسليما

“Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla! Nefsimi `Yüce’ye, göklerin Rabbi’ne; bunları iki günde yaratan ve işlerini tayin eden yeryüzünü yaratan ve yaşamı idame

¹²⁵Burada baba yerine anne ismini zikretmiştir. Annenin zikredilişi konusu sünnilerde telkin duasında mevcuttur.

¹²⁶İslam inancında Ay ve güneşin hayır ve şerle ilgisi yoktur. Bu tür inançlar Kur’an-ı Kerim’de zikri geçen sabîlilerin inancını çağrıştırmaktadır. Ayrıntılı bilgi için bkz. Şehristânî, Ebû’l Feth Muhammed b. Ahmed eş-Şehristânî, *el Milal ve’n-Nihal*, tahkik: Muhammed Seyyid Keylanî, Daru’l Marife, Beyrut trz. c. I- II

¹²⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 43; Râvendî, *ed-De’avât*, c. 1, s. 181. Tavûs, *Cemâlu’l-Usbu’*, c. 1, s. 85; Tûsî, *Misbâhu’l Müteheccid*, c. 2, s. 220. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

¹²⁸Arapça açısından metinde geçen el-ekber sıfatının lafzay-ı celalin sıfatı olarak gelmesi akide açısından ve arapça açısından uygun değildir. Başka Allahlar çağrışımını yapmakta olduğu için ismi tafdil (el asgar) olarak gelmez.

ettiren ve onda dağlar yaratan, ‘doğru gidebilsinler diye geniş yollar’¹²⁹ açan, ‘ağırlaşmış bulutları’¹³⁰ yaratan ve itaat ettiren, gemileri yüzdüren, denizi kendisine itaatkâr kılan, yeryüzünde dağlar ve nehirleri yaratan Allah’a sığındırırım. Gece ve gündüz kalplere musallat olan insan ve cinnin kötülüklerine karşı Allah bize yeter, Allah bize yeter, Allah bize yeter. Allah’tan başka Tanrı yoktur, Muhammed(s.a.s) O’nun elçisidir’’¹³¹.

2.2.3.5. Çarşamba Duası

عوذة يوم الأربعاء

بسم الله الرحمن الرحيم أعيدك يا فلان ابن فلانة بالأحد الصمد من شر ما نفث و عقد و من شر أبي مرة و ما ولد أعيدك بالواحد الأعلى مما رأت عين و ما لم تر و أعيدك بالفرد الكبير من شر ما أرادك بأمر الملك عسير أنت يا فلان ابن فلانة في جوار الله العزيز الجبار الملك القدوس القهار السلام المؤمن المهيم العزيز الغفار عالم الغيب و الشهادة الكبير المتعال هو الله لا شريك له محمد رسول الله صلى الله عليه و آله و سلم و عليهم السلام و رحمة الله و بركاته

“Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla, falan oğlu falan üfürülen ve düğümlenen kötülüklerden, şeytandan ve şeytana ait olanın kötülüğünden tek olan Allah’a sığındırırım. Gözün gördüğünden ve gözün görmediğinden Allah’a sığındırırım. Musallat olan şeytanın şerrinden eşi benzeri olmayan büyük Allah’a sığındırırım. Seni Yüce, Azim şehadet ve gaybı bilen Aziz ve Gâffar, Müheymin, Mü’min, Selâm, Kâhhar, Kuddüs, Melik, Cebbar ve Azîz olan Allahın himayesine sığındırırım. Çünkü o eşi olmayandır. Muhammed Allah’ın rasulüdür. Selam onun ve âlinin üzerine olsun. Allahın rahmet ve bereketi onun üzerine olsun.”¹³².

¹²⁹ Enbiyâ, 21/31.

¹³⁰ Ra’d, 13/12.

¹³¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 43; Râvendî, *ed-De’avât*, c. 1, s. 183; es-Seyyid Hüseyin el-Kazvîni, *Mevsuât el-Îmâmü’l Cevvâd*, c. 4, s. 498, c. 5, s. 81. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

¹³² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 44; Râvendî, *ed-De’avât*, c. 1, s. 183; İbn Tavûs, *Cemâlu’l-Usbu’*, c. 1, s. 103; Tûsî, *Misbâhu’l Mûteheccid*, c. 2, s. 255; es-Seyyid Hüseyin el-Kazvîni, *Mevsuât el-Îmâmü’l-Cevvâd*, c. 4, s. 500, c. 5, s. 81. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

2.2.3.6. Perşembe Duası

عوذة يوم الخميس

بسم الله الرحمن الرحيم أعيذ نفسي أو فلان ابن فلانة برب المشارق و المغرب من شر كل
 شيطان وارد و قائم و قاعد و حاسد و معاند و نزل عليكم من السماء ماء ليطهركم به و يذهب
 عنكم رجز الشيطان و ليربط على قلوبكم و يثبت به الأقدام اركض برجلك هذا مغتسل بارد و
 شراب و أنزلنا من السماء ماء طهورا لنحيي به بلدة ميتا و نسقيه مما خلقنا أنعاما و أناسي كثيرا
 الآن خفف الله عنكم ذلك تخفيف من ربكم و رحمة يريد الله أن يخفف عنكم فسيكفيكمهم الله و هو
 السميع العليم و لا قوة إلا بالله لا غالب إلا الله و الله غالب على أمره لا إله إلا الله محمد رسول الله
 صلى الله عليه و آله و سلم تسليما

*“Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla nefsimi, her türlü âsi, oturan kalkan
 düşman ve inatçı şeytandan, doğunun ve batının Rabbi olan Allah’a sığındırırım. ‘Sizi
 kendisiyle tertemiz kılmak, sizden şeytanın pisliklerini gidermek, kalplerinizi
 pekiştirmek ve bununla ayaklarınızı sağlamlaştırmak için size gökten su indirdik¹³³ O
 her şeyi duyar, her şeyi bilir. Allah’tan başka kudret yoktur. Allah’tan başka fethedici
 yoktur. ‘Ayağını depret. İşte yıkanacak ve içilecek soğuk su¹³⁴. ‘Ve kendi rahmetinin
 önünde rüzgarları müjdeciler olarak gönderen O’dur. Biz gökten tertemiz su
 indirdik¹³⁵. ‘Şimdi Allah sizin [yükünüzü] hafifletti¹³⁶. ‘Bu Rabbinizden bir hafifletme
 ve bir rahmettir’. ¹³⁷‘Allah sizin [yükünüzü] hafifletmek ister¹³⁸. Onlara karşı sana
 Allah yeter¹³⁹. ‘Allah emrinde gâlip olandır¹⁴⁰. Allah’tan başka tanrı yoktur ve
 Muhammed O’nun resûlüdür¹⁴¹.*

¹³³ *Enfâl*, 8/11.

¹³⁴ *Sâd*, 38/42.

¹³⁵ *Furkân*, 25/48.

¹³⁶ *Enfâl*, 8/66.

¹³⁷ *Bakara*, 2/178.

¹³⁸ *Nîsa*, 4/28.

¹³⁹ *Bakara*, 2/137.

¹⁴⁰ *Yusuf*, 12/21.

¹⁴¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 44; Râvendî, *ed-De’avât*, c. 1, s. 185; İbnTavûs, *Cemâlu’l-Usbu’*, c. 1, s. 119; Tûsî, *Misbâhu’l Müteheccid*, c. 2, s. 269; es-Seyyid Hüseyinî el-Kazvînî, *Mevsuât el-İmâmü’l-Cevvâd*, c. 4, s. 500. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

2.2.3.7. Cuma Duası

عوذة يوم الجمعة

بسم الله الرحمن الرحيم لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم الله رب الملائكة و الروح و النبيين و المرسلين و قاهر من في السماوات و الأرضيين و خالق كل شيء و مالكة اكفني بأسهم و أعم أبصارهم و قلوبهم و اجعل بيننا و بينهم حرسا و حجابا و مدفعا إنك ربنا لا حول و لا قوة إلا بك عليك توكلنا و إليك أنبنا و أنت العزيز الحكيم عاف فلان ابن فلانة من شر كل دابة أنت آخذ بناصيتها و من شر ما سكن في الليل و النهار و من شر كل سوء آمين يا رب العالمين و صلى الله على محمد نبي الرحمة و آله الطاهرين

“Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla! Yüce ve mutlak olan Allah’tan başka güç ve kudret yoktur. Allah meleklerin, Ruh’un, peygamberlerin ve elçilerin rabbidir. Yerlerde ve göklerde olan her şeyin yaratıcısıdır ve onların hükümdâridir. Rabbim onların gücünden beni koru. Onların bakışlarını ve kalplerini bana karşı kör et. Onlar ve bizim aramıza bir perde koy; bir muhafız koy ve bir savunucu koy. Şüphesiz sen bizim rabbimizsin. Senden başka güç ve kudret yoktur. Sana inanıyoruz ve dönüşümüz sanadır. Sen azîz ve hakîm’sin. Her türlü mahlûkatın kötülüklerinden Sana sığınırız. Gündüz ve gece her yüzünde yürüyen her türlü canlının emri senin elindedir. Musallat olan şeytandan ve her türlü şeytani şeyin kötülüğünden Sana sığınınız. Âmin”¹⁴².

2.2.4. Genel Hastalıklar

Bu duada besmele ve salâvat zikredilmemiştir. Zikredilmeyişinin nedeninin, bu rivayeti rivayet eden ravi veyahut bu sözü söyleyen kişi duayı yapacak kişinin duasının başında besmele ve sonunda salâvat getireceğini bildiği için malumu ilamdan sakınma olduğunu düşünüyoruz.

محمد بن حامد قال حدثنا خلف بن حماد عن خالد العبسي قال علمني علي بن موسى ع هذه العوذة و قال علمها إخوانك من المؤمنين فإنها لكل ألم و هي أعيد نفسي برب الأرض و رب السماء أعيد نفسي بالذي لا يضر مع اسمه داء أعيد نفسي بالذي اسمه بركة و شفاء

¹⁴² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 44-45; Râvendî, *ed-De'avât* c. 1, s. 187; Nemâzî, Şeyh Ali eş-Şehirvedî en-Nemazî, *Müstedrek Sefinetü'l-Bihâr*, tahkik, Hasan b. Ali en-Nemazî, Kum trz., c. 19, s. 418; Tûsî, *Misbâhu'l Müteheccid*, c. 2, s. 285; es-Seyyid Hüseyin el-Kazvînî, *Mevsuât el-İmâmü'l Cevvâd*, c. 4, s. 500, c. 5, s. 85, c. 5, s. 90. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

Muhammed b. Hamîd, Halef b. Hammâd'dan; o, Hâlid b. 'Abesî'den; o da Ali b. Mûsâ'dan rivayet ediyor. "Her türlü ağrı için şu duayı kardeşlerine öğret:

Yerlerin ve göklerin Rabbinden, kendim için sakınma isterim. İsimleri ile hastalıkların zarar veremeyeceği Rabbimden kendim için korunma isterim. İsmi bereket ve şifa olan Rabbimden kendim için korunma isterim"¹⁴³.

2.2.5. Er- Rıza'nın Her Türlü Hastalık ve Korkuya Karşı Duası

محمد بن كثير الدمشقي عن الحسن بن علي بن يقطين عن الرضا ع قال أخذت هذه العوذة من الرضا و ذكر أنها جامعة مانعة و هي حرز و أمان من كل داء و خوف بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله اخسئوا فيها و لا تكلمون أعوذ بالرحمن منك إن كنت تقيا و غير تقيا أخذت بسمع الله و بصره على أسماعكم و أبصاركم و بقوة الله على وتكم لا سلطان لكم على فلان ابن فلان و لا على ذريته و لا على ماله و لا على أهل بيته سترت بينكم و بينه بستر النبوة التي استتروا بها من سطوات الفراعنة جبرئيل عن أيما نكم و ميكائيل عن يساركم و محمد ص و أهل بيته أمامكم و الله تعالى مظل عليكم يمنعه الله و ذريته و ماله و أهل بيته منكم من الشياطين ما شاء الله لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم اللهم إنه لا يبلغ حلمه أناة ما لا يبلغه مجهود نفسك فعليك توكلت و أنت نعم المولى و نعم النصير حرسك الله و ذريتك يا فلان بما حرس الله به أوليائه صلى الله على محمد و أهل بيته و تكتب آية الكرسي إلى قوله وَ هُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ ثم تكتب لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم لا ملجأ من الله إلا إليه حسبنا الله و نعم الوكيل" دل سام في رأس للسماط السلسبيلها"¹⁴⁴

Muhammed b. Kesîr ed-Dîmeşkî, Hüseyin b. Ali b. Yaktîn'den o da er-Rıza'dan rivayet ediyor. Bu duayı Er-Rıza'dan aldım.

"Bu dua şümüllü bir koruyucu muhafızdır. 'Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla: Der ki onun içine sinin ve benimle söyleşmeyin"¹⁴⁵. Gerçekten ben, senden Rahmân'a sığınırım¹⁴⁶. Her türlü görünen ve görünmeyen gizliden Allah'a sığınırım. Siz ne fulan oğlu filana ne zürriyyetine ne malına ne de ailesine sultan olacaksınız. Sizinle onun arasına peygamberlik perdesini koydum. Sağınızda Cebrail'solunuzda Mikâil' Hz. Peygamber ve onun Ehl-i Beyt' önünüzde Allah ise üzerinizdedir. Allah,

¹⁴³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 41. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık.

¹⁴⁴ Tılsımlarda çokça rastlanan bu gibi ibarelerin anlamları Süryanice veya İbranicedir. Bunun anlamını çıkaramadık. Sihirbazlıkta ihtisas gerektiren bir konudur.

¹⁴⁵ *Mü'minûn*, 23/108.

¹⁴⁶ *Meryem*, 19/18.

O'nun neslini, onun malını ve ehli beytini sizden ve şeytanların şerrinden koruyucudur, Maşallah. La havle ve la kuvvete illa billahil aliyyil aziym. Allahım hiç bir şey senin hilmine yetişmez sana tevekkül ettim. Allahım sen en iyi Mevla en iyi dost en iyi yardımcısın. Ey filan, Allah seni ve zürriyetini, dostlarını koruduğu gibi korusun. Muhammede ve âli beytine selam olsun. Ayete'l-Kürsiyi ve hüve'l-aliyyü'l-azîym'e kadar yaz. Sonra *la havle ve la kuvvete illa billahil aliyyil aziym* 'e kadara yaz. Allah'tan başka sığınılacak yoktur. O en iyi koruyucudur. Bizim için Allah kâfidir, yaz.”¹⁴⁷.

2.2.6. Gençlere Okunacak Dua

إسحاق بن حسان العلاف العارف عن الحسين بن محبوب عن جميل بن صالح عن ذريح المحاربي قال دخلت على أبي عبد الله ع و هو يعوذ ابنا له صغيرا و هو يقول بسم الله أعزم عليك يا وجع و يا ريح كائنا ما كانت بالعزيمة التي عزم بها رسول الله ص و علي بن أبي طالب ع على جن وادي الصبرة فأجابوا و أطاعوا لما أجبت و أطعت و خرجت عن ابن فلان ابن فلانة الساعة الساعة حتى قالها ثلاث مرات

İshâk b. Hasan, el-Allâf el-Arif Hüseyin b. Mahbûb'dan; o, Cemil b. Salih'ten; o, Darîh el-Muharibî'den şöyle dediği rivayet ediliyor. Ebû Abdullah'ın yanına geldim. Küçük olan çocuğuna istiaze yapıyordu. Ebû Abdullah (as) şöyle diyordu:

“Allah'ın adıyla! Ey ağrı, ey soğukluk, her nerede isen Resûlullah'ın ve Ali b. Ebî Tâlib'in, es-Sabra vadisi cinlerine okudukları dua ile ve onların itaat etmeleri gibi sen de itaat et ve şuanda falan oğlu falandan derhal uzaklaş.”

Bu duayı, üç kez tekrarladı¹⁴⁸.

2.2.7. Oğlu Hasta Bir Annenin Duası

علي بن مهران بن الوليد العسكري قال حدثنا محمد بن سالم عن الأرقط و هو ابن أخت أبي عبد الله الصادق ع قال مرضت مرضا شديدا و أرسلت أمي إلى خالي فجاء و أمي خارجة في باب البيت و هي أم سلمة بنت محمد بن علي و هي تقول و اشباباه فرأها خالي فقال ضمي عليك ثيابك ثم ارقني فوق البيت ثم اكتشفي قناعك حتى تبرزي شعرك إلى السماء ثم قل لي رب أنت

¹⁴⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 40; Fârisî; *Sahifetü'r-Rıza*, c.1, s. 167. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

¹⁴⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 91; el Kuleynî, *el-Kâfi*, c. 20, s. 178. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

أعطيتنيه و أنت وهبته لي اللهم فاجعل هبتك اليوم جديدة إنك قادر مقتدر ثم اسجدي فإنك لا ترفعين رأسك حتى يبرأ ابنك فسمعت ذلك و فعلته قال فقامت من ساعتني فخرجت مع خالي إلى المسجد

Ali b. Mihran b. el-Velîd el-Askerî Muhammed b. Salim'den; o, -Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'ın kızkardeşinin oğlu olan- el-Arkât'tan, rivayet ediyor: "Ben çok hasta idim. Annem dayımı aratıp buldurdu. Annem Ümmü Seleme b. Muhammed b. Ali kapımızın dışında iken dayım geldi. Annem 'Eyvah! Oğlum' dedi. Dayım onu gördü ve şöyle dedi: 'Elbiseni giy ve evin damına çık. Peçeni aç, saçlarını gökyüzüne çevir ve şöyle de: *Rabbim Beni ona bağışladın ve onu da bana bağışladın. Allah'ım bugün bağışını yinele. Şüphesiz Sen, Kadir ve Güçlü olansın.* Daha sonra secdeye kapan ve oğlun iyileşene kadar da kalkma.' El-Arkât diyor ki; 'Birden doğruldum ve dayımla beraber camiye gittik'¹⁴⁹.

2.2.8. Bazı Hastalıklar

عبد الوهاب بن محمد المقرئ مقرئ أهل مكة قال حدثنا أبو زكريا يحيى بن أبي زكريا عن عبد الله بن أبي القاسم قال حدثنا شريف بن سابق التفليسي عن الفضل بن أبي قرة عن أبي عبد الله الصادق ع قال هذه عوذة لمن ابتلى ببلاء من هذه البلايا الفادحة مثل الأكلة و غيرها تضع يدك على رأس صاحب البلاء ثم تقول بسم الله و بالله و من الله و إلى الله و ما شاء الله و لا حول و لا قوة إلا بالله إبراهيم خليل الله موسى كلیم الله نوح نجي الله عيسى روح الله محمد رسول الله صلوات الله عليهم أجمعين من كل بلاء فادح و أمر فاجع و كل ريح و أرواح و أوجاع قسم من الله و عزائم منه لفلان ابن فلانة لا يقربه الأكلة و غيرها و أعيذه بكلمات الله التامات التي سأل بها آدم ع ربه فتاب عليه إنه هو التواب الرحيم إلا أنها حرز أيتها الأوجاع و الأرواح الصاخبة بإذن الله بعون الله بقدرة الله ألا له الخلق و الأمر تبارك الله رب العالمين ثم يقرأ أم الكتاب و آية الكرسي و عشر آيات من سورة يس و تسأله بحق محمد و آل محمد الشفاء فإنه يبرأ من كل داء بإذن الله تعالى

Abdulvehhâb b. Muhammed Ebû Zekerîyyâ, Yahya b. Ebû Zekerîyyâ'dan; o, Abdullah b. Ebi'l-Kasım'dan; o, Şerif b. Sabık et-Tefli-sî'den; o, el-Fadl b. Ebû Kurra'dan; o, Ebû Abdullah es-Sâdık (r.a.)'tan rivayet ediyor: "Bu dua ağızda yara (el-

¹⁴⁹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 122; Meclisî, Şeyh Muhammed Bâkır b. Muhammed Tâkî, *Bihâru'l-Envâri'l-Câmiat li-Düreri Ahbâri'l-Eimmeti'l-Athar*, II. Baskı, Beyrut 1983, c. 92, s. 10. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

âkile) vb. gibi çok ciddi hastalığı olan kişiler içindir. Elinizi hastanın başının üstüne koyun ve şöyle dua edin:

‘Allah’ın adıyla, Allah’ın izniyle! Ve (hastalığımız)Allah’tan’dır.(Ve şikayetimiz Allah’adır.)Allah’dan ve Allah’a, Allah’ın izniyle! Güç ve kuvvet yalnız Allah’ındır. İbrahim Allah’ın dostudur. Mûsâ Allah’ın konuştuğudur, Nuh Allah’ın sırdaşıdır, İsa Allah’ın ruhudur, Muhammed Allah’ın elçisidir. Salât ü selam onların üzerine olsun. Her türlü ciddi hastalıktan ve rahatsız edici korkudan ve her türlü cinden, Allah ve onun yazgısından gelen her türlü ağrıdan falan oğlu filanı koru; ciddi yaralar ve diğer hastalıklar ona ilişmesin. Kardeşim için, Âdem’in Allah’tan istediği ve Allah’ın Âdem’e bildirdiği mükemmel isimleri adına sığınma dilerim. Şüphesiz Allah cevap verendir ve Rahmân’dır. Hamd Âlemlerin Rabbi olan Allah’adır’.

Daha sonra Fatiha ve Ayetü’l-Kürsî ve Yasin Sûresi’nden 10 ayeti okuyun. Muhammed ve Ehli Beyti hakkı için Allah’tan şifa dileyin. Allah (c.c.)’ın izni ile her türlü hastalıktan kurtulacaktır¹⁵⁰.

2.3. Bedensel Hastalıklar İçin Rukye

Ruhsal ve akli olmak üzere genel olarak mânevî hastalıklara rukye yapıldığı gibi maddi yani bedensel rahatsızlıklar için de rukye yapıldığına dair bir hayli rivayet yer almaktadır. Aşağıda bunları hastalık adlarına göre nakletmeye çalışacağız.

2.3.1. Muhtelif Baş Ağrıları

Bu başlık altında, insan vücudunda en önemli bölgelerden birisi olarak kafanın maruz kaldığı hastalıklar, çeşitlerine göre sıralanıp bunlar için önerilen şifalı dualar nakledilecektir.

¹⁵⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 124. Bu konu ile ilgili olarak ne Şî’î ne de Sünnî kaynaklarda bir rivayete rastlanmıştır.

2.3.1.1. Değişik Baş Ağrısı

سهل بن أحمد قال حدثنا علي بن النعمان عن ابن مسكان عن عبد الرحمن القصير عن أبي جعفر الباقر ع قال من اشتكى رأسه فليمسحه بيده و ليقبل أعوذ بالله الذي سكن له ما في البر و البحر و ما في السماوات و الأرض و هو السميع العليم سبع مرات فإنه يرفع عنه الوجع

Sehl b. Ahmed, Ali b. Nu'mân'dan; o, İbn Muskân'dan; o, Abdur-Rahmân el-Kusayr'dan; o, Ebû Ca'fer el-Bâkır (a.s.)' dan rivayet ediyor.

“Her kimin başı ağrırsa elini başının üzerine koysun ve şu duayı okusun: *Karada, denizde, göklerde ve yerde her şeyi duyan, her şeyi bilen ve emniyetine sığınılan Allah'a sığınırım*¹⁵¹. ”

حريز بن أيوب الجرجاني قال حدثنا محمد بن أبي نصر عن ثعلبة عن عمرو بن يزيد الصيقل عن جعفر بن محمد بن علي بن الحسين بن علي بن أبي طالب ع قال شكوت إليه وجع رأسي و ما أجد منه ليلا و نهارا فقال ضع يدك عليه و قل بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شيء في الأرض و لا في السماء و هو السميع العليم اللهم إني أستجير بك مما استجار به محمد ص لنفسه سبع مرات فإنه يسكن ذلك عنه بإذن الله تعالى و حسن توفيقه

Harız Ebû Eyyûb el-Cürcânî, Muhammed b. Ebû Nasr'dan; o, Sa'lebe'den; o, Amr b. Yezîd es-Saykal'den; o, Ca'fer b. Muhammed b. Ali b. el-Hüseyin b. Ali b. Ebî Tâlib (a.s.)'den rivayet ediyor.

“Saykal: ‘Ona başımın ağrısından yakındım ve gece gündüz muzdarib olduğumu ifade ettim.’ “Ebû Ca’fer şöyle dedi: ‘Başınız ağrıdığında elinizi başınızın üstüne koyun ve şöyle dua edin: *Allah’ın adıyla! O’nun adının yanında yeryüzünde ve göklerde hiçbir şey zarar veremez. O her şeyi duyan, her şeyi bilendir. Ey Allah’ım! Muhammed’in kendisi için Sana sığındığı şeyden Sana sığınırım*¹⁵². ”

Yedi kere oku. Allah’ın izni ve hüsnü tevfiği ile o bununla sükûn bulur.

¹⁵¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 18; *Vesâilü's-Şî'â*, c. 5, s. 211, c. 27, s. 320.

¹⁵² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 18; el-Huveyzî, Şeyh el Huveyzî, *Tefsîru Nûri's-Sakaleyn*, tahkik: es-Seyyid Hâşim er-Rasuli el Mahlâtî, Şî'â Tefsirleri, IV. Baskı, c. 12, s. 192; *Vesâilü's-Şî'â*, c. 5, s. 213, c. 27, s. 322.

Yaptığımız araştırmada bu hadisin metninin sünî kaynaklarda şu şekilde geçtiğini görüyoruz.

«مَنْ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ، وَلَا فِي السَّمَاءِ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ»

Kim “Allah’ın adı ile ki, ne yerde ne gökte O’nun adı ile birlikte hiçbir şey zarar vermez, O her sözü istendir, her şeyi bilendir” diye dua ederse ona hiçbir şey zarar vermez. Bkz: **Ahmed b. Hanbel**,1/498

أَيْضاً لَهُ عَلِي بْنُ عُرْوَةَ الْأَهْوَازِيِّ وَكَانَ رَاوِيَةً لِعُلُومِ أَهْلِ الْبَيْتِ ع قَالَ حَدَّثَنَا الدِّلْمِيُّ عَنْ دَاوُدَ الرَّقِيِّ عَنْ مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ ع قَالَ قُلْتُ لَهُ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ لَا أَزَالُ أَجِدُ فِي رَأْسِي شَكَاةً وَرَبَّمَا أَسْهَرْتَنِي وَشَغَلْتَنِي عَنْ الصَّلَاةِ بِاللَّيْلِ قَالَ يَا دَاوُدُ إِذَا أَحْسَسْتَ بِشَيْءٍ مِنْ ذَلِكَ فَامْسَحْ بِدُكِّكَ عَلَيْهِ وَقُلْ أَعُوذُ بِاللَّهِ وَاعِزُّ نَفْسِي مِنْ جَمِيعِ مَا اعْتَرَانِي بِاسْمِ اللَّهِ الْعَظِيمِ وَكَلِمَاتِهِ التَّامَّاتِ¹⁵³ الَّتِي لَا يَجَاوِزُهَا بَرٌّ وَلَا فَاجِرٌ أَعِزُّ نَفْسِي بِاللَّهِ عِزِّهِ وَجَلِّهِ وَبِرَسُولِ اللَّهِ ص وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ الْآخِيَارِ اللَّهُمَّ بِحَقِّهِمْ عَلَيْكَ إِلَّا أَجَرْتَنِي مِنْ شَكَاةٍ هَذِهِ فَإِنَّهَا لَا تَضُرُّكَ بَعْدَ

Ehl-i Beyt inancının bir ravisi olan Ali b. Urve el-Ahvez, ed-Deylemî'den; o, Dâvud er- Rakkîden; o, Mûsâ b. Ca'fer (a.s.)'den rivayet ediyor.

“Dâvûd şöyle dedi: “Ey Allah Resûlü'nün oğlu! Geceleri beni uyandıran ve gece namazını eda etmekten alıkoyan çok şiddetli ve devamlı bir baş ağrım var.” Mûsâ b. Ca'fer (a.s.) şöyle cevapladı: ‘Ey Dâvûd! Bu ağrı geldiğinde elini başının üstüne koy ve şöyle de: *Allah’a sığınırım. Bana musallat olan her şeyden Allah’ın adıyla O’nun mükemmel isimlerine ve yüceliğine sığınırım. Kendim için esirgeyen ve bağışlayan Allah’a sığınırım. Ey Allah’ım! Peygamber’in saf ve seçilmiş ailesinin hürmetine, beni bu ızdırabımdan koru*” dua budur. Bundan sonra sana bu hastalık zarar vermez¹⁵⁴.

أَيْضاً لَهُ أَبُو صُلَيْتٍ الْهَرَوِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا الرِّضَا عَلِيُّ بْنُ مُوسَى عَنْ أَبِيهِ قَالَ الْبَاقِرُ مُحَمَّدُ بْنُ عَلِيٍّ ع عَلَّمَ شَيْعَتَنَا لَوْجَعَ الرَّأْسِ يَا طَاهِي يَا ذُرِّيَا طَمْنَةَ يَا طَنَاتَ فَإِنَّهَا أَسَامِي عِظَامِ لَهَا مَكَانٌ مِنَ اللَّهِ عِزِّهِ وَجَلِّهِ يَصْرِفُ اللَّهُ عَنْهُمْ ذَلِكَ

Ebü's-Salt el-Herevî, er-Rıza (a.s.)'dan; o, babasından; o da el-Bâkır (a.s.)'den rivayet ediyor.

“Şî'î mezhebinden olanlara baştaki ağrı için şu duayı öğretin: *Ey Tahi! Ey Zer! Ey Tamneh! Ey Tannat!*”

¹⁵³ Sünnî kaynaklarda “ Kelimâtu't-Tâmme ” kavramı önemli bir yekûn teşkil etmektedir. Ayrıntı için bkz.: Veli Atmaca, **Hadislerde Rukye Hz. Peygamber Ve Sahabenin Uygulamaları Işığında Şifa Hadisleri**, İstanbul, 2010, s. 210.

¹⁵⁴ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd, el-Hüseyn b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, **Tıbbu'l-Eimme**, s. 18; el-Bihâr 54/92 h. 16; *Allah’ın eksiksiz isimleriyle yarattığı şeylerden ona sığınırım diyen kimseye her hangi bir şey zarara veremez. Ta ki oradan ayrılana kadar* Bkz.: **Ebü Dâvud**, Tıp, 19. (sonunda inşaallah ziyadesi vardır), Lafız farklılıkları için bkz: **Tirmizî**, Dua, 112.

Bunlar, mütekebbir isimlerdir ve Allah tarafından verilen bir otoriteleri vardır. Allah bu acıyı onlardan alacaktır”¹⁵⁵.

أَيْضاً لَهُ عَبْدُ اللَّهِ بْنُ بَسْطَامٍ قَالَ حَدَّثَنَا إِسْحَاقُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِي الْحَسَنِ الْعَسْكَرِيِّ قَالَ حَضَرْتَهُ يَوْمًا وَقَدْ شَكَاَ إِلَيْهِ بَعْضُ إِخْوَانِنَا فَقَالَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ إِنَّ أَهْلِي يَصِيبُهُمْ كَثِيرًا هَذَا الْوَجَعُ الْمَلْعُونُ قَالَ وَمَا هُوَ قَالَ وَجَعُ الرَّأْسِ قَالَ خُذْ قَدْحًا مِنْ مَاءٍ وَاقْرَأْ عَلَيْهِ أَوْ لَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَجَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَفَلَا يُؤْمِنُونَ ثُمَّ اشْرِبْهُ فَإِنَّهُ لَا يَضُرُّهُ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى

Abdullah b. Bistâm, İshâk b. İbrahim'den; o, Ebû'l-Hasen el-Askerî (a.s.)'den rivayet ediyor. El Askerinin yanındayken bazı kardeşlerimiz on a şöyle dedi. Ey allah rasulünün oğlu şu mel'un hastalıklardan bir kısmı aileme isabet etmektedir. Askerî ona bu ne hastalığıdır dedi. O da “baş ağrısıdır”dedi. Bunun üzerine Askerî ona”Baş ağrısı arız olduğunda bir kâse su alın ve içine şu duayı okuyun:

*O inkâr edenler görmüyorlar mı ki, göklerle yer birbiriyle bitişikken biz onları ayırdık ve her canlı şeyi sudan yarattık. Yine de onlar, inanmayacaklar mı*¹⁵⁶?

Ve bu suyu için. İnşallah zarar vermez”¹⁵⁷.

2.3.1.2. Migren

محمد بن إبراهيم السراج قال حدثنا ابن محبوب عن هشام بن سالم عن حبيب السجستاني و كان أقدم من حريز السجستاني إلا أن حريزا كان أسبغ علما من حبيب هذا قال شكوت إلى الباقر ع شقيقة تعتريني في كل أسبوع مرة أو مرتين فقال ضع يدك على الشق الذي يعتريك و قل يا ظاهرا

¹⁵⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd, el-Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 18-19. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

Esmâ-i Hüsnâ'nın şu'belerinden olmayan bu isimlerle dua edilmesi sünnîler tarafından hoş görülmemiştir. A'raf 7/180. Ayeti kerimesinde Allah Teâlâ “En güzel isimler Allah'ındır. O halde O'na güzel isimlerle dua edin. O'nun isimleri hakkında eğri yola gidenleri bırakın. Onlar yapmakta olduklarının cezasına çarptırılacaklardır” buyurmaktadır. Hz. Peygamber (s.a.s.) de bir Hadis-i şeriflerinde şöyle buyuruyor: “Allah'ın 99 ismi vardır. Kim bunları ezberlerse, cennete girer. O tektir. Teki sever.”, en-Nevevî, *el-Minhâc fî Şerhi Sahîhi Müslim b. el-Haccâc*, Ebû'z Zekerîyya Muhyiddin en-Nevevî, I- IX, II. Baskı, 1392, 17/5. Hadis no. 2677.

¹⁵⁶ Enbiyâ, 21/30.

¹⁵⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 19. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

موجودا و يا باطنا غير مفقود اردد على عبدك الضعيف أياديك الجميلة عنده و أذهب عنه ما به من أذى إنك رحيم ودود قدير تقولها ثلاثا تعافى منها إن شاء الله تعالى

Muhammed b. İbrahim es-Serrâc, Mahbûb'dan; o, Hişâm b. Selim'den; o da Habîb es-Sicistânî'den -o, Harız es-Sicistânî'den daha yaşlı olmasına rağmen Harız daha bilgiliydi- rivayet ediyor: “El-Bâkır (a.s.)’a her hafta bir iki defa beni rahatsız eden migrenimden şikâyetle bulundum, el Bakır şöyle dedi: ‘Elini başının ağnyan yerine koy ve şöyle dua et:

Yâ Zahir! Yâ Bâtın! Yâ Vâcib! Rahmetin ile bu zayıf kuluna cevap ver. Güzel yardımını esirgeme. Ondan bu ağrıyı uzaklaştır. Şüphesiz sen Rahim, Kadir-i Mutlak ve merhametlisin.

Bu duayı üç defa oku Allah’ın izniyle ağrın ortadan kalkacak¹⁵⁸.

أيضا للشقيقة السيارى قال حدثنا محمد بن علي عن محمد بن مسلم عن علي بن أبي حمزة عن أبي بصير قال سمعت محمد بن علي بن الحسين ع يعود رجلا من أوليائه ذكر أنه أصابته شقيقة فذكر نحو العوذة المتقدمة أيضا للشقيقة يكتب في قرطاس و يعلق على الجانب الذي يشتكي بسم الله الرحمن الرحيم أشهد أنك لست بإله استحدثناك و لا برب يبيد ذكرك و لا ملك يشرك قوم يقضون معك و لا كان قبلك من إله نلجأ إليه أو نتعوذ به و ندعوه و ندعك و لا أعانك على خلقنا من أحد فيسأل فيك سبحانهك و بحمدك صل على محمد و آله و اشفه بشفائك عاجلا

Migren için bir başka dua:

es-Seyyârî Muhammed b. Ali'den; o, Muhammed b. Müslim'den; o, Ali b. Ebû Hamza'dan; o da Ebû Beşîr'den rivayet ediyor. “Migrenden muzdarib olan bir arkadaşını ziyaret ettiği sırada Muhammed b. Ali b. el-Hüseyin (a.s.)’den az önce zikredilen duaya benzer bir dua rivayet ettiğini işittim”.

Migren için bir başka dua: “Aşağıdaki duayı bir kâğıda yaz ve başının ağrıyan tarafına ilişir:

Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla! Şehadet ederim ki sen ne uydurduğumuz bir tanrısın, ne de zikri kesilen bir tanrı; sen ne ortağı olan bir tanrısın, ne kendinden

¹⁵⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 20. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

başka sığınılacak biri olansın; ne kendinden başka birinden korunma istenecek olan veya ne de kendinden başkasına dua edilecek bir Tanrısın. Yalnız sana kulluk ederiz. Yaratıcılıkta eşin yoktur. Münezzehe olan Sensin. Hamd-ü sena ancak sanadır. Muhammed'i ve ailesini mübarek kıl. Bu ızdırabı şifan ile çabucak iyileştir¹⁵⁹."

2.3.1.3. Başa Sıcak Geçmesi

حاتم بن عبد الله قال حدثنا إبراهيم بن عبد الله الصائغ عن حماد بن زيد الشحام عن أبي أسامة قال قال أبو عبد الله ع خذ لكل وجع و حرارة من قبل الرأس يكتب مربعة في وسطها حر النار على هذه الصورة ثم تقول بسم الله و صلى الله على النبي و آله و سلم و تكتب الأذان و الإقامة في رقعة و تعلقها عليه فإن الحرارة و الوجع يسكنان من ساعتها بإذن الله عز و جل

Hatim b. Abdullah, İbrahim b. Abdullah es-Sâîğ'den; o, Hammâd b. Zeyd eş-Şahham'dan; o, Ebû Usâme'den rivayet ediyor: "Ebû Abdullah (a.s.) şöyle buyurdu: 'Başınız her ağrıdığı ya da başınıza ateş bastığında aşağıdakini yazarak şunu yap. Bir dörtgen çiz. Ve içerisine 'Haru'n-Nâri' şeklinde yaz. Sonra şunu de:

Allah'ın adıyla. Salât ü selam Peygamber'in ve ailesinin üzerine olsun.

Bir kâğıdın üzerine "ezan ve kamet" yazılır ve kişinin üzerine asılır. Allah'ın izni ile ağrı ve yangı derhal sakinleşecektir.¹⁶⁰

2.3.1.4. Genel Baş Ağrıları

محمد بن إسماعيل قال حدثنا محمد بن خالد عن أبي يعقوب الزيات عن معاوية عن عمار الدهني قال شكوت إلى أبي عبد الله ع ذلك فقال إذا أنت فرغت من الفريضة فضع سبابتك اليمنى على عينيك و قل سبع مرات و أنت تمرها على حاجبك الأيمن يا حنان اشفني ثم امرها سبع مرات على حاجبك الأيسر و قل يا منان اشفني ثم ضع راحتك اليمنى على هامتك و قل يا من سكن له ما في السماوات و ما [هو] في الأرض صل على محمد و آله و سكن ما بي ثم انهض إلى التطوع

¹⁵⁹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 21. Bu konu ile ilgili olarak şî'i kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.

¹⁶⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 72-73. Bu konu ile ilgili olarak şî'i kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık.

Muhammed b. İsmail, Muhammed b. Hâlid'den; o, Ya'kûb ez-Zeyyât'tan; o, Muâviye'den; o, Ammâr ed-Duhnî'den rivayet ediyor. "Ebû Abdullah (a.s.)'a baş ağrımdan yakındım, şöyle buyurdular: 'Farz namazını takiben, sağ işaret parmağını gözlerinin üzerine koy ve sağ kaşının üzerini parmağınla geçerken 7 defa şöyle söyle:

"Ey Hannan, beni iyileştir.

Daha sonra aynı parmağını gözlerinin üzerine koy. Sol kaşının üzerini parmağınla geçerken 7 defa şöyle söyle:

Ey Mennan beni iyileştir.

Daha sonra sağ avuç içini başına koy ve şöyle söyle:

Ey göklerde ve yerlerde olanların boyun eğdiği Muhammed ve ailesini koru ve bende olanı sakınleştire.

Daha sonra kalk ve nafile namaz kıl"¹⁶¹.

2.3.1.5. Baş Dönmesi ve Gözlerin Beyazlığı

عبد العزيز بن عبد الجبار قال حدثنا داود بن عبد الرحمن عن يونس قال أصابني بياض بين عيني فدخلت على أبي عبد الله ع و شكوت ذلك إليه فقال تطهر و صل ركعتين و قل يا الله يا رحمان يا رحيم يا سميع و يا سامع الدعوات يا معطي الخيرات أعطني خير الدنيا و خير الآخرة و قني شر الدنيا و شر الآخرة و أذهب عني ما أجد فقد غاظني الأمر و أجزني قال يونس ففعلت ما أمرني به فأذهب الله عني ذلك و له الحمد

Abdülazîz b. Abdülcebbâr, Dâvûd b. Abdurrahmân'dan; o, Yûnus'tan rivayet ediyor. "Gözlerimdeki beyazlıktan dolayı Ebû Abdullah (a.s.)'a yakındım. Kendisine şikâyetimi bildirdim. 'Boy abdesti al, iki rekât namaz kıl ve şu duayı oku' buyurdular.

Ey Rahman, Rahim, her şeyi duyan, ihtiyaçların karşılayıcısı, merhamet indiricisi olan Allah'ım! Bu dünya ve ahiretin iyiliklerini bana bahşet; bu dünya ve ahiretin kötülüklerinden beni koru. Beni sıkı, bana keder veren ve beni ızdırab içinde bırakan şeyi benden uzaklaştı.

Yunus dediki: Bunu yaptım. Allah onu benden giderdi. Allah'a hamd olsun."¹⁶².

¹⁶¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 74; Râvendî, *ed-De'avât*, c. 1, s. 369. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

¹⁶² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 102; Şeyh Abbas Kummî, *Mefâtihu'l-Cinân Şir'atü'l-İslâm*, telif: Yakup b. Ali el Bursevî, Riyad Üniversitesi Yazma Eserler Kütüphanesi, Ktp no: 333, c. 1, s. 106, Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

و عنه ص أنه قال ضع يدك عليه و قل يا منزل الشفاء و مذهب الداء أنزل على ما بي من داء شفاء

Yine ondan; “ellerini ağrının olduğu yere koy ve şöyle dua et:

Ey şifa bahşeden ve hastalıkları def eden! Bende olan hastalığa bir şifa ihsan et”¹⁶³.

2.3.2. Ağız ve Diş Hastalıkları

Ağız ve diş hastalıkları ile bunların tedavisine dair duaları aşağıda sırasıyla zikredeceğiz.

2.3.2.1. Ağız Ağrıları

حريز بن أيوب الجرجاني قال حدثنا أبو سمينه عن علي بن أسباط عن أبي حمزة عن أبي بصير عن أبي عبد الله ع قال شكنا إليه ولي من أوليائه وجعا في فمه فقال إذا أصابك ذلك فضع يدك عليه و قل بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله الذي لا يضر مع اسمه داء أعوذ بكلمات الله التي لا يضر معها شيء قدوسا قدوسا قدوسا باسمك يا رب الطاهر المقدس المبارك الذي من سألك به أعطيته و من دعاك به أجبته أسألك يا الله يا الله أن تصلي على محمد النبي و أهل بيته و أن تعافيني مما أجد في فمي و في رأسي و في سمعي و في بصري و في بطني و في ظهري و في يدي و في رجلي و في جميع جوارحي كلها فإنه يخفف عنك إن شاء الله تعالى

Harîz b. Eyyûb el-Cürcânî, Ebû Semîne'den; o, Ali b. Esbât'tan; o, Ebû Hamza'dan; o, Ebû Beşîr'den; o, Ebû Abdullah (r.a.)'tan rivayet ediyor.

“Ebû Beşîr şöyle dedi: Ebû Abdullah (r.a.)'ın dostlarından biri ağzındaki ağrıdan şikâyetinde bulunduğunda, Ebû Abdullah (a.s.) ona şöyle dedi: ‘Ağrın olduğunda elini ağrının olduğu yere koy. Ve şu duayı oku: *Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! O'nun isimleri varken hastalık zarara neden olmaz. Allah'ın isimlerine sığınırım ki onlar ile hiçbir şey zarar veremez. Ey Kuddüs ey Kuddüs ey Kuddüs! Senin isimlerin ile kim Senden isterse Sen ona verirsin. Kim Sana dua etse, sen ona cevap verirsin. Ey Allah'ım! Ey Allah'ım! Ey Allah'ım! Hz. Peygamber'e ve Ehl-i Beyt'e rahmet eyle.*

¹⁶³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 102; *Ebû Davut*, Tıp, 19.

Ağzımdaki, başımdaki, kulağımdaki, gözümdeki, karnımdaki, sırtımdaki, elimdeki, ayağımdaki ve tüm uzuvlarımdaki ızdırabı dindir. Allah'ın izniyle ağrın geçecektir”¹⁶⁴.

2.3.2.2. Diş Ağrısı

أبو عبد الله الحسين بن [أحمد] محمد الخواتيمي قال قال حدثنا الحسين بن علي بن يقطين عن حنان الصيقل عن أبي بصير عن أبي جعفر الباقر ع قال شكوت إليه وجع أضراسي و أنه يسهرني الليل قال فقال يا أبا بصير إذا أحسست بذلك فضع يدك عليه و اقرأ سورة الحمد و قل هو الله أحد ثم اقرأ و ترى الجبال تحسبها جامدة و هي تمر مر السحاب صنع الله الذي أتقن كل شيء إنه خبير بما تفعلون فإنه يسكن ثم لا يعود

Ebû Abdullah el-Hüseyin b. (Ahmed) Muhammed el-Havatîmî, el-Hüseyin b. Ali b. Yaktîn'den; o, Hannân es-Saykal'dan; o, Ebû Beşîr'den; o, Ebû Cafer el-Bâkır (a.s.)'dan rivayet ediyor. Ebû Basîr(Busayr) şöyle dedi: “Ebû Cafer (a.s.)'e geceleri beni uykusuz bırakan diş ağrımın şikâyetinde bulunduğumda bana şöyle dedi: ‘Ey Ebû Basîr, ağrı geldiğinde elini onun üzerine koy. Fatiha ve İhlâs sûrelerini oku, daha sonra da şu ayeti oku:

Dağları görürsün de donmuş sanırsın. Oysa onlar, bulutların sürüklenmesi gibi sürüklenirler. Her şeyi sapasağlam ve yerli yerinde yapan Allah'ın sanatıdır. Şüphesiz o işlediklerinizden haberdardır”¹⁶⁵.

Ağrı ortadan kalkacak ve nüksetmeyecektir”¹⁶⁶.

حدثنا حمدان بن أعين الرازي قال حدثنا أبو طالب عن يونس عن أبي حمزة عن سماعة بن مهران عن أبي عبد الله ع أنه أمر رجلاً بذلك و زاد فيه قال اقرأ إنا أنزلناه في ليلة القدر مرة واحدة فإنه يسكن و لا يعود

Hamdan b. A'yan er-Râzî, Ebû Tâlib'den; o, Yûnus'tan; o, Ebû Hamza'dan; o, Semâ'a b. Mihran'dan; o, Ebû Abdullah (a.s.)'tan rivayet ediyor. Ebû Abdullah (a.s.)

¹⁶⁴ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 23. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

¹⁶⁵ *Neml*, 27/88.

¹⁶⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 23-24; *Tefsîru Nûri's-Sakaleyn*, c. 12, s. 192. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

yukarıdaki duayı ve Kadir Sûresi'ni ağrısı olan bir kişiye öğütledi. Sakinleşecek ve o hastalık bir daha nüksetmeyecektir¹⁶⁷.

و عن أمير المؤمنين ع أنه قال من اشتكى من ضرسه فليأخذ عن موضع سجوده و يمسحه على الموضع الذي يشتكي و يقول بسم الله و الشافي الله و لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم

(Keza diş ağrısı için) Emîrü'l-mü'minîn (a.s) şöyle buyurmuştur: Dişinde ağrı olan kişi, ağrıyan yerini kapatıp ovarak şu duayı okusun:

*Allah'ın adıyla! Şâfi olan Allah'tır. En Yüce ve Kadir olan Allah'tan başka kudret ve güç sahibi yoktur*¹⁶⁸.

2.3.2.3. Diş İçin Muska

إبراهيم بن خالد قال حدثنا إبراهيم بن عبد ربه عن ثعلبة عن أبي بصير عن أبي عبد الله ع قال إن هذه الرقية رقية الضر و هي نافعة لا تخالف أبدا أصلا بإذن الله تعالى حمد إلى ثلاثة أوراق من ورق الزيتون فكتب على وجه الورقة بسم الله لا ملك أعظم من الله ملك و أنت له الخليفة ياهيا شراها أخرج الداء و أنزل الشفاء و صلى الله على محمد و آل محمد و سلم تسليما قال أبو عبد الله ع ياهيا شراها اسمان من أسماء الله تعالى بالعبرانية و تكتب على ظهر الورقة ذلك و تشد بغزل جارية لم تحض في خرقة نظيفة و تعقد عليه سبع عقد و تسمي على كل عقدة باسم نبي و الأسامي آدم نوح إبراهيم موسى عيسى شعيب و تصلي على محمد و آله ع و تعلقه عليه ببرأ بإذن الله تعالى

جبرئيل الحسين بن علي ع العجب كل العجب لدابة تكون في الفم تأكل العظم و تترك اللحم أنا أرقى و الله عز و جل الشافي الكافي لا إله إلا الله و الحمد لله رب العالمين و إذ قتلتم نفسا فادارأتم فيها و الله مخرج ما كنتم تكتمون فقلنا اضربوه ببعضها تضع إصبعك على الضرر ثم ترقيه من جانبه سبع مرات بهذا ببرأ إن شاء الله تعالى

İbrahim b. Hâlid, İbrahim b. Abdirabbih'ten; o, Sa'lebe'den; o, Ebû Basîr' (Busayr)den; o da Ebû Abdullah (a.s.)'tan rivayet ediyor: “Bu diş için bir muskadır.

¹⁶⁷Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 24. Bihâru'l Envâr 92/93; Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

¹⁶⁸Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 24; *Bihâru'l-Envâr*, 95/93, Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

Faydalıdır ve Allah'ın izniyle başarısız olmamıştır. Allah'a hamd ederek zeytin ağacından üç yaprak toplayın ve yaprağın yüzüne şöyle yazın:

Allah'ın adıyla! Allah'tan başka mutlak hâkim yoktur ve sen O'nun halifesisin. Ey Haya Şarâhiyyâ, hastalığı uzaklaştır ve şifayı gönder. Hz. Muhammed ve ailesine rahmet eyle.

Ebû Abdullah şöyle dedi: “Hayâ, Şarâhiyyâ” Allah'ın İbranice'deki iki adıdır. Bunu yaprağın arkasına yaz ve temiz bir parça kumaşa aybaşı olmamış bir çocuğun ördüğü iplik elyafı ile bağla. Her birinde aşağıdaki peygamberlerden birinin adını söyleyerek yedi tane düğüm at: Âdem, Nûh, İbrahim, Mûsâ, İsa, Şuayb ve Hz. Peygamber'e salâvat getirerek bunu üzerine iliştir. Allah (c.c.)'ın izniyle şifa bulacaksın”¹⁶⁹.

Cebrail el-Hüseyin b. Ali (r.a.) buyuruyor: “Bir mahlûkun kemikleri yemesi ve eti bırakması ne acaib bir şeydir. Ben, dua ediyorum. Yüce, kâdir, şifâ verici ve yeterli olan Allah'tır. Allah'tan başka ilah yoktur. *Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'a'dır*¹⁷⁰. *Hani siz bir kişiyi öldürmüştünüz ve bu konuda birbirinize düşmüştünüz. Oysa Allah gizlediklerinizi açığa çıkaracaktı. Bunun için de: 'Ona bir parçasıyla vurun' demiştik*¹⁷¹. Parmağını dişinin üstüne koy ve bu duayı her iki tarafta yedi defa oku. Allah'ın izniyle şifa bulacaksın”¹⁷².

2.3.2.4. Diş İçin Tecrübe Edilmiş Bir Dua

تقرأ الحمد و المعوذتين و قل هو الله أحد مع كل سورة تقرأ بسم الله الرحمن الرحيم و بعد
قل هو الله أحد بسم الله الرحمن الرحيم و له ما سكن في الليل و النهار و هو السميع العليم قلنا يا نار
كوني بردا و سلاما على إبراهيم و أرادوا به كيذا فجعلناهم الأخرين نودي أن يورك من في النار
و من حولها و سبحان الله رب العالمين ثم تقول بعد ذلك اللهم يا كافي من كل شيء و لا يكفي منك
شيء اكف عبدك و ابن أمتك من شر ما يخاف و يحذر من هذا الوجع الذي يشكوه إليك

¹⁶⁹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 24-25. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

¹⁷⁰ *Fatiha*, 1/1

¹⁷¹ *Bakara*, 2/72-73.

¹⁷² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 25; eş-Şirâzî, Hüseyin, *Kelimetü'l-İmam Hüseyin*, c. 3, s. 313, II. Baskı, 2006; Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

Fatiha, Felâk, Nâs ve İhlâs sûrelerini oku. Her biriyle İhlâs Sûresi'ni okuduktan sonra¹⁷³:

*Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! de O tek olan Allah'dır. Bismillahirrahmanirrahim. Geceleyin ve gündüzün barınan her şey O'nundur. O işitendir, bilendir*¹⁷⁴. “Biz de dedik ki, ey ateş! İbrahim'e karşı soğuk ve esenlik ol. Ona bir düzen kurmak istediler, fakat biz onları daha çok hüsrana uğrayanlar kıldık¹⁷⁵.” Oraya gittiğinde kendisine seslendi: *Ateşte olanlar da çevresinde bulunanlar da kutlu kılınmıştır. Âlemlerin Rabbi olan Allah yücedir*¹⁷⁶. Daha sonra şöyle de:

“Ey Allah'ım! Sen her şeyden koruyan ve korunmaya muhtaç olmayansın. Kulunu ve cariyesinin oğlunu korktuğu şeytani şeylerden ve Sana şikâyetle bulunduğu ağrısının ızdırabından koru”¹⁷⁷

2.3.3. Göz ve Kulak Ağrıları

2.3.3.1. Göz Ağrısı

أحمد بن محمد أبو جعفر قال حدثنا ابن أبي عمير قال حدثنا أبو أيوب الخزاز قال حدثنا محمد بن مسلم عن أبي عبد الله الصادق ع عن الباقر ع عن علي بن الحسين عن أبيه قال قال علي بن أبي طالب ع لما دعاني رسول الله ص يوم خيبر قيل له يا رسول الله إنه أرمد فقال رسول الله ص ائتوني به فأتيته فقلت يا رسول الله إني أرمد لا أبصر شيئاً قال فقال ادن مني يا علي فدنوت منه فمسح يده على عيني فقال بسم الله و بالله و السلام على رسول الله اللهم اكفه الحر و البرد و قه الأذى و البلاء قال علي ع فبرأت و الذي أكرمه بالنبوة و خصه بالرسالة و اصطفاه على العباد ما وجدت بعد ذلك حرا و لا بردا و لا أذى في عيني قال و كان علي ربما خرج في اليوم الشتائي الشديد البرد و عليه قميص شق فيقال يا أمير المؤمنين أ ما تصيب البرد فيقول ما أصابني حر و لا برد منذ عودني رسول الله ص و ربما خرج إلينا في اليوم الحار الشديد الحر في جبة محشوة فيقال له أ ما يصيبك ما يصيب الناس من شدة هذا الحر حتى تلبس المحشو فيقول لهم مثل ذلك

¹⁷³ Üç Fatiha bir İhlâs'ı beraber okuma ile ilgili olarak bkz: Müslim, Ebû Hüseyin Müslim b. Haccâc el Kuşeyrî, *el-Müsnedü's-Sahih el-Muhtasar bi Nakli'l-Adli ani'l-Adli ile'r-Rasul (s.a.s.)*, tahkik, Muhammed Fuad Abdulbâkî, h. no: 812. Beyrut.

¹⁷⁴ *En'âm*, 6/13.

¹⁷⁵ *Enbiyâ*, 21/69-70.

¹⁷⁶ *Neml*, 27/8.

¹⁷⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 25, *Bihâru'l-Envâr*, c. 92, s. 94. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

Ahmed b. Muhammed Ebû Ca'fer, İbn Ebû Umeyr'den; o, Ebû Eyyûb el-Kazzaz'dan; o, Muhammed b. Müslim'den; o, Ebû Abdullah es-Sâdık (r.a.)'tan; o, el-Bâkır (r.a.)'dan; o, Ali b. Hüseyin (r.a.)'den; o da babası Ali b. Ebû Tâlib (r.a.)'den rivayet ediyor: “Hayber gününde Allah Resûlü (Allah onu ve ailesini mübarek kılsın) beni çağırdığında O'na gözlerimde iltihab (ophthalmia) olduğu söylendi. Allah Resûlü, ‘onu bana getirin’ dedi. Böylece yanına gittim. ‘Ey Allah’ın Resûlü! Gözlerimde iltihab (ophthalmia) var, hiçbir şey göremiyorum’ dedim. ‘Allah Resûlü, ‘bana yaklaş ey Ali’ buyurdu. Ona yaklaştım. Elini gözlerimin üzerine koydu ve şu duayı okudu:

Allah’ın adıyla ve Allah’ın izniyle! Selam Allah Resûlü’nün üzerine olsun. Ey Allah’ım onu sıcaklıktan ve soğukluktan koru. Onu zarardan ve ızdırabdan muhafaza eyle.

Ali şöyle buyurdu: ‘İyileştim ve O’nu peygamberlikle onurlandırıp ona mesajını ihsan edenin ve kulları içinde onu seçenin sayesinde o günden sonra gözlerimde ne sıcaklık, ne soğukluk ne de ağrı hissettim’. Şöyle buyuruyor: “Bazen Ali oldukça soğuk kış günlerinde ince bir gömlek ile dışarı çıkardı. ‘Ey Emîrü’l-mü’minîn, soğuktan etkilenmiyor musun?’ diye sorulduğunda, ‘O duadan beri, ne sıcaklık ne de soğukluk beni etkiliyor’ buyururdu. Bazen de çok sıcak bir günde içi elyafla doldurulmuş bir cübbe ile yanımıza geldiğinde ‘diğer insanlar gibi bu aşırı sıcaktan etkilenmiyor musun ki böyle giyindin’ diye sorulduğunda aynı cevabı verirdi¹⁷⁸.

2.3.3.2. Kulak Ağrısı

خراش بن زهير الأزدي قال حدثنا محمد بن جمهور القمي قال حدثنا يونس بن ظبيان عن أبي عبد الله ع قال شكوت إليه وجعا في أذني فقال ضع يدك عليه و قل أعوذ بالله الذي سكن له ما في البر و البحر و السماوات و الأرض و هو السميع العليم سبع مرات فإنه يبرأ بإذن الله تعالى

Hirâş b. Züheyr el-Ezdî, Muhammed b. Cemhûr el-Kummî'den; o, Yûnus b. Zebyân'dan; o, Ebû Abdullah (a.s.)'tan rivayet ediyor: “Yûnus şöyle dedi: Ebû

¹⁷⁸Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 21, Bu konu ile ilgili olarak şî'i kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Ebû Avâne, Yakup b. İshak el İsfirayinî, *Müstahrec*, tahkik: Eymen b. Arif ed-Dîmeşkî, IV, 304, I. Baskı, Beyrut, 1998; eş-Şâşî, Ebû Sa'îd el Heysem b. Küleyb eş-Şâşî, *Müsned*, I, 127, tahkik: Dr. Mahfuz er-Rahman Zeynullah, Medine-i Münevvere, trz.

Abdullah'a kulaklarımdaki ağrıdan şikâyetle bulundum. Şöyle dedi: 'Elini ağrıyan kulağının üzerine koy ve şöyle dua et:

'Karada ve denizde olan her şeyin onun emrinde olduğu Allah'a sığınırım. O her şeyi duyan ve bilendir'.

7 kez oku. Allah'ın izniyle şifa bulursun"¹⁷⁹.

أسلم بن عمرو النصيبی قال حدثنا علي بن أبي ربيته عن محمد بن سلمان عن أبيه عن أبي عبد الله ع أنه عوذ رجلا من أصحابه من وجع الأذن فذكر مثل هذا

Eslem b. Amr en-Nusaybî, Ali b. İbn Rabbeyte'den; o, Muhammed b. Selmân'dan; o, babasından; o da Ebû Abdullah (a.s.)'tan kulak ağrısına yönelik olarak yukarıdakine benzer bir dua rivayet etmektedir¹⁸⁰.

2.3.3.3. Kulağa Kaçan Toz ve Kum

و روي عن بكر عن عمه سدير قال أخذت حصاة فحككت بها أذني فغاصت فيها فجهدت كل جهد أن أخرجها من أذني فلم أقدر عليه أنا و لا المعالجين فحجبت و لقيت الباقر ع فشكوت إليه ما لقيت من ألمها فقال للصادق ع يا جعفر خذ بيده فأخرجه إلى الضوء فانظر فنظر فيه و قال لا أرى شيئا و قال ادن مني فدنوت ثم قال اللهم أخرجها كما أدخلتها بلا مؤنة و لا مشقة و قال قل ثلاث مرات كما قلت فقلت فقال لي أدخل إصبعك فأدخلتها و أخرجتها بالإصبع التي أدخلتها و الحمد لله رب العالمين

Bekr' den; o da amcası Sudayr'dan rivayet ediyor: "Ufak bir çakıl taşı aldım ve kulağımı onunla karıştırdım. Kulağımın içine kaçtı. Onu oradan uzaklaştırmak için her şeyi yaptım. Fakat ne ben, ne de tedavi ile uğraşanlar bunu başarabildi. Hacca gittiğimde el-Bâkır (a.s.)'la karşılaştım. Yaşadıklarımı ve daha sonra kulağımda gelişen ağrıyı anlattım. O es-Sâdık (a.s.)'a şöyle dedi: 'Ey Ca'fer, onu ışığa tut ve bir bak.' Es-Sâdık, kulağın

¹⁷⁹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 22. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

¹⁸⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 22. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

içine baktı ve şöyle dedi: ‘Hiçbir şey görmüyorum’. El-Bâkır, ‘Bana doğru yaklaş’ dedi; ona yaklaştım. Şöyle dua etti:

Ey Allah’ım! Onun oraya girmesine neden olduğun gibi onu zorluk ve ızdırab olmaksızın oradan uzaklaştır.

Daha sonra bunu üç defa tekrarlamamı söyledi. Üç sefer tekrarladıktan sonra, ‘Parmağını kulağına koy’ dedi. Parmağımı kulağıma götürdüğümde ufak çakıl taşı elime geldi. Hamd âlemlerin rabbı olan Allah’a mahsustur¹⁸¹.

2.3.3.4. Sağırılık

حنان بن جابر الفلستيني قال حدثنا محمد بن علي عن ابن سنان عن عمار بن مروان عن المنخل عن جابر عن أبي جعفر محمد بن علي الباقر ع أن رجلا شكّا إليه صمما فقال امسح يدك عليه و اقرأ عليه لو أنزلنا هذا القرآن على جبلٍ لرأيته خاشعاً متصدّعا من خشية الله و تلك الأمثال نضربها للناس لعلهم يتفكّرون هو الله الذي لا إله إلا هو عالم الغيب و الشهادة هو الرحمن الرحيم هو الله الذي لا إله إلا هو الملك القدوس السلام المؤمن المهيمن العزيز الجبار المتكبر سبحان الله عما يشركون هو الله الخالق البارئ المصور له الأسماء الحسنى يُسبّح له ما في السموات والأرض وهو العزيز الحكيم

Hannân b. Câbir el-Filistînî, Muhammed b. Ali’den; o, İbn Sinan’dan; o, Ammâr b. Mervân’dan; o, el-Munhâl’dan; o, Câbir’dan; o, Ebû Ca’fer Muhammed b. Ali (a.s.)’den rivayet ediyor. “Sağırılıktan muzdarip biri ona geldiğinde, Ebû Ca’fer (a.s.) ona şöyle dedi: ‘Elini kulağının üzerine götür ve şu duayı oku:

Şayet biz bu Kur’ân’ı bir dağın üzerine indirmiş olsaydık, andolsun onu Allah korkusundan saygı ile baş eğmiş, parça parça olmuş görürdün, işte biz belki düşünürler diye, insanlara böyle örnekler veririz. O Allah ki O’ndan başka ilah yoktur, gaybı da, müşahede edilebileni de bilendir. Rahman ve Rahîm olan o’dur. O Allah ki O’ndan başka ilah yoktur, Melîk’tir, Kuddûs’tûr, Selâm’dır, Mü’mîn’dır, Müheymin’dır, Azîz’dır, Cebbâr’dır, Mütekebbîr’dır. Allah şirk koştuklarınızdan çok yücedir. O Allah ki Yaratan’dır,

¹⁸¹ Haşr, 59/21-24, Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 22. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

Kusursuzca var eden'dir, Şekil ve sûret veren'dir, en güzel isimler O'nun'dur. Göklerde ve yerde olanların tümü O'nu tesbih etmektedir¹⁸².

2.3.3.5. Göz İltihabı

محمد بن عبد الله الزعفراني قال حدثنا عمر بن عبد العزيز عن عيسى بن سليمان قال جئت إلى أبي عبد الله ع يوما من الأيام فرأيت به من الرمد شيئا فاغتممت له ثم دخلت عليه من الغد و لم يكن به رمد فسألته عن ذلك فقال عالجتها بشيء و هو عوذة عندي عوذت بها قال فأخبرني بها و هذه نسختها أعوذ بعزة الله أعوذ بقدرة الله أعوذ بعظمة الله أعوذ بجلال الله أعوذ بجمال الله أعوذ ببهاء الله أعوذ بغفران الله أعوذ بحلم الله أعوذ بذكر الله أعوذ برسول الله أعوذ بآل رسول الله ص على ما أحذر و أخاف على عيني و أجده من وجع عيني و ما أخاف منها و ما أحذر اللهم رب الطبيب أذهب ذلك عني بحولك و قدرتك

Muhammed b. Abdullah ez-Zaferânî, Ömer b. Abdülaziz'den; o, İsa b. Süleyman'dan rivayet ediyor. “Bir gün Ebû Abdullah (a.s.)’a gittim. Gözleri iltihaplı (ophthalmia) idi ve onun için kederlendim. Ertesi gün tekrar gittiğimde, gözlerinde iltihap yoktu. Bunun hakkında soru sorduğumda onu bir dua ile tedavi ettim, buyurdu:

“Allah’ın izzetine sığınırım. Allah’ın kudretine sığınırım. Allah’ın azametine sığınırım. Allah’ın celaline sığınırım. Allah’ın cemaline sığınırım. Allah’ın güzelliğine sığınırım. Allah’ın bağışlamasına sığınırım. Allah’ın hilmine sığınırım. Allah’ın zikrine sığınırım. Allah’ın elçisine sığınırım. Ey iyiliklerin Rabbi olan Allah’ım, korktuğum ve ürktüğüm şeyden ve çektiğim acıdan gücün ve kudretinle onu benden uzaklaştır”¹⁸³.

محمد بن المثنى عن محمد بن عيسى عن عمرو بن أبي المقدام عن جابر عن الباقر ع قال كان النبي ص إذا رمد هو أو أحد من أهله أو من أصحابه دعا بهذه الدعوات اللهم متعني بسمعي و بصري و اجعلهما الوارثين مني و انصرني على من ظلمني و أرني فيه ثاري

¹⁸² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 23. *Tefsîru Nûri's-Sakaleyn*, c. 11, s. 3. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

¹⁸³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 84. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

Muhammed b. el-Müsenna, Muhammed b. İsa'dan; o, Amr b. Ebû el-Mikdam'dan; o, Câbir'den; o, el-Bâkır (a.s.)'dan rivayet ediyor. "Ashâbdan bir kişi Hz. Peygamber'e gelerek gözlerindeki iltihaptan (ophthalmia) yakındığında ona şöyle dua etti:

"*Ey Allah 'ım! Benim duymamı ve görmemi kuvvetlendir*¹⁸⁴. *Onları benim varisim kıl ve bana düşman olana karşı yardım et. Ondan öcümü almayı göster.*"¹⁸⁵.

2.3.4. Mide ve Karın Hastalıkları

2.3.4.1. Karın Ağrısı

الحسين بن بسطام قال حدثنا محمد بن خلف عن الوشاء عن عبد الله بن سنان عن جعفر بن محمد عن أبيه عن جده ع قال شكى رجل إلى النبي ص فقال يا رسول الله إن لي أخا يشتكي بطنه فقال مر أخاك أن يشرب شربة عسل بماء حار فانصرف إليه من الغد و قال يا رسول الله قد أسقيته و ما انتفع بها فقال رسول الله ص صدق الله و كذب بطن أخيك اذهب فأسق أخاك شربة عسل و عوده بفاتحة الكتاب سبع مرات فلما أدبر الرجل قال النبي ص يا علي إن أخا هذا الرجل منافق فمن هاهنا لا تنفعه الشربة

و شكى رجل إلى أمير المؤمنين ع وجع البطن فأمره أن يشرب ماء حارا و يقول يا الله يا الله يا الله يا رحمان يا رحيم يا رب الأرباب يا إله الآلهة يا ملك الملوك يا سيد السادات اشفني بشفائك من كل داء و سقم فإني عبدك و ابن عبدك أتقلب في قبضتك

el-Hüseyn b. Bistâm, Muhammed b. Haleften; o, el-Veşşâ'dan; o, Abdullah b. Sinan'dan; o, Ca'fer b. Muhammed (a.s.)'den; o, dedesinden rivayet ediyor.

Bir adam Hz. Peygamber (s.a.s.)'e gelerek erkek kardeşinin karın ağrısından muzdarib olduğunu söyledi. Allah Rasûlü ona, 'Kardeşine söyle, sıcak su ile balı karıştırıp içsin' diye buyurdu. Ertesi günü adam tekrar gelerek, 'Ey Allah'ın Resûlü! Ona içirdim, fakat bir fayda görmedi' dedi. Allah Resûlü, 'Allah doğruyu söyledi. Git ve erkek kardeşine bal içmesini ve yedi defa Fatiha Sûresi'ni okumasını söyle' dedi. Peygamber (s.a.s.) adam gittikten sonra şöyle dedi: 'Ey Ali! Bu adamın erkek kardeşi bir

¹⁸⁴ Ed-Dureyhî, Allâme Fahreddin b Muhammed ed-Dureyhî, *Mecme'u'l-Bahreyn*, II. Baskı, Tahran 1365, c. 2, s. 268.

¹⁸⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyn b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 83; Tirmizî, *Sünen*, V, 583; Ma'mer b. Râşit, Ma'mer b. Ebi Amr el Ezdî Ebû Urve el Basrî, *el-Câmî*, tahkik: Habib Abdurrahman el-A'zamî, 441/10, II. Baskı, Pakistan, 1403; Ebû Muhammed b. İsmail b. İbrahim b. el Buhârî, *Edebü'l-Müfret*, tahkik: Semir b. Emin ez-Zührî, s. 341, Riyad, 1998; Taberânî, Ebû Kâsım Süleyman b. Ahmed, *ed-Dua*, tahkik: Muhammed Sa'îd el-Buhârî, s. 428, Beyrut, 1987; Hâkim, *el-Müstedrek ale's-Sahîhayn*, I/704, Tabatabaî, es-Seyyit Tabatabaî, *Sünenü'n-Nebî*, tahkik: Muhammed Hadi el-Fâkihî, yrz.1419, c.1, s. 361.

münafıktır. Bundan dolayı içtiği fayda vermez¹⁸⁶. Karın ağrısından muzdarib olan bir kişiye Emîrû'l-mü'minîn (a.s.) sıcak su içmesini ve şu duayı okumasını söyledi:

“Ey Allah'ım, Ey Allah'ım, Ey Allah'ım! Ey Rahmân! Ey Rahîm! Ey Rabbim! Ey Yaratanların Yaratıcı¹⁸⁷! Meliklerin Melîki, efendilerin efendisi! Her bir hastalık ve ızdırabdan Senin şifan ile beni iyileştir. Zira ben Senin kulunum ve Senin kulunun oğluyum. Yakarışım sanadır. Herşeyimle senin elindeyim¹⁸⁸.”

أبو عبد الله الخواتيمي قال حدثنا ابن يقطين عن حسان الصيقل عن أبي بصير قال شكاه رجل إلى أبي عبد الله الصادق ع وجع السرة فقال له اذهب فضع يدك على الموضع الذي تشتكي و قل وَ إِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ لَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ثَلَاثًا فَإِنَّكَ تَعافى بإذن الله

Ebû Abdullah el-Havatîmî, İbn Yaktîn'den; o, Hasan es-Saykal'den; o, Ebû Beşîr'den rivayet ediyor.”Bir kişi gelerek göbeğindeki ağrıdan Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'a şikâyetinde bulundu. es-Sâdık (r.a.) ona şöyle buyurdu: “Git elini ağrıyan bölgeye koy ve üç kez şu duayı oku:

O Aziz bir kitaptır. Batıl ona önünden de ardından da gelemez. O çok hikmet sahibi olan, bütün evrenin övdüğü (Allahtan) indirilmedir¹⁸⁹. Allah'ın izniyle şifa bulacaksın¹⁹⁰.

¹⁸⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 27-28; Hurr el-Âmilî, Ebû Cafer Muhammed b. Hasan, *el-Fusûlü'l-Mühimme fi-Marifeti Ahvâlî'l-Eimme*, tahkik ve ıshraf: Muhammed b. Muhammed el-Hüseyin el-Kâinî; I. Baskı, 1418, c. 4, s. 80; Sünnî kaynaklarda hadis şu şekilde geçmektedir. “Bize Sa’îd ibn Ebî Arûbe, Katâde’den; o da Ebû'l-Mütevekkil’den; o da Ebû Sa’îd el-Hudrî (r.a.)’dan şöyle tahdîs etti: Peygamber (s.a.s.)’e bir adam geldi de:

— Kardeşimin karnı ağrıyor, dedi. Peygamber:

— “Bal (şerbeti) içir!” buyurdu.

Sonra bu adam ikinci bir defa daha geldi (ve hastalığın geçmediğini söyledi). Peygamber yine:

— “Ona bal şerbeti içir!” buyurdu.

Sonra üçüncü defa geldi. Peygamber yine:

— “Bal şerbeti içir!” buyurdu. Sonra bu adam bir daha geldi de:

— İçirdim (fakat ağrısı geçmedi), dedi. Bunun üzerine Peygamber:

— “Allah doğru söyledi, fakat kardeşinin karnı yalan söylemiştir. Haydi, ona yine bal şerbeti içir!” buyurdu. Adam kardeşine (dördüncü kerre) bal şerbeti içirdi de adam hastalıktan iyileşip kurtuldu.

Bkz: *Buhârî*, Tıp, 38; *Tirmizî*, Tıp, 31. no. 2082

¹⁸⁷ Bu ifade bizce caiz değildir.

¹⁸⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 28. *Bihâru'l-Envâr*, c. 92, s. 109. Bkz. *Buhârî*, Tıp, 38.

¹⁸⁹ *Fussilet*, 41/41-42.

¹⁹⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 28; *Vesâilü's-Şîâ*, c. 5, s. 213, c. 27, s. 322. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

قال أبو عبد الله ع ما اشتكى أحد من المؤمنين شكاة قط فقال بإخلاص نية و مسح موضع العلة و نَزَلَ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ وَ لَا يَزِيدُ الظَّالِمِينَ إِلَّا خَسَاراً إِلَّا عَوْفِي مِنْ تِلْكَ الْعِلَّةِ أَيْةٌ عَلَّةٌ كَانَتْ وَ مُصَدِّقٌ ذَلِكَ فِي الْآيَةِ حَيْثُ يَقُولُ شِفَاءٌ وَ رَحْمَةٌ لِلْمُؤْمِنِينَ

Ebû Abdullah (r.a.) şöyle buyurmuştur: İnananlar içinde kim herhangi bir hastalığının yakınması nedeniyle elini ağrıyan bölgenin üzerine koyup şu duayı samimi bir niyet ile okursa şifa bulur.

*Kur’andan mü’minler için şifa ve rahmet olan şeyleri indiriyoruz. Oysa o zalimlere kayıplardan başkasını arttırmaz*¹⁹¹. Çünkü bunun hakikati inananlar için şifa ve rahmettir’ ayetinde teyit edilmiştir¹⁹².

2.3.4.2. Dalak Ağrısı

محمد بن عبد الله بن مهران الكوفي قال حدثنا أيوب عن عمر بن شمر عن جابر عن أبي جعفر ع قال جاء رجل من خراسان إلى علي بن الحسين ع فقال يا ابن رسول الله حججت و نويت عندخروجي أن أقصدك فإن بي وجع الطحال و أن تدعو لي بالفرج فقال له علي بن الحسين ع قد كفأك الله ذلك و له الحمد فإذا أحسست به فاكتب هذه الآية بزعران بماء زمزم و اشربه فإن الله تعالى يدفع

عنك ذلك الوجع قل ادعوا الله أو ادعوا الرحمن أيًا ما تدعوا فله الأسماء الحسنى و لا تجهر بصلاتك و لا تخافت بها و ابتغ بين ذلك سبيلاً و قل الحمد لله الذي لم يتخذ ولداً و لم يكن له شريك في الملك و لم يكن له ولي من الدل و كبره تكبيراً تكتب على رق ظبي و علقها على العضد الأيسر سبعة أيام فإنه يسكن و هي هذه الترجمة لا س س س ح ح د م كرم ل له و محاح لله صره ر ححب سى حججت عشره به هك ان عنها ح حل يصرس هوبوا اميوا مسعوف تم

Muhammed b. Abdullah b. Mihram el-Kûfi, Eyyûb’dan; o, Ömer b. Şimr’dan; o, Câbir’dan; o da Ebû Ca’fer (a.s.)’den rivayet ediyor. “Horasanlı bir adam, Ali b. el-Hüseyin (a.s.)’e gelerek şöyle dedi: ‘Ey Allah Resûlü’nün oğlu! Hac farızamı yerine getirdim ve ayrılmadan önce, dalağımdaki ağrıdan dolayı bana dua etmeni istemeye

¹⁹¹ *İsrâ*, 17/82.

¹⁹² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 28. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

geldim. Ali b. el-Hüseyin şöyle dedi: ‘Allah seni ondan korusun. Bu ağrı geldiğinde şu ayeti safran ile yaz ve zemzem suyuna karıştırıp iç. Allah’ın izniyle şifa bulacaksın.

*De ki Allah diye çağırın. Rahman diye çağırın. Ne ile çağırırsanız, sonunda en güzel isimler O’nundur. Namazında sesini çok yükseltme. Çok da kısma. Bu ikisi arasında bir yol benimse ve de ki: Hamd, çocuk edinmeyen, mülkte ortağı olmayan ve düşkünlükten dolayı yardımcıya da ihtiyacı bulunmayan Allah’adır ve O’nu tekbir edebildiğinçe tekbîr et*¹⁹³.

Şunu da bir ceylan derisinin üzerine yaz, yedi gün süreyle sol kolunun üzerine iliştiir. Ağrı ortadan kalkacaktır. Yazılacak dua budur:

لا س س س ح ح د م كرم ل له و محا حح لله صره ر ححب سى ححجت عشرة به هك ان
عنها ح حل يصرس هو بوا اميوا مسعوف تم¹⁹⁴

2.3.4.3. Kolik

الضراري قال حدثنا موسى بن عمر بن يزيد قال حدثنا أبي عمر بن يزيد الصيقل عن الصادق ع قال شكنا إليه رجل من أوليائه القولنج فقال له اكتب له أم القرآن و سورة الإخلاص و المعوذتين ثم تكتب أسفل ذلك أعوذ بوجه الله العظيم و بعزته التي لا ترام و بقدرته التي لا يمتنع منها شيء من شر هذا الوجع و من شر ما فيه ثم تشربه على الريق بماء المطر تبرأ بإذن الله تعالى

Ed-Darârî, Mûsâ b. Ömer b. Yezîd’dan; o, Ebû Ömer b. Yezîd es-Say-kal’dan; o, es-Sâdık (a.s.)’tan rivayet ediyor. “Es-Sâdık (a.s.),a dostlarından biri kolikten yakındı o da onun için şöyle dedi: Fatiha, İhlâs, Felak ve Nâs sûrelerini yazınız. Altına şunu yazınız.

*Rahmeti hiç kesilmeyen Kâdir-i Mutlak olan Allah’ın zatına*¹⁹⁵ *ve önünde durulmayan kudretine sığınırım, bu ağrı ve bu ağrının içindeki fenalıklardan.*

Daha sonra yağmur suyu ile aç karnına bunu iç. Allah’ın izni ile bir şey kalmaz.”¹⁹⁶.

¹⁹³ *İsrâ*, 17/110-111.

¹⁹⁴ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 29-30; Abdahî, Seyyid Muhammed Bâkır Muvahhid Abdahî, *Sahifetü’s-Seccâdiye el-Camia*, tahkik: Müesseses İmam el-Mehdi Dâr el-Murteza, c. 1, s. 156. Beyrut, 1411; *Tefsirü Nûri’s-Sakaleyn*, c. 6, s. 439; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü’l-Vesâil*, c. 31, s. 81; Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

¹⁹⁵ Ehl-i sünnet ve’l cemaate göre Allah için kullanılan vech kelimesi tevîl edilir.

2.3.4.4. Karın Üşümesi ve Kolik

هارون بن شعيب قال حدثنا داود بن عبد الله عن إبراهيم بن أبي يحيى عن محمد بن إسماعيل بن أبي زينب عن الجعفي عن جابر عن أبي جعفر محمد بن علي بن الحسين بن علي بن أبي طالب ع قال شكنا إليه رجل اللخام و الإبردة و ريح القولنج فقال أما القولنج فاكتب له أم القرآن و المعوذتين و قل هو الله أحد و اكتب أسفل من ذلك أعوذ بوجه الله العظيم و بقوته التي لا ترام و بقدرته التي لا يمتنع منها شيء من شر هذا الوجع و شر ما فيه و شر ما أحذر منه تكتب هذا في كنف أو لوح أو جام بمسك و زعفران ثم تغسله بماء السماء و تشربه على الريق أو عند منامك

Hârûn b. Şuayb, Dâvûd b. Abdullah'tan; o, ibrahim b. Ebî Yahya'dan; o, Muhammed b. İsmail b. Ebû Zeyneb'den; o, el-Cu'fî'den; o, Câbir'den; o, Ebû Cafer Muhammed b. Ali (a.s.)'den rivayet ediyor: "Bir adam Ebû Ca'fer (a.s.)'e gelerek ezilmeden, karnındaki üşümeden ve karın ağrısından (kolik) yakındı. Ebû Ca'fer (a.s.) şöyle dedi. "Karın ağrısı(kolik) için; şunları bir kürek kemiği tablete veya kaba, misk ve safran ile yaz. Yağmur suyu ile yıka ve bu suyu kahvaltıdan önce veya yatmadan önce aç karnına iç."

Fatiha Sûresi, Felak ve Nâs sûreleri, İhlâs Sûresi ve şu dua: 'Yüce Allah'ın vechine ve sonsuz kudretine ve hiç birşeyin karşısında duramayacağı gücüne sığınırım, bu ağrının kötülüğünden, içindeki kötülükten ve içinde olup da korktuğum kötülükten'¹⁹⁷.

2.3.4.5. Karın Ağrısı ve Nazar

عبد الله بن موسى الطبري قال حدثنا محمد بن إسماعيل بن محمد بن خالد البرقي عن محمد بن سنان السناني عن المفضل بن عمر قال شكنا رجل من إخواننا إلى أبي عبد الله ع شكاة أهله من النظرة و العين و البطن و السرة و وجع الرأس و الشقيقة و قال يا ابن رسول الله لا تزال ساهرة تصبح الليل أجمع و أنا في جهد من بكائها و صراخها فمن علينا و عليها بعودة فقال الصادق ع إذا صليت الفريضة فابسط يديك جميعا إلى السماء ثم قل بخشوع و استكانة أعوذ بجلالك و قدرتك و بهائك و سلطانك مما أجد يا غوثي يا الله يا غوثي يا رسول الله يا غوثي يا أمير المؤمنين

¹⁹⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 38. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık.

¹⁹⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 65. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

يا غوثي يا فاطمة بنت رسول الله أغثني أغثني ثم امسح بيدك اليمنى على هامتك و تقول يا من سكن له ما في السماوات و ما في الأرض سكن ما بي بقوتك و قدرتك صل على محمد و آله و سكن ما بي

Abdullah b. Mûsâ et-Taberî, Muhammed b. ismail b. Muhammed b. Hâlid el-Berki'den; o, Muhammed b. Sinan es-Sinanî'den; o, el-Mufaddal b. Ömer'den rivayet ediyor: "Bir kardeşimiz Ebû Abdullah (a.s.)'a gelerek eşinin kem gözden etkilendiğini, karnında ve göbeğinde rahatsızlık, başında ağrı ve migreni olduğunu, bütün gece ağlayıp uykusuz kaldığını söyledi. Ben de onun bağırmasından ve ağlamasından rahatsız oluyorum. Bize iyilikte bulun'dedim. Es-Sâdık (a.s) şöyle buyurdu: 'Farz namazını müteakiben ellerini yukarıya kaldır tevazu ve ihlâs içinde şöyle dua et:

Izdırab duyduğum şeyden, senin mütekebbir, güç, kudret ve yüceliğine sığınırım. Ey benim yardımcım, ey Allah'ım; ey yardımcım, ey peygamberim; ey yardımcım, ey Emîrû'l-mû'minîn; ey yardımcım, ey Fâtîma... Bana yardım et!

Daha sonra sağ elini onun başının üzerinde gezdir ve 'Ey yerlerde olanların emrine itaat etiği! Gücün ve kudretin ile bende olanı sakinleştir. Muhammed'i ve ailesini koru ve bende olanı sakinleştir.' de'¹⁹⁸.

2.3.4.6. Al Basması

عبد الله بن زهير العابد و كان من زهاد الشيعة قال حدثنا عبد الله المفضل النوفلي عن أبيه قال شكنا رجل إلى أبي عبد الله الصادق ع فقال إن لي صبييا ربما أخذته ريح أم الصبيان فأيس منه لشدة ما يأخذه فإن رأيت يا ابن رسول الله ص أن تدعو الله عز و جل له بالعافية قال فدعى الله عز و جل له ثم قال اكتب له سبع مرات سورة الحمد بزعفران و مسك ثم اغسله بالماء و ليكن شرابه منه شهرا واحدا فإنه يعافى منه قال ففعلنا به ليلة واحدة فما عادت إليه و استراح و استرحنا

Abdullah b. Zuheyr el-'Âbid, Abdullah el-Mufaddal en-Nevfelî'den; o da babasından rivayet ediyor."Bir kişi Ebû Abdullah (a.s.)'a gelerek oğlunun "Ümmü's-

¹⁹⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 73-74. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

Sıbyan¹⁹⁹ denilen kötü bir havaya tutulduğundan dolayı ondan ümidi kesmeye başladığını söyleyip ondan dua etmesini istedi. Râvi dedi ki: es-Sâdık (a.s.) dua ederek ona şöyle söyledi. ‘Safran ve musk içine yedi defa Fatiha Sûresi’ni yaz. Daha sonra onu su ile yıka. Bir ay süreyle oğluna bu suyu içir.’ Adam, şöyle dedi: ‘Dediklerini bir geceliğine yaptık, hastalık tekrar etmedi, çocuk sakinleşti ve rahatladık’²⁰⁰.

و عنه أنه قال ما قرء سورة الحمد على وجع من الأوجاع سبعين مرة إلا سكن بإذن الله تعالى

Es-Sâdık (a.s.) şöyle buyuruyor: “Fatiha Sûresi üzerine yedi defa okunup da ortadan kalkmayacak ağrı yoktur”²⁰¹.

2.3.4.7. Karın Hastalıkları

أحمد بن عبد الرحمن بن جميلة عن الحسن بن خالد قال كتبت إلى أبي الحسن ع أشكو إليه علة في بطني و أسأله الدعاء فكتب بسم الله الرحمن الرحيم يكتب أم القرآن و المعوذتين و قل هو الله أحد ثم يكتب أسفل من ذلك أعوذ بوجه الله العظيم و عزته التي لا ترام و قدرته التي لا يمتنع منها شيء من شر هذا الوجع و شر ما فيه و ما أخطر يكتب ذلك في لوح أو كتف ثم يغسل بماء السماء ثم تشربه على الريق و عند منامك و يكتب أسفل من ذلك جعله شفاء من كل داء

Ahmed b. Abdurrahmân b. Cemile, Hasan b. Hâlid’den rivayet ediyor. “Karınımdaki ağrıdan yakındığım bir mektup yazdığım Ebû’l-Hasan, cevabında şöyle bir dua tavsiye etti: ‘Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla! Fatiha Sûresi, Felak, Nâs ve İhlâs sûrelerini yaz ve bunların altına şöyle yaz;

Bu ağrının fenaliğinden, bu ağrıda olup beni korkutan şeyin fenaliğinden Allah’ın zatına, mükemmelliğine, kesilmeyen rahmetine, karşı durulmayan gücüne sığınırım,

¹⁹⁹ Birçok kimsenin “ ümmü’s-sıbyan ” veya “ ümmü’d-düveys ” diye inandıkları ve özellikle yemen körfez ülkeleri ve İran’ın Ahvâz Bölgesi’nde yaygın olan ve çocuklara musallat olan koca karı şeklinde bir cin türü.

²⁰⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 88. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

²⁰¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 88; *el-Kâfi*, 2/456; *Vesâilü’s-Şî’â*, 25/16; *Bihâru’l-Envâr*, s. 149; *Fusulü’l-Mühime fi Usulü’l-Eimme*, el Hurr el-Âmilî, tahkik: Muhammed b. Muahammed el hüseyin el-Kâinî; c. 4, 3.Bab, s. 202. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

Bu duayı bir tablet üzerine yaz, yağmur suyu ile yıka, kahvaltıdan önce ve yatmadan önce aç karnına iç. Her hastalığa şifa olsun”²⁰².

2.3.4.7.1. Karın Gurultusu

سلمة بن محمد الأشعري قال حدثنا عثمان بن عيسى قال شكنا رجل إلى أبي الحسن الأول ع فقال إن بي قرقرة لا تسكن أصلاً و إنني لأستحيي أن أكلم الناس فيسمع من صوت تلك القرقرة فادع لي بالشفاء منها فقال إذا فرغت من صلاة الليل فقل اللهم ما علمت من خير فهو منك لا حمد لي فيه و ما علمت من سوء فقد حذرتني فلا عذر لي فيه اللهم إنني أعوذ بك أن أتكلم على ما لا حمد لي عليه أو آمن ما لا عذر لي فيه

Seleme b. Muhammed el-Eş’arî, Osman b. isa’dan rivayet ediyor.”Bir kişi Ebûl-Hasen el-Evvel (Mûsâ el-Kâzım)(a.s.)’a gelerek, ‘Karnımdaki gurultudan ve bunu insanların duymasından çok rahatsızım. Benim için dua et de şifa bulayım’ dedi. Ebû’l-Hasan şöyle dedi: ‘Gece namazını bitirdikten sonra şöyle dua et:

“Ey Allahım. İyi bildiğim her şey, şüphe yok ki, Sen’denir. Benim için övülecek bir şey yoktur. Kötü bildiğim her ne varsa, o da beni uyarman içindir. Onda benim mazeretim yoktur. Allahım övülmeyeceğim bir şeye dayanmaktan sana veya mazeretim olmayan bir şeye inanmaktan sana sığınırım”²⁰³.

2.3.4.7.2. Karın Şişkinliği

عمر بن عثمان الخزاز عن علي بن عيسى عن عمه قال شكوت إلى موسى بن جعفر ع ريح الباهر فقال قل و أنت ساجد يا الله يا الله يا رحمان يا رب الأرباب يا سيد السادات يا إله الآلهة يا مالك الملك يا ملك الملوك اشفني بشفائك من هذا الداء و اصرفه عني فإني عبدك و ابن عبدك أتقلب في قبضتك فانصرفت من عنده فو الله الذي أكرمهم بالإمامة ما دعوت به إلا مرة واحدة في سجودي فلم أحس به بعد ذلك

²⁰² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbûriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 100. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

²⁰³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbûriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 100. Şeyh Abbas Kummî, *Mefâtihu’l-Cinân*, c. 1, s. 106. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

Ömer b. Osman el-Hazzâz, Ali b. İsa'dan; o, amcasından rivayet ediyor: “‘Riyhu'l-Bâhir’ denilen karın şişkinliği’nden dolayı gittiğimde Mûsâ b. Ca’fer (a.s.) bana şöyle dedi: ‘Secde ederek şöyle söyle:

Allah’ım, Allah’ım, Allah’ım... Rahman, Terbiye edicilerin terbiyecisi, efendilerin efendisi, ilahların ilahı²⁰⁴ Ey mülk sahibi ey sultanların sultanı bana şifa ver. Allah’ım, beni bu hastalıktan kurtar. Zira ben Senin kulun ve evlâd-ı Resûl’ün takipçisiyim. Kendimi Senin merhametine bırakıyorum. Onun yanından ayrıldıktan sonra onlara imamet²⁰⁵ ikram eden Allah’a yemin olsun ki, bu duayı sadece bir kez secdemde okudum ve ondan sonra bir kez bile bu dert başıma gelmedi”²⁰⁶.

2.3.5. Ateşlenme

2.3.5.1. Allah Resûlü’nün Ateşe Yönelik Duası

عنهم ع حدثنا أحمد بن محمد أبو جعفر قال حدثنا أبي محمد بن خالد عن بكر بن خالد عن محمد بن سنان عن عبد الله بن عمار الدهني عن أبيه عن عمرو ذي فرو تغلبة الجمالي قال سمعنا أمير المؤمنين ع يقول حم رسول الله ص حمى شديدة فأتاه جبرئيل ص فعوضه و قال بسم الله أرقبك بسم الله أشفيك من كل داء يؤذيك بسم الله و الله شافيك بسم الله خذها فلتتهنيك بسم الله الرحمن الرحيم فلا أقسم بمواقع النجوم و إنه لقسّم لو تعلمون عظيم لتبرأن بإذن الله عز و جل فأطلق النبي ص من عقاله فقال يا جبرئيل هذه عوذة بليغة قال هي من خزانة في السماء السابعة

Ahmed b. Muhammed Ebû Ca’fer, Ebû Muhammed b. Hâlid’den; o, Bekr b. Hâlid’den; o, Muhammed b. Sinan’dan; o da Abdullah b. Ammâr ed-Duhnî’den; o, babasından; o, Amr Zî Far ve Sa’lebe el-Cemmâlî’den; onlar da Emîrû’l-mü’mînîn (a.s.)’den rivayet ediyorlar: Emirül-müminin şöyle buyurdu. “Ha mim Allah Resûlü’nün (Allah onu ve ailesini mübarek kılsın) çok ciddi bir şekilde ateşi yükseldi. Cebrail ona gelerek bir dua okudu:

²⁰⁴ Esmâ-i Hüsna’nın şu’belerinden olmayan bu isimlerle dua edilmesi sünnîler tarafından hoş görülmemiştir. Bu konuda açıklama daha önce geçmişti. Bkz: Dipnot 81.

²⁰⁵ İmamet konusu Ehl-i Sünnet ve’l Cemaatin yanında fer’i bir konudur. İtikadın konusu değildir. Burada, hasta olan adam Şî’â’nın temel inançlarını zikretmiştir. Zira Şî’â imametın Allah tarafından Cebrail vasıtasıyla Hz. Peygamber’e ve ordan da 12 imama kadar ilahi bir nas olarak gelişine inanmaktadır.

²⁰⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 118. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

*Allah'ın adıyla, sana sesleniyorum, Allah'ın adıyla sana ızdırab veren her hastalıktan seni kurtarıyorum. Allah'ın adıyla! Allah sana şifa verendir. Allah'ın adıyla, bunu al, seni mesud edecek*²⁰⁷.

*Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! 'Hayır, yıldızların yerlerine yemin ederim, şüphesiz bu, eğer bilerseniz, gerçekten büyük bir yemindir*²⁰⁸. Allahın izniyle Mutlaka şifa bulursun. Peygamber kendisini bağlayan hastalıktan kurtuldu.

Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle dedi: 'Ey Cebrail! Bu çok etkileyici bir duadır.' Cebrail, 'o yedinci kat göklerin hazinelerinden²⁰⁹ gelmiştir', diye cevap verdi²¹⁰.

أحمد بن سلمة قال حدثنا محمد بن عيسى عن حريز بن عبد الله السجستاني عن أحمد بن حمزة عن أبان بن عثمان عن الفضيل بن يسار عن أبي جعفر ع قال إذا مرض الرجل فأردت أن تعوده فقل اخرج عليك يا عرق أو يا عين الجن أو يا عين الإنس أو يا وجع بفلان ابن فلان اخرج عليك بالله الذي كلم موسى تكليما و اتخذ إبراهيم ص خليلا و رب عيسى ابن مريم روح الله و كلمته و رب محمد و آل محمد الهداة و طفئت كما طفئت نار إبراهيم الخليل ع

Ahmed b. Seleme, Muhammed b. İsa'dan; o, Harız b. Abdullah es-Sicistânî'den; o, Ahmed b. Hamza'dan; o, Eban b. Osman'dan; o, el-Fudayl b. Yesar'dan; o Ebû Ca'fer (r.a.)'den rivayet ediyor."Bir kişi hastalandığında ve siz onun için (Sığındırma) iyilik istediğinizde şöyle dua edin:

*Ey kan damarı*²¹¹ veya *ey kötü göz* veya *ey insan gözü* veya *ey ağrı, ondan uzak ol. Allah'ın izniyle ondan uzak ol. O Allah ki Musa'yla konuşan*²¹². *İbrahim'i dost edinen*²¹³ ve *Allah'ın ve O'nun isminin ruhu olan îsâ b. Meryem*²¹⁴ 'in Rabbidir.

²⁰⁷ Sünnî kaynaklardaki hadis için bkz.: **Müslim**, Selâm, 39

²⁰⁸ **Vakı'â**, 56/(75-76)

²⁰⁹ Kur'an-ı Kerîm ve hadis-i şerîflerde Allah'ın hazinelerinden bahsedilmektedir. Ayrı bir araştırma konusudur.

²¹⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, **Tıbbu'l-Eimme**, s. 38-39; Kuleynî, telif: Eş şeyh emin türmüs el-Âmilî, **Sülasıyyât**, c. 2, s. 18, I. Baskı, 1417; **İbn Mâce**, Ebû Abdullah Muhammed b.Yezîd, **Sünen**, tahkik: Muhammed Fuat Abdalbaki, II/1164. trz; Ahmed b. Hanbel, **Müsned**, 17, 323; Nesâî, Ebû Abdurrahman Ahmed b. Şu'ayb, **Sünen-i Kübrâ**, tahkik: Hasan Abdu'l-Munim Çelebi, 7/123, I. Baskı, Beyrut 2001; el-Hâkim, **Müstedrek ale's-Sahihayn**, 2, 590; Tabatabaî **Sünenü'n-Nebi**, c. 2, s. 25; Mâzenderanî, **Şerhu usûli'l-Kâfi**, c. 8, s. 93; el-Himyerî, Ebû'l-Abbâs Abdullah b Ca'fer el-Himyerî, **Kurbü'l-İsnâd**, tahkik: Müessesetü Ali'l-Beyt, Tahrân, 1413, c. 1, s. 126.

²¹¹ "Yüce Allâh'ın adıyla, *kanı fişkirtan damarın* ve ateşin hararetinin şerrinden Yüce Allâh'a sığınırım. Bkz: **İbn Mâce**, Tıp, 37, h. no. 3526.

²¹² **Nisâ**, 4/164.

²¹³ **Nisâ**, 4/125.

²¹⁴ **Nisâ**, 4/171.

Muhammed'in, O'nun ailesinin ve takipçilerinin rabbi. Ey ateş, Allah'ın Halili, İbrahim için söndüğün gibi sön"²¹⁵.

أحمد بن أبي زياد قال حدثنا فضالة بن أيوب عن إسماعيل بن زياد عن أبي عبد الله الصادق ع قال: كان رسول الله ص إذا كسل أو أصابته عين أو صداع بسط يديه فقرأ فاتحة الكتاب و المعوذتين ثم يمسح بهما وجهه فيذهب عنه ما كان يجد

Ahmed b. Ebû Ziyâd, Faddâle b. Eyyûb'den; o, İsmail b. Ziyâd'dan; o, Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor. "Allah Resûlü (Allah onu ve ailesini mübarek kılsın), yorgunluk hissettiğinde, kem gözü üzerinde hissettiğinde, baş ağrısı hissettiğinde ellerini açar²¹⁶ Fatiha, Felak ve Nâs sûrelerini okurdu. Daha sonra ellerini yüzüne götürürdü. Sıkıntı duyduğu şey her ne ise ondan uzaklaşırdı"²¹⁷.

محمد بن جعفر البرسي قال حدثنا محمد بن يحيى الأرمني قال حدثنا محمد بن سنان عن سلمة بن محرز قال سمعت أبا جعفر الباقر ع يقول كل من لم تبرئه سورة الحمد و قل هو الله أحد لم يبرئه شيء كل علة تبرئها هاتين السورتين

Muhammed b. Ca'fer el-Bursî, Muhammed b. Yahya el-Ermenî'den; o, Muhammed b. Sinan'dan; o, Seleme b. Muhriz'den; o, Ebû Ca'fer el-Bâkır (a.s.)'dan rivayet ediyor. "Fatiha ve İhlâs sûreleri kendisine şifa vermiyorsa, hiçbir şeyden şifa bulmaz. Bu iki sûre tüm hastalıkların şifasıdır"²¹⁸.

²¹⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 39. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

²¹⁶ Duada el kaldırma konusunda âlimler ihtilaf etmişlerdir. Kurtubî, Ebû Abdullah Muhammed, *el-Camiu li Ahkâmli'l-Kur'an*, tahkik: Hişam Semir el-Buhârî, Riyad Suudi Arabistan 2003, c. 7, s. 224; İbn Hacer, *Fethu'l-Bârî*, c. 5, s. 240.

²¹⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 39; es-Seyyid Mehdi el-Hicazi, *Dürrü'l-Ahbâr*, c. 1, s. 486; *Müstedrek Sefinetü'l-Bihâr*, c. 21, s. 397; *Vesâilü's-Şî'â*, c. 34, s. 450, c. 100, s. 21. Peygamber (s.a.s) rahatsızlandığında kendisi için Muavvizâtı okur sonra kendine üflerdi. Âişe dedi ki: Kendisi hastalanınca O'na okur ve kendi elleriyle bereket gayesiyle sıvazlardım. Bkz: *Müslim*, Selâm, 20, h. no. 50; *Ebû Dâvud*, Tıp 19, h. no. 3902.

²¹⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 39; *el-Huveyzî*, Şeyh el Huveyzî, *Tefsirü Nûri's-Sakaleyn*, tahkik: es-Seyyid Hâşim er-Rasuli el Mahlâtî, Şî'â Tefsirleri, IV. Baskı. 1412, c. 12, s. 192; *Vesâilü's-Şî'â*, c. 34, s. 452. Fatiha'nın isimlerinden biride "eş-Şafiye"dir. Bkz: Elmalılı, Hamdi Yazır, *Hak Dini Kur'an Dili*, s. 48.

محمد بن يزيد عن زياد بن محمد الملقى قال حدثنا أبي عن هشام بن أحمر عن أبي عبد الله الصادق ع قال لا حول و لا قوة إلا بالله العظيم دفع الله عنه ثلاثة و سبعين نوعا من أنواع البلاء أهونها الجنون

Muhammed b. Yezîd, Ziyâd b. Muhammed el-Malatî'den; o, babasından; o, Hişâm b. Ahmer'den; o, Ebû Abdullah es-Sâdık'tan rivayet ediyor. Her kim, “La havle ve la kuvvete illa billahil aliyyil aziym” derse (Kâdir-i Mutlak olan Allah'tan başka güç ve kuvvet yoktur derse), Allah ondan, en hafîfi delilik olan 73 çeşit ızdırabı uzaklaştırır²¹⁹.

و قال علي بن أبي طالب ع قال لي رسول الله ص يا علي أ لا أدلك على كنز من كنوز الجنة قلت بلى يا رسول الله قال ص لا حول و لا قوة إلا بالله

Ali b. Ebî Tâlib, Allah Resûlü (s.a.s.)'nden rivayet ediyor. Resûlullah (s.a.s.) bana “Ey Ali, sana cennetin hazinelerinden bir tanesini bildireyim mi? Dedi. ” Ben de “Evet ey Allah'ın Resulü deyince şöyle buyurdu.” La havle ve la kuvvete illa billâh.” (Allah'tan başka güç ve kudret yoktur)²²⁰.

محمد بن إبراهيم السراج قال حدثنا فضالة و القاسم جميعا عن أبان بن عثمان عن أبي حمزة الثمالي عن أبي جعفر الباقر ع قال إذا اشتكى أحدكم شيئا فليقل بسم الله و بالله و صلى الله على رسول الله و أهل بيته أعود بعزة الله و قدرته على ما يشاء من شر ما أجد

²¹⁹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 39; el-Mağribî, Kadı Numan el-Mağribî, *Deâimu'l-İslam ve Zikir el-Helâl ve'l-Harâm ve Kazâya ve'l-Ahkâm an ehli'l-Beyti Rasulillahi (aleyhim efdale's-selam)*, tahkik: Âsîf b. Ali Aşğar Feyzi, c. 3, s. 250, trz, yrz; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 33, s. 210. Hadis Tirmizî'de şu şekilde geçmektedir: Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Resûlullah (s.a.s.) bana şöyle buyurdu: “Güç ve kuvvetimiz ancak Allah ile dir” sözünü çokça söyle çünkü o Cennetin hazinelerindendir.” Mekhul dedi ki: “Her kim güç ve kuvvetimiz ancak Allah ile dir, Allah'ın azabından kurtuluş ancak ona sığınmakla mümkündür derse” Allah o kimseye yetmiş zarar kapısını kapatır bu kapıların en azı ise fakirliktir.” Bkz.: *Tirmizî*, Dua, 131; Hadisin geçtiği diğer kaynaklar için bkz.: *İbn Ebi Şeybe*, Muasennef, 6/104; *Müstedrek*, 1/27.

²²⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 39. Bu konu ile ilgili olarak şî'i kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Sünnî kaynaklarda aynı rivayet efendimizin Abdullah b. Kays'a söylediği şeklindedir. bkz.: *Buhârî*, Cihad, 27; *Müslim*, Zikir, 17; *Tirmizî*, Dua; 3. h. no: 3374; *İbn Mace*, Edep, 59; İbn Ebî Şeybe, *Müsned*, 1/109; İshak b.Revâhâ, *Müsned*, 1/291; Nesâî, *Süneni-Kübra*, 8/115; Taberânî, Ebû Kasım Süleyman b. Ahmed, *el-Mu'cemu'l-Kebîr*, tahkik: Hamdi b. Abdulmecid es-Selefi, 5/121, II.Baskı, Kahire, 1994.

Muhammed b. İbrahim es-Serrâc, Feddâle ve el-Kasım'dan, onlar da Eban b. Osman'dan; o, Ebû Hamza es-Sumalî'den; o, Ebû Ca'fer el-Bâkır (a.s.)'dan rivayet ediyor.

“Biriniz ızdırab çektiğinde şunu okusun:

*Bismillah (Allah'ın adıyla)! Allah'ın rahmeti, Peygamber (s.a.s.)'in ve Ehl-i Beyt'in üzerine olsun. Muzdarib olduğum fenalıktan Kadir-i Mutlak olan Allah'ın güç ve kudretine sığınırım*²²¹.

أحمد بن صالح النيشابوري قال حدثنا جميل بن صالح عن ذريح قال سمعت أبا عبد الله ع يعوذ رجلا من أوليائه من الريح قال عزمت عليك يا وجع بالعزيمة التي عزم بها علي بن أبي طالب ع رسول الله ص على جن وادي الصبرة فأطاعوا و أجابوا لما أطعت و أجبت و خرجت عن فلان ابن فلان الساعة الساعة بإذن الله تعالى بأمر الله عز و جل بقدره الله بسلطان الله بجلال الله بكبرياء الله بعظمة الله بوجه الله بجمال الله ببهاء الله بنور الله فإنه لا يلبث أن يخرج

Ahmed b. Salih en-Nişaburî, Cemil b. Salih'ten; o, Darîh'ten rivayet ediyor. “Ebû Abdullah (a.s) ‘ın bir adamı riyh hastalığından sığındırırken şöyle söylediğini işittim.

“Ey hastalık! Allah rızası için senden istiyorum, Allah Resûlü ve Ali b. Ebî Tâlib'in Sabra vadisindeki cinlere söyleyip onların da itaat edip cevaplandırmaları gibi Allah'ın ışıǵı, Allah'ın güzelliǵı, Allah'ın mutlakiyeti, Allah'ın zatı, Allah'ın büyüklüğü, Allah'ın ululuǵu, Allah'ın üstünlüğü, Allah'ın yüceliǵi, Allah'ın emri ve Allah'ın izniyle derhal ve derhal senin de itaat edip, cevap verip, bu adamdan çıkıp gitmeni istiyorum”²²².

²²¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 39-40. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Sünnî kaynaklarda rivayet şu lafızla geçmektedir “أعوذ بعزة الله وقدرته من شر ما أجد وأحاذر سبعا” Halen duymakta olduğum ağrı ve beni bıktıran ağrının şerrinden Allah'ın izzet ve kudretine sığınıyorum.”Bkz: *Ebû Dâvud*, Tıp, 19.

²²² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 40. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

2.3.5.2. Ateş Nöbeti

عبد الله قال حدثنا أبو زكريا يحيى بن أبي بكر عن الحضرمي أن أبا الحسن الأول ع كتب له هذا و كان ابنه يحم حمى الربع فأمره أن يكتب على يده اليمنى بسم الله جبرئيل و على يده اليسرى بسم الله ميكائيل و على رجله اليمنى بسم الله إسرافيل و على رجله اليسرى بسم الله لا يرون فيها شمسا و لا زمهريرا و بين كتفيه بسم العزيز الجبار قال و من شك لم ينفعه

Abdullah, Ebû Zekerîyyâ Yahya b. Ebî Bekr'den; o el-Hadramî'den şöyle rivayet edildi ki Ebû'l-Hasen el-Evvel [Mûsâ el-Kâzım] (a.s.)şunu ona yazdı.- çocuğunun dört günde bir gelen ateşten muzdarip olduğunu söyleyen adamın oğlu için- Ona çocuğun sağ avucuna şöyle yazmasını tavsiye ediyor.

“Allah’ın adıyla, sağ avucuna bismillah Cebrail, sol avucuna bismillah Mikail, sağ ayağına bismillah israfîl, sol ayağına bismillah. Onda ne güneşin ateşi ne de zemheririn soğununu hissederler. Omuzunun arasına da Bimillah el aziz el cebbar yaz dedi. Kim bu duadan şüphe ederse ona fayda etmez” dedi.

Ebû'l-Hasen (a.s.) şöyle dedi: ‘Kimin şüphesi varsa bundan fayda görmez²²³.

2.3.5.3. Dört Günde Bir Gelen Ateş İçin Etkili Ve Tecrübe Edilmiş Bir Tılsım

عنهم ع أبو غسان عبد الله بن خالد بن نجیح قال حدثنا ابن مسعود محمد بن عبد الله بن أبي أحمد قال حدثنا عبد الرحمن أبي نجران قال حدثنا يونس بن يعقوب قال حضرت أبا عبد الله ع و هو يعلم رجلا من أوليائه رقية الحمى

فكتبتها من الرجل قال يقرأ فاتحة الكتاب و قل هو الله أحد و إنا أنزلناه و آية الكرسي ثم يكتب على جنبي المحموم بالسبابة اللهم ارحم جلده الرقيق و عظمه الدقيق من سورة الحريق يا أم ملدم إن كنت آمنت بالله و اليوم الآخر فلا تأكلي اللحم و لا تشربي الدم و لا تنهكي الجسم و لا تصدعي الرأس و انتقلي عن فلان ابن فلانة إلى من يجعل مع الله إلها آخر لا إله إلا الله تعالى الله عما يشركون علوا كبيرا

Ebû Gassân Abdullah b. Hâlid b. Necîh, İbn Mes’ûd Muhammed b. Abdullah b. Ebî Ahmed'den; o, Abdurrahmân Ebû Necran'dan; o, Yûnus b. Ya’kûb'dan rivayet

²²³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 51. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

ediyor. Yunus b. Yakup şöyle dedi. “Ebû Abdullah (a.s.)ın yanına geldim. Dostlarının birine ateş için şu duayı öğretti. Ben de duayı o adamdan aldım. Fatiha, İhlâs, Kadir sûreleri ile Ayete’l-Kürsi okunur. Daha sonra işaret parmağınla iki tarafa şunu yaz: “Ey Allah’ım! Onun hassas derisini ve kırılğan kemiklerini ateşin etkisinden kurtar. ‘Ey Ümmü Müldem!’²²⁴ Eğer Allah’a ve ahiret gününe inanıyorsan et yeme, kan içme, bedenini zayıflatma ve baş ağrısına sebep olma. Adamdan uzaklaş. Allah’tan başka ilah yoktur. Tek’tir, Hâkim’dir, ortağı yoktur”²²⁵.

2.3.5.4. Ateşten Muzdarib Bir Kişinin Gömleği Hakkında

محمد بن جعفر البرسي قال حدثنا محمد بن يحيى الأرمني قال حدثنا محمد بن سنان أبو عبد الله السنان قال حدثنا يونس بن ظبيان عن المفضل بن عمر عن جعفر بن محمد الصادق ع أنه دخل عليه رجل من مواليه و قد وعك و قال له ما لي أراك متغير اللون فقال جعلت فداك وعكت وعكا شديدا منذ شهر ثم لم تنقل الحمى عني و قد عالجت نفسي بكل ما وصفه لي المترفعون فلم أنتفع بشيء من ذلك فقال له الصادق ع حل أزرار قميصك و أدخل رأسك في قميصك و أذن و أقم و اقرأ سورة الحمد سبع مرات قال ففعلت ذلك فكأنما نشطت من عقال

Muhammed b. Ca’fer el-Bursî, Muhammed b. Yahya el-Ermenî’den; o, Muhammed b. Sinan Ebû Abdullah es-Sinan’dan; o, Yûnus b. Zabyan’dan; o, el-Mufaddal b. Ömer’den; o da Ca’fer b. Muhammed es-Sâdık (a.s.)’tan rivayet ediyor. “Es-Sâdık (a.s.) ‘a dostlarından biri gelir. Hasta olduğu yüzünden okunmaktadır. ‘Senin rengin neden kaçıktır?’ dedi: Adam ona: “Canım sana feda olsun. Bir aydır kendimi iyi hissetmiyorum. Ateşim düşmüyor. Bilenler bana her türlü ilacı tavsiye etti, denedim, fakat hiçbirinden fayda görmedim” dedi. Bunun üzerine Es-Sâdık (a.s.) şöyle dedi: “Gömleğinin düğmelerini çöz ve başını gömleğinin içine koy. Ezanı, kameti ve yedi defa Fatiha Sûresi’ni oku”.

Adam, ‘Söylediğini yaptım ve bir devenin ipinden kurtulması gibi hastalık benden uzaklaştı’ dedi²²⁶.”

²²⁴ Humma hastalığının künyesidir.

²²⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 53-54. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık

²²⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 52; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü’l-Vesâil*, c. 30, s. 132, c. 31, s. 66. Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık.

2.3.5.5. Ateş İçin Buğday Serpiştirmek

الفيض بن المبارك الأسدي قال حدثنا عبد العزيز عن يونس عن داود الرقي قال مرضت بالمدينة مرضا شديدا فبلغ ذلك أبا عبد الله ع فكتب إلي بلغني علتك فاشتر صاعا من بر و استلق على قفاك و انثره على صدرك كيف ما انتثر و قل اللهم إني أسألك باسمك الذي إذا سألك به المضطر كشف ما به من ضر و مكنت له في الأرض و جعلته خليفتك على خلقك أن تصلي على محمد و آله و أن تعافيني من عتني هذه ثم استو جالسا و اجمع البر من حولك و قل مثل ذلك و اقسمه مدا مدا لكل مسكين و قل مثل ذلك قال داود ففعلت ما أمرني به فكانما نشطت من عقال و قد فعله غير واحد فانتفع به

El-Feyz b. el-Mübârek el-Esedî, Abdülaziz'den; o, Yûnus'tan; o da Dâvûd er-Rakî'den rivayet ediyor. “Medînedeydim ve çok hastaydım. Bunun haberi Ebû Abdullah (a.s.)’a ulaşınca bana bir mektup yazdı. ‘Hastalığının haberleri bana ulaştı. Bir miktar buğday satın al. Sırt üst uzan ve buğdayı göğsüne yay nasıl yayılırsa yayılsın şöyle de:

Ey Allahum! Senin adın ile! Şayet ızdırabı olan Senden isterse, Sen onu dindirirsin. Sen onu yarattıkların içinde halifen yaparak yeryüzüne indirdin. Peygamber ve ailesine merhamet et ve benim bu hastalığımı benden uzaklaştır.

Daha sonra otur, buğdayları önüne al ve aynı duayı tekrarla. Buğdayları miskinler için topla. Topladıktan sonra tekrar duayı söyledi’ Dâvûd, ‘söylediklerini yaptım, devenin iplerinden kurtulduğu gibi hastalık benden uzaklaştı’, dedi”²²⁷.

2.3.6. Diğer Vücut Ağrıları ve Hastalıkları

2.3.6.1. Bedeni Zayıflık

إبراهيم بن حزام الحريري قال حدثنا محمد بن أبي نصر عن تغلبة عن عبد الرحيم بن عبد المجيد القصير عن جعفر بن محمد الصادق ع قال من أصابه ضعف في قلبه أو بدنه فليأكل لحم الضأن باللبن فإنه يخرج من أوصاله كل داء و غائلة و يقوي جسمه و يشد لثته و يقول لا إله إلا الله

²²⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 53; el-Kuraşî, *Sâhifetü's-Sâdıka* c. 1, s. 269; el-Kuleynî, *Kâfî*, c. 6, s. 91; c. 20, s. 185; Abdahî, Seyyid Muhammed Bâkır Muvahhid Abdahî, *Tehzîbu'l-Makâl*, I. Baskı, Necef 1389, c. 9, s. 268; Mâzenderanî, *Şerhu usulü'l-Kâfî*, c. 2, s. 383; el-Halebî, Ahmet b. Fehed, *Uddetü'd-Dâi ve Necâhu's-Sâi*, yz. 1407, c. 2, s. 12; el-Kuleynî, *Kâfî*, c. 8, s. 88; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 25, s. 160. Bu rivayeti sünni kaynaklarda bulamadık.

وحده لا شريك له يحيي ويميت ويميت ويحيي وهو حي لا يموت يرددها عشر مرات قبل نومه يسبح بتسبيح فاطمة ع و يقرأ آية الكرسي و قل هو الله أحد

İbrahim b. Hizam el-Harîz, Muhammed b. Ebû Nasr'dan; o, Sa'lebe'den; o, Abdurrahîm b. Abdulmecîd el-Kusayr'dan; o, Ca'fer b. Muhammed es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor: "Kalbindeki yada bedenindeki zaafiyetten yakınan, koyun eti ile süt yesin. Böylece kol ve bacaklarındaki her türlü hastalık ve dert izale olur, bedeni güçlenir ve dişleri kuvvetlenir.

Ve şöyle desin. "La ilâhe illallahu vahdehû lâ şerîke leh. Yühÿî ve yümît ve yümîytü ve yühÿî ve hüve hayyun lâ yemût". "Ondan başka ilah yoktur. O diriltir ve öldürür. Öldürür ve diriltir"²²⁸ buyurmuştur ki o ezelî ve ebedî olandır. Yaşayan'dır ve Bâkî'dir." Bunu yatmadan önce 10 kez tekrarlar. Fâtıma (r.a.)'nın tesbihini yapar²²⁹, ihlâs Sûresi'ni ve Ayete'l-Kürsiyi okur"²³⁰.

2.3.6.2. Sırt Ağrısı

الخضر بن محمد قال حدثنا الحواري فقال حدثني فضالة عن أبان بن عثمان عن أبي حمزة الثمالي عن أبي جعفر محمد الباقر ع قال شكى رجل من همدان إلى أمير المؤمنين ع وجع الظهر و أنه يسهر الليل فقال ضع يدك على الموضع الذي تشتكي منه و اقرأ ثلاثاً و ما كان لِنَفْسٍ أَنْ تَمُوتَ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ كِتَابًا مُؤَجَّلًا و مَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا و مَنْ يُرِدْ ثَوَابَ الْآخِرَةِ نُؤْتِهِ مِنْهَا و سَنَجْزِي الشَّاكِرِينَ و اقرأ سبع مرات إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ إِلَى آخِرِهَا فَإِنَّكَ تَعَافَى مِنَ الْعِلَلِ إِنْ شَاءَ اللَّهُ تَعَالَى

El-Hızr b. Muhammed, el-Havârîni'den; o, Feddâle'den; , Eban b. Osman'dan; o, İbn Ebî Hamza es-Sumalî'den; o, Ebû Ca'fer Muhammed el-Bâkır (a.s.)'dan rivayet ediyor. "Hemedanlı"²³¹ bir adam, Emîrû'l-mü'minîn (a.s.)'e sırtındaki ağrıdan ve

²²⁸ A'raf, 7/158

²²⁹ Ali (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: "Fatıma, un öğretmekten dolayı ellerinin kabarmasından şikâyetle bulundu." ben de: "babana git ve bir hizmetçi iste" dedim. Bunun üzerine Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: "dikkat ediniz! İkiniz için de hizmetçiden daha faydalı bir şeyi size göstereyim mi? yatağınıza girdiğinizde otuz üç kere elhamdülillah, otuz üç kere sübhanallah, otuz dört kere de allahü ekber dersiniz." bu hadis buradakinden uzuncadır. Bkz: *Tirmizî*, Dua, 24, h.no:3408

²³⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 64; Hurr el-Âmilî, *Fusûlü'l-Mühimme*, c. 4, s. 169; Berkî, Ahmed b. Muhammed b. Halid el-Berki, *el-Mehâsin*, tashih ve talik: Celaleddin el-Hüseyinî, c. 3, s. 345, trz; *Müstedrek Sefinetü'l-Bihâr*, c. 16, s. 354. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

²³¹ İran'da bir şehirdir. Eski ismi Akbakan' dır. İbn Sina'nın mezarı ordadır.

geceleleri uykusuz kaldığından şikâyetle bulundu. Sırtı ağrıyan adama Emîrû'l-mü'minîn (a.s.) şöyle dedi: Elini ağrıyan bölgene koy ve üç kez şu ayeti oku: *Allah'ın izni olmaksızın, hiçbir nefis için ölmek yoktur. O, süresi belirtilmiş bir yazıdır. Kim dünyanın yararını isterse, ona ondan veririz. Kim ahiretin sevabını isterse, ona da ondan veririz. Biz şükredenleri pek yakında ödüllendireceğiz*²³².

Daha sonra Kadir Sûresi'ni yedi defa oku, Allah (c.c.)'ın izniyle şifa bulacaksın”

233 .

2.3.6.3. Uyluk Ağrısı

أبو عبد الرحمن الكاتب قال حدثنا محمد بن عبد الله الزعفراني عن حماد بن عيسى رفعه إلى أمير المؤمنين ع قال إذا اشتكى أحدكم وجع الفخذين فليجلس في تور كبيرة أو طشت في الماء المسخن و ليضع يده عليه و ليقرأ أ و لَمْ يَرَ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيٍّ أَ فَلَا يُؤْمِنُونَ

Ebû Abdurrahmân el-Kâtib, Muhammed b. Abdullah ez-Za'ferânî'den; o, Hammâd b. İsa'dan; o, Emîrû'l-mü'minîn (a.s.)'den rivayet ediyor. “Her kim uyluklarındaki ağrıdan şikâyet ederse, sıcak su dolu bir kazanın içine otursun, ellerini ağrıyan yerine koysun ve şu duayı okusun:

“O inkâr edenler, görmüyorlar mı ki, göklerle yer birbiriyle bitişikken biz onları ayırdık ve her canlı şeyi sudan yarattık. Yine de onlar inanmayacaklar mı”²³⁴?

2.3.6.4. Mesane Ağrısı

محمد بن جعفر البرسي قال حدثنا محمد بن يحيى الأرمني قال حدثنا محمد بن سنان السناني عن المفضل بن عمر عن محمد بن إسماعيل عن أبي زينب قال شكى رجل من إخواننا إلى أبي عبد الله الصادق ع وجع المثانة قال فقال له عوده بهذه الآيات إذا نمت ثلاثا و إذا انتبهت مرة واحدة فإنه لا تحسس به بعد ذلك أ لَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ أ لَمْ تَعْلَمْ أَنَّ اللَّهَ لَهُ مُلْكُ

²³² *Âl-i İmrân*, 3/145

²³³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbûriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 30-31; *Tefsirü Nûri's-Sakaleyn*, c. 12, s. 26. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

²³⁴ *Enbiyâ*, 21/30; Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbûriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 31. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık

السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ مَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَ لَا نَصِيرٍ قَالَ الرَّجُلُ ففعلت ذلك فما أحسست بعد ذلك بوجع

Muhammed b. Ca'fer el-Bursî, Muhammed b. Yahya el-Armanî'den; o, Muhammed b. Sinan es-Sinânfden; o, el-Mufaddal b. Ömer'den; o, Muhammed b. İsmail'den; o, Ebû Zeyneb'den rivayet ediyor. "Mesanesindeki ağrıdan şikâyet eden bir kardeşimize Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.) şöyle dedi: 'Uyumadan önce üç defa ve uyandıktan sonra bir defa şu ayetler ile şifa ara. Bir daha onu hissetmeyeceksin.

*Bilmez misin ki Allah gerçekten her şeye güç getirendir. Bilmez misin ki gerçekten göklerin ve yerin mülkü Allah'ındır. Sizin Allah'tan başka veliniz ve yardımınız yoktur*²³⁵.

Adam şöyle dedi: 'Söylediklerini yaptım ve bir daha ağrım olmadı' dedi"²³⁶.

2.3.6.5. Genital Bölgelerdeki Ağrılar

و بهذا الإسناد عن حريز السجستاني قال حجبت فدخلت على أبي عبد الله الصادق ع بالمدينة و إذا بالمعلی بن خنيس رحمه الله يشكو إليه وجع الفرج فقال له الصادق ع إنك كشفت عورتك في موضع من المواضع فأعقبك الله هذا الوجع و لكن عوده بالعودة التي عوذ بها أمير المؤمنين ع أبا وائلة ثم لم يعد قال له المعلی يا ابن رسول الله و ما العودة قال قل بعد أن تضع يدك اليسرى عليه و تقول بسم الله و بالله بلى من أسلم وجهه لله و هو محسن فله أجره عند ربه و لا خوف عليهم و لا هم يحزنون اللهم إني أسلمت وجهي إليك و فوضت أمري إليك لا ملجأ و لا منجى منك إلا إليك ثلاث مرات فإنك تعافى إن شاء الله تعالى

Harîz eş-Sicistânî'den rivayet ediliyor. "Hac vazifemi yaptıktan sonra Medine de Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'ın yanına gittim. el-Muallâ b. Huneys,²³⁷ genital bölgelerindeki ağrılardan şikâyet ediyordu. Es-Sâdık (a.s.) şöyle dedi: 'Bir vesile ile edeb yerlerini açmışsın ve Allah bundan dolayı bu ağrı ile seni cezalandırmış. Lakin Ebû Abdullah onu Emîrû'l-mü'minîn (a.s.)'in Ebû Vâile'ye öğrettiği ve hastalığının

²³⁵ Bakara, 2/106-107

²³⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 31. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

²³⁷ es-Sa'îdi Hüseyin, *el Mualla b. Huneys*, Dâru'l-Hadis, İran, I. Baskı 1425.

dönmediği o dua ile onu korudu. El-Muallâ b. Huneys ona, ‘ey Allah rasulünün evladı o dua nedir? Dedî. Ebû Abdullah: Sol elini onların üzerine koy ve üç defa şöyle de:

“Allah’ın adıyla ve Allah’ın izniyle! Hayır, kim iyilikte bulunarak kendisini Allah’a teslim ederse, artık onun Rabbi katında ecir vardır. Onlar için korku yoktur ve onlar mahsun olmayacaklardır²³⁸. Ey Allah’ım! Kendimi sana teslim ediyorum. İzdırabımdan beni arındır. Senden başka sığınılacak ve güvenilecek yoktur²³⁹.”

Allah (c.c.)’in izniyle şifa bulacaksın²⁴⁰.”

2.3.6.6. Basur

الحواريني الرازي قال حدثنا صفوان بن يحيى السابري و ليس هو صفوان الجمال قال حدثنا يعقوب بن شعيب عن أبان بن تغلب عن عبد الأعلى عن أبي عبد الرحمن السلمي عن أمير المؤمنين ع قال من عوذ البواسير بهذه العوذة كفي شرها بإذن الله تعالى و هي يا جواد يا ماجد يا رحيم يا قريب يا مجيب يا بارئ يا راحم صل على محمد و آله و اردد علي نعمتك و اكفني أمر وجعي فإنه يعافى منه بإذن الله عز و جل

El-Havârîni er-Râzî, Safvân b. Yahya es-Sâbirî’den; o, Ya’kûb b. Şuayb’dan; o, Eban b. Tağlîb’dan; o, Abdü’l-Âlâ’dan; o, Ebû Abdurrahmân es-Sülemi’den; o da Emîrû’l-mü’mînîn (a.s.)’den rivayet ediyor. “Her kim basurdan korunmak isterse şu duayı okusun:

“Allahın izniyle ya cevvad ya macid ya rahim ya karib ya mücib ya bari ya rahim salli ala muhammedin ve alihi ”²⁴¹. “Bana nimetinin geri ver. Bana merhamet et ve beni ağrımdan kurtar”²⁴².

2.3.6.7. Baldırlardaki Ağrılar

خداش بن سبرة قال حدثنا محمد بن جمهور عن صفوان بياح السابري عن سالم بن محمد قال شكوت إلى الصادق ع وجع الساقين و أنه قد أقعدني عن أموري و أسبابي فقال عوذهما قلت

²³⁸ Bakara, 2/112.

²³⁹ Elbânî, *Sahîhu ve Daîfu el-Câmi’us-Sağîri*, 1/112

²⁴⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 31; Muhammed Abdahî, *Tehzibu’l-Makâl*, c. 8, s. 425. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

²⁴¹ Sünî kitaplarında esmai hüsnâ ile tevessül edilmesi meşrudur. Ancak Cevvâd kelimesi ayeti kerimelerde Hadis-i şeriflerde geçmektedir. Ama esmai hüsnadan değildir. ” Allah cömerttir. Cömertliği sever. Bkz.: Elbânî, *Sahîhu’l-Cami* 1/105, *Ebû nuyam*, Hilve 5/29

²⁴² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 32. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık.

بما ذا يا ابن رسول الله قال بهذه الآية سبع مرات فإنك تعافى بإذن الله تعالى وَ أَثْلُ مَا أُوحِيَ إِلَيْكَ مِنْ كِتَابِ رَبِّكَ لَا مُبَدَّلَ لِكَلِمَاتِهِ وَلَنْ تَجِدَ مِنْ دُونِهِ مُلْتَحَدًا قَالَ فَعُوذْتُهُمَا سَبْعًا كَمَا أَمَرَنِي فَرَفَعَ الْوَجْعَ عَنِّي رَفْعًا حَتَّى لَمْ أَحْسَ بَعْدَ ذَلِكَ بِشَيْءٍ مِنْهُ

Haddaş b. Sabra, Muhammed b. Cemhur'dan; o, Safvân Beyyâ' es-Sâbirî'den; o, Salim b. Muhammed'den rivayet ediyor. "es-Sâdık (a.s.)'a beni işlerimden engelleyen, baldırlarımdaki ağrıdan yakındım. Bana dua et dedi. Ne ile dua edeyim ey Allah rasulünün oğlu dedim. O bana şöyle buyurdu: 'Şu ayeti yedi defa oku. İnşallah şifa bulacaksın.' *Sana Rabbinin kitabından vahyedileni oku. Onun sözlerini değiştirici yoktur ve onun dışında kesin olarak sığınacak bulamazsın*²⁴³.

O duayı yedi defa okudum ve bir daha ağrım olmadı"²⁴⁴.

2.3.6.8. Ayak Ağrısı

حنان بن جابر قال حدثنا محمد بن علي الصيرفي عن الحسين الأشقر عن عمرو بن أبي المقدم عن جابر الجعفي عن محمد الباقر ع قال كنت عند الحسين بن علي ع إذ أتاه رجل من بني أمية من شيعتنا فقال له يا ابن رسول الله ما قدرت أن أمشي إليك من وجع رجلي قال فأين أنت من عوذة الحسين بن علي قال يا ابن رسول الله و ما ذاك قال الآية إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَ مَا تَأَخَّرَ وَ يُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَ يَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا وَ يَصْرُكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيزًا هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ وَ لِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا لِيُدْخَلَ الْمُؤْمِنِينَ وَ الْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَ يُكَفِّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَ كَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا وَ يُعَذِّبَ الْمُنَافِقِينَ وَ الْمُنَافِقَاتِ وَ الْمُشْرِكِينَ وَ الْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَ لَعَنَهُمْ وَ أَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَ سَاءَتْ مَصِيرًا وَ لِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَ الْأَرْضِ وَ كَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا قَالَ فَفَعَلْتُ مَا أَمَرَنِي بِهِ فَمَا أَحْسَسْتُ بَعْدَ ذَلِكَ بِشَيْءٍ مِنْهَا بِعَوْنِ اللَّهِ تَعَالَى

Hannân b. Câbir, Muhammed b. Ali es-Sayrafi'den; o, el-Hüseyn el-Aşkar'dan; o, Amr b. Ebû'l-Mikdam'dan; o, Câbir el-Cu'fi'den; o da Muhammed el-Bâkır (a.s.)'den rivayet ediyor.

²⁴³ *Kehf*, 18/27.

²⁴⁴ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyn b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 32. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık.

“El-Hüseyin b. Ali (a.s.) ile beraberdim. Benî Ümeyye’den bir Şî’î yanımıza geldi. ‘Ey Allah’ın Elçisi’nin oğlu! Ayağımdaki ağrıdan dolayı yürümekte güçlük çektiğim için yanına gelemiyorum’ dedi. O da ‘el-Hüseyin b. Ali’nin duasından haberin yok mu?’buyurdu. Adam ‘Ey Allah Resûlü’nün oğlu, o nedir?’ diye sorduğunda şu ayeti okudu.

Şüphesiz biz sana apaçık bir fetih verdik. Öyle ki Allah senin geçmiş ve gelecek günahını bağışlasın. Üzerindeki nimetini tamamlasın ve seni dosdoğru bir yola yöneltsin ve sana üstün ve onurlu bir zaferle yardım etsin. Mü’minlerin kalplerine imanlarına iman katıp arttırsın diye güven duygusu ve huzur indiren O’ dur. Göklerin ve yerin orduları Allah’ındır. Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir. Mü’min erkekleri ve mü’min kadınları içinde ebedî kalıcılar olmak üzere altından ırmaklar akan cennetlere sokması ve kötülüklerini örtüp bağışlaması içindir, işte bu Allah katında büyük kurtuluş ve mutluluktur. Bir de kötü bir zan ile zanda bulunan münaфіk erkeklerle münaфіk kadınları ve müşrik erkeklerle müşrik kadınları azaplandırması için. O kötülük çemberi tepelerine insin. Allah onlara karşı gazaplanmış, onları lanetlemiş ve onlara cehennemi hazırlamıştır. Varacakları yer ne kötüdür! Göklerin ve yerin orduları Allah’ındır. Allah üstün ve güçlü olandır. Hüküm ve hikmet sahibidir²⁴⁵.

Adam şöyle dedi; ‘bu duayı okudum ve Allah’ın izniyle ondan sonra hiç ağrım olmadı’²⁴⁶.

2.3.6.9. Ayak Tabanı ve Diz Ağrıları

أبو عتاب عبد الله بن بسطام قال حدثنا إبراهيم بن محمد الأودي عن صفوان الجمال عن جعفر بن محمد عن أبيه عن علي بن الحسين ع أن رجلاً اشتكى إلى أبي عبد الله الحسين بن علي ع فقال يا ابن رسول الله إني أجد وجعاً في عراقيبي قد منعني من النهوض إلى الصلاة قال فما يمنعك من العودة قال لست أعلمها قال فإذا أحسست بها فضع يدك عليها وقل بسم الله و بالله و السلام على رسول الله ص ثم اقرأ عليه و ما قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ و الْأَرْضُ جَمِيعاً قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ و السَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَانَهُ و تَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ففعل الرجل ذلك فشفاه الله تعالى

²⁴⁵ *Fetih*, 48/1-7.

²⁴⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 33; *Tefsîru Nûri's-Sakaleyn*, c. 10, s. 84; Şeyh Abbas Kummî; *Sahîfetü Hüseyin*, c. 1, s. 89, c. 1, s. 159; Şeyh Ali En-Nemâzî, *Müstedrek Sefînetü'l-Bihâr*, c. 10, s. 94; Şeyh Abbas Kummî, *Mefâtihu'l-Cinân*, c. 1, s. 108. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

Ebû ‘Atâb Abdullah b. Bistâm, İbrahim b. Muhammed el-Avdî’den; o, Safvân el-Cemmâl’den; o, Ca’fer b. Muhammed’den; o, babasından; o da Ali b. el-Hüseyin (a.s.)’den rivayet ediyor: “Bir adam Ebû Abdullah el-Hüseyin b. Ali (a.s.)’ye gelerek, dizinin arkasındaki ağrıdan dolayı namaza kalkamamaktan şikâyetinde bulundu. Ebû Abdullah (a.s) şöyle cevapladı. Şu duayı okumanı engelleyen ne? Ona ‘bunu bilmiyorum’ dedim. Bana ‘Ağrın olduğunda ellerini ağrının olduğu yere koy ve şu duayı oku dedi:

*Allah’ın adıyla ve Allah’ın izniyle! Selam Allah Resûlü’nün üzerine olsun, Allah’ın rahmeti onun ve ailesinin üzerine olsun. “Onlar, Allah’ın kadrini, hakkıyla takdir edemediler. Oysa kıyamet günü, yer bütünüyle onun avucundadır. Göklerde sağ eliyle dürüliüp bükülmüştür. O şirk koştuklarından münezze ve yücedir*²⁴⁷.

Adam söyleneni yaptı ve Allah’ın izniyle iyileşti²⁴⁸.

2.3.6.10. Eklemlerdeki Şişlikler

الحسن بن صالح المحمودي قال حدثنا أبو عمرو بن شمر عن جابر بن يزيد الجعفي عن محمد بن علي بن الحسين بن علي بن أبي طالب ع قال لي يا جابر قلت لبيك يا ابن رسول الله قال اقرأ على كل ورم آخر سورة الحشر لو أنزلنا هذا القرآن على جبلٍ لرأيته خاشعاً متصدعاً من خشية الله وتلك الأمثال نضربها للناس لعلهم يتفكرون هو الله الذي لا إله إلا هو عالم الغيب والشهادة هو الرحمن الرحيم هو الله الذي لا إله إلا هو الملك القدوس السلام المؤمن المهيمن العزيز الجبار المتكبر سبحان الله عما يشركون هو الله الخالق البارئ المصور له الأسماء الحسنى يسبح له ما في السموات والأرض وهو العزيز الحكيم و اتل عليها ثلاثاً فإنه يسكن بإذن الله تعالى تأخذ سكيناً و تمرها على الورم و تقول بسم الله أرقبك من الجد و الحديد و من أمر العود و من الحجر الملبود و من عرق العافر و من ورم الآخر و من الطعام و عقده و من الشراب و برده امض بإذن الله إلى أجل مسمى في الإنس و الأنعام بسم الله فتحت و بسم الله ختمت ثم أوتد السكين في الأرض

El-Hasan b. Salih el-Mahmûdî, Ebû Amr b. Şimr’den; o, Ca’fer b. Yezîd el-Cu’fî’den; o, Muhammed b. Ali b. el-Hüseyin’den rivayet ediyor. ‘Ya Cabir!’ dedi. ‘Buyur ey Allah Rasulünün oğlu’ dedim. “Her türlü şişliğe karşı Haşr Sûresi’nin sonunu oku.

²⁴⁷ Zümer, 39/67.

²⁴⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 33-34, Kayyumî, *Sahifetü Hüseyin*, c. 1, s. 157. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

Şayet biz bu Kur'ân'ı bir dağın üzerine indirmiş olsaydık, andolsun onu Allah korkusundan saygı ile baş eğmiş, parça parça olmuş görürdün, işte biz belki düşünürler diye, insanlara böyle örnekler veririz. O Allah ki O'ndan başka ilah yoktur, gaybı da, müşahede edilebileni de bilendir. Rahman ve Rahîm olan O' dur. O Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur, Melik'tir, Kuddûs'tür, Selâm'dır, Mü'min'dir, Müheymin'dir, Azîz'dir, Cebbâr'dır, Müte-kebbir'dir. Allah şirk koştuklarından çok yücedir. O Allah ki, Yaratan'dır, Kusursuzca Var Eden'dir, Şekil ve Suret Veren'dir, en güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanların tümü O'nu teşbih etmektedir²⁴⁹.

‘Bu duayı şişliğin üzerine üç defa oku, Allah’ın izniyle şifa bulacaksın. Bir bıçak al ve şişliğin üzerinden onu geçir ve şöyle söyle:

Allah’ın adıyla, seni ızdırabdan taş gibi kesilmekten, meyvesiz bir ağacın kökünden, kuru toprak gibi olmaktan, soğukluktan, ağrıdan çekip alıyorum. Allah’ın izniyle git. Allah’ın adıyla başlarım ve Allah’ın adıyla bitiririm.

Daha sonra bıçağı toprağa sapla”²⁵⁰.

2.3.6.11. Siyatik

حدثنا معلى بن إبراهيم الواسطي قال حدثنا ابن محبوب عن محرز بن سليمان الأزرق عن أبي الجارود عن أبي إسحاق عن الحارث الأعور الهمداني عن أمير المؤمنين ع أنه علم رجلا من أصحابه و شكاه إليه عرق النسا فقال إذا أحسست به فضع يدك عليه و قل بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله و بالله أعوذ بسم الله الكبير و أعوذ بسم الله العظيم من شر كل عرق نقار و من شر حر النار فإنك تعافى بإذن الله تعالى قال الرجل فما قلت ذلك إلا ثلاثا حتى أذهب الله ما بي و عوفيت منه

Muallâ b. İbrahim el-Vâsîfî, İbn Mahbûb’dan; o, Muhriz b. Süleyman el-Ezrak’dan; o, Ebû'l-Cârud’dan; o, Ebû İshâk’tan; o, el-Hâris el-A’ver el-Hemdânî’den; o da Emîrû'l-mü'minîn (a.s.)’den rivayet ediyor. “Kendinde siyatik ağrısı olan arkadaşlarından birine şu duayı öğretmiş şöyle demiştir. Elinizi ağrının üzerine koyun ve şunu okuyun:

²⁴⁹ *Haşr*, 59/21-24.

²⁵⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 31; *Bihâru'l Envâr*, s. 69; *Tefsirü Nûri's-Sakaleyn*, c. 11, s. 3. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

“Rahman ve Rahîm olan Allah’ın adıyla! Allah’ın adıyla ve Allah’ın izniyle! Yüce olan Allah’ın adına sığınırım. Mutlak olan Allah’ın adına sığınırım, her türlü şişip ağrıyan kan damarının şerrinden ve her türlü ateşin hararetinden”

Bunu sadece 3 kez söyledim. Hastalıktan kurtuldum²⁵¹.

2.3.6.12. Verem

محمد بن كثير الدمشقي عن الحسن بن علي بن يقطين قال حدثنا الرضا علي بن موسى بن جعفر بن محمد الباقر ع قال هذه عوذة لشيئتنا للسل يا الله يا رب الأرباب و يا سيد السادات و يا إله الآلهة و يا ملك الملوك و يا جبار السماوات و الأرض اشفني و عافني من دائي هذا فإني عبدك و ابن عبدك أنقلب في قبضتك و ناصيتي بيدك تقولها ثلاثا فإن الله عز و جل يكفيك بحوله و قوته إن شاء الله تعالى

Muhammed b. Kesir ed-Dımeşkî, el-Hasen b. Ali b. Yaktîn’den; o, er-Rızâ Ali b. Musa’dan rivayet ediyor. “Bu dua Şî’â’mızın verem için okuduğu duadır: Ey Allah’ım! Ey rablerin Rabbi! Ey yaratıcıların Yaratıcısı! Ey tanrıların Tanrısı! Ey göklerin ve yerin Hâkimi! Beni bu hastalıktan kurtar ve bana şifa ver. Ben senin kulunum ve kulunun oğluyum. Sana döndüm ve benim perçemim senin elindedir.”

Bu duayı üç kere okuyun, Allah (c.c)’ın izni ile korunacaksınız²⁵².

2.3.6.13. Çıban

علي بن العباس قال حدثنا محمد بن إبراهيم العلوي عن علي بن موسى عن أبيه عن جعفر بن محمد الصادق ع قال إذا أحسست بالبثر فضع عليه السبابة و دور ما حوله و قل لا إله إلا الله الحليم الكريم سبع مرات في السبابة فضمده و شده بالسبابة

Ali b. el-Abbâs, Muhammed b. ibrahim el-Alevî’den; o, Ali b. Musa’dan; o, babasından; o, Ca’fer b. Muhammed es-Sâdık (a.s.)’tan rivayet ediyor. “Bir çıban çıktığında işaret parmağınızı onun üzerine koyup, hafifçe ovalayın ve yedi defa şu duayı

²⁵¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 37. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

²⁵² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 37-38; Fârîsî, *Sahifetu’r-Rıza*, c. 1, s. 178. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

okuyun: “La ilahe illallahu’l-haliymu’l-kerîm.” *Kerîm ve Latîf olan Allah’tan başka ilah yoktur*”²⁵³.

2.3.6.14. Eklemlerde Zonklayıcı Kan Damarları

محمد بن جعفر البرسي قال حدثنا محمد بن يحيى الأرمني قال حدثنا يونس بن ظبيان عن أبي زينب قال بينا أنا عند جعفر بن محمد ع إذ أتاه سنان بن سلمة مصفر الوجه فقال له ما لك فوصف له ما يقاسه من شدة الضربان في المفاصل فقال له ويحك قل اللهم إني أسألك بأسمائك و بركاتك و دعوة نبيك الطيب المبارك المكين عندك ص و بحقه و بحق ابنته فاطمة المباركة و بحق وصيه أمير المؤمنين و حق سيدي شباب أهل الجنة إلا أذهبت عني شر ما أجد بحقهم بحقهم بحقك يا إله العالمين فو الله ما قام من مجلسه حتى سكن ما به

Muhammed b. Ca’fer el-Bursî, Muhammed b. Yahya el-Ermenî’den; o, Yûnus b. Zabyan’dan; o, Ebû Zeyneb’den rivayet ediyor: “Sinan b. Süleme, soluk bir yüz ile geldiğinde Ca’fer b. Muhammed ona, ‘Neyin var?’ diye sordu. Eklemlerindeki zonklamadan yakınınca ‘şöyle dua et’ buyurdu:

Ey Allah’ım! İsimlerin ve rahmetinle Senden istiyorum. Ve kudretini çağırıyorum. Hatrı kabul edilen Peygamber’inin; O’nun kızı Fâtıma’nın; O’nun varislerinin, Emirü’l-mü’minîn (a.s.)’in, cennetin genç önderleri²⁵⁴’nin hakkı için ızdırabımı benden uzaklaştır. Onların hakkı için, onların hakkı için, onların hakkı için! Onların hakkı için ey Âlemlerin Rabbi, senin hakkın için! Adam Allah’ın izni ile oturduğu yerden kalktı ve gitti”²⁵⁵.

2.3.6.15. Devam Eden Ağrılar

الحسن بن الحسين الدامغاني عن الحسن بن علي بن فضال عن إبراهيم بن أبي البلاد يرفعه إلى موسى بن جعفر الكاظم ع قال شكَا إليه عامل المدينة تواتر الوجع على ابنه قال تكتب له هذه العوذة في رق و تصيرها في قسبة فضة و تعلق على الصبي يدفع الله عنه بها بكل علة بسم الله أعوذ بوجهك العظيم و عزتك التي لا ترام و قدرتك التي لا يمتنع منها شيء من شر ما أخاف

²⁵³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 38; *Müstedrek Sefinetü’l-Bihâr*, c. 2, s. 18, c. 10, s. 94; Şeyh Abbas Kummî, *Mefâtihu’l-Cinân*, c. 1, s. 217; Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

²⁵⁴ Genç önderlerden maksat Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin’dir. Ebû Saîd (r.a.)’den rivâyete göre, Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurdu: “Hasan ve Hüseyin Cennet delikanlılarının efendileridir.” Bkz: *Tirmizî*, Menâkıb, 31. H.no: 3768

²⁵⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 69-70. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

في الليل و النهار و من شر الأوجاع كلها و من شر الدنيا و الآخرة و من كل سقم أو وجع أو هم أو مرض أو بلاء أو بلية أو مما علم الله أنه خلقني له و لم أعلمه من نفسي و أعذني يا رب من شر ذلك كله في ليلي حتى أصبح و في نهاري حتى أمسي و بكلمات الله التامات التي لا تجاوزهن بر و لا فاجر و من شر ما ينزل من السماء و ما يعرج فيها و ما يلج في الأرض و ما يخرج منها و سلام على المرسلين و الحمد لله رب العالمين أسألك يا رب بما سألك به محمد ص و على أهل بيته حسبى الله لا إله إلا هو عليه توكلت و هو رب العرش العظيم اختتم على ذلك منك يا بر يا رحيم باسمك اللهم الواحد الأحد الصمد صلى الله على محمد و آل محمد و ادفع عني سوء ما أجد بقدرتك

el-Hasen b. el-Hüseyn el-Damiğânî, el-Hasen Ali b. Feddâle'den; o, İbrahim b. Ebi'l-Bilâd'dan rivayet ediyor. "Medine valisi oğlunun dinmeyen ağrılarından dolayı Mûsâ b. Ca'fer (a.s.)'e başvurdu. Mûsâ b. Ca'fer şöyle dedi: 'Aşağıdaki duayı bir deriye yazarak gümüş bir muhtevanın içine koyun ve çocuğa ilâştirin.

Allah'ın adıyla! Gece ve gündüz korku veren kötülüklerden, tüm ağrılardan, bu dünyanın ve öbür dünyanın kötülüklerinden, her türlü ağrıdan, her türlü hastalıktan, rahatsızlıktan, tasalluttan ve karmaşıklıktan, Allah'ın benim için yarattıklarından ve benim kendi kendime bilemeyeceklerimden Senin mukaddes yüzüne, Senin kesilmeyen rahmetine, Senin karşı durulmaz gücüne sığınırım. Ey Rabbim! Beni geceden sabaha kadar tüm kötülüklerden, gündüzden geceye kadar tüm kötülüklerden, senin kusursuz sıfatlarınla koru. Göklerden gelen kötülüklerden, göklere yükselen kötülüklerden, yeryüzüne gelen ve yeryüzüne çıkan kötülüklerden beni koru. Salât u selam, Peygamber'in üzerine olsun. Hamd, âlemlerin Rabbi olan Allah'adır. Ey Rabbim, Muhammed'in ve Ehl-i Beyt'in Sen'den istediği gibi istiyorum. 'Bana Allah yeter. O'ndan başka ilah yoktur. Ben O'na tevekkül ettim ve büyük arşın Rabbi O'dur' ²⁵⁶. Ey İyi, Rahman, Tek Olan, Kendisine sığınılan Rabbim, isimlerin ile beni muzdarib olduğum kötülüklerden muhafaza eyle"²⁵⁷.

2.3.6.16. Düşme ve Yaralanma

إبراهيم بن المنذر الخزاعي قال حدثنا أحمد بن محمد بن أبي بشر عن أبي عبد الله ع قال تعوذ المصروع و تقول عزمت عليك يا رب بالعزيمة التي عزم بها علي بن أبي طالب ع و رسول

²⁵⁶ Meryem, 19/129

²⁵⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyn b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 92. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

الله ص على جن وادي الصبرة فأجابوا و أطاعوا لما أجبت و أطعت و أخرجت عن فلان ابن فلانة الساعة

İbrahim b. el-Münzîr el-Huzâî, Ahmed b. Muhammed b. Ebû Bişr'den; o, Ebû Abdullah'tan rivayet ediyor. "Düşme hastalığına (sara) karşı şu dua ile sığınma isteyiniz.

*Ey muzdarib kişi! Sana Ali b. Ebî Talib ve Allah Resûlü'nün es-Sabra vadisi cinlerine okuyup, onların icabet edip itaat ettikleri şey ile sesleniyorum. Sen de icabet et, itaat et ve derhal bu adamdan çık git*²⁵⁸.

و حدثنا الحسين بن مختار الحنظلي قال حدثنا عبد الرحمن بن أبي هاشم عن أبي الجارود عن أبي جعفر محمد بن علي ع أنه قال هذه العوذة لكل وجع تضع يدك على فيك مرة و تقول بسم الله الرحمن الرحيم ثلاث مرات بجلال الله ثلاث مرات بكلمات الله التامات ثلاث مرات ثم تضع يدك على موضع الوجع ثم تقول أعوذ بعزة الله و قدرته على ما يشاء من شر ما تحت يدي ثلاث مرات فإنها تسكن بإذن الله تعالى

el-Hüseyn b. Muhtar el-Hanzalî, Abdurrahmân b. Ebî Hâşim'den; o, Ebû'l-Cârûd'dan; o, Ebû Ca'fer Muhammed b. Ali (a.s)'den rivayet ediyor. Şöyle dedi: Bu tüm hastalıklar için bir duadır.

Elinizi ağzınıza bir kez götürüp üç defa '*Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla*', üç defa '*Allah'ın yüceliğiyle*', üç defa '*Allah'ın kusursuz isimleri ile*'deyin; daha sonra elinizi ağrıyan bölgenize götürün ve üç kez şöyle deyin: '*Elimin altındaki kötülükten, Allah'ın izniyle, Allah'ın gücüne ve kuvvetine sığınırım*'²⁵⁹deyiniz²⁶⁰.

2.3.6.17. Nefes Darlığı

إبراهيم بن سرحان المتطبب قال حدثنا علي بن أسباط عن حكيم بن مسكين عن إسحاق بن إسماعيل و بشر بن عمار قالاً أتينا أبا عبد الله ع و قد خرج بيونس من الداء الخبيث قال فجلسنا بين

²⁵⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyn b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 92. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık.

²⁵⁹ Sünî kaynaklarda, yukarıda zikredilen rivayet ile ortak olan şu ibare bulunmaktadır. "أعوذ بعزة الله "وقدريته من شر ما أجد وأحاذر سيعا Halen duymakta olduğum ağrı ve beni bıktıran ağrının şerrinden Allah'ın izzet ve kudretine sığınıyorum."Bkz: *Ebû Dâvud*, Tıp 19.

²⁶⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyn b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 92-93. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.

يديه فقلنا أصلحك الله أصبنا مصيبة لم نصب بمثلها قط قال و ما ذاك فأخبرناه بالقصة فقال ليونس قم فتطهر و صل ركعتين ثم احمده الله و اثن عليه و صل على محمد و أهل بيته ثم قل يا الله يا الله يا الله يا رحمان يا رحمان يا رحيم يا رحيم يا واحد يا واحد يا واحد يا أحد يا أحد يا أحد يا صمد يا صمد يا صمد يا أرحم الراحمين يا أرحم الراحمين يا أرحم الراحمين يا أقدر القادرين يا أقدر القادرين يا رب العالمين يا رب العالمين يا سامع الدعوات يا منزل البركات يا معطي الخيرات صل على محمد و آل محمد و أعطني خير الدنيا و خير الآخرة و اصرف عني شر الدنيا و شر الآخرة و أذهب ما بي فقد غاظني الأمر و أجزني قال ففعلت ما أمرني به الصادق ع فو الله ما خرجنا من المدينة حتى تنثر عني مثل النخالة

İbrahim b. Sirhan el-Mutatabbib, Ali b. Esbat'tan; o, Hâkim b. Miskîn'den; o, İshâk b. İsmail ve Bîşr b. Ammâr'dan rivayet ediyor. “Yûnus, Ebû Abdullah (a.s.)’a gelerek şeytanî hastalıktan muzdarib olduğunu söyledi. Ebû Abdullah (a.s.) Yûnus’a şöyle dedi: Kalk ve abdest alıp iki rekât namaz kıl. Allah’a dua edin ve O’nu övün, Muhammed ve Ehl-i Beytine salât-u selam edin. Ardından şu duayı okuyun:

Ey Allah’ım, Ey Allah’ım, Ey Allah’ım! Ey Rahman, Ey Rahman, Ey Rahman! Ey Rahîm, Ey Rahim, Ey Rahîm! Ey Bir olan, Ey Bir olan, Ey Bir olan! Ey Tek olan, Ey Tek olan, Ey Tek olan! Ey Sığınılan, Ey Sığınılan, ey Sığınılan! Ey merhametlilerin En Merhametlisi, ey merhametlilerin En Merhametlisi, ey merhametlilerin En Merhametlisi! Ey kudretlilerin En Kudretlisi, ey kudretlilerin En Kudretlisi, ey kudretlilerin En Kudretlisi! Ey âlemlerin Rabbi, ey âlemlerin Rabbi, ey âlemlerin Rabbi! Ey isteyenleri duyan, ey isteyenleri duyan, ey isteyenleri duyan! Ey rahmet ihسان eden, ey iyiliklerin göndericisi, Peygamber’e ve ailesine rahmet et. Beni bu dünyanın ve öbür dünyanın iyilikleriyle kuşat, bu dünyanın ve öbür dünyanın kötülüklerinden beni uzaklaştır. Bendekini benden al. Zira o bana ızdırab ve keder vermektedir” Yunus dediki Sadık as’ın bana dediğini yaptım. Şehirden çıkmamıştık ki üzerimdeki o ağırlığın dağılıp gittiğini gördüm²⁶¹.

²⁶¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 103. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

2.3.6.18. Öksürük

عبد الله بن محمد بن مهران الكوفي قال حدثنا أيوب عن عمرو بن شمر عن جابر عن أبي جعفر محمد بن علي بن الحسين عن الحسين قال قال أمير المؤمنين ع من اشتكى حلقه وكثر سعاله و اشتد يأس بنيه فليعوذ بهذه الكلمات و كان يسميها الجامعة لكل شيء اللهم أنت رجائي و أنت تقتي و عمادي و غياثي و رفعتي و جمالي و أنت مفزع المفزعين ليس للهاربين مهرب إلا إليك و لا للعالمين معول إلا عليك و لا للراغبين مرغب إلا لديك و لا للمظلومين ناصر إلا أنت و لا لذي الحوائج مقصد إلا إليك و لا للطالبيين عطاء إلا من لديك و لا للتائبين متاب إلا إليك و ليس الرزق و الخير و الفرج إلا بيدك حزننتني الأمور الفادحة و أعيتني المسالك الضيقة و احتوشنتني الأوجاع الموجهة و لم أجد فتح باب الفرج إلا بيدك فأقمت تلقاء وجهك و استفتحت عليك بالدعاء أغلاقه فافتح يا رب للمستفتح و استجب للداعي و فرج الكرب و اكشف الضر و سد الفقر و أجل الحزن و انف الهم و استنفذني من الهلكة فإني قد أشقيت عليها و لا أجد لخلاصي منها غيرك يا الله يا من يجيب المضطر إذا دعاه و يكشف السوء ارحمني و اكشف ما بي من غم و كرب و وجع و داء رب إن لم تفعل لم أرج فرجي من عند غيرك فارحمني يا أرحم الراحمين هذا مكان البائس الفقير هذا مكان الخائف المستجير هذا مكان المستغيث هذا مكان المكروب الضرير هذا مكان الملهوف المستعيز هذا مكان العبد المشفق الهالك الغريق الخائف الوجل هذا مكان من انتبه من رقده و استيقظ من غفلته و أفرق من علته و شدة وجعه و خاف من خطيئته و اعترف بذنبه و أختب إلى ربه و بكى من حذره و استغفر و استعبر و استقال و استعفى و الله إلى ربه و رهب من سطوته و أرسل من عبرته و رجا و بكى و دعا و نادى رب إني مسني الضر فتلافني قد ترى مكاني و تسمع كلامي و تعلم سرائري و علانيتي و تعلم حاجتي و تحيط بما عندي و لا يخفى عليك شيء من أمري من علانيتي و سري و ما أبدي و ما يكنه صدري فأسألك بأنك تلي التدبير و تقبل المعاذير و تمضي المقادير بسؤال من أساء و اعترف و ظلم نفسه و اقترف و ندم على ما سلف و أناب إلى ربه و أسف و لاذ بفناؤه و عكف و أناخ رجاءه و عطف و تبتل إلى مقيل عثرته قابل توبته و غافر حوبته و راحم غربته و كاشف كربته و شافي علته أن ترحم تجاوزي بك و تضرعي إليك و تغفر ليجمع ما أخطأته من كتابك و أحصاه كتابك و ما مضى من علمك من ذنوبي و خطاياي و جرائري في خلواتي و فجراتي و سيئاتي و هفواتي و هنأتي و جميع ما تشهد به حفظتك و كتبته ملائكتك في الصغر و بعد البلوغ و الشيب و الشباب و بالليل و النهار و الغدو و الأصال و بالعشي و الأبكاء و الضحى و الأسحار و في الحضر و في السفر و في الخلاء و الملا و أن تجاوز عن سيئاتي في أصحاب الجنة وعد الصدق الذي كانوا يوعدون اللهم بحق محمد و آله أن تكشف عني

العلل الغاشية في جسمي و في شعري و بشري و عروقي و عصبي و جوارحي فإن ذلك لا يكشفها
غيرك يا أرحم الراحمين و يا مجيب دعوة المضطرين

Abdullah b. Muhammed b. Mihram el-Kûfî, Eyyûb'den; o, Amr b. Şimr'den; o, Câbir'den; o, Ebû Ca'fer Muhammed b. Ali b. el-Hüseyn (a.s.)'den; o, el-Hüseyn (a.s.)'den rivayet ediyor. Ernîrû'l-mü'minîn şöyle buyurdu: “Her kim boğazında ağrıdan, aşırı öksürmeden ve bedeninin dengesizliğinin artmasından yakınıyor ise kapsayıcı (*el-câmi'a*) denen şu sözleri okusun:

Ey Allah'ım! Sen benim, ümidim dayanağım, desteğim, güzelliğim, yardımcım, yüce olanımsın. Sen korkunç olanlardan sığındıransın. Kaybolanların Senden başka sığınağı yoktur. İnsanoğlunun Senden başka güvencesi yoktur. Senden başka dualara cevap verici yoktur. Mazlumların Sen'den başka yardımcısı yoktur. Arayanlara Sen'den başka verilecek yoktur. Pişman olanların Sen'den başka döneceği yer yoktur. Rızık, iyilik ve kurtuluş ancak Senin ellerindedir. Zalim şeyler bana keder vermekte, müşkil durumlar beni üzmemekte, ağrı veren hastalıklar beni kuşatmaktadır. Senin ellerinden başka kurtuluş kapısının anahtarını verici yoktur. Dua ve niyaz ile Senin önünde, Sen'den niyaz ediyorum. Ey Rabbim! Yardım dileyen bu kuluna yardım et ve Seni çağıran bu kuluna cevap ver. Belayı defet. Zararı uzaklaştır, ihtiyacımı karşıla. Gölgeyi def(kötü ruhdan) et. Korkularımı kov. Beni mahvolmaktan muhafaza eyle. Benim Sen'den başka kurtarıcım yoktur. “Ey kendisine dua edildiği zaman icabet eden ve kötülüğü açıp gideren”²⁶² Bana merhamet et ve beni kuşatan gölgeyi, zorluğu ağrıyı ve hastalığı benden uzaklaştır. Ey Rabbim! Şayet niyazıma cevap vermeyeceksen, Sen'den başkasından kurtuluş dilemeyeceğim. Ey merhametlilerin en merhametlisi, bana merhamet et. Bu zavallı bîçâre kulunun hâlidir. Bu incinmiş kuşatılmış kulunun hâlidir. Bu dertte olan ve esirgenme arayan kulunun hâlidir. Bu endişeli, ölümlü kederli ürkmüş ve korkmuş kulunun hâlidir. Bu uykusundan uyanmış, unutkanlığından uyarılmış, ağrısının ciddiyetinden ve hastalığından haberdar edilmiş ve günahlarından dolayı korku içindeki kulunun hâlidir. O günahlarının farkındadır. Rabbinin önünde alçakgönüllüdür ve Rabbinin önünde korku ile ağlamaktadır. O Rabbi olan Allah'tan, gözyaşı dökerek bağışlanmak ve affedilmek diler.”Rabbim bu dert beni sarıverdi”²⁶³. Beni sağlığıma kavuştur. Halimi görüyorsun. Sözlerimi duyuyorsun. Düşüncelerimi biliyorsun. İhtiyacımı biliyorsun ve beni tanıyorsun.

²⁶² *Neml*, 27/62.

²⁶³ *Enbiyâ*, 21/83.

Açık ya da gizli, göğsümde saklı ya da görünen hiçbir korkum Sen'den mahfuz değildir. Rabbim, Sana yalvarıyorum. Zira Sen günah işlemiş, yanlış sapsmış kullarının günahlarını affedici, isteklerini karşılayıcı, korkularını giderici ve kaderlerini tayin edicisin. Geçmişte her ne olduysa Rabbim Sana dönüyorum. Rabbim pişman oldum ve Senin himayene sığındım. Arzu ve heveslerimi geride bıraktım. Nefsimden sıyrıldım. Günahların bağışlayıcısı, pişmanlıkların kabul edicisi, sapmaların affedicisi, varlıklarına merhamet edici, hastalıkları giderici ve rahatsızlıklara şifa verici olan Sana sığındım. Haddimi aşmamı ve niyazlarımı, merhametinle karşıla. Senin kitabından olan sapmalarımı affet. Rabbim! Sen benim çocukluğumda ve ergenliğimde, gençliğimde ve yaşlılığımda, geceleri, gündüzleri, gün ağırırken, gün batarken, ikindide, akşamda ve yatsıda, evde, seyahatte, tek başıma ve halk içinde işlediğim ve yazıcı meleklerinin de kaydettiği tüm günah, isyan, bühitan, hata ve sapmalarımdan haberdarsın. Yarabbi, günahlarımı affet ve beni Cennet ehline ilhak et ki “Onlara vaad olunan doğru bir vaaddir”²⁶⁴. Ey Allah'ım! Peygamber ve Ehl-i Beyt'inin hakkı için bedenimde, saçımda, derimde, kan damarlarımda, sinirlerimde, ellerimde ve kollarımda varolan ve Senden başkasının uzaklaştıramayacağı hastalıklardan beni muhafaza et. Sen, merhametlilerin en merhametlisisin, ey mazlumların çağrısına cevap veren!”²⁶⁵

2.3.6.19. Sıcak Kan

علي بن محمد بن هلال قال حدثنا علي بن مهران عن حماد بن عيسى عن حريز بن عبد الله عن أبي عبد الله الصادق ع قال إن هذه الدماميل و القروح أكثرها من هذا الدم المحترق الذي لا يخرج صاحبه في إبانة فمن غلب عليه شيء من ذلك فليقل إذا آوى إلى فراشه أعوذ بوجه الله العظيم و كلماته التامات التي لا يجاوزهن بر و لا فاجر من شر كل ذي شر فإنه إذا قال ذلك لم يؤذ شيء من الأرواح و عوفي فيها بإذن الله تعالى آخر يكتب على كاغذ فيبيلعه صاحب الدماميل لا آلاء إلا آلاؤك يا الله علمك به محيط علمك به” كهلسون“²⁶⁶

Ali b. Muhammed b. Hilâl, Ali b. Mihran'dan; o, Hammâd b. İsa'dan; o, Harîz b. Abdullah'dan; o, Abdullah es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor:

²⁶⁴ *Ahkâf*, 46/16.

²⁶⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 25-27; Muhammed Bâkır el-Mahmudî, *Nehcü's-Saâde*, Necef, 1965, c. 11, s. 262; Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

²⁶⁶ Tılsımlarda çokça rastlanan bu gibi ibarelerin anlamları Süryanice veya İbranicedir. Bunun anlamını çıkaramadık. Sihirbazlıkta ihtisas gerektiren bir konudur.

Bedendeki apse ve yaraların çoğu, zamanında temizlenmeyen aşırı sıcakkandan dolayıdır. Bunlardan muzdarib olan kişi yatarken şunu okusun:

“Şeytan ve şeytana ait olan şeylerden Allah’ın azametine, Allah’ın zatına ve Allah’ın mükemmel isimlerine sığınırım”²⁶⁷.

“Şayet böyle yaparsa, hiçbir cin ona zarar veremez ve Allah’ın izni ile sağlığına kavuşur. Nihayet, aşağıdaki duayı bir kâğıda yazarak apsedен muzdarib olan kişiye yutturunuz.

Ey Allah’ım senin nimetlerinden başka nîmet yoktur. Sen onu (hastalığı) bilensin. Senin ilmin onu yok edecek kudrettedir”²⁶⁸.

2.3.6.20. Siğil

سعدويه بن عبد الله قال حدثنا علي بن النعمان عن أبي الحسن الرضا ع عن آبائه ع قال قلت له جعلت فداك إن لي ابنا مرجوا و لا يكمنه أن يخالط الناس من كثرة التثايل التي به فأسألك يا ابن رسول الله أن تعلمني شيئا ينتفع به فقال خذ لكل ثلثول²⁶⁹ سبع شعيرات و اقرأ على كل شعيرة سبع مرات إذا وقعت الواقعة إلى قوله فكانت هباءً منبثاً و يستلوك عن الجبال فقل ينسفها ربي نسفاً فيذرهما قاعاً صفصفاً لا ترى فيها عوجاً و لا أمتاً ثم خذ شعيرة فامسح بها على الثلثول ثم صرها في خرقة جديدة و اربط على الخرقة حجرا و ألقها في كنيف قال ففعلت فنظرت إليه و الله يوم السابع و الثامن و هي مثل راحتي و أصفى و قال بعضهم ينبغي أن يعالج في محاق الشهر يعني إذا استتر الهلال و لم تره فإنه أبلغ للمعالجة و أفيد

Sa’daveyh b. Abdullah, Ali b. en-Nu’mân’dan; o, Ebû’l-Hasen er-Rızâ (a.s.)’dan; o, büyükbabalarından birisinden rivayet ediyor. En-Nu’mân şöyle buyurdu: “Er-Rızâ (a.s.)’ya, ‘Bedenindeki siğiller yüzünden insanlara karışmaktan imtina eden bir oğlum var. Bana onun faydalanacağı bir şeyler öğret’ dedim, Er-Rızâ şöyle dedi: “Her bir siğil için 7 arpa tanesi al ve her bir arpa tanesinin üzerine yedi defa şu ayetleri oku:

²⁶⁷ Allah’ın eksiksiz isimleriyle yarattığı şeylerden ona sığınırım diyen kimseye her hangi bir şey zarara veremez. Ta ki oradan ayrılana kadar. Bkz.: *Ebû Dâvud*, Tıp, 19. (sonunda inşaallah ziyadesi vardır), Lafız farklılıkları için bkz.: *Tirmizî*, Dua, 112. Yaptığımız araştırmaya göre bu hadisin metni meşhur hadislerdendir. Hemen hemen tüm sünî kaynaklarında farklı lafızlarla geçmektedir.

²⁶⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 31. *Bihâru’l-Envâr*, s. 83. Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık.

²⁶⁹ Tılsımlarda çokça rastlanan bu gibi ibarelerin anlamları Süryanice veya İbranicedir. Bunun anlamını çıkaramadık. Sihirbazlıkta ihtisas gerektiren bir konudur.

“*Vaha vuku bulduğu zaman onun vukuuna yalan diyecek yoktur. O alçaktıcı, yücelticidir. Yer şiddetli bir sarsıntıyla sarsıldığı zaman ve dağlar darmadağın olup ufalandığı zaman, derken toz duman halinde dağılıp savrulduğu zaman...*”²⁷⁰. Sana dağlar hakkında soruyorlar, de ki, benim Rabbim onları darmadağın edip savuracak, yerlerini bomboş çırçıplak bırakacak. Orada ne bir eğrilik göreceksin, ne de bir tümsek”²⁷¹. “Daha sonra arpa tanesi ile siğilin tam ortasını ovala. Temiz bir bez parçası ile arpayı siğilin üzerine bağla ve bir taş ile üzerine bastır. Daha sonra arpa tanesini al ve tuvalete at. En-Nu’mân şöyle diyor: Söylediğini aynen yaptım. Yedinci ve sekizinci gün oğlumun cildi avuç içim kadar, hatta daha pürüzsüz hale geldi.

Bazılarına göre bu tedavi ayın kaybolan, artık görünmediği 28 ile 30. günleri arasında yapılmalıdır ki tedavinin en faydalı ve etkili olduğu dönem budur”²⁷².

Not: Bu rivayet Tıbbu’l-Eimme isimli eserde “bel ağrısı” başlığı altında zikrediliyordu. Fakat o başlıkla alakalı olmadığı için buraya aldık.

صالح بن محمد العنبري قال حدثني النضر بن سويد عن عبد الله بن سنان عن عون بن عبد الله عن أبي عبد الله ع قال تمر يدك على موضع الثآليل ثم تقول بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله و بالله محمد رسول الله ص و لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم اللهم امح عني ما أجد تمر يدك اليمنى و ترقى عليها ثلاث مرات

Salih b. Muhammed el-Enbarî, en-Nadr b. Süveyd’den; o, Abdullah b. Sinan’dan; o, Avn b. Abdullah’dan; o da Ebû Abdullah (a.s.) ‘tan rivayet ediyor: “Elinizi siğilinizin üzerine koyunuz ve şöyle deyiniz:

Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla! Allah’ın adıyla ve Allah’ın izniyle! Muhammed Allah’ın elçisidir. Salât ü selam ona ve ailesine olsun. Ve la havle ve la kuvvete illa billahil aliyyl azim. (Yüce ve Aziz olan Allah’tan başka güç ve kudret yoktur.)Sağ elini gezdir. Allah’ım ızdırabımı benden uzaklaştır.

Bu üç kez tekrar edilir.”²⁷³.

²⁷⁰ *Vâkı’â*, 56/1-6.

²⁷¹ *Tâ hâ*, 20/105-107.

²⁷² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 109. *Bihâru’l-Envâr*, s. 97; *Tefsîru Nûru’l-Yakin*, c. 5, s. 202. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

²⁷³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 60-61. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

2.3.6.21. Kistler

محمد بن عامر قال حدثنا محمد بن عليم الثقفي عن عمار بن عيسى الكلابي عن عبد الله بن سنان عن أبي عبد الله ع قال شكنا إليه رجل من الشيعة سلعة ظهرت به فقال له أبو عبد الله ع صم ثلاثة أيام ثم اغتسل في اليوم الرابع عند زوال الشمس و ابرز لربك و ليكن معك خرقة نظيفة فصل أربع ركعات و اقرأ فيها ما تيسر من القرآن و اخضع بجهدك فإذا فرغت من صلاتك فألق ثيابك و ابرز بالخرقة و ألزق خدك الأيمن على الأرض ثم قل بابتها و تضرع و خشوع يا واحد يا أحد يا كريم يا حنان يا جبار يا قريب يا مجيب يا أرحم الراحمين صل على محمد و آل محمد و اكشف ما بي من مرض و ألبسني العافية الكافية الشافية في الدنيا و الآخرة و امنن علي بتمام النعمة و أذهب ما بي فقد آذاني و غمني فقال له أبو عبد الله ع و اعلم أنه لا ينفعك حتى لا يخالغ في قلبك خلافه و تعلم أنه ينفعك قال ففعل الرجل ما أمره به جعفر الصادق ع قال فعوفي منها

Muhammed b. Âmir, Muhammed b. Âlim es-Sakafî'den; o, Ammâr b. İsa el-Kilâbî'den; o, Abdullah b. Sinan'dan rivayet ediyor: “Şî'â'ya mensup bir kişi, Ebû Abdullah (r.a.)'a, vücudunda beliren bir kistten dolayı başvurdu. Ebû Abdullah ona şöyle dedi: ‘Üç gün oruç tut, sonra dördüncü gün güneş tam tepedeyken yıkan ve açık bir alana git. Yanına yamalı, eski ancak temiz bir giysi al. Kur'ân'dan sana kolay gelen ayetleri okuyarak dört rekât namaz kıl. Ancak bu ibadetinde itaatkâr ol. Daha sonra üzerindeki giysini çıkararak yanında getirdiğin giysini giy ve yanağını toprağa daya. Bilahare itaatkâr ve mütevazı bir şekilde şu niyazda bulun:

“Ya vahit, ya ehad, ya kerîm, ya hannan, ya cebbar ya kariyb, ya mucîb, ya erhamer-rahimîn salî ala muhammed va âlihî muhammed”. (Ey Bir, Tek, Merhametli, Kâdir-i Mutlak, Yakın, dualara cevap veren, Rahman olan! Muhammed ve O'nun ailesini mübarek kıl. Hastalığımı benden uzaklaştır, beni sağlık, esenlik ve şükür ile giydir. Hem bu hem de öbür dünyada üzerime rahmetini ihsan et ve beni üzüp, ızdırab vereni benden uzaklaştır’.)

Daha sonra Ebû Abdullah (r.a.) ona şöyle dedi: ‘Kalbinde şüphe varsa bu sana fayda vermeyecektir. Ancak şunu bil ki, bu sana fayda verecektir.’ İbn Sinan şöyle diyor: “Adam Ca’fer es-Sâdık (a.s.)’ın dediklerini aynen yaptı ve şifa buldu”²⁷⁴.

²⁷⁴ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 109; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 35, s. 236. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

2.3.6.22. Vücüttaki Bir Şişlik Hakkında

محمد بن إسحاق بن الوليد قال حدثني ابن عمي أحمد بن إبراهيم بن الوليد قال حدثنا علي بن أسباط عن الحكم بن سليمان عن ميسر عن أبي عبد الله الصادق ع قال إن هذه الآية لكل ورم في الجسد يخاف الرجل أن ينزل إلى شيء فإذا قرأتها فاقراها و أنت طاهر و إذا أعددت وضوءك لصلاة الفريضة فعود بها ورمك قبل الصلاة و دبرها و هي لو أنزلنا هذا القرآن على جبل لرأيته خاشعاً متصدعاً من خشية الله إلى آخر السورة فإنك إذا فعلت ذلك على ما حد لك سكن الورم

Muhammed b. Ishâk b. el-Velîd, yeğeni Ahmed b. İbrahim b. el-Velîd'den; o, Ali b. Esbat'tan; o, el-Hakem b. Süleyman'dan; o, Meyser'den; o, Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor:

“Şayet biz bu Kur’ân’ı bir dağın üzerine indirmiş olsaydık, andolsun onu Allah korkusundan saygı ile baş eğmiş, parça parça olmuş görürdün, işte biz belki düşünürler diye insanlara böyle örnekler veririz. O Allah ki, O’ndan başka ilah yoktur, gaybı da, müşahede edilebileni de bilendir. Rahman ve Rahim olan; O’dur. O Allah ki, O’ndan başka ilah yoktur, Melik’tir, Kuddûs’tür, Selam’dır, Mü’min’dir, Müheymin’dir, Azîz’dur, Cebbâr’dır, Mûtekebbir’dur. Allah şirk koştuklarından çok yücedir. O Allah ki, Yaratan’dır, Kusursuzca Var Eden’dur, Şekil ve Suret Veren’dur, en güzel isimler O’nundur. Göklerde ve yerde olanların tümü O’nu teşbih etmektedir. O, Azîz’dur, Hakîm’dur”²⁷⁵.

“Bu ayet, bedenindeki herhangi bir şişlikten dolayı, başkaca bir çareye başvurmaktan korkan kişi içindir. Bu duayı tam bir saflık halinde okuyunuz. Farz namazı için abdest aldıktan sonra, namazdan önce bu duayı okuyun ve onun üzerinde düşünün: Bunu, anlatıldığı, gibi yaparsanız, şişliğiniz kaybolur”²⁷⁶.

2.3.6.23. Düşme Hastalığından Muzdarip Kişilerin Tedavisi Hakkında

عن أبي الحسن الرضا ع أنه رأى مصروعاً فدعا له بقدر فيه ماء ثم قرأ عليه الحمد و المعوذتين و نفث في القدر ثم أمر بصب الماء على رأسه و وجهه فأفاق و قال له لا يعود إليك أبداً

Ebû'l-Hasan er-Rızâ (a.s), düşme hastalığından (sara) muzdarib bir kişi için bir bardak su istedi. Bir bardak suya Fatiha, Felak ve Nas sûrelerini okuyup üfledi ve bu

²⁷⁵Haşr, 59/21-24.

²⁷⁶Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 110; *Tefsirü Nûri's-Sakaleyn*, c. 11, s. 2; *Müstedrek Sefînetü'l-Bihâr*, c. 5, s. 46, Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık.

sudan hastanın başına ve yüzüne döktü. Adam ayağa kalktı ve er-Rızâ (a.s.) ona şöyle dedi: “Bir daha asla tekrarlamayacak”²⁷⁷.

2.3.6.24. Zonklayan Kan Damarları

أحمد بن محمد بن الجارود قال حدثنا محمد بن عيسى عن داود بن رزين قال شكوت إلى أبي عبد الله الصادق ع و قلت يا ابن رسول الله ضرب علي البارحة عرق فما بدأت إلى أن أصبحت فأثيتك مستجيرا فقال ضع يدك على الموضع الذي ضرب عليك و قل ثلاث مرات الله الله الله ربي حقا فإنه يسكن في ساعته

Ahmed b. Muhammed b. el-Cârûd, Muhammed b. İsa'dan; o, Dâvûd b. Razîn'den rivayet ediyor: “Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'a gittim ve şöyle dedim: ‘Ey Allah Resûlü'nün oğlu! Dün kan damarlarımdan biri zonklamaya başladı ve sabah olduğunda yardım istemek amacı ile sana geldim’. Şöyle buyurdu: “Elini zonklayan yerin üzerine koy ve üç kez şunu söyle:

Allah, Allah, Allah! Rabbim gerçektir. Ve ağrı derhal azalacaktır”²⁷⁸.

و عن المفضل بن عمر الجعفي عن أبي عبد الله الصادق ع قال خذ عني يا مفضل عوذة الأوجاع كلها من العروق الضاربة و غيرها قل بسم الله و بالله كم من نعمة الله في عرق ساكن و غير ساكن على عبد شاكِر و غير شاكِر و تأخذ لحيتك بيدك اليمنى بعد الصلاة المكتوبة و قل اللهم فرج كربتي و عجل عافيتي و اكشف ضري ثلاث مرات و اجهد أن يكون ذلك مع دموع و بكاء

El-Mufaddal b. Ömer el-Cu'fî, Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor: “Ey Mufaddal! Sana zonklayan kan damarlarından ve diğer nedenlerden kaynaklanan tüm ağrılar için bir duayı öğreteyim. Şöyle söyle:

‘Allah’ın adı ve Allah’ın izniyle! Şükreden ve şükretmeyen bir kulun ağrısız ve ağrılı kan damarları üzerine Allah’ın rahmeti ne çoktur’.

²⁷⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 111; *Müstedrek Sefinetü'l Bihâr*, c. 4, s. 207, c. 16, s. 15; Şeyh Abbas Kummî, *Mefâtihu'l-Cinân*, c. 1, s. 110. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

²⁷⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 116. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

Daha sonra farz namazını takiben sakalını sağ eline al ve üç kez şöyle söyle:

“*Allahümme ferric kurbetiy ve accil afiyetiy. Vekşif durriy.*”(Allahım, rahatsızlığımı benden uzaklaştır, şifamı hızlandır ve derdimi sona erdir.) Ve duana gözyaşını katmaya gayret et”²⁷⁹.

2.3.6.25. Akbaba Biti

محمد بن الأسود العطار قال حدثنا محمد بن عيسى عن فضالة بن أيوب عن إبراهيم بن الحسين عن أبيه الحسين بن يحيى قال لدغنتي قملة النسر و دخلت في جلدي فأصابني وجع شديد فشكوت ذلك إلى أبي عبد الله ع فقال ضع يدك على الموضع الذي يوجعك فامسحه ثم ضع يدك على موضع سجودك إذا فرغت عن صلاة الفجر قل بسم الله و بالله و محمد رسول الله ص ثم ترفع يدك فتضعها على موضع الداء و تقول اشفني يا شافي لا شفاء إلا شفاؤك شفاء لا يغادر سقما تقولها سبع مرات

Muhammed b. el-Esved el-Attâr, Muhammed b. İsa’dan; o, Feddâle b. Eyyûb’dan; o, İbrahim b. el-Hüseyin’dan; o, babası el-Hüseyin b. Yahya’dan rivayet ediyor: “Bir akbaba biti beni ısırды ve derimden içeri girdi. Isırdığı yerde çok şiddetli bir ağrı başladı. Şikâyetimi anlattığımda Ebû Abdullah şöyle söyledi: “Elini ağrıyan yerin üzerine koy ve ovala. Sabah namazını kıl ve secde ettiğin yere elini koy. Ve şöyle söyle:

Muhammed Allah’ın elçisidir”.

Daha sonra elini tekrar ağrıyan yerine koy ve yedi kez şöyle söyle;

“*işfinî ya şâfi, lâ şifae illa şifauk. Şifae la yugadiru sagamen.*”

Ey Şâfi’, bana şifa ver. Senin verdiğinden başka şifâ yoktur; öyle bir şifâ ki hiç bir hastalığı dermansız bırakmaz²⁸⁰.

2.3.7. Hamilelik ve Doğum Hakkında Rukyeler

2.3.7.1. Cinsel İktidarsızlık

محمد بن العيص قال حدثنا إسحاق بن عثمان عن عثمان بن عيسى عن محمد بن مسلم قال قال رجل لأبي عبد الله ع إني أشتري الجواري فأحب أن تعلمني شيئاً أقوي به عليهن فقال خذ

²⁷⁹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 116. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

²⁸⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 120; *Ebû Dâvud*, Tıbb, 19; Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.

بصلا أبيض فقطعه صغارا و اقله بالزيت ثم خذ بيضا فافقصه في قصعة و ذر عليه شيئا من الملح ثم اكبيه على البصل و الزيت و اقله و كل منه قال إسحاق ففعلته فكنت لا أريد مزهنا شيئا إلا نلته و عنه ع قال لآخر تسجد سجدة ثم تقول اللهم أدم فيهن لذتي و كثر فيهن رغبتني و قو عليهن ضعفي جلالا من عندك يا سيدي

Muhammed b. el-'Ays, İshâk b. Osman b. isa'dan; o, Muhammed b. Müslim'den rivayet ediyor:

“Cariyelerimin benimle birlikte olmaları için bana bir şeyler öğret’ dedim. Ebû Abdullah (a.s.) şöyle dedi: ‘Beyaz bir soğan al, küçük parçalar halinde kıy ve zeytinyağında kızart. Bir yumurta al ve soğanın içine kır, kaynat. İçine bir miktar tuz at. Hepsini kızart ve ye.’ Adam şöyle dedi: ‘Dediğini yaptım ve fayda buldum’²⁸¹.

Yine ondan rivayetle: “Secdeye kapan ve şöyle söyle:

*‘Allah’ım, onların benden olan memnuniyetlerini arttır, bana olan arzularını arttır, onlara karşı güçsüzlüğümü güce çevir. Yüce ve Kudretli olan Sensin*²⁸².

و عن الحارث بن المغيرة قال قلت لأبي عبد الله ع إني من أهل بيت و قد انقضوا و ليس لي ولد قال فادع الله تعالى و أنت ساجد و قل رب هب لي من لدنك ذرية طيبة إنك سميع الدعاء رب لا تذرني فردا و أنت خير الوارثين و ليكن ذلك في الركعة الأخيرة من صلاة العتمة ثم جامع أهلک من ليلتك قال الحارث بن المغيرة ففعلت فولد لي علي و الحسن

El-Hâris b. el-Muğîre'den: “Ebû Abdullah (a.s.)’a dedim ki: ‘Ailemden geriye kimse kalmadı ve benim de çocuğum yok.’ Şöyle buyurdu: ‘Secde anında şöyle dua et:

*‘Orada Zekerîyyâ Rabbine dua etti: Rabbim bana katından tertemiz bir soy armağan et. Doğrusu sen duaları işitensin, dedi*²⁸³. *‘Zekerîyyâ da hani Rabbine çağrıda bulunmuştu. Rabbim beni yalnız başıma bırakma. Sen mirasçılarının en hayırlısıdır*’²⁸⁴.

²⁸¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 130. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

²⁸² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 130; *Sefînetü'l-Bihâr*, c. 2, s. 111. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

²⁸³ *Ra'd*, 13/38.

²⁸⁴ *Enbiyâ*, 21/89.

Akşam namazının son rekâtında bunu oku ve eşinle ilişkiye gir'. El-Hâris diyor ki: 'Söylediklerini yaptım ve Ali ile el-Hasen dünyaya geldi'²⁸⁵.

2.3.7.2. Kısırlık

أحمد بن عمران بن أبي ليلى قال حدثنا عبد الرحمن بن أبي نجران عن سليمان بن جعفر الجعفري عن أبي جعفر الأول محمد الباقر بن علي بن الحسين بن علي ع أن رجلاً شكاً إليه قلة الولد و أنه يطلب الولد من الإمام و الحرائر فلا يرزق له و هو ابن ستين سنة فقال ع قل ثلاثة أيام في دبر صلاتك المكتوبة صلاة العشاء الآخرة و في دبر صلاة الفجر سبحان الله سبعين مرة و أستغفر الله سبعين مرة و تختمه بقول الله عز و جل اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ إِنَّهُ كَانَ غَفَّاراً يُرْسِلَ السَّمَاءَ عَلَيْكُمْ مِدْرَاراً وَ يُمِدِّدْكُمْ بِأَمْوَالٍ وَ بَنِينَ وَ يُجْعَلْ لَكُمْ جَنَّاتٍ وَ يُجْعَلْ لَكُمْ أَنْهَاراً ثم واقع امرأتك الليلة الثالثة فإنك ترزق بإذن الله ذكراً سوياً قال ففعلت ذلك و لم يحول الحول حتى رزقت قرّة عين

Ahmed b. İmrân b. Ebû Leyla, Abdurrahmân b. Ebü Necran'dan; o, Süleyman b. Ca'fer el-Ca'feri'den; o, Ebû Ca'fer el-Evvel, el-Bâkır b. Ali b. el-Hüseyn b. Ali (a.s.)'den rivayet ediyor. "Bir adam gelerek cariyesinden ve hür bir kadından çok istediği halde çocuğu olmadığından yakındı ve halen 60 yaşında olduğunu söyledi. El-Bâkır şöyle dedi: 'Akşam namazının farzını ve sabah namazının farzını takiben 3 gün süreyle, 70 kez "Sübhane'llah" 'Allah büyüktür' ve 70 kez "estağfirullah" 'Allah'ım beni affet' diye dua et ve daha sonra şu ayetleri oku:

*'Bundan böyle dedim, Rabbinizden mağfiret isteyin. Çünkü gerçekten o çok bağışlayandır. Üzerinize gökten sağanak yağdırsın. Size mallar ve çocuklarla yardımda bulunsun. Size bağlar bahçeler versin. Irmaklar da versin'*²⁸⁶.

Üçüncü günün gecesinde eşinle ilişkiye gir. Allah'ın izni ile sağlıklı bir oğlun olacaktır'.

Adam şöyle dedi: 'Söylediklerini yaptım. Bir yıl bitmeden bir çocuğum oldu'²⁸⁷.

²⁸⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyn b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 130. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

²⁸⁶ *Nâh*, 71/ 10-12.

²⁸⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyn b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 129-130; *Tefsirü Nûri's-Sakaleyn*, c. 11, s. 236; Mirza Muhammed Takî en-Nürî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 15, s. 220; Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

2.3.7.3. Hamilelik

أبو يزيد القناد قال حدثنا محمد بن مسلم عن أبي الحسن الرضا ع قال تكتب هذه العوذة في قرطاس أو رق للحوامل من الإنس و الدواب بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله بسم الله بسم الله إن مع العسر يسرا إن مع العسر يسرا يريد الله بكم اليسر و لا يريد بكم العسر و لتكملوا العدة و لتكبروا الله على ما هديكم و لعلمكم تشكرون و إذا سألك عبادي عني فإني قريب أجيب دعوة الداع إذا دعاني فليستجيبوا لي و ليؤمنوا بي لعلمهم يرشدون و يهتدي لكم من أمركم مرفقا و يهتدي لكم من أمركم رشدا و على الله قصد السبيل و منهاجا و لو شاء لهداكم أجمعين ثم السبيل يسره أ و لم ير الذين كفروا أن السموات و الأرض كانتا رتقا ففتقناهما و جعلنا من الماء كل شيء حي أ فلا يؤمنون فاعتدت به مكانا قصيا فأجاءها المخاض إلى جذع النخلة قالت يا ليتني مت قبل هذا و كنت نسيا منسيا فناديها من تحتها ألا تحزني قد جعل ربك تحتك سريا و هزي إليك بجذع النخلة تساقط عليك رطبا جنيا فكلبي و اشربي و قري عينا فإما ترين من البشر أحدا فقولي إني نذرت للرحمن صوما فلن أكلم اليوم إنسيا فأنت به قومها تحمله قالوا يا مريم لقد جننت شيئا فريا يا أخت هارون ما كان أبوك امرأ سوء و ما كانت أمك بغيا فأشارت إليه قالوا كيف نكلم من كان في المهد صبيا قال إني عبد الله أتاني الكتاب و جعلني نبيا و جعلني مباركا أين ما كنت و أوصاني بالصلاة و الزكاة ما دمت حيا و برا بوالدتي و لم يجعلني جبارا شقيا و السلام علي يوم ولدت و يوم أموت و يوم أبعث حيا ذلك عيسى ابن مريم و الله أخرجكم من بطون أمهاتكم لا تعلمون شيئا و جعل لكم السمع و الأبصار و الأفئدة لعلمكم تشكرون أ و لم يروا إلى الطير مسخرات في جو السماء ما يمسكهن إلا الله إن في ذلك لآيات لقوم يؤمنون كذلك أيها المولود اخرج سويا بإذن الله عز و جل ثم تعلق عليها فإذا وضعت نزع منها فاحفظ الآية أن لا تترك منها بعضها أو تقف على بعض منها حتى تتمها و هو قوله تعالى وَ اللَّهُ أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا فَإِنْ وَفَّقْتَهَا هَذَا خَرَجَ الْمَوْلُودُ أُخْرَسَ وَ إِنْ لَمْ تَقْرَأْ وَ جَعَلَ لَكُمْ السَّمْعَ وَ الْبَصَارَ وَ الْإِفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ لم يخرج الولد سوي

Ebû Yezîd el-Kannad, Muhammed b. Müslim'den; o, Ebû'l-Hasen er-Rızâ (r.a.)'dan rivayet ediyor. “Şu duayı bir kâğıt veya parşömen üzerine yazın.

*Rahman ve Rahîm olan Allah'ın adıyla, Allah'ın adıyla, Allah'ın adıyla! Gerçekten zorlukla birlikte kolaylık vardır. 'Gerçekten güçlükle beraber kolaylık vardır'*²⁸⁸. 'Allah size kolaylık diler zorluk dilemez. Sayıyı tamamlamanız ve sizi doğru yola ulaştırmasına karşılık Allah'ı büyük tanımanız içindir. Umulur ki, şükredersiniz. Kullarım Beni sana soracak olursa,

²⁸⁸ İnşirâh, 94/6.

*muhabbâk ki Ben pek yakınım. Bana dua ettiği zaman dua edenin duasına cevap veririm. Öyleyse onlar da Benim çağırma cevap versinler ve Bana iman etsinler. Umulur ki irşâd olurlar'*²⁸⁹. *'İşinizde size bir kolaylık hazırlasın'*²⁹⁰. *'Yolu doğrultmak Allah'a aittir. Kimi ise eğridir. Eğer O dikseydi, sizin tümünüzü elbette hidayete erdirirdi'*²⁹¹. *'Sonra ona yolu kolaylaştırdı'*²⁹². *'O inkâr edenler görmüyorlar mı ki göklerle yer birbiriyle bitişikken biz onları ayırdık ve her canlı şeyi sudan yarattık. Yine de onlar inanmayacaklar mı'*²⁹³? *'Böylelikle ona gebe kaldı, sonra onunla ıssız bir yere çekildi. Derken, doğum sancısı onu bir hurma dalına sürükledi. Dedi ki, keşke bundan önce ölseydim de hafızalardan silinip unutulurseydim. Altından ona seslenildi: Hüzne kapılma. Rabbin senin altında bir ark kılmuştur. Hurma dalını kendine doğru salla. Üzerine henüz oluşmuş taze hurma dökülüversin. Artık ye, iç; göziün aydın olsun. Eğer herhangi bir beşer görecekt olursan de ki, ben Rahmân'a oruç adadım. Bugün hiç kimseyle konuşmayacağım. Böylece onu taşıyarak kavmine geldi. Dediler ki, 'Ey Meryem! Sen gerçekten şaşırtıcı birşey yaptın. Ey Harun'un kızkardeşi! Senin baban kötü bir kişi değildi ve annen de azgın, utanmaz değildi.' Bunun üzerine ona işaret etti. Dediler ki, 'Henüz beşikte olan bir çocukla biz nasıl konuşabiliriz?' Dedi ki, 'Şüphesiz ben Allah'ın kuluym. Bana kitabı verdi ve beni peygamber kıldı. Nerede olursam, beni kutlu kıldı ve hayat sürdüğü müddetçe bana namazı ve zekâtı vasiyet etti. Anneme itaati de... Ve beni mutsuz bir zorba kılmadı. Selam üzerimedir. Doğduğum gün, öleceğim gün ve diri olarak yeniden kaldırılacağım gün de...' İşte Meryem oğlu İsa; hakkında kuşkuya düştükleri hak söz'. Çocuğa hitap ederek derki, Allah'ın izniyle sağlam olarak doğ'²⁹⁴.*

Bir kısmını yazıp bir kısmını terk etme. Sonra bu ayetleri kadının üzerinden al. Şu ayeti oku: *'Allah sizi annelerinizin karnından hiçbir şey bilmezken çıkardı ve umulur ki, şükredersiniz diye kulak, göz ve gönüller verdi. Göğün boşluğunda, boyun eğdirilmiş kuşları görmüyorlar mı? Onları Allah'tan başkası tutmuyor. Şüphesiz iman eden bir topluluk için bunda ayetler vardır'*²⁹⁵. Böylece, Allah'ın izniyle sağlıklı bir doğum gerçekleşir'²⁹⁶.

²⁸⁹ *Bakara*, 2/185-186.

²⁹⁰ *Kehf*, 18/16.

²⁹¹ *Nahl*, 6/9.

²⁹² *Abese*, 80/20.

²⁹³ *Enbiyâ*, 21/30.

²⁹⁴ *Meryem*, 19/22-34.

²⁹⁵ *Nahl*, 16/78-79.

²⁹⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 98-99; Farisi, *Sahifetü'r-Rıza*, c. 1, s. 182. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

2.3.7.4. Doğum Sıkıntısı

عبد الوهاب بن مهدي قال حدثني محمد بن عيسى عن ابن همام عن محمد بن سعيد عن أبي حمزة عن أبي جعفر ع أنه قال إذا عسر على المرأة ولادتها يكتب لها هذه الآيات في إناء نظيف بمسك و زعفران ثم يغسل بماء البئر و يسقي منه المرأة و ينضح بطنها و فرجها فإنها تلد من ساعتها يكتب كأنهم يوم يرون ما يوعدون لم يلبثوا إلّا عشيّة أو ضحاها كأنهم يوم يرون ما يوعدون لم يلبثوا إلّا ساعتهنّ نهار بلاغ فهل يهلك إلّا القوم الفاسقون لقد كان في قصصهم عبرة لأولي الألباب ما كان حديثاً يفترى و لكنّ تصديق الذي بيّن يديه و تفصيل كلّ شيء و هدى و رحمة لقوم يؤمنون

Abdulvehhâb b. Mehdî, Muhammed b. İsa'dan; o, İbn Himmam'dan; o, Muhammed b. Saîd'den; o, Ebû Hamza'dan; o, Ebû Ca'fer (a.s.)'den rivayet ediyor.

“Çocuk doğurma esnasında zorluk çeken bir kadın için aşağıdaki ayetleri, musk ve zaferan ile bir kabın içine yazın. Bunu kuyu suyu ile yıkayın. Kadına bu sudan içirin ve genital bölgeleriyle karnına serpin. Derhal doğum yapacaktır.

‘Onu gördükleri gün sanki bir akşam veya bir kuşluk vaktinden başkasını yaşamamış gibidirler’²⁹⁷. ‘Onlar tehdit edildikleri şeyi gördükleri gün, sanki gündüzün yalnızca bir saati kadar yaşamışlardır. Bu bir tebliğdir. Artık fâsık olan bir kavimden başkası yıkıma uğratılır mı’²⁹⁸? ‘Andolsun onların kıssalarında temiz akıl sahipleri için ibretler vardır. Düzüp uydurulacak bir söz değildir. Ancak kendinden öncekilerin doğrulayıcısı, her şeyin çeşitli biçimlerde açıklaması ve iman edecek bir topluluk için hidayet ve rahmettir’²⁹⁹.

الخواتيمي قال حدثنا محمد بن علي الصيرفي قال حدثنا محمد بن أسلم عن الحسن بن محمد الهاشمي عن أبان بن أبي عياش عن سليم بن قيس الهلالي عن أمير المؤمنين ص قال إني لأعرف آيتين من كتاب الله المنزل يكتبان للمرأة إذا عسر عليها ولدها يكتبان في رق ظبي و تعلقه عليها في حقوبها بسم الله و بالله إنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا سَبْعَ مَرَّاتٍ يَا أَيُّهَا النَّاسُ اتَّقُوا رَبَّكُمُ إِنَّ

²⁹⁷ *Nâzi'ât*, 79/46.

²⁹⁸ *Ahkâf*, 46/35.

²⁹⁹ Yûsuf, 12/111. Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 95; es-Salihî, Muhammed b. Yusuf b. Ali eş-Şâmi ed-Dimeşki es-Salihî, *Subulü'l-Hûdâ ve'r-Reşâd fî Sîreti Hayri'l İbâd*, tahkik: Adil Ahmed Abdi'l Mevcut, I. Baskı, Beyrut 1993 c. 20, s. 224; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 15, s. 388, c. 24, s. 260, c. 31, s. 85. İbn Ebî Şeybe, *Musannef*, 5/39; İbn Sünnî, Ahmed b. İshak b. İbrahim es-Sünnî, *Amelü'l-Yevmi Ve'l-Leyleti Sülûkü'n- Nebiyyi (s.a.s.) Me'a Rabbihi*, tahkik: Abdurrahman Kevser el-Bernî, s. 576, Beyrut, 1988.

زَلْزَلَةُ السَّاعَةِ شَيْءٌ عَظِيمٌ يَوْمَ تَرَوْنَهَا تَذْهَلُ كُلُّ مُرْضِعَةٍ عَمَّا أَرْضَعَتْ وَ تَضَعُ كُلُّ ذَاتِ حَمْلٍ حَمْلَهَا وَ تَرَى النَّاسَ سُكَارَى وَ مَا هُمْ بِسُكَارَى وَ لَكِنَّ عَذَابَ اللَّهِ شَدِيدٌ مَرَّةً وَاحِدَةً تَكْتَبُ فِي وَرْقَةٍ تَرْبُطُ بِخِيطٍ مِنْ كَتَانٍ غَيْرِ مَفْتُولٍ وَ تَشَدُّ عَلَى فَخْذِهَا الْأَيْسَرِ فَإِذَا وَلَدَتْهُ قَطَعَتْهُ مِنْ سَاعَتِهَا وَ لَا تَتَوَانَى عَنْهُ وَ يَكْتَبُ حِينَ وَلَدَتْ مَرْيَمَ وَ مَرْيَمَ وَلَدَتْ حَيَّ يَا حَيَّ اهْبِطْ إِلَى الْأَرْضِ السَّاعَةَ بِإِذْنِ اللَّهِ تَعَالَى

El-Havâtîmî, Muhammed b. Ali es-Sayrafi'den; o, Muhammed b. Eslem'den; o, el-Hasan b. Muhammed el-Hâşimî'den; o, Eban b. Ebi'l-Ayyâş'tan; o, Salim b. Kays el-Hilâlî'den; o, Emîrû'l-mü'minîn (a.s.)'den rivayet ediyor. Ben Allah'ın indirdiği kitaptan iki ayet biliyorum ki çocuk doğurmakta güçlük çeken bir kadın için pek faydalıdır. Bunu ceylan derisinin üstüne yazın ve kadının kasığına iliştirin. Şu ayeti yedi defa yazın.

*Demek ki gerçekten zorlukla beraber kolaylık vardır. Gerçekten güçlükle beraber kolaylık vardır*³⁰⁰.

Şu ayeti de bir defa yazın:

*Ey insanlar! Rabbinizden korkup sakının, çünkü kıyamet saatinin sarsıntısı büyük bir şeydir. Onu gördüğünüz gün her emzikli kendi emziğini unutup geçecek ve her gebe kendi yükünü düşürecektir. İnsanları da sarhoş olmuş görürsün. Oysa onlar sarhoş değildirler. Ancak Allah'ın azabı pek şiddetlidir*³⁰¹.

Aşağıdakini de bir kâğıda yazıp, burulmamış keten ile sol uyluğuna iliştirin. Doğum yaptığında bir seferde ipi kesin. Şu yazılır. *Meryem doğum yaptığında, Meryem bir canlı getirdiğinde... Ey canlı, hemen yeryüzüne gel, Allah'ın izni ile*³⁰²!

2.3.7.5. Doğum Sancısı

صَالِحُ بْنُ إِبْرَاهِيمَ الْمَصْرِيُّ قَالَ حَدَّثَنَا ابْنُ فَضَالَةَ عَنْ مُحَمَّدِ بْنِ الْجَهْمِ عَنِ الْمَنْخَلِ عَنْ جَابِرِ بْنِ يَزِيدَ الْجَعْفِيِّ أَنَّ رَجُلًا أَتَى أَبَا جَعْفَرٍ مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ الْبَاقِرَ ع فَقَالَ يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ أَغْتَنِي فَقَالَ مَا ذَاكَ قَالَ أَمْرَاتِي قَدْ أَشْرَفَتْ عَلَى الْمَوْتِ مِنْ شِدَّةِ الطَّلَقِ قَالَ أَذْهَبُ وَ أَقْرَأُ عَلَيْهَا فَأُجَاءَهَا الْمَخَاضُ إِلَى جِدْعِ النَّخْلَةِ قَالَتْ يَا لَيْتَنِي مِتُّ قَبْلَ هَذَا وَ كُنْتُ نَسِيًّا مَنَسِيًّا فَنَادَاهَا مِنْ تَحْتِهَا أَلَا تَحْزَنِي قَدْ جَعَلَ رَبُّكِ تَحْتَكِ سَرِيًّا وَ هُزِّي إِلَيْكِ بِجِدْعِ النَّخْلَةِ تُسَاقِطُ عَلَيْكَ رُطْبًا جَنِيًّا ثُمَّ أَرْفَعُ صَوْتَكَ بِهَذِهِ الْآيَةِ وَ اللَّهُ

³⁰⁰ *İnşirâh*, 94/5-6.

³⁰¹ *Hac*, 22/1-2.

³⁰² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 35-36; *Tefsirü Nûri's-Sakaleyn*, c. 12, s. 15. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

أَخْرَجَكُمْ مِنْ بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ لَا تَعْلَمُونَ شَيْئًا وَجَعَلَ لَكُمُ السَّمْعَ وَ الْأَبْصَارَ وَ الْأَفْئِدَةَ لَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ
كذلك اخرج أيها الطلق اخرج بإذن الله فإنها تبرأ من ساعتها بعون الله تعالى

Salih b. İbrahim el-Mısrî, İbn Feddâle'den; o, Muhammed b. el-Cehm'den; o, el-Munkal'den; o, Câbir b. Yezîd el-Cu'fî'den; o da Ebû Ca'fer el-Bâkır (a.s.)'dan rivayet ediyor:

Bir adam Ebû Ca'ferin yanına gelerek ey Resûlullahın oğlu bana yardım et. Ebû Ca'fer “niçin” diye sordu. Adam da, doğum sancılarında hanımım ölmek üzere dedi. O da cevaben, “Dayanılmaz doğum sancısı olan kadınlara şu ayetleri oku” dedi:

‘Derken doğum sancısı onu bir hurma dalına sürükledi. Dedi ki, keşke bundan önce ölseydim de hafızalardan silinip unutulmuş verseydim. Altından ona seslendi: Hüzne kapılma. Rabbin senin altında bir ark kalmıştır. Hurma dalını kendine doğru salla. Üzerine henüz oluşmuş taze hurma dökülüversin³⁰³. Sonra şu ayeti yüksek sesle oku. ‘Allah sizi annelerinizin karnından hiçbir şey bilmezken çıkardı ve umulur ki şükredersiniz diye işitme, görme ve gönüller verdi’³⁰⁴.

Ey doğum sancısı Allah’ın izniyle izale ol³⁰⁵. Allahın izniyle kurtulur.

2.3.7.6. Doğum

عيسى بن داود قال حدثنا موسى بن القاسم قال حدثنا الفضل بن عمر عن أبي الزبيان عن الصادق ع قال تكتب هذه الآيات في قرطاس للحامل إذا دخلت في شهرها التي تلد فيه فإنها لا يصيبها طلق ولا عسر ولادة ولا يلف على القرطاس سحاة لفا خفيفا ولا يربطها ولا يكتب أو لم ير الذين كفروا أن السماوات والأرض كانتا رتقا ففتقناهما وجعلنا من الماء كل شيء حي فلا يؤمنون وآية لهم الليل نسلخ منه النهار فإذا هم مظلمون والشمس تجري لمستقر لها ذلك تقدير العزيز العليم والقمر قدرناه منازل حتى عاد كالعرجون القديم لا الشمس ينبغي لها أن تدرك القمر ولا الليل سابق النهار وكل في فلك يسبحون وآية لهم أنا حملنا ذريتهم في الفلك المشحون وخلقنا لهم من مثله ما يركبون وإن نشأ نغرقهم فلا صريخ لهم ولا هم ينقذون إلا رحمة منا ومتاعا إلى

³⁰³ Meryem, 19/23-25.

³⁰⁴ Nahl, 16/78.

³⁰⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 69; *Tefsirü Nûri's- Sakaleyn*, c. 7, s. 89; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 15, s. 392. Konu ile ilgili olarak Peygamberimiz (s.a.s), kızı Hz. Fatıma (r.a)'nın doğum sancısı başladığında Ümmü Seleme ile Zeynep binti Caş'a, Fatıma'nın yanına gitmelerini ve Ayetü'l-Kürsî'yi Âraf sûresinin 54. ayetini ve Muavvizeteyn'i (Felak-Nâs sûrelerini) okumalarını söylemiştir. (İbn Sünnî, S. 232, No: 625.) ; İsmail Karagöz, *Dualar*, 292.

حِينَ وَ تُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِلَىٰ رَبِّهِمْ يَنْسِلُونَ وَ يَكْتُبُ عَلَىٰ ظَهْرِ الْقُرْطَاسِ هَذِهِ
الْآيَاتِ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبِثُوا إِلَّا سَاعَةً مِنْ نَهَارٍ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ
كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَهَا لَمْ يَلْبِثُوا إِلَّا عَشِيَّةً أَوْ ضُحَاهَا وَ تَعْلُقُ الْقُرْطَاسَ فِي وَسْطِهَا فَحِينَ يَقَعُ وَلَدُهَا
يَقْطَعُ عَنْهَا وَ لَا يَتْرُكُ عَلَيْهَا سَاعَةً وَاحِدَةً

İsa b. Dâvûd, Mûsâ b. el-Kasım'dan; o, el-Mufaddal b. Ömer'den; o, Ebû'z-Zabyan'dan; o, es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor. “Doğum ayına giren bir kadın için aşağıdaki ayetler yazılır. Doğum esnasında ağrısı ve zorluğu olmayacaktır. Ayet yazılan kâğıdın etrafını başka bir kâğıtla sarılır, ancak bağlanmaz.

‘O inkâr edenler görmüyorlar mı ki göklerle yer birbiriyle bitişik iken biz onları ayırdık ve her canlı şeyi sudan yarattık. Yine de onlar inanmayacaklar mı’³⁰⁶ ‘Gece de kendileri için bir ayettir. Gündüzü ondan sıyrıp yüzeriz. Hemen artık karanlıkta kalıvermişlerdir. Güneş de kendisi için olan bir müstakarra doğru akıp gitmektedir. Bu üstün ve güçlü olan, bilenin takdiridir. Aya gelince, biz onun için de birtakım uğrak yerleri takdir ettik. Sonunda o eski bir hurma dalı gibi döndü. Ne güneşin aya erişip yetişmesi gerekir, ne de gecenin gündüzün önüne geçmesi. Her biri bir yörüngede yüzüp gitmektedirler. Onların soylarını dolu gemilerde taşımamız da kendileri için bir ayettir ve onlar için bilmekte oldukları bunun benzeri şeyleri yaratmamız da. Eğer dilersek, onları batırır boğarız. Bu durumda ne onların imdadına yetişen olur, ne de kurtulabilirler. Ancak bizden bir rahmet olması ve belirli bir zamana kadar yararlandırmamız başka’³⁰⁷. ‘Sura üfürülmüştür. Böylece onlar kabirlerinden Rablerine doğru süzülüp gelirler’³⁰⁸.

Kâğıdın arkasına şu ayetleri yazın:

“Artık sen sabret. Rasullerden azim sahiplerinin sabrettikleri gibi onlar için de acele etme. Onlar tehdit edildikleri şeyi gördükleri gün, sanki gündüzün yalnızca bir saati kadar yaşamışlardır. Bu bir tebliğdir. Artık fasık olan bir kavimden başkası yıkıma uğratılır mı’³⁰⁹?

³⁰⁶ *Enbiyâ*, 21/30.

³⁰⁷ *Yâsîn*, 36/37-44.

³⁰⁸ *Yâsîn*, 36/51.

³⁰⁹ *Ahkâf*, 46/35.

‘Onu gördükleri gün sanki bir akşam veya bir kuşluk vaktinden başkasını yaşamamış gibidirler’³¹⁰.

Kâğıt kadının göğsüne asılır. Doğumu geldiğinde çocuk hemen doğar. Bir lahza bile gecikmez.

2.3.7.7. Yeni Doğana Muska

سعد بن مهران قال حدثنا محمد بن صدقة عن محمد بن سنان الزاهري عن يونس بن
ظبيان عن محمد بن إسماعيل عن جابر بن يزيد الجعفي قال جاء رجل من بني أمية إلى أبي جعفر
ع و كان مؤمنا من آل فرعون يوالي آل محمد فقال يا ابن رسول الله إن جاريته قد دخلت في
شهرها وليس لي ولد فادع الله أن يرزقني ابنا فقال اللهم ارزقه ابنا ذكرا سويا ثم قال إذا دخلت في
شهرها فاكتب لها إنا أنزلناه و عودها بهذه العوذة و ما في بطنها بمسك و زعفران و اغسلها و
اسقها ماءها و انضح فرجها و العوذة هذه أعوذ مولودي بسم الله بسم الله و أنا لَمَسْنَا السَّمَاءَ
فَوَجَدْنَاهَا مُلِئَتْ حَرَسًا شَدِيدًا وَ شُهُبًا وَ أَنَا كُنَّا نَقْعُدُ مِنْهَا مَقَاعِدَ لِلسَّمْعِ فَمَنْ يَسْمَعُ الْآنَ يَجِدْ لَهُ شِهَابًا
رَصَدًا ثم يقول بسم الله بسم الله أعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم أنا و أنت و البيت و من
فيه و الدار و من فيها نحن كلنا في حرز الله و عصمة الله و جيران الله و جوار الله آمنين محفوظين
ثم تقرأ المعوذتين و تبدأ بفاتحة الكتاب قبلهما بسورة الإخلاص ثم تقرأ أَوْحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَ
أَنْتُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ فتعالى الله الملك الحق لا إله إلا هو رب العرش الكريم وَ مَنْ يَدْعُ مَعَ اللَّهِ إِلَهًا
آخَرَ لَا بُرْهَانَ لَهُ بِهِ فَإِنَّمَا حِسَابُهُ عِنْدَ رَبِّهِ إِنَّهُ لَا يُفْلِحُ الْكَافِرُونَ وَ قُلْ رَبِّ اغْفِرْ وَ ارْحَمْ وَ أَنْتَ خَيْرُ
الرَّاحِمِينَ وَ لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى جَبَلٍ لَرَأَيْنَاهُ خَاشِعًا مُتَصَدَّعًا مِنْ خَشْيَةِ اللَّهِ إِلَى آخِرِ السُّورَةِ ثم
تقول مدحورا من يشاق الله و رسوله أقسمت عليك يا بيت و من فيك يا الأسماء السبعة و الأملاك
السبعة الذين يختلفون بين السماء و الأرض محجوبا عن هذه المرأة و ما في بطنها كل عرض و
اختلاس أو لمس أو لمعة طيف مس من إنس أو جان و إن قال عند فراغه من هذا القول و من
العوذة كلها أعني بهذا القول و هذه العوذة فلانا و أهلنا و ولده و داره و منزله فليسم نفسه و داره و
منزله و أهلنا و ولده و ليلفظ به و ليقول أهل فلان ابن فلان و ولده فلان ابن فلان فإنه أحكم له و
أجود و أنا لضاامن على نفسه و أهلنا و ولده أن لا يصيبهم آفة و لا خيل و لا جنون بإذن الله تعالى

³¹⁰ *Nâzi'ât*, 79/46. Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 95-96; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 15, s. 386. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

Sa'd b. Mihran, Muhammed b. Sadaka'dan; o, Muhammed b. Sinan ez-Zahiri'den; o, Yûnus b. Zabyan'dan; o, Muhammed b. İsmail'den, Câbir b. Yezîd el-Cu'fî'den rivayet ediyor. “Âl-i beyt'e dost, mü'min; fakat Beni Ümeyye'den bir kişi, Ebû Ca'fer (a.s.)'e gelerek, ‘Bu zevcem doğum ayına girdi. Hiç çocuğum yok, Allah’a dua et de bana erkek evlat versin’ dedi. Ebû Ca'fer de dua etti:

Ey Allah'ım ona sağlıklı bir erkek evlat ver.

Ona, ‘doğum ayına girdiğinde, onun için Kadir Sûresi’ni yaz ve sakla. Musk ve zâferân ile de bu duayı onun karnına yaz. Onu yıka, bu suyu ona içir ve kalanını genital bölgesine dök. Bu dua şudur:

Allah'ın adıyla, yeni doğan çocuğum için Allah'a sığınırım. *‘Doğrusu biz göğü yokladık. Fakat onu güçlü koruyucular ve şihâblarla kaplı bulduk. Oysa gerçekte biz dinlemek için onun oturma yerlerinde otururduk. Ama şimdi kim dinleyecek olsa kendisini izleyen bir şihâb bulur’*³¹¹. Şöyle devam etti:

Ben, sen, ev, evin içindekiler, Allah'ın adıyla, Allah'ın adıyla, kovulmuş olan şeytandan, her şeyi duyan, her şeyi bilen Allah'a sığınırız. Hepimiz, Allah'ın korumasına, Allah'ın inayetine, Allah'ın koruyuculuğuna, Allah'ın emniyetine ve güvenliğine sığınırız.

Daha sonra Felak ve Nâs sûrelerini oku. Ardından Fatiha ve İhlâs sûrelerini okuyarak şu ayeti oku:

*‘Bizim sizi boş bir amaç uğruna mı yarattığımızı ve gerçekten bize döndürülüp getirilmeyeceğinizi mi sanmıştınız? Hak ve Melik olan Allah, pek yücedir. O'ndan başka ilah yoktur. Kerim olan arşın rabbidir. Kim Allah ile beraber ona ilişkin geçerli bir kanıt olmaksızın başka bir ilaha taparsa, artık onun hesabı Rabbinin katındadır. Şüphesiz inkâr edenler kurtuluşa eremezler ve de ki Rabbim bağışla ve merhamet et, sen merhamet edenlerin en hayırlısı’sın’*³¹². *‘Şayet biz Kur’ân’ı bir dağın üzerine indirmiş olsaydık, andolsun onu Allah korkusundan saygı ile başeğmiş, parça parça olmuş görürdün’*³¹³. Sureyi sonuna kadar oku. Allah ve Resûlü’ne karşı gelenler, kovulmuş olanlardır. *Ey ev ve evin içinde olanlar! Yeryüzü ve gökler arasında gidip gelen yedi isim ve yedi melek adına bu kadından ve karnındakinden her çeşit cin ve şeytan bakışını, dokunmasını, görüntüsünü uzaklaştır.*

Bu duayı bitirdikten sonra; bu dua ile eşini, çocuğunu, konutunu kastettiğini söylemelisin. Daha sonra, kendinin, eşinin ve çocuklarının ismini zikret; bu daha iyidir.

³¹¹ *Cin*, 72/8-9

³¹² *Mü'minûn*, 23/115-118.

³¹³ *Haşr*, 59/21.

Böylece sen, eşin ve çocuğun her türlü bela, akıl hastalığı ve delilikten sakınmış olursunuz³¹⁴.

2.3.7.8. Kısrağın Doğum Yapması İçin Dua

الخضر بن محمد قال حدثني الحراديني قال حدثني الحسن بن علي بن فضال عن محمد بن هارون عن ابن رئاب عن ابن سنان عن المفضل عن جابر عن أبي جعفر ع و رواه أيضا عن علي بن أسباط عن ابن بكير عن زرارة بن أعين عن أبي جعفر ع قال يكتب للفرس العتيقة الكريمة عند وضعها هذه العود في رق غزال و يعلق في حقوبها اللهم فارح الهم و كاشف الغم رحمان الدنيا و الآخرة و رحيمهما ارحم فلان ابن فلانة صاحب الفرس رحمة تغنيه عن رحمة من سواك و فرج همه و غمه و نفس كربته و سلم فرسه و يسر عليها ولادتها

El-Hızr b. Muhammed, el-Haradinî'den; o, el-Hasen b. Ali b. Feddâle'den; o, Muhammed b. Harun'dan; o, îbn Riab'dan; o, îbn Sinan'dan; o, el-Mufaddal'dan; o, Câbirden; o, Ebû Ca'fer (r.a.)'den ve keza Ali b. Esbat'tan; o, îbn Bükeyr'den; o, Zûrâre b. A'yân'dan; o da Ebû Ca'fer (a.s.)'den rivayet ediyor. “Yaşlı ve soylu bir kısrağ için doğum anında bir ceylan derisi üzerine şunu yazın ve onun kasığına iştirin.

Ey kötülükleri def edici, dertleri yok edici, bu dünya ve öbür dünyanın Rahman ve Rahîmi, mahlûkatı üzerine merhameti olan, kısrağın sahibi olan Allah'ım! Ona merhamet edip onu kurtaracak olan ancak Sensin. Onun zorluk ve dertlerini defet. Korkusunu dindir. Zarardan koru ve bu doğumu onun atı için kolaylaştır.

خرج عيسى ابن مريم و يحيى بن زكريا على نبينا و آله و عليهم السلام إلى البرية فسمعا صوت وحشية فقال المسيح عيسى ابن مريم ع يا عجب ما هذا الصوت قال يحيى هذا صوت وحشية تلد فقال عيسى ابن مريم ع انزل سرحا سرحا بإذن الله تعالى

Îsâ b. Meryem ve Yahya b. Zekeriyya onlara ve Peygamberimize salât ve selam olsun çöle çıktılar. Vahşi bir dişi hayvanın sesini duydular. İsa (a.s) ‘Ne kadar acayip,

³¹⁴ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 96-97; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 15, s. 392, c. 31, s. 87. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

bu ses nedir?’ dedi. Yahya b. Zekeriyyâ, ‘Bu ses doğum yapan vahşi bir hayvanın sesidir’, buyurdu. Îsâ b. Meryem şöyle dedi: *Kolaylıkla doğ, kolaylıkla doğ, Allah’ın izniyle*”³¹⁵.

2.4. Manevi Hastalıklar (Akıl ve Ruh Hastalıkları)

2.4.1. Akıl Hastalığı

عثمان بن سعيد القطان قال حدثنا سعدان بن مسلم قال حدثنا محمد بن إبراهيم قال دخل رجل إلى أبي عبد الله ع و قد عرض له خبل فقال له أبو عبد الله ع ادع بهذا الدعاء إذا أويت إلى فراشك بسم الله و بالله آمنت بالله و كفرت بالطاغوت اللهم احفظني في منامي و يقظتي أعوذ بعزة الله و جلاله مما أجد و أحذر قال الرجل ففعلته فعوفيت بإذن الله تعالى و عنه ع أنه قال من أصابه خبل فليعوذ نفسه ليلة الجمعة بهذه العوذة النافعة الشافية ثم ذكر نحو الحديث الأول و قال لا تعود إليه أبدا و ليفعل ذلك عند السحر بعد الاستغفار و فراغه من صلاة الليل

Osman b. Saîd el-Kattân, Sa’dan b. Müslim’den; o da Muhammed b. İbrahim’den rivayet ediyor: “Akıl hastalığından muzdarib olduğunu söyleyen biri Ebû Abdullah (a.s.)’a başvurdu. Ebû Abdullah (a.s.) ona, ‘Yatmadan önce şu duayı oku’ dedi:

Allah’ın adıyla ve Allah’ın izniyle! Allah’a iman ediyor ve putları reddediyorum. Ey Rabbim, beni uykumda ve uyanıklığımda koru. ızdırabımdan ve korkumdan Allah’ın azameti ve büyüklüğüne sığınırım.

Adam şöyle dedi: ‘Dediği gibi yaptım ve Allah’ın izni ile derdimden kurtuldum’”³¹⁶.

Yine ondan rivayetle “Kime delilik isabet ederse şifa veren faydalı sığınma duasını Cuma gecesi okusun. Yukarıdaki hadisin aynısını zikretti. Şöyle dedi. Kesinlikle hastalığı kendine dönmeyecektir. Bunu seherde istiğfar ettikten sonra ve teheccütten sonra okusun.

³¹⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 97-98. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

³¹⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 107. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

2.4.2. Korku

و عن أبي جعفر محمد الباقر ع أنه شكّا إليه رجل من المؤمنين فقال يا ابن رسول الله إن لي جارية تتعرض لها الأرواح فقال عوذها بفاتحة الكتاب و المعوذتين عشرا عشرا ثم اكتبه لها في جام بمسك و زعفران و اسقها إياه و يكون في شرابها و وضوئها و غسلها ففعلت ذلك ثلاثة أيام فذهب الله به عنها

“Ebû Ca’fer Muhammed el-Bâkır (a.s.), bir cariyesinin vesveseden muzdarib olduğunu söyleyen adama şöyle dedi: ‘Fatiha, Felak ve Nas sûrelerini 10’ar kez okuyarak onun için dua et. Bunları misk ve zâferan ile bir kâsenin içine yaz. İçerken, abdest alırken ve yıkanırken bunu kullanmasını söyle. Üç gün boyunca böyle yap. Allah (c.c.) bu derdi ondan uzaklaştıracaktır”³¹⁷.

2.4.3. Kalpteki Korku ve Endişe

أبو القاسم التفليسي قال حدثنا حماد بن عيسى عن حريز بن عبد الله السجستاني عن أبي عبد الله الصادق ع قال قلت يا ابن رسول الله إني أجد بلابل في صدري و وساوس في فؤادي حتى لربما قطع صلاتي و شوش علي قراءتي قال و أين أنت من عوذة أمير المؤمنين ع قلت يا ابن رسول الله علمني قال إذا أحسست بشيء من ذلك فضع يدك عليه و قل بسم الله و بالله اللهم مننت علي بالإيمان و أودعتني القرآن و رزقتني صيام شهر رمضان فامنن علي بالرحمة و الرضوان و الرأفة و الغفران و تمام ما أوليتني من النعم و الإحسان يا حنان يا منان يا دائم يا رحمان سبحانه و ليس لي أحد سواك سبحانه أعوذ بك بعد هذه الكرامات من الهوان و أسألك أن تجلي عن قلبي الأحزان تقولها ثلاثا فإنك تعافى منها بعون الله تعالى ثم تصلي على النبي ص و السلام عليهم و رحمة الله و بركاته

Ebû'l-Kasım et-Tiflîsî, Hammâd b. İsa'dan; o, Harîz b. Abdullah es-Sicistânî'den; o, Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor. “Harîz şöyle dediğini söyledi: ‘Ey Allah Resûlü’nün oğlu! Zaman zaman göğsümde korku ve kalbimde vesveseler oluyor ki beni namazdan alıkoyup dualarımı karıştırmama sebep oluyor’, dedim. Ebû Abdullah (a.s.) şöyle buyurdu: ‘Emîrû'l-mü'minîn (r.a.)’in bu konudaki duası şudur: Senin bundan

³¹⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 108; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 31, s. 89. Bu rivayeti sünî kaynaklarda da bulamadık.

haberini yok mu: Ey Allah Resûlünün evladı bana bunu öğret dedim. Benzeri bir şeyle karşılaştığında elini kalbinin üstüne koy ve şu duayı oku.

Allah'ın adı ve izniyle! Rabbim, Sen beni inancım ile nimet verdin. Gönluğme de Kur'ân ile emniyete aldın ve bana ramazanda oruç tutmayı ihsan eyledin. Bana merhamet et. Beni rahmet ve merhametin ile kurtuluşa ulaştır. Ey Rahîm, Râzık, Kâim, Rahman, Yüce olan Allah'ım! Senden başka kimsem yok. Hamd sanadır. Bu vesvese ve alçalmalardan sana sığınırım. Kalbimden dertleri uzaklaştır.

Bu duayı üç kez okuyun, Allah (c.c.)'ın izniyle şifa bulacaksınız.

Sonra Peygamber Efendimiz'e (Allah onu ve ailesini mübarek kılsın, onlara rahmet etsin) salât-ü selâmda bulunun”³¹⁸.

2.4.4. Yalnızlık Hakkında

علي بن ماهان قال حدثنا سراج مولى الرضا ع قال حدثنا جعفر بن ديلم عن إبراهيم بن عبد الحميد عن الحلبي قال قال رجل لأبي عبد الله الصادق ع إنني إذا خلوت بنفسي تداخلني وحشة و هم وإذا خالطت الناس لا أحس بشيء من ذلك فقال ضع يدك على فؤادك و قل بسم الله بسم الله بسم الله ثم امسح يدك على فؤادك و قل أعوذ بعزة الله و أعوذ بقدرة الله و أعوذ بجلال الله و أعوذ بعظمة الله و أعوذ بجمع الله³¹⁹ و أعوذ برسول الله و أعوذ بأسماء الله من شر ما أهدر و من شر ما أخاف على نفسي تقول ذلك سبع مرات قال ففعلت ذلك فأذهب الله عني الوحشة و أبدلني الأمان

Ali b. Mahan, er-Rızâ'nın müridi Serrâc'dan; o, Ca'fer b. Deylem'den; o, İbrahim b. Abdulhamid'den; o, el-Halebî'den rivayet ediyor: “Bir adam, Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'a gelerek şöyle dedi. ‘Kendi başıma kaldığımda yalnızlık duygusu ve endişe içine giriyorum, insanların arasına katıldığımda bu duygularım kayboluyor.’ Es-Sâdık (a.s.) şöyle buyurdu: ‘Elini kalbinin üstüne koy ve 7 kere şöyle söyle:

Allah'ın adıyla, Allah'ın adıyla, Allah'ın adıyla! Allah'ın rahmetine, gücüne, yüceliğine, büyüklüğüne, kuvvetine, Resûlü'ne sığınırım, korktuğum şeytandan ve kendi kendime korktuğum şeytandan.

³¹⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 27. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

³¹⁹ Bicemîillâh denilmez. Allah tealanın böyle bir sıfatı yoktur.

Adam şöyle dedi: ‘Söylediklerini yaptım ve içimdeki yalnızlık ve endişenin yerini sükûnet ve huzur aldı³²⁰.

2.4.5. Günaha Meyletme

الحسين بن بسطام قال حدثنا محمد بن خلف قال حدثنا ابن علي بن الوشاء عن عبد الله بن سنان قال شكى رجل إلى أبي عبد الله ع كثرة التمني و الوسوسة فقال امرر يدك إلى صدرك ثم قل بسم الله و بالله محمد رسول الله و لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم اللهم امسح عني ما أحرز ثم امرر يدك على بطنك و قل ثلاث مرات فإن الله تعالى يمسخ عنك و يصرف قال الرجل فكنت كثيرا ما أقطع صلاتي مما يفسد على التمني و الوسوسة ففعلت ما أمرني به سيدي و مولاي ثلاث مرات فصرف الله عني و عوفيت منه فلم أحس به بعد ذلك

El-Hüseyin b. Bistâm, Muhammed b. Haleften; o, İbn Ali b. el-Veşşâ’dan; o, Abdullah b. Sinan’dan rivayet ediyor: “Bir adam Ebû Abdullah (a.s.)’a gelerek günaha olan meylinde ve şehvetinde şikâyetinde bulundu. Ebû Abdullah (a.s.) şöyle buyurdu: ‘Elini göğsünün üzerinde gezdir ve şöyle söyle:

Allah’ın adıyla ve Allah’ın izniyle! Muhammed Allah’ın elçisidir. Yüce ve Rahman olan Allah’tan başka güç ve kuvvet yoktur. Allah’ım korktuğum şeyi benden uzaklaştır.

Daha sonra elini karnının üstünde gezdir ve üç kez aynı duayı tekrar et. Allah bunu senden uzaklaştıracaktır’.Adam şöyle söyledi: “Bundan önce şehvet ve kötü düşüncelerim nedeni ile ibadetlerimi bile yarıda kesmek zorunda kalmıştım. Bana öğretileni yaptığımdan beri, böyle şeyler bir kez dahi tekrarlamadım”³²¹.

عن المفضل بن عمر عن أبي عبد الله ع قال كان زين العابدين ع يعوذ أهله بهذه العوذة و يعلمه لخاصته تضع يدك على فيك و تقول بسم الله بسم الله بسم الله و بصنع الله الذي أتقن كل شيء إنه خبير بما يفعلون ثم تقول اسكن أيها الوجود سألتك بالله ربي و ربك و رب كل شيء الذي سكن له ما في الليل و النهار و هو السميع العليم سبع مرات

³²⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 117. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

³²¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 117. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

El-Mufaddal b. Ömer, Ebû Abdullah (a.s.)’tan rivayet ediyor: “Zeynelâbidîn (a.s.) şu dua ile ailesini korur ve onu etrafındakilere öğretirdi: ‘Elini ağrının üzerine koy ve şöyle söyle:

*‘Her şeyi sapasağlam ve yerli yerinde yapan Allah’ın sanatıdır. Şüphesiz O, işlediklerinizden haberdardır’*³²². Daha sonra yedi kez şöyle de:

‘Her şeyi işiten ve her şeyi bilen, gecede ve gündüzde olan her şeyin ve senin ve benim Rabbim olan Allah’ın izni ile ey ağrı, yok ol’”³²³.

2.4.6. Ölüm Korkusu

الأحوص بن محمد قال حدثنا عبد الرحمن بن أبي نجران قال حدثنا ابن عيسى عن حريز بن عبد الله السجستاني عن أبي جعفر محمد بن علي الباقر ع قال إذا دخلت على مريض و هو في النزع الشديد فقل له ادع بهذا الدعاء يخفف الله عنك أعوذ بالله العظيم رب العرش العظيم الكريم من كل عرق نفار و من شر حر النار سبع مرات ثم لقنه كلمات الفرج قلت يا ابن رسول الله و ما كلمات الفرج قال قل ليقل لا إله إلا الله الحليم الكريم لا إله إلا الله العلي العظيم سبحانه الله رب السماوات السبع و رب الأرضين السبع و ما فيهن و ما بينهن و ما تحتهن و رب العرش العظيم و الحمد لله رب العالمين ثم حول وجهه إلى مصلاه التي كان يصلي عليه فإنه يخفف عنه و يسهل أمره بإذن الله تعالى

El-Ahvâs b. Muhammed, Abdurrahmân b. Ebî Nocrân’dan; o, İbn İsa’dan; o, Harîz b. Abdullah es-Sicistânî’dan; o, Ebû Ca’fer el-Bâkır (a.s.)’dan rivayet ediyor: “Ölüm anında olan birisini ziyaret ettiğinizde ona şöyle söyleyiniz: ‘Yedi kez bu duayı oku. Allah sana kolaylaştıracaktır:

*Her şişen kan damarından*³²⁴*ve ateşin şeytani sıcaklığından Arş’ın Hâkimi, Rahman ve Rab olan Allah’a sığınırım.*

‘Daha sonra ona (Kurtuluş sözlerini) öğretiniz.’ dedi. ‘Ey Allah Resûlû’nün oğlu! Kurtuluş sözleri nedir?’ diye sordum. Şöyle buyurdular:

³²² Naml, 27/88.

³²³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 117-118; *es-Sâhifetü’s-Seccadiye*, c. 1, s. 156. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

³²⁴ Bu ifade, sünnî kaynaklarda humma ile ilgili rivayetler kanama ile ilgili rivayetler başlığı altında zikredilmektedir. Hadisin işaret edilmiş olan diğer kaynakları çalışmamızın “ Şî’â ve Ehl-i Sünnetteki Ortak Hadisler ” kısmında verilecektir. Bkz.: Veli Atmaca, *Hadislerde Rukye*, s. 318-319.

“Yedi kat gök, yedi kat yer ve onların arasındakilerin ve onların altında olanların ve Arş-ı A’lâ’nın Rabbi olan, Aziz, Yüce ve Hâkim Allah’dan başka ilah yoktur.

Daha sonra onu dua ettiğiniz tarafa doğru çeviriniz. Allah’ın izni ile korkuları hafifleyecek ve kendini daha rahat hissedecektir”³²⁵.

2.4.7. Telkin

محمد بن جعفر البرسي قال حدثنا محمد بن يحيى الأرمني عن محمد بن سنان الزاهري السناني عن المفضل بن عمر و فضل الله عن محمد بن أبي زينب قال قال أبو عبد الله ع إذا حضرتم الميت فلقنوه هذا الأمر يعني كلمة التوحيد و يلقي في قلوبهم الرعب فإذا مضى على الحق نجا

Muhammed b. Ca’fer el-Bursî, Muhammed b. Yahya el-Ermenî’den; o, Muhammed b. Sinan ez-Zâhirî es-Sinânî’den; o, el-Mufaddal b. Ömer ve Fadlallah’tan; o, Muhammed b. Ebî Zeyneb’den rivayet ediyor. Ebu Abdullah “Ölmekte olan bir kişinin yanına vardığınızda, ona telkinde bulunun. Yani kelime-i şهادeti hatırlatın. Ölüm kalplere korku verir. Şayet kişi gerçeğe yaklaşırsa korunur” dedi³²⁶.

محمد بن جعفر المصيصي قال حدثنا القداح عن جعفر بن محمد عن أبيه ع قال كان علي بن أبي طالب ص إذا حضر أحدا من أهله عند وفاته قال له قل لا إله إلا الله العلي العظيم لا إله إلا الله الحليم الكريم سبحان الله رب السماوات السبع و رب الأرضين السبع و ما بينهما و ما فيهن و ما بينهن و ما تحتهن و رب العرش العظيم و الحمد لله رب العالمين فإذا قالها المريض قال اذهب فليس بك بأس

Muhammed b. Ca’fer el-Massîsî, el-Kaddâh’tan; o, Ca’fer b. Muhammed’den; o da babasından rivayet ediyor. “Ali b. Ebî Tâlib ölmekte olan yakınlarından birinin yanındaydı. Ona şöyle söyledi:

³²⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 118; *Tehzibu’l-Makâl*, c. 8, s. 420; *Vesâilü’ş-Şî’â*, c. 5, s. 273, c. 27, s. 405. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

³²⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 79. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

De ki Allah'tan başka ilah yoktur. Allah yedi kat göğün ve yedi kat yerin ve ikisi arasındakilerin ve ikisidekilerin ve onların aralarındakinin ve onların altlanndakinin ve Arş-ı A'lâ'nın rabbidir. Hamd Allah'a mahsustur. O âlemlerin rabbidir.

Hasta bunları söylediğinde Ali şöyle dedi: ‘Git, senin için korku yoktur’³²⁷.

أحمد بن يوسف قال حدثنا النضر بن سويد عن أبي الأشعث الخزاعي عن جابر عن أبي جعفر عن علي بن الحسين عن جده ع أن رسول الله ص حضر رجلا و هو في النزع فقال قل اللهم اغفر لي الكبير من معصيتك و اقبل مني اليسير من طاعتك

Ahmed b. Yûsuf, en-Nadr b. Süveyb'den; o, Ebû'l-Eş'as el-Hu-zal'den; o, Câbir'den; o, Ebû Ca'fer (a.s.)'den; o da dedesi Allah Resûlü'nden rivayet ediyor.

“Allah Resûlü (Allah onu ve ailesini mübarek kılsın) ölüm halindeki bir kişiye gelerek şöyle söylemesini tavsiye etti: ‘Ey Allah’ım! Sana karşı olan isyanlarımdan dolayı beni affet, sana olan kulluğumdan dolayı beni kabul et’”³²⁸.

2.5. Korunma ve Bereket Rukyeleri

“Allah’a sığınma” (isti’âze); dünyevî ve uhrevî, maddî ve manevî insana zarar veren şeylerden Allah’ın korumasını istemektir.

İnsana düşmanı olan şeytan zarar verir, nefsânî arzuları zarar verir, kötü ve şer insanlar zarar verir; hastalıklar, musîbetler ve belâlar zarar verir. İnsan, bunlardan her zaman kendi imkânlarıyla kurtulamaz, Allah’ın yardımına ihtiyaç duyar.

Yüce Allah Kur’an-ı Kerîmde, Peygamberimiz (s.a.s) hadislerinde nelerden Allah’a sığınmamız gerektiğini bize bildirmekte ve bu konuda yol göstermektedir³²⁹.

³²⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 79. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

³²⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 80. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

³²⁹ Karagöz, İ., *Dualar*, s. 432-433.

2.5.1. Korunmak Üzere Yapılan Dualar

2.5.1.1. Huysuz Hayvanı Uslandırma

حاتم بن عبد الله الأزدي قال حدثنا أبو جعفر المقرئ إمام مسجد الكوفة قال حدثنا جابر بن راشد عن أبي عبد الله الصادق ع قال بينما هو في سفر إذ نظر إلى رجل عليه كآبة و حزن فقال ما لك قالدابتني حرون قال ويحك اقرأ هذه الآية في أذنها أو لم يروا أنا خلقنا لهم مما عملت أيدينا ألعاماً فهُم لها مالِكُون و دَلَلْنَاهَا لَهُمْ فَمِنْهُمْ رَكُوبُهُمْ وَمِنْهُمْ يَأْكُلُونَ

Hatim b. Abdullah el-Ezdî, Ebû Ca'fer el-Makrî'den; o, Câbir b. Râşid'den; o, Abdullah es-Sâdık'tan rivayet ediyor. Câbir şöyle dedi: "Bir seyahat esnasında es-Sâdık (a.s.) kasvetli ve mahzun bir adam gördü. Adama, 'Neyin var?' diye sordu. Adam bineğinin çok dikbaşı olduğunu söyledi. Es-Sâdık (a.s.) şöyle dedi: 'Kulağına şu ayeti oku:

*"Ellerimizin yaptıklarından kendileri için nice hayvanları yarattığımızı görmüyorlar mı? Böylece onlara malik oluyorlar. Biz onlara kendileri için boyun eğdirdik. İşte bir kısmı binekleridir, bir kısmını yiyorlar"*³³⁰.

2.5.1.2. Seyahat İçin Emniyet Duası

علي بن عروة الأهوازي قال حدثنا الديلمي عن داود الرقي عن موسى بن جعفر ع قال من كان في سفر فخاف اللصوص و السبع فليكتب على عرف دابته لا تخاف دركاً و لا تخشى فإنه يأمن بإذن الله عز و جل قال داود الرقي فحجبت فلما كنا بالبادية جاء قوم من الأعراب فقطعوا على القافلة و أنا فيهم فكتب على عرف جملي لا تخاف دركاً و لا تخشى فو الذي بعث محمداً ص بالنبوة و خصه بالرسالة و شرف أمير المؤمنين بالإمامة ما نازعني أحد منهم أعماهم الله عني

Ali b. Urve el-Ahvezî ed-Deylemî'den; o, Dâvûd er-Rakkî'den; o, Mûsâ b. Ca'fer'den rivayet ediyor. "Her kim bir seyahatte hırsızlardan ve yırtıcı hayvanlardan korkuyor ise bineğinin yelesinin üzerine şunu yazsın:

*"Yetişilmekten korkmadan ve endişeye kapılmadan"*³³¹.

Dâvûd er-Rakkî şöyle diyor: "Hac farizamı yerine getirdim. Çölde iken bir grup bedevî, içinde bulunduğum kervanı pusuya düşürdü. Devemin yelesine şunu yazdım:

³³⁰ *Yâsîn*, 36/71-72. Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 36; *Tefsîru Nûri's-Sakaleyn*, c. 9, s. 216. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

³³¹ *Tâ-Hâ*, 20/77.

Yetiılmekten korkmadan ve endişeye kapılmadan...³³² Muhammed'i gönderen, O'na peygamberliği ve mesajı gönderen ve Emîrül-mü'minîn'e (a.s.) imameti veren sayesinde, onlar bana karşı kör oldular"³³³.

2.5.1.3. Muzdarip Olanlara Dik Dik Bakılması

عابد بن عون بن عبد الله المدني قال حدثنا صفوان بن يحيى بياح السابري قال حدثنا محمد بن إبراهيم عن حنان بن إبراهيم عن أبي عبد الله الصادق ع قال إذا رأيت مبتلى فقل الحمد لله الذي عافاني مما ابتلاك به و لو شاء أن يفعل فعل و الحمد لله الذي لم يفعل و لا يسمعه فيعاقب

Abîd b. Avn b. Abdullah el-Medenî, Safvân b. Yahya Beyyâ' es-Sâbi-rî'den; o, Muhammed b. İbrahim'den; o, Hannân b. İbrahim'den; o, Abdullah es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor: "Muzdarib olan birine rastlayınca şöyle deyin: '*Beni seni mübtela kıldığı şu şeyden esirgeyen Allah'a hamd olsun*'"³³⁴.

و عن الباقر ع أنه قال إذا رأيت مبتلى فقل الحمد لله الذي عافاني مما ابتلاك به و فضلني عليك و على كثير ممن خلق تفضيلا

El-Bâkır (a.s.) şöyle buyuruyor: "Muzdarib olan kişiye rastladığınızda şöyle dua edin: *Beni seni mübtela kıldığı şu şeyden esirgeyen ve beni yarattıklarının birçoğundan üstün kılan Allah'a hamd olsun, derse, o belâ ona sirayet etmez.*"³³⁵.

³³² *Tâ-Hâ*, 20/77.

³³³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 36-37; *Tefsîru Nûri's-Sakaleyn*, c. 7, s. 181.

Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 1, s. 267, c. 13, s. 109, c. 23, s. 487. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

³³⁴ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 112. Şî'î kaynaklarda benzer bir rivayete rastlanmamıştır. Bu konu ile ilgili olarak efendimizden g elen rivayet ise şu şekildedir: Hz. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.s) şöyle buyurmuştur: "Kim özürlü ve sakat birini görünce: sana verdiği bu musibetten beni afiyette kılan ve beni birçok yarattıklarına karşı üstün kılan ve nimetlerle donatan Allah'a hamdolsun" derse yaşadığı sürece o dertten kurtulmuş olur. Bkz.: *Tirmizî*, Dua, 38; *İbn Ebi Şeybe*, Sünen, 6/93; *Bezzaz*, Müsned, 1/237; *Taberanî*, Dua s.254

³³⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 112. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Dua efendimize aittir. Ama burda el-Bâkır (a.s.)'a isnad edilmektedir. Rivayet Tirmizî'de şu şekilde geçmektedir: Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle demiştir: Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Her kim özürlü bir kimseyi görünce: Sana verdiği bu dertten beni afiyette kılan ve beni birçok yarattıklarına karşı üstün kılan ve nimetlerle donatan Allah'a hamdolsun" derse o dert onun başına gelmez. Bkz.: *Tirmizî*, Dua, 38, *İbn Ebi Şeybe*, Sünen, 6/93; *Bezzaz*, Müsned, 1/237.

2.5.1.4. Hükümdarı Ziyaret Etmek İsteyenin Okuması İçin Bir Dua

الأشعث بن عبد الله قال حدثني محمد بن عيسى عن أبي الحسن الرضا ع عن موسى بن جعفر ع قال لما طلب أبو الدوانيق أبا عبد الله ع و هم بقتله فأخذه صاحب المدينة و وجه به إليه و كان أبو الدوانيق استعجله و استبطأ قدومه حرصا منه على قتله فلما مثل بين يديه ضحك في وجهه ثم رحب به و أجلسه عنده و قال يا ابن رسول الله و الله لقد وجهت إليك و أنا عازم على قتلك و لقد نظرت فألقي إلي محبة لك فو الله ما أجد أحدا من أهل بيتي أعز منك و لا أثر عندي و لكن يا أبا عبد الله ما كلام يبلغني عنك تهجنا فيه و تذكرنا بسوء فقال يا أمير المؤمنين ما ذكرتك قط بسوء فتبسم أيضا و قال و الله أنت أصدق عندي من جميع من سعى بك إلى هذا مجلسي بين يديك و خاتمي فانبط و لا تخشني في جليل أمرك و صغيره فلست أردك عن شيء ثم أمره بالانصراف و حباه و أعطاه فأبى أن يقبل شيئا و قال يا أمير المؤمنين أما في غناء و كفاية و خير كثير فإذا هممت ببري فعليك بالمتخلفين من أهل بيتي فارفع عنهم القتل قال قد قبلت يا أبا عبد الله و قد أمرت بمائة ألف درهم ففرق بينهم فقال وصلت الرحم يا أمير المؤمنين فلما خرج من عنده مشى بين يديه مشايخ قريش و شبانهم من كل قبيلة و معه عين أبي الدوانيق فقال له يا ابن رسول الله لقد نظرت نظرا شافيا حين دخلت على أمير المؤمنين فما أنكرت منك شيئا غير شفيتك و قد حركتهما بشيء فما كان ذلك قال إني لما نظرت إليه قلت يا من لا يضام و لا يرام و به تواصل الأرحام صل على محمد و آله و اكفني شره بحولك و قوتك و الله ما زدت على ما سمعت قال فرجع العين إلى أبي الدوانيق فأخبره بقوله فقال و الله ما استتم ما قال ذهب ما كان في صدري من غائلة و شر

El-Eş'as b. Abdullah, Muhammed b. isa'dan; o, Ebû'l-Hasen er-Rızâ'dan; o, Mûsâ b. Ca'fer (a.s.)'den rivayet ediyor: "Ebû'd-Devânîk'in [Halife Ebû Ca'fer el-Mansûr (öl. 136/754)], Ebû Abdullah (a.s.)'ı katletmek üzere gönderdiği Medîne valisi, Ebû Abdullah (a.s.)'ı halifeye götürdü. Ebû'd-Devânîk, onun çabuk olmasını ve su-i kastte şevkli davranmasını isterken, onun geciktiğini gördü. Onun huzuruna vardığında; ona gülümsedi, onu selamladı ve yanına oturttu. Ona 'Ey Allah Resûlü'nün oğlu! Ben seni öldürmek üzere gönderildim. Ancak sana baktım ve müteessir oldum. Allah'a yemin olsun, ailemden hiç kimsenin senin kadar yüce olduğunu görmedim. Şu kadar ki ey Ebû Abdullah; senin, bizim hakkımızda gerçekten kötü ve küçük düşürücü şeyler söylediğini duydum' dedi. Buna karşılık Mûsâ b. Ca'fer şöyle dedi: 'Ey Ebû'd-Devânîk! Ben, senin hakkında asla kötü konuşmadım'dedi. Halife gülümsedi ve şöyle dedi: 'Allah'a yemin olsun sen, sana bu iftirayı atanlardan çok daha doğrusun. Yerim

senin önündür. Öyleyse mutlu ol ve büyük ya da küçük işlerinde benden korkma. Çünkü seni hiçbir şeyden engellemeyeceğim”.Daha sonra ona hediyeleri verdi; ancak Ebû Abdullah (a.s.) bunları kabul etmedi ve şöyle dedi: ‘Ey Emîrû’l-mü’minîn! Sağlığım ve geçimim yerindedir. Şayet beni serbest bırakacak isen, arkamda bıraktığım ve ölüm korkusundaki ailemi de serbest bırak’. Halife cevaben, ‘Kabul ediyorum ey Ebû Abdullah! Ve onlara dağıtılmak üzere, sana 100.000 dirhem bırakıyorum’ dedi. Ebû Abdullah (a.s.) da ‘Ey Emîrû’l-mü’minîn! Akrabalık bağlarını kuvvetlendirdin’ buyurdu. Daha sonra Kureyş’in muhtelif kabilelerine mensub genç ve yaşlıların arasında yürüdü. Ebû’d-Devânîk’in [Ebû Abdullah’ın peşine taktığı] casusu şöyle dedi: ‘Ey Allah Resûlü’nün oğlu! Emîrû’l-mü’minîn ile karşılaştığında ona baktın ve o sana karşı hiçbir şey yapamadı. Bunun sebebi nedir?’ (Ebû Abdullah) şöyle cevap verdi: ‘Ona baktığımda şöyle dedim: ‘Bakî olan, hatırdan münezzehtir olan ve akrabalık bağlarını güçlendiren Rabbim! Hz. Peygamber ve ailesine rahmet eyle ve beni gücün ve yüceliğin ile şeytanî olandan koru’. Bundan başka birşey söylemedim’. Casus, Ebû’d-Devânîk’in yanına döndü ve olanlardan onu haberdar etti. Ebû’d-Devânîk şöyle dedi: “Allah’a yemin olsun! Kalbimdeki şeytanî düşünce oradan uzaklaştığı içindir ki bana söylediği şeyi tamamlayamadı”³³⁶.

2.5.1.5. Hırsızlara Karşı Bir Dua

الخضر بن محمد قال حدثنا أحمد بن عمر بن مسلم و محسن بن أحمد عن يونس بن يعقوب عن أبي جعفر عن أبي عبد الله ع قال كل من قال هذه الكلمات و استعمل هذه العوذة في كل ليلة ضمنت له أن لا يغتاله مغتال من سارق في الليل و النهار يقول بعد صلاة العشاء الآخرة أعوذ بعزة الله و أعوذ بقدرة الله و أعوذ بمغفرة الله و أعوذ برحمة الله و أعوذ بسلطان الله الذي هو على كل شيء قدير و أعوذ بكرم الله و أعوذ بجمع الله من شر كل جبار عنيد و شيطان مريد و كل مغتال و سارق و عارض و من شر السامة و الهامة و العامة و من شر كل دابة صغيرة و كبيرة بليل أو نهار و من شر فساق العرب و العجم و فجارهم و من شر فسقة الجن و الإنس و من شر كل دابة ربي أخذ بناصيتها إن ربي على صراط مستقيم

³³⁶Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 115-116; Bahrânî, Haşim İbn Süleyman, *Medinetü'l Meâcizi'l-Eimmeti el İsna Aşar ve Delâilü'l Hüceci Ale'l-Beşer*, tahkik: İbâdullah et-Tahrânî, I. Baskı, 1416, c. 10, s. 483; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 11, s. 328; Bu rivayet sünnî kaynaklarda bulunmamaktadır.

El-Hızr b. Muhammed, Ahmed b. Ömer b. Müslim ve Muhsin b. Ahmed'den; onlar, Yûnus b. Ya'kûb'dan; o da Ebû Abdullah (a.s.)'tan rivayet ediyor. "Her kim bu duayı söyler ve her gece okursa, gündüz ve gece, katil ve hırsızların kendisini katletmesinden emin olur:

Her şeye gücü yeten Mutlak, Merhametli, Affedicî, Kudretli ve Rahman olan Allah'a sığınırım. Allah'ın yarattığı her mahlûkun kötülüğünden, şeytan-ı insan ve cinin şerrinden, Arap olsun veya olmasın ahlâksız insanların şerrinden, küçük ve büyük her mahlûkatın gece ve gündüz vakti şerrinden, zehirli haşarat ve sürüngenlerin şerrinden, her çeşit hırsız, katil ve şeytanî varlıktan, cebbâr ve isyankâr şeytanın şerrinden Allah'ın kuvvetine ve hükümrânlığına sığınırım. Şüphesiz Rabbim dosdoğru bir yol üzerindedir"³³⁷.

2.5.1.6. Kötülerin Zararından Korunma Duası

سعد بن محمد بن سعيد قال حدثنا موسى بن قيس الحنات عن محمد بن سعيد و هو والد سعيد بن محمد عن الشعبي عن جعفر بن محمد الصادق ع قال قال رسول الله ص من أراد أن يسوء فأراد أن يحجز الله بينه وبينه فليقل حين يراه أعوذ بحول الله وقوته من حول خلقه وقوتهم وأعوذ برب الفلق من شر ما خلق ثم يقول ما قال الله عز وجل لنبيه ص فإن تولوا فقل حسبي الله لا إله إلا هو عليه توكلت و هو رب العرش العظيم صرف الله عنه كيد كل كائد و مكر كل مكر و حسد كل حاسد و لا يقولن هذه الكلمات إلا في وجهه فإن الله يكفيه بحوله

Sa'd b. Muhammed b. Saîd, Mûsâ b. Kays el-Hannat'tan; o, Muhammed b. Said'den; o, eş-Şâirî'den; o da Ca'fer b. Muhammed es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor: "Allah Resûlü (Allah onu ve ailesini mübarek kılsın) şöyle buyurdu: 'Her kim kendisine kötülük isteyen biri ile karşılaşır ve onunla kendisi arasına bir engel koymak isterse, şu ayetleri okusun:

*'De ki sabahın Rabbine sığınırım, Yarattığı şeylerin şerrinden'*³³⁸. *'Eğer onlar yüz çevirirlerse, de ki, bana Allah yeter. Ondan başka ilah yoktur. Ben ona tevekkül ettim ve büyük arşın Rabbi odur'*³³⁹.

³³⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 119-120, Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 32, s. 184. Bu rivayet sünî kaynaklarda bulunmamaktadır.

³³⁸ *Felak*, 113/1-2.

³³⁹ *Tevbe*, 9/129

Allah o kişiden her türlü tuzak kuranın tuzağını, her hilekârın hilesini ve her haset edenin hasedini uzaklaştırır. Bu sözleri onun yüzüne karşı söyleyiniz. Yüce Allah (c.c.) sizi ondan koruyacaktır”³⁴⁰.

2.5.1.7. Sıkıntıdan Kurtulma

حكيم بن محمد بن مسلم قال حدثنا الحسن بن علي بن يقطين عن يونس عن ابن سنان عن حفص بن عبد الحميد عن محمد بن مسلم عن أبي جعفر محمد بن علي ع أنه اشتكى بعض ولده فدنا منه فقبله ثم قال يا بني كيف تجدك قال أجدني وجعا قال قل إذا صليت الظهر يا الله يا الله يا الله عشر مرات فإنه لا يقولها مكروب إلا قال الرب تبارك و تعالى لبيك عبي ما حاجتك

Hakîm b. Muhammed b. Müslim, el-Hasen b. Ali b. Yaktîn'den; o, Yûnus'tan; o, İbn Sinan'dan; o, Hafs b. Abdulhamid'den; o, Muhammed b. Müslim'den; o da Ebû Ca'fer Muhammed b. Ali (a.s.)'den rivayet ediyor: “Ebû Ca'fer Muhammed b. Ali'nin çocuğu hasta idi. Onun yanına gitti onu öptü ve şöyle dedi: ‘Ey oğlum, nasılsın’? Oğlu: ‘Ağrım var’. dedi: Cevaben, “Öğle namazını takiben on kez, *Allah'im, Allah'im, Allah'im*’ de. Zira hasta olan bir kul, Yüce, Rahman ve Rab olan, ‘Buradayım ey kulum, ihtiyacın ne?’ demedikçe bunu söyleyemez”³⁴¹.

و عن أبي عبد الله ع أنه قال دعاء المكروب في الليل يا منزل الشفاء بالليل و النهار و مذهب الداء بالليل و النهار أنزل علي من شفائك شفاء لكل ما بي من الداء

Ebû Abdullah (a.s.) buyuruyor: “Hasta olan kişi gece şu duayı okusun:

‘Ey gece ve gündüz şifa veren, gece ve gündüz hastalıkları def eden... Bana, bendeki tüm hastalıkları iyileştirici şifanı ver’”³⁴².

القاسم بن بهرام قال حدثنا محمد بن عيسى عن أبي إسحاق عن الحسين بن الحسن الخراساني و كان من الأخيار قال حضرت أبا عبد الله الصادق ع مع جماعة من إخواني من

³⁴⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 122-123; *Tefsirü Nûri's-Sakaleyn*, c. 4, s. 63, Bu rivayet sünnî kaynaklarda bulunmamaktadır.

³⁴¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 121. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayet sünnî kaynaklarda da bulunmamaktadır.

³⁴² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 121. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayet sünnî kaynaklarda da bulunmamaktadır.

الحجاج أيام أبي الدوانيق فسئل عن دعاء المكروب فقال دعاء المكروب إذا صلى صلاة الليل يضع يده على موضع سجوده و ليقول بسم الله بسم الله محمد رسول الله علي إمام الله في أرضه على جميع عباده اشفني يا شافي لا شفاء إلا شفاؤك شفاء لا يغادر سقما من كل داء و سقم قال الخراساني لا أدري أنه قال يقولها ثلاث مرات أو سبع مرات

El-Kâsım b. Behrâm, Muhammed b. İsa'dan; o, Ebû Ishâk'tan; o, el-Hüseyin b. el-Hasen el-Horasânî'den rivayet ediyor: "Ebû'd-Devânîk'in hüküm sürdüğü günlerde, hac mevsiminde kardeşlerimle birlikte Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'ı ziyaret ettim ve ona hastalık duası hakkında soru sordum. 'Gece namazını takiben, secde ettiğin yere elini koy ve şöyle dua et:

*Allah'ın adıyla, Allah'ın adıyla! Muhammed Allah'ın elçisidir. Ali yeryüzünde Allah'ın imamıdır. Ey Şâfi, bana şifa ver. Senin verdiğinden başka şifa yoktur; hiçbir hastalığı def etmeksizin bırakmayan bir şifa'*³⁴³.

El-Horasânî, "Bu duayı üç kez mi yoksa yedi kez mi okumamı söyledi, bilmiyorum" diyor³⁴⁴.

و عنه أنه قال دعاء المكروب الملهوف و من قد أعيته الحيلة و أصابته بلية لا إله إلا أنت سبحانك إني كنت من الظالمين يقولها ليلة الجمعة إذا فرغ من الصلاة المكتوبة من العشاء الآخرة و قال إني أخذته عن أبي جعفر محمد الباقر ع قال أخذته عن علي بن الحسين ذي الثففات أخذه عن الحسين بن علي قال أخذه عن أمير المؤمنين علي بن أبي طالب ع أخذه عن رسول الله أخذه عن جبرئيل صلوات الله عليهم أجمعين أخذه جبرئيل عن الله عز و جل

Yine ondan rivayetle:

"Hastalığa, endişeye, şaşkınlığa ve felakete düşmüşlere, 'Senden başka ilah yoktur. Sen Yücesin. Gerçekten ben zulmedenlerden oldum'³⁴⁵ ayetini okumalarını söyleyiniz.

³⁴³ Sünnî kaynaklarda rivayet şu şekilde geçmektedir. "Ey insanların rabbi olan ve kötülükleri gideren Allahım! Şifa ver. Şifa veren sensin. Senden başka şifa veren yoktur. Hiçbir hastalığı bırakmayan bir şifa ver. *Ebû Dâvud*, Tıp, 19; *Müslim*, Selâm, 19, h.no:2191.

³⁴⁴ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 121-122. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayet sünnî kaynaklarda da bulunmamaktadır.

³⁴⁵ *Enbiyâ*, 21/87.

Bu dua salı gecesi, akşam namazını takiben okunmalıdır. Ben bunu Ebû Ca'fer el-Bâkır (a.s.)'dan öğrendim; o, Ali (a.s.)'den; o, Allah Resûlü'nden; o, Cebrail'den ve o da Yüce ve Kadir olan Allah Teala'dan öğrenmiştir³⁴⁶.

2.5.2. Bereket Duaları

2.5.2.1. Yemekte Besmele

محمد بن بكير بن المصنفی قال حدثنا فضالة بن أيوب عن داود بن فرقد عن ذكره عن أمير المؤمنين ع قال قد ضمننت ضمانا صحيحا لمن أكل طعاما وسمى الله تعالى ألا يضره فقام إليه رجل من فناء الناس فقال يا أمير المؤمنين أكلت البارحة طعاما فسميت عليه فأذاني فقال ع أكلت ألوانا فسميت على بعضها و لم تسم على البعض الآخر فضحك الرجل و قال صدقت يا أمير المؤمنين فقال ع فإنما ذاك لما لم تسم عليه يا لكع

Muhammed b. Bükeyr el-Mûsâffî, Feddâle b. Eyyûb'den; o, Dâvûd b. Ferkad'dan; Emîrû'l-mü'minîn (a.s.)'in, "Yemin ederim ki, kim yerken Allah'ın isimlerini anarsa ise, yediğinden zarar görmez." dediğini rivayet ediyor. Biri kalkıp, 'Dün bir şeyler yedim. Allah'ın adını söylememe rağmen yediğim bana dokundu.' deyince şöyle buyurdu: "Çok çeşitli şeyler yemiş ve bazılarını yerken Allah'ın adını anmamışsındır. Sana dokunan işte onlardır"³⁴⁷.

2.5.2.2. Bolluk ve Çocuklar İçin (Bereket Duası)

صالح بن أحمد قال حدثنا عبد الله بن جبلة عن العلاء بن رزين عن محمد بن مسلم قال قال أبو عبد الله ع حصنوا أموالكم و أهليكم و احرزوهم بهذه و قولوها بعد صلاة العشاء الآخرة أعيد نفسي و ذريتي و أهل بيتي و مالي بكلمات الله التامة من كل شيطان و هامة و من كل عين لامة و هي العوذة التي عوذ بها جبرئيل ع الحسن و الحسين ص

³⁴⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 122; *Müstedrek Sefinetü'l-Bihâr*, c. 10, s. 90; Şeyh Abbas Kummî, *Mefâtihu'l-Cinân*, c. 1, s. 218. Bu rivayet sünnî kaynaklarda bulunmamaktadır.

³⁴⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 60. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayet sünnî kaynaklarda da bulunmamaktadır.

Salih b. Ahmed, Abdullah b. Cebele'den; o, el-Alâ b. Razîn'den; o, Muhammed b. Müslim'den rivayet ediyor: "Ebû Abdullah (a.s.) şöyle buyurdu: 'Vitr namazından sonra üzerlerine şu duayı okuyarak ailenizi ve mülkünüzü koruyunuz:

Her türlü şeytan ve sürüngenden ve kötü gözden kendim, evlatlarım, ailem ve mülküm için Allah'ın mükemmel isimlerine sığınırım.

Bu dua, Cebrail'in, Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin için okuduğu duadır³⁴⁸.

2.6. Nazar Sihar ve Büyü Hakkında Rukyeler

"Göz değmesi", herhangi bir şeyin hoşla gitmesiyle hâsıl olur. Bakan kimse, hased etmiş olmasa da, baktığı kimseyi seven bir dostu da olsa sâlih bir kimse de olsa. Nazar hak olmakla beraber nasıl cereyan ettiğini bugünkü teknik imkânlar açıklayamamaktadır. Nazarın gerçek bir vakıa olduğu örneklerle sabittir. Buna benzer bir hâdis de, telepatidir. Telepati, arada herhangi bir vasıta olmaksızın uzaklarda bulunan iki kişinin haberleşmesi şeklinde açıklanabilir.

Telepati hâdisesi, bugün gerçek bir tesbit olmasına rağmen nasıl cereyan ettiği bilinmemektedir. Bu ve buna benzer hâdiseler, teknolojinin yeterli hassasiyete ulaşmadığını ve tatminkâr bir incelik arzetmediğini imâ etmektedir³⁴⁹.

Sihar, herhangi bir şeyi hakikat ve mahiyetinden farklı bir şekilde göstermeye, göz boyama ve aldatmaya, gözbağı yapmaya denir.

Büyü denilen olayda cinler tesirli bir vasıta iken sihar olayında şahsın kendi hüner ve marifeti ve san'at ve gayreti ön plandadır³⁵⁰.

2.6.1. Nazar Hakkında Rukyeler

2.6.1.1. Karın Ağrısı ve Nazar

عبد الله بن موسى الطبري قال حدثنا محمد بن إسماعيل بن محمد بن خالد البرقي عن محمد بن سنان السناني عن المفضل بن عمر قال شكى رجل من إخواننا إلى أبي عبد الله ع شكاة أهله من النظرة والعين و البطن و السرة و وجع الرأس و الشقيقة و قال يا ابن رسول الله لا تزال ساهرة تصبح الليل أجمع و أنا في جهد من بكائها و صراخها فمن علينا و عليها بعوده فقال الصادق ع إذا صليت الفريضة فابسط يديك جميعا إلى السماء ثم قل بخشوع و استكانة أعوذ بجلالك و قدرتك و بهائك و سلطانك مما أجد يا غوثي يا الله يا غوثي يا رسول الله يا غوثي يا أمير المؤمنين

³⁴⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 119. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu konu ile ilgili olarak sünî kaynaklarda geçen rivayet için Bkz.: Dipnot 197.

³⁴⁹ İbrahim Canan, *Hz. Peygamberin Sünnetinde Tıp*, Akçağ yay, Ankara 1995, s. 220

³⁵⁰ Veli Atmaca, *Tarih Boyunca İnanç Tıp İlişkisi*, s. 95.

يا غوثي يا فاطمة بنت رسول الله أغثني أغثني ثم امسح بيدك اليمنى على هامتك و تقول يا من سكن له ما في السماوات و ما في الأرض سكن ما بي بقوتك و قدرتك صل على محمد و آله و سكن ما بي

Abdullah b. Mûsâ et-Taberî, Muhammed b. ismail b. Muhammed b. Hâlid el-Berkî den; o, Muhammed b. Sinan es-Sinanî'den; o, el-Mufaddal b. Ömer'den rivayet ediyor: “Bir kardeşimiz Ebû Abdullah (a.s.)’a gelerek eşinin kem gözden etkilendiğini, karnında ve göbeğinde rahatsızlık, başında ağrı ve migreni olduğunu, bütün gece ağlayıp uykusuz kaldığını söyledi. Es-Sâdik (a.s.) şöyle buyurdu: ‘Farz namazını müteakiben ellerini yukarıya kaldır tevazu ve ihlâs içinde şöyle dua et:

Izdırab duyduğum şeyden, senin mütekebbir, güç, kudret ve yüceliğine sığınırım. Ey benim yardımcım, ey Allah’ım; ey yardımcım, ey peygamberim; ey yardımcım, ey Emîrû’l-mû’minîn; ey yardımcım, ey Fâtıma... Bana yardım et!

Daha sonra sağ elini onun başının üzerinde gezdir ve ‘Ey yerlerde olanların dayandığı! Gücün ve kudretin ile bende olanı sakınleştir. Muhammed’i ve ailesini koru ve bende olanı sakınleştir.’ de³⁵¹.

2.6.1.2. Kem Göz Hakkında

تقرأ و تكتب و تعلق عليه سورة الحمد و المعوذتين و قل هو الله أحد و آية الكرسي و اللهم أنت ربي لا إله إلا أنت عليك توكلت و أنت رب العرش العظيم لا حول و لا قوة إلا بالله العلي العظيم حسبي الله و نعم الوكيل ما شاء الله كان و ما لم يشأ لم يكن أشهد أن الله على كل شيء قدير و أن الله قد أحاط بكل شيء علماً و أحصى كل شيء عددا اللهم إني أعوذ بك من شر نفسي و من شر كل دابة أنت أخذ بناصيتها إن ربي على صراط مستقيم فإن تولوا فقل حسبي الله لا إله إلا هو عليه توكلت و هو رب العرش العظيم بسم الله رب عيسى و عيسى و حبر و حجر و يابس و ماء فارس و شهاب قابس من نفس نافس و من عين العائن رددت عين العائن عليه و على أحب الناس إليه في كبده و كليته دم رقيق و شحم و سيق و عظم دقيق في ماله يليق بسم الله الرحمن الرحيم و كتبنا عليهم فيها أن النفس بالنفس و العين بالعين و الأنف بالأنف و الأذن بالأذن و السن بالسن و الجروح قصاص و صلى الله على سيدنا محمد و آله و سلم تسليماً

³⁵¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu’l-Eimme*, s. 73-74. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayet sünnî kaynaklarda da bulunmamaktadır.

“Şunları okuyup, yazıp, üstünüze iliştirin: Fatiha Sûresi, Felak Sûresi, Nas Sûresi,³⁵² İhlâs Sûresi, Âyetü'l-Kürsî ve şu dua:

‘Ey Allah’ım, Sen benim Rabbimsin ve Sen’den başka ilah yoktur. Sana inanyorum ve Sen Arş-ı A’lâ’nın rabbisin. Yüce ve Rahman olan Allah’tan başka merhamet edici ve kudret yoktur. Allah benim için kâfidir ve en iyi koruyucu O’dur. O ne isterse olur ve neyi istemez ise o olmaz. İman ederim ki Allah her şeyin üzerinde kudret sahibidir ve ‘Gerçekten Allah ilmiyle her şeyi kuşatır’³⁵³.

Hastalıklı hale gelirse kulağına kamet okuyun”³⁵⁴.

2.6.1.3. Kem Gözden Korunma

محمد بن سليمان بن مهران قال حدثنا زياد بن هارون العبدى عن عبد الله بن محمد البجلي عن الحلبي عن أبي عبد الله ع قال من أعجبه شيء من أخيه المؤمن فليكبّر عليه فإن العين حق

Muhammed b. Süleyman b. Mihrân, Ziyâd b. Hârûn el-Abdi’dan; o, Abdullah b. Muhammed el-Becelî’dan; o, el-Halebî’dan; o, Ebû Abdullah (a.s.)’ dan rivayet ediyor:

³⁵² Kâtip Çelebi Havâs İlmi kısmında, “Bu ilim, Allah’ın isimlerinin ve vahyettiği kitaplarının ve duaların okunması esasına dayalı havâss (tesir gücü)’i inceler” . “Eşyanın havâssı Sâbit, sebepleri gizlidir. Biz mîknâtın demiri çektiğini biliriz ama nasılını ve niçinini bilmeyiz. Bütün havâs da böyledir; bazı illetleri ma’kûl iken bazıları da akla uygun gelmez. Taşköprülüzâde’nin dedikleri ise bu konuda söylenenlerin en güzelidir. Bu (havâss), sâlihlerin tecrübelerine dayanır. Bu konuya dair varid olan bazı hadisleri Süyûtî, el- ‘İtkân’da vermiştir. O, bunların bir kısmı sahabîlere ve Tâbi’ine ait olan Mevkûfât ve nakledilmemiş olan haberlerdir.” demektedir. İnsanlar bu konuda çok şey nakletmiştir ama bu anlatılanların sıhhatını en iyi bilen Allah’tır. Denilir ki, Mu’avvizât (Felak ve Nâs sûreleri) ve Allah’ın isimleri gibi başkaca şeylerle yapılan Rukyeler, Tıbb-ı Rûhânî’dir. Bunlar, ebrârın dilinden olunca Allah’ın izniyle şifâ meydana gelir. Bu denli önemli olunca, insanlar bunu cismânî tedavi için de kullandılar. Peygamberimiz’den gelen “Eğer bunu bir adam hulûs-i kalb ile bir dağa karşı okusa dağ kaybolur.” hadisi de buna işaret eder.

Kurtubî, Allah’ın isimleriyle ve kelâmıyla rukye yapılmasına cevâz verir ve “eğer me’sûr (âyet veya hadise uygunsa) müstehabtır.” der. Rebî’ der ki: Şâfi’î’ye rukyeyi sordum, “Allah’ın kitabı ve zikrullah ile yapılan rukyede bir sakınca yok” dedi. Hasanü'l- Basrî, Mücâhid ve Evzâ’î de: Bir kaba Kur’an (Kur’ân’dan bir şey)’in yazılmasında, onunla hastanın yıkanması ve içmesinde bir mahzur yok.” dediler. Ama (İbrâhim) Neha’î bunu hoş karşılamadı.

Sayıların Havâssı, Vefk ve Teksîr de bu türden sayılır. Bunlardan başka burçların, yıldızların, madenlerin, bitkilerin, hayvanların, iklim ve beldelerin, karanın ve denizin v.s. havâssından söz edilir. Bu konularda birçok kişi kitap yazmıştır. Ahmed el- Bünânî, Gazzâlî, Temîmî ve Celdekî’nin bu konuda eserleri vardır. Bunlar Kenzu’l- İhtisâs’ta bahsedilir”. “Taşköprüzâde, Miftâhu’s- Se’âde’sinde: Bilesin ki, nefis Allah’ın isimleri ve münzel kitaplarından gelen dualarla meşgul olursa, Cânib-i Kuds’a yönelir ve onu meşgul eden diğer şeylerden kurtarır. Bu sayede elde edilen yöneliş ve kurtuluş sonucunda, hâline uygun olarak meydana gelen tesirler ve Nûrlar onun üzerini kaplar. Duaların havâssı sebebiyle Allah’tan yardım dileme işini gören kişi ise, bunu sihir yapıyor diye inanır.”, demektedir. Bkz: Veli Atmaca, **Hadislerde Rukye Hz. Peygamber ve Sahabenin Uygulamaları Işığında Şifa Hadisleri**, s. 83-85.

³⁵³ Talâk, 65/12.

³⁵⁴ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, **Tıbbu’l-Eimme**, s. 140. Bu rivayet Şî’î kaynaklarda bulunmamaktadır. Bu rivayet sünnî kaynaklarda bulunmamaktadır.

“Her kim mü'min kardeşindeki bir şeyi beğenir ise, onun üzerine doğru Allahu ekber (Allah büyüktür) desin, zira nazar haktır”³⁵⁵.

محمد بن ميمون المكي قال حدثنا عثمان بن عيسى عن الحسن بن مختار عن صفوان الجمال عن أبي عبد الله الصادق ع أنه قال لو نبش لكم عن القبور لرأيتم أن أكثر موتاكم بالعين لأن العين حق ألا إن رسول الله ص قال العين حق فمن أعجبه من أخيه شيء فليذكر الله في ذلك فإنه إذا ذكر الله لم يضر

Muhammed b. Meymûn el-Mekkî, Osman b. İsa'dan; o, el-Hasen b. el-Muhtar'dan; o, Safvân el-Cemmâl'den; o, Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor: “Şayet mezarlar sizin önünüzde açılrsa idi, ölülerinizin çoğunun nazarı olduğunu görürdünüz; zira nazar haktır. Şüphesiz ki Allah Resûlü (Allah onu ve ailesini mübarek kılsın) şöyle buyurmuştur: ‘Nazar haktır. O halde kim kardeşinin bir şeyini beğenir ise, bunun için Allah’a dua etsin. Şayet Allah’ı anar ise, nazarı kardeşine zarar vermez”³⁵⁶.

2.6.1.4. Hayvanlara Nazar Duası

أحمد بن الحارث قال حدثنا سليمان بن جعفر عن أبي الحسن موسى بن جعفر الصادق ع عن آبائه ع في عوذة الحيوان و قال هي محفوظة عندهم بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله و بالله خرج عين السوء من بين لحمه و جلده و عظمه و عصبه و عروقه فلقوها جبرئيل و ميكائيل ص فقالا أين تذهبين أيتها العينة قالت اذهب إلى الجمل فاطرحه من قطاره و الدابة من مقودها و الحمار من أكامه و الصبيمن حجر أمه و ألقى الرجل الثياب الممتلى من قدميه فقالا لها اذهبي أيتها العينة إلى البرية فثم حية لها عينان عين من ماء و عين من نار و كذلك يطبع الله على عين السوء و عبس حابس و حجر يابس و نفس نافس و نار قابس رددت بعون الله عين السوء إلى أهله و في جنبه و

³⁵⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 121. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Sünnî kaynaklarda yukarıdaki rivayet şu şekilde geçmektedir. “Sizden biri kardeşinin nefsinde veya malında hoşuna giden bir şeyi görünce onu tebrik etsin. Zira nazar haktır.” Rivâyet hakkında diğer kaynaklar ve açıklamalar için bkz.: **Ahmed b. Hanbel**, Müsned, 24/466; Ebû Ya'lâ, Ahmed b. Ali b. Hilal et-Temîmî el-Mevsîlî, **Müsned**, tahkik, Hüseyin Selim Esed, 13/153, Dimaşk 1984; Taberani, **Mu'cemu'l-Kebir**, 6/82; Hâkim, **Müstedrek ale's-Sahihayn**, 3/465

³⁵⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 121. es-Seyyid Mehdi el-Hicazî, **Dürerü'l-Ahbâr**, c. 2, s. 1; Sünnî kaynaklarda yukarıdaki rivayet şu şekilde geçmektedir. “Sizden biri kardeşinin nefsinde veya malında hoşuna giden bir şeyi görünce onu tebrik etsin. Zira nazar haktır.” Rivâyet hakkında diğer kaynaklar ve açıklamalar için bkz.: Ahmed b. Hanbel, Müsned, 24/466; Ebû Ya'lâ, Ahmed b. Ali b. Hilal et-Temîmî el-Mevsîlî, **Müsned**, tahkik, Hüseyin Selim Esed, 13/153, Dimaşk 1984; Taberani, **Mu'cemu'l-Kebir**, 6/82; Hâkim, **Müstedrek ale's-Sahihayn**, 3/465.

كشحيه و في أحب خلانه إليه بعزيمة الله و قوله أ و لَمْ يَرِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ كَانَتَا رَتْقًا فَفَتَقْنَاهُمَا وَ جَعَلْنَا مِنَ الْمَاءِ كُلَّ شَيْءٍ حَيًّا أ فَلَا يُؤْمِنُونَ فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَلْ تَرَى مِنْ فُطُورٍ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ كَرَّتَيْنِ يَنْقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَ هُوَ حَسِيرٌ وَ صَلَّى اللهُ عَلَى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ الطَّاهِرِينَ

Ahmed b. el-Hâris Süleyman b. Ca'fer'den; o, Ebû'l-Hasen Mûsâ b. Ca'fer es-Sâdık (a.s.)'tan; o da atalarından hayvanlar için okunacak şu duayı rivayet ediyor:

“Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla ve Allah'ın izni ile kötü göz onların etinden, derisinden, kemiğinden, veterinden ve kan damarlarından uzak olsun”.

Daha sonra Cebrâil ve Mikâil kötü göze rastladılar ve ona sordular: ‘Nereye gidiyorsun?’; şöyle cevapladı: ‘Deveye gidiyorum. Onu yeminden, hayvanları dizgininden, eşiği eğerinden ve çocuğu annesinin kucağından uzaklaştırmaya gidiyorum. Tamamen örtünmüş insana, ayağından yaklaştırmaya gidiyorum.’ Cebrâil ve Mikâil şöyle dedi: ‘Git ey kötü göz. Açık araziye git’. Zira orada bir gözü ateş ve bir gözü su olan bir yılan vardır. Böylece Allah kötü göze bir damga koymuştur ve çatık bir kaş ve kuru bir taş ve kıskanç bir göz ve arayan bir ateş. Allah’a sığınarak şer göze döndüm ve şöyle dedim:

‘O inkâr edenler görmüyorlar mı ki göklerle yer birbiriyle bitişikken biz onları ayırdık ve her canlı şeyi sudan yarattık. Yine de onlar inanmayacaklar mı’³⁵⁷? İşte gözünü çevirip gezdir. Herhangi bir çatlaklık görüyor musun? Sonra gözünü iki kere daha çevirip gezdir. O göz umudunu kesmiş bir halde bitkin olarak sana dönecektir’³⁵⁸. Allah Hz. Peygamberi ve temiz ailesini korusun”³⁵⁹.

2.6.2. Sihir ve Büyü Hakkında

Sihir ve büyü, hadislerde çokça zikredilen bir tür hastalık olup korunma ve kurtulma üzerine yapılan dualar mevcuttur. Yapılması yasak olan bu iki faaliyete karşı dua ile karşılık vermede bir yasaklama yoktur. Aksine korunmak ve kurtulmak için tedbir almak caizdir.

³⁵⁷ *Enbiyâ*, 21/30.

³⁵⁸ *Mülk*, 67/3-4.

³⁵⁹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 133-134. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayet sünî kaynaklarda da bulunmamaktadır.

2.6.2.1. Büyülenme ve Tuzağa Düşürülme

أحمد بن بدر عن إسحاق الصحاف عن موسى بن جعفر ع قال يا صحاف قلت لبيك يا ابن رسول الله قال إنك مأخوذ عن أهلك قلت بلى يا ابن رسول الله منذ ثلاث سنين قد عالجت بكل دواء فو الله ما نفعتني قال يا صحاف أ فلا أعلمتني قلت يا ابن رسول الله و الله ما خفي علي أن كل شيء عندكم فرجه و لكن أستحييكم قال ويحك و ما منعك الحياء في رجل مسحور مأخوذ أما إنني أردت أن أفاتحك بذلك قل بسم الله الرحمن الرحيم أذرتكم أيها السحرة عن فلان ابن فلانة بالله الذي قال لإبليس اخرج منها مذموما مدحورا اخرج منها فما يكون لك أن تتكبر فيها اخرج إنك من الصاغرين أبطلت عملكم و رددت عليكم و نقضته بإذن الله العلي الأعلى الأعظم القدوس العزيز العليم القديم رجع سحركم كما لا يحق المكر السيئ إلا بأهله كما بطل كيد السحرة حين قال الله تعالى لموسى ص ألق عصاك فإذا هي تلقف ما يأفكون فوقع الحق و بطل ما كانوا يعملون بإذن الله أبطل سحرة فرعون أبطلت عملكم أيها السحرة و نقضته عليكم بإذن الله الذي أنزل و لا تكونوا كالذين نسوا الله فأنساهم أنفسهم و بالذي قال و لو نزلنا عليك كتاباً في قرطاس فلمسوه بأيديهم لقال الذين كفروا إن هذا إلا سحر مبين و قالوا لو لا أنزل عليه ملك و لو أنزلنا ملكاً لقضي الأمر ثم لا يُنظرون و لو جعلناه ملكاً لجعلناه رجلاً و لبسنا عليهم ما يلبسون و بإذن الله الذي أنزل فأكلا منها فبدت لهما سوءاتهما فأنتم متحIRON و لا تتوجهون بشيء مما كنتم فيه و لا ترجعون إلى شيء منه أبدا قد بطل بحمد الله عملكم و خاب سعيكم و وهن كيدكم مع من كان ذلك من الشياطين إن كيد الشيطان كان ضعيفاً غلبتكم بإذن الله و هزمت كثرتكم بجنود الله و كسرت قوتكم بسلطان الله و سلطت عليكم عزائم الله عمي بصركم و ضعفت قوتكم و انقطعت أسبابكم و تبرأ الشيطان منكم بإذن الله الذي أنزل كمثال الشيطان إذ قال للإنسان اكفر فلما كفر قال إني بريء منك إني أخاف الله رب العالمين فكان عاقبتهما أنهما في النار خالدين فيها و ذلك جزاء الظالمين و أنزل إذ تبرأ الذين اتبعوا من الذين اتبعوا و رأوا العذاب و تقطعت بهم الأسباب و قال الذين اتبعوا لو أن لنا كرة فنتبرأ منهم كما تبرأوا منا كذلك يريهم الله أعمالهم حسرات عليهم و ما هم بخارجين من النار بإذن الله الذي لا إله إلا هو الحي القيوم لا تأخذه سنة و لا نوم له ما في السموات و ما في الأرض إلى و هو العلي العظيم إن إلهكم لوأحد رب السموات و الأرض و ما بينهما و رب المشارق إننا زينا السماء الدنيا بزينة الكواكب و حفظاً من كل شيطان مارء لا يسمعون إلى الملأ الأعلى و يقدفون من كل جانب دحوراً و لهم عذاب و أصيب إلا من خطف الخطفة فأتبعه شهاب ثاقب إن في خلق السموات و الأرض و اختلاف الليل و النهار لآيات لآولي الأبصار و ما أنزل الله من السماء من ماء الآية إلى قوله لقوم يعولون فأحيا به الأرض بعد موتها و بث فيها من كل دابة و تصريف الرياح و السحاب

الْمُسَخَّرَ بَيْنَ السَّمَاءِ وَ الْأَرْضِ إِلَى آخِرِ السُّورَةِ إِنَّ رَبَّكُمْ اللَّهُ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ يُغْشِي اللَّيْلَ النَّهَارَ يَطْلُبُهُ حَثِيثًا وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ مُسَخَّرَاتٌ بِأَمْرِهِ أَلَا لَهُ الْخَلْقُ وَالْأَمْرُ تَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ هُوَ الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَى يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَ هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ مَنْ أَرَادَ فَلَانَ ابْنَ فَلَانَةٍ بِسُوءٍ مِنَ الْجَنِّ وَالْإِنْسِ أَوْ غَيْرِهِمْ بَعْدَ هَذِهِ الْعُودَةِ جَعَلَ اللَّهُ مِمَّنْ وَصَفَهُمْ فَقَالَ أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الضَّلَالَةَ بِالْهُدَى فَمَا رِيحَتْ تِجَارَتُهُمْ وَ مَا كَانُوا مُهْتَدِينَ مَثَلُهُمْ كَمَثَلِ الَّذِي اسْتَوْقَدَ نَارًا

فَلَمَّا أَضَاءَتْ مَا حَوْلَهُ ذَهَبَ اللَّهُ بِنُورِهِمْ وَ تَرَكَهُمْ فِي ظُلُمَاتٍ لَا يُبْصِرُونَ صُمُّ بَعْضٍ عُمِّي فَهُمْ لَا يَرْجِعُونَ

جَعَلَ اللَّهُ مِمَّنْ قَالَ وَ مَثَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا كَمَثَلِ الَّذِي يَتَّقُ يَمَّا لَا يَسْمَعُ إِلَّا دُعَاءً وَ نِدَاءً صُمُّ بَعْضٍ عُمِّي فَهُمْ لَا يَعْقِلُونَ جَعَلَ اللَّهُ مِمَّنْ قَالَ وَ مَنْ يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَكَأَنَّمَا خَرَّ مِنَ السَّمَاءِ فَتَخْطَفُهُ الطَّيْرُ أَوْ تَهْوِي بِهِ الرِّيحُ فِي مَكَانٍ سَحِيقٍ جَعَلَ اللَّهُ مِمَّنْ قَالَ مَثَلُ مَا يُنْفِقُونَ فِي هَذِهِ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا كَمَثَلِ رِيحٍ فِيهَا صِرٌّ أَصَابَتْ حَرْثَ قَوْمٍ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ فَأَهْلَكَتْهُ وَ مَا ظَلَمَهُمُ اللَّهُ وَ لَكِنْ أَنْفُسُهُمْ يَظْلِمُونَ جَعَلَ اللَّهُ مِمَّنْ قَالَ كَمَثَلِ صَفْوَانٍ عَلَيْهِ ثَرَابٌ فَأَصَابَهُ وَابِلٌ فَتَرَكَهُ صَلْدًا لَا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِمَّا كَسَبُوا وَ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ جَعَلَ اللَّهُ مِمَّنْ قَالَ وَ مَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٍ كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ اجْتُثَّتْ مِنْ فَوْقِ الْأَرْضِ مَا لَهَا مِنْ قَرَارٍ يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي الْآخِرَةِ وَ يُضِلُّ اللَّهُ الظَّالِمِينَ وَ يَعْمَلُ اللَّهُ مَا يَشَاءُ أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ بَدَّلُوا نِعْمَتَ اللَّهِ كُفْرًا وَ أَحْلَوْا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَ يَنْسَوْنَ الْاِقْرَارُ جَعَلَ اللَّهُ مِمَّنْ قَالَ مَثَلِ الَّذِينَ كَفَرُوا أَعْمَالُهُمْ كَسَرَابٍ بِقِيعَةٍ يَحْسَبُهُ الظَّمْآنُ مَاءً حَتَّى إِذَا جَاءَهُ لَمْ يَجِدْهُ شَيْئًا وَ وَجَدَ اللَّهَ عِنْدَهُ فَوَقَّاهُ حِسَابُهُ وَ اللَّهُ سَرِيعُ الْحِسَابِ أَوْ كَظُلُمَاتٍ فِي بَحْرٍ لُجِّيٍّ يَعْشَاهُ موجٌّ مِنْ فَوْقِهِ موجٌّ مِنْ فَوْقِهِ سَحَابٌ ظُلُمَاتٌ بَعْضُهَا فَوْقَ بَعْضٍ إِذَا أَخْرَجَ يَدَهُ لَمْ يَكْذِبْ رَاها وَ مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ اللَّهُمَّ فَاسْأَلْكَ بِصَدَقِكَ وَ عِلْمِكَ وَ حَسَنِ أَمْثَالِكَ وَ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ مَنْ أَرَادَ فَلَانًا بِسُوءٍ أَنْ تَرُدَّ كَيْدَهُ فِي نَحْرِهِ وَ تَجْعَلَ خَدَهُ الْأَسْفَلَ وَ تَرْكُسَهُ لِأَمِّ رَأْسِهِ فِي حَفرةٍ إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ وَ ذَلِكَ عَلَيْكَ يَسِيرٌ وَ مَا كَانَ ذَلِكَ عَلَى اللَّهِ بِعَزِيزٍ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ آلِهِ وَ سَلَّمَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَ رَحْمَةُ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ ثُمَّ تَقْرَأُ عَلَى طِينِ الْقَبْرِ وَ تَخْتَمُ وَ تَعْلِقُهُ عَلَى الْمَأْخُودِ وَ تَقْرَأُ هُوَ اللَّهُ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَ دِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ وَ كَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا وَ بَطُلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ فَعَلُّوا هُنَالِكَ وَ انْقَلَبُوا صَاغِرِينَ

Ahmed b. Bedr, İshâk es-Sahhaf'tan; o, Mûsâ b. Ca'fer (a.s.)'den rivayet ediyor. 'Mûsâ b. Ca'fer 'Ey Sahhaf! Sen karından alıkonulmuşsun', dedi. Ona, 'Ey Allah Resûlü'nün oğlu, hakikaten öyle. Üç yıldır her çeşit tedaviyi denedim. Maalesef hiçbir fayda göremedim' dedim. 'Bana niçin anlatmadın?' dedi. 'Ey Allah Resûlü'nün oğlu! Şüphesiz sen her şey ile donatılmışsın, fakat senin önünde utandım' dedim. 'Büyülenmiş ve tuzağa düşürülmüş bir erkek için utanmak olur mu? Konuyla ilgili olarak seninle görüşmek istiyorum. Şöyle dua et, dedi:

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! Ey büyücü! Allah'ın izniyle seni uzaklaştırıyorum. O Allah ki şeytana şöyle dedi: 'Kınanıp alçaltılmış ve kovulmuş olarak oradan çık'³⁶⁰. 'Öyleyse oradan in. Orada büyüklenmen senin olmaz. Hemen çık. Gerçekten sen küçük düşenlerdensin' ³⁶¹. 'Oysa hileli düzen kendi sahibinden başkasını sarıp kuşatmaz'³⁶². 'Biz de Musa'ya 'asani fırlatıver' diye vahyettik. Bir de baktılar ki o bütün uydurduklarını derleyip toparlayıp yutuyor'³⁶³. Senin eylemini ediyorum ve sana geri yolluyorum ve Kâdir-i Mutlak, yüce, her şeyi bilen yüce Allah'ın izniyle senin eylemini hükümsüz kılıyorum. Senin büyün, ancak sana geri döner. Tıpkı, sihirbazların sihri Kâdir-i mutlak olan Allah'ın izniyle hükümsüz kalındığı gibi Allah'ın izniyle Firavun'un sihirbazları engellendi. Ey sihirbaz! Senin eylemini ediyorum ve hükümsüz kılıyorum. O Allah'ın izniyle ki şöyle buyurmuştur. 'Kendileri Allah'ı unutmış, böylece O'nun da onlara kendi nefislerini unutturdukları gibi olmayın'³⁶⁴. 'Biz kitabı üzerine yazılı bir kâğıtta göndersek ve onlar elleriyle dokumalar bile inkâr ederler. Tartışmasız, bu apaçık bir büyüden başkası değildir derler ve derler ki ona bir melek indirilmeli değil miydi? Eğer bir melek indirilseydi, elbette iş bitirilmiş olurdu da sonra kendilerine göz açtırılmazdı. Onu eğer bir melek kılsaydık, elbette erkek kılardık ve mutlaka katmakta olduklarını yine katardık'³⁶⁵. 'Böylece ikisi ondan yediler. Hemen ayıp yerleri kendilerine açılıverdi'³⁶⁶. Allah'a hamdolsun, senin eylemin giderildi. Gayretin boşa çıkarıldı ve fesadın zayıfladı. 'Hiç şüphesiz şeytanın hileli düzeni pek zayıftır'³⁶⁷. Allah'ın izniyle sana galebe çaldım. Senin çokluğunu Allah'ın orduları ile defettim. Senin gücünü Allah'ın kudreti ile yendim. Senin üzerinde Allah'ın emrini yerine getirdim. Senin bakışın köreldi, gücün zayıfladı, bağların çözüldü ve şeytan Allah'ın izniyle kendini senden sıyırdı. 'Şeytanın durumu gibi;

³⁶⁰ *A'râf*, 7/18.

³⁶¹ *A'râf*, 7/13.

³⁶² *Fâtır*, 35/43.

³⁶³ *A'râf*, 7/117.

³⁶⁴ *Haşr*, 59/19.

³⁶⁵ *En'âm*, 6/7-9.

³⁶⁶ *Tâ-Hâ*, 20/121.

³⁶⁷ *Nisâ*, 4/76

*çünkü insana inkâr et dedi. înkâr edince de gerçek şu ki ben senden uzağım, doğrusu ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım dedi. Sonunda onları akabeti şüphesiz ateşin içinde ikisinin de süresiz olarak kalıcı olmalarıdır. İşte zalim olanları cezası budur*³⁶⁸. *Ve Allah şöyle buyurdu: 'Öyle ki, kendilerine tabi olunanlar, kendilerine tabi olanlardan uzaklaşıp kaçmışlardır. Onlar, azabı görmüşlerdir ve aralarındaki bütün bağlar da parçalanıp kopmuştur. Uyanlar derler ki, eğer bize bir kere fırsat verilse muhakkak onların bizden uzaklaştıkları gibi biz de onlardan uzaklaşırız. Böylece Allah onlara bütün yaptıklarını onulmaz hasretlerle gösterecektir ve onlar ateşten çıkacak değildirler*³⁶⁹. *Allah'ın izniyle, Allah ki O'ndan başka ilah yoktur, Diri'dir, Kayyüm'dur. O'nu uyuklama ve uyku tutmaz. Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'nundur... Pek yücedir, pek büyüktür*³⁷⁰. *'Tartışmasız sizin ilahınız birdir. Göklerin, yerin ve ikisi arasında bulunanların Rabbidir. Doğuların da rabbidir. Şüphesiz biz dünya göğünü çekici bir süsle, yıldızlarla süsleyip donattık ve itaatten çıkmış her azgın şeytandan koruduk. Ki onlar mele-i a'lâ'ya kulak verip dinleyemezler. Her yandan kovulup atılırlar, uzaklaştırılırlar. Onlara kesintisiz bir azap vardır. Ancak, çalıp kapan olursa onu da delip geçen yakıcı bir alev izler*³⁷¹. *'Şüphesiz göklerin ve yerin yaratılışında gece ile gündüzün ardarda gelişinde temiz akıl sahipleri için gerçekten ayetler vardır*³⁷². *'Allah'ın yağdırdığı ve kendisiyle yeryüzünü ölümünden sonra dirilttiği suda, her canlıyı orada üretilip yaymasında, rüzgârları estirmesinde, gökle yer arasında boyun eğdirilmiş bulutları evirip çevirmesinde, düşünen bir topluluk için gerçekten ayetler vardır*³⁷³. *'Gerçekten sizin Rabbiniz, altı günde gökleri ve yeri yaratan, sonra arşa istiva eden Allah'tır. Gündüzü durmaksızın kendisini kovalayan geceyle örten, güneşe aya ve yıldızlara kendi buyruğuyla baş eğdirendir. Haberinizi olsun, yaratmak da emir de onundur. Âlemlerin Rabbi olan Allah ne yücedir*³⁷⁴. *'Şayet biz bu Kur'an'ı bir dağın üzerine indirmiş olsaydık, andolsun onu Allah korkusundan saygı ile baş eğmiş, parça parça olmuş görürdün. İşte biz belki düşünürler diye, insanlara böyle örnekler veririz. O Allah ki, O'ndan başka ilah yoktur. Gaybı da, müşahade edilebileni de bilendir. Rahman, Rahim olan O'dur. O Allah ki O'ndan başka ilah yoktur; gaybı da, müşahade edilebileni de bilendir. Rahman ve Rahim olan O'dur. O Allah ki O'ndan başka ilah yoktur, Melik'tir, Kuddüs'tür, Selâm'dır, Mü'min'dir, Müheymin'dir, Azîz'dir,*

³⁶⁸ *Haşr*, 59/16-17.

³⁶⁹ *Bakara*, 2/166-167.

³⁷⁰ *Bakara*, 2/255.

³⁷¹ *Sâffâd*, 37/4-10.

³⁷² *Âl-i İmrân*, 3/190.

³⁷³ *Bakara*, 2/164.

³⁷⁴ *A'râf*, 7/54.

Cebbâr'dır, Mütekebbir'dir. Allah şirk koştuklarından çok yücedir. O Allah ki Yaratan'dır, Kusursuzca Var Eden'dir, Şekil ve Suret Veren'dir, en güzel isimler O'nundur. Göklerde ve yerde olanların tümü O'nu tesbîh etmektedir³⁷⁵. 'İşte bunlar hidayete karşılık sapıklığı satın almışlardır. Fakat bu alışverişleri bir yarar sağlamamış, hidayeti de bulmamışlardır. Bunların örneği ateş yakan adamın örneğine benzer. Çevresini aydınlattığı zaman Allah onların aydınlığını giderir ve göremez bir şekilde karanlıklar içinde bırakır. Sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Bundan dolayı dönmezler³⁷⁶. 'İnkâr edenlerin örneği bağırıp çağırmadan başka birşey işitmeyip haykıranın örneği gibidir. Onlar sağırdırlar, dilsizdirler, kördürler. Bundan dolayı akıl erdiremezler³⁷⁷. 'Allah'ı birleyenler olarak ona ortak koşmaksızın. Kim Allah'a ortak koşarsa, sanki o gökten düşmüş de onu bir kuş kapıvermiş veya rüzgâr onu ıssız bir yere sürükleyip atmış gibidir³⁷⁸. 'Onların bu dünya hayatındaki harcamaları, kendi nefislerine zulmetmiş olan bir kavmin ekinine isabet eden kavurucu soğuktaki bir rüzgâra benzer ki onu helak etmiştir. Allah onlara zulmetmedi. Fakat onlar kendi nefislerine zulmetmektedirler³⁷⁹. 'Böylesinin durumu, üzerinde toprak bulunan bir kayanın durumuna benzer. Üzerine sağnak bir yağmur düştü mü onu çırılçıplak bırakır. Onlar, kazandıklarından hiçbir şeye güç yetiştiremezler. Allah kâfirler topluluğuna hidayet vermez³⁸⁰. 'Kötü söz ise kötü bir ağaç gibidir. Onun kökü, yerin üstünden koparılmış, kararı kalmamıştır. Allah iman edenleri dünya hayatında ve ahirette sapasağlam sözle sebat içinde kılar. Zalimleri de şaşırtıp saptırır. Allah dilediğini yapar. Allah'ın bu nimetini inkâra değiştirenleri ve kavimlerini yıkım ve azab yurduna konduranları görmedin mi? Yaslanacakları yer cehennemdir. Ne kötü duraktır o'³⁸¹! İnkâr edenler ise, onların ameli dümdüz bir arazideki seraba benzer. Susayan onu bir su sanır. Nihayet ona ulaştığında bir şey bulamaz ve yanında Allah'ı bulur. Onun hesabını tam olarak verir. Allah hesabı çok seri görendir. Ya da engin bir denizdeki karanlıklara benzer. Onun üstünü bir dalga kaplar, onun üstünde bir dalga, onun da üstünde bir bulut vardır. Bir kısmı diğerinin üzerinde olan karanlıklar. Elini çıkardığında onu bile neredeyse göremeyecek. Allah kime nur vermemişse, artık onun için nur yoktur³⁸². Ey Allah'ım! Senin gerçeğin ve senin bilgin ile sana yakarıyorum.

³⁷⁵ *Haşr*, 59/22-24.

³⁷⁶ *Bakara*, 2/16-18.

³⁷⁷ *Bakara*, 2/171.

³⁷⁸ *Hac*, 22/31.

³⁷⁹ *Âl-i İmrân*, 3/117.

³⁸⁰ *Bakara*, 2/264.

³⁸¹ *İbrahim*, 14/26-29.

³⁸² *Nûr*, 24/39-40.

Senin derslerinin mükemmelliği ile ve Hz. Muhammed ve ailesinin hakkı için sana yalvarıyorum. Şeytanî olan her şeyi kendi üzerine çevir. Onu alçalt. Onu cehennem çukuruna yolla. Şüphesiz sen her şey üzerinde Kâdir-i Mutlaksın ve her şey Senin için kolaydır. “Bu Allah’a göre güç değildir”³⁸³. Allah’tan başka tanrı yoktur, Muhammed O’nun elçisidir.

Daha sonra aşağıdaki duayı mezardan alınmış toprağın üzerine oku ve bu toprağı etkilenmiş kişinin üzerine serpiştir. *‘Müşrikler istemese de Din’i, bütün dinlere üstün kılmak için elçisini hidayetle ve hak dinle gönderen O’dur’³⁸⁴. ‘Şahit olarak Allah yeter’³⁸⁵. ‘Böylece hak yerini buldu. Onların bütün yapmakta oldukları geçersiz kaldı. Orada yenilmiş oldular ve küçük düşmüşler olarak ters yüz çevrildiler’³⁸⁶.*

2.6.2.2. Sihirden Korunma ve Kurtulma

عبد الله بن العلا القزويني قال حدثنا إبراهيم بن محمد عن حماد بن عيسى عن يعقوب بن شعيب عن عمران بن ميثم عن عباية بن ربعي الأسدي أنه سمع أمير المؤمنين ص يأمر بعض أصحابه و قد شكوا إليه السحر فقال اكتب في رق ظبي و علقه عليك فإنه لا يضررك و لا يجوز كيدك فيك بسم الله و بالله بسم الله و ما شاء الله بسم الله لا حول و لا قوة إلا بالله قال موسى ما جئتم به السحر إن الله سيبيطله إن الله لا يصلح عمل المفسدين فوقع الحق و بطل ما كانوا يعملون فغلبوا هنالك و انقلبوا صاغرين

Abdullah b. el-’Alâ el-Kazvînî, İbrahim b. Muhammed’dan; o, Hammâd b. İsa b. Ya’kûb’dan; o, İmrân b. Meysem’dan; o, ‘Ubâye b. Rab’i el-Esedî’dan; o da Emîrû’l-mü’mînîn (a.s.)’den rivayet ediyor. “Bir kişi Emîrû’l-mü’mînîn (a.s.)’e gelerek sihirden yakındı. [Hz. Ali (r.a.)] şöyle buyurdu: ‘Aşağıdaki duayı ceylan derisi üzerine yaz ve onu üzerine iliştir. Sihir sana zarar veremeyecek ve etkilemeyecektir.

Allah’ın adıyla ve Allah’ın izniyle! Allah’ın adıyla ve Allah’ın izniyle! Allah’ın adıyla! Allahtan başka güç ve kudret yoktur! “Onlar atınca Mûsâ dedi ki: Sizlerin getirdiğiniz büyüdür. Doğrusu Allah onu geçersiz kılacaktır. Şüphesiz Allah bozgunculuk çıkaranların işini düzeltmez. Allah suçlu günahkârlar istemese de hakkı

³⁸³ *İbrahim*, 14/20.

³⁸⁴ *Tevbe*, 9/33.

³⁸⁵ *Fetih*, 48/28.

³⁸⁶ *Â’râf*, 7/118-119. Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s.45-46, *Müstedrek Sefînetü’l-Bihâr*, c. 10, s. 98. Bu rivayet sünî kaynaklarda bulunmamaktadır.

kendi kelimeleriyle gerçekleştirecektir³⁸⁷. Böylece hak yerini buldu. Onların bütün yapmakta oldukları geçersiz kılındı. Orada yenilmiş oldular ve küçük düşmüşler olarak tersyüz çevrildiler³⁸⁸.

محمد بن موسى الربعي قال حدثنا محمد بن محبوب عن عبد الله بن غالب عن سعد بن ظريف عن الأصبغ بن نباتة السلمي عن أمير المؤمنين ع قال لأصبغ أخذت هذه العوذة منه ع و قال لي يا أصبغ هذه عوذة السحر و الخوف من السلطان تقولها سبع مرات بسم الله و بالله سنشد عضدك بأخيك و نجعل لكما سلطانا فلا يصلون إليكما بآياتنا أنتما و من اتبعكما الغالبون و تقول في وجه الماء إذا فرغت من صلاة الليل قبل أن تبدأ بصلاة النهار سبع مرات فإنه لا يضررك إن شاء الله تعالى

Muhammed b. Mûsâ er-Rab'i, Muhammed b. Mahbûb'dan; o, Abdullah b. Galib'den; o, Sa'd b. Zariften; o, el-Esbâk b. Nubâte'den; o da Emîrû'l-mû'minîn (a.s.)'den rivayet ediyor. "Ey Esbâk! Bu dua sihir ve sultanın korkusundan sakınmak içindir. Bu duayı yedi defa oku:

Allah'ın adıyla ve Allah'ın izniyle! "De ki pazunu kardeşinle pekiştirip güçlendireceğiz. Sizin ikinize de öyle bir güç ve yetki vereceğiz ki ayetlerimiz sayesinde size erişemeyecekler. Siz ve size uyanlar galip olanlarsınız³⁸⁹.

Bunu gece namazını müteakiben ve sabah namazından önce yedi defa suya oku. Allah'ın izniyle sihir sana zarar vermeyecektir³⁹⁰.

2.6.2.3. Büyüden Korunma

محمد بن جعفر البرسي قال حدثنا أحمد بن يحيى الأرمني قال حدثنا محمد بن سيار قال حدثنا محمد بن الفضل بن عمر عن أبي عبد الله ع يقول قال أمير المؤمنين ص إن جبرئيل ع أتى النبي ص و قال يا محمد قال لبيك يا جبرئيل قال إن فلانا اليهودي سحرك و جعل السحر في بئر بني فلان فابعث إليه يعني إلى البئر أوثق الناس عندك و أعظمهم في عينك و هو عدل نفسك حتى

³⁸⁷ *Yûnus*, 10/81-82.

³⁸⁸ *Â'râf*, 7/118-119. Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 35. Bu konu ile ilgili olarak şî'i kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayet sünnî kaynaklarda bulunmamaktadır.

³⁸⁹ *Kasas*, 28/35.

³⁹⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 35, *Tefsirü Nûri's-Sakaleyn*, c. 8, s. 208. Bu rivayet sünnî kaynaklarda bulunmamaktadır.

يأتيك بالسحر قال فبعث النبي ص علي بن أبي طالب ع و قال انطلق إلى بئر ذروان فإن فيها سحرا سحرني به لبيد بن أعصم اليهودي فأتني به قال علي ع فانطلقت في حاجة رسول الله ص فهبطت فإذا ماء البئر قد صار كأنه ماء الحياض من السحر فطلبته مستعجلا حتى انتهيت إلى أسفل القليب فلم أظفر به قال الذين معي ما فيه شيء فاصعد فقلت لا والله ما كذب و ما كذبت و ما نفسي به مثل أنفسكم يعني رسول الله ص ثم طلبت طلبا بلطف فاستخرجت حقا فأتيت النبي ص فقال افتحه ففتحته فإذا في الحق قطعة كرب النخل في جوفه وتر عليها إحدى و عشرون عقدة و كان جبرئيل ع أنزل يومئذ المعوذتين على النبي ص فقال النبي ص يا علي اقرأها على الوتر فجعل أمير المؤمنين ع كلما قرأه انحلت عقدة حتى فرغ منها و كشف الله عز و جل عن نبيه ما سحر به و عافاه

و يروى أن جبرئيل و ميكائيل ع أتيا إلى النبي ص فجلس إحداهما عن يمينه و الآخر عن شماله فقال جبرئيل لميكائيل ما وجع الرجل فقال ميكائيل هو مطبوب فقال جبرئيل ع من طبه قال لبيد بن أعصم اليهودي ثم ذكر الحديث إلى آخره

Muhammed b. Ca'fer el-Bursî, Ahmed b. Yahya el-Ermenî'den; o, Muhammed b. Seyyâr'dan; o, Muhammed b. el-Fadl b. Ömer'den; o, Ebû Abdullah (a.s.)'tan rivayet ediyor: "Emîr'ül-mü'minin (a.s.) şöyle buyurdu: 'Cebrail Hz. Peygamber'e gelerek, 'Ey Muhammed!' dedi. Hz. Peygamber, 'Buyur ey Cebrail' diye yanıtladı. Cebrail, 'Filanca Yahudi senin için bir büyü yaparak filan oğulları kuyusuna attı; senin gözünde en güvendiğin, senin için en önemli ve seninle bir olan birilerini gönder ki o büyüü sana getirsinler' buyurdu. Hz. Peygamber, oraya, Hz. Ali b. Ebû Tâlib (a.s.)'i göndererek ona şöyle dedi: 'Zervan kuyusuna git. Zira Yahudi Lebid b. A'sam'ın benim için yaptığı büyü oradadır. Onu bana getir'. Hz. Ali (a.s.) şöyle buyuruyor: 'Oraya gittim. Kuyuya indim, içindeki büyüden dolayı kuyunun suyu adeta bir sarnıç suyu gibi idi. Kuyunun çukuruna ulaşana kadar hızla büyüü aradım ancak onu bulamadım. Benimle beraber olanlar bana, orada bir şey olmadığını söylüyorlardı. Kuyudan çıktım. Ancak benimle gelenlere 'Allah'ın izni ile o asla yalan söylemez' dedim ve tekrar kuyuya girerek onu buldum. Onu Peygamber'e götürdüm. Bana onu açmamı söyledi. Onu açtım, içinde birkaç parça hurma ağacı dalı vardı ki her birinin üstüne 21 düğüm atılmıştı'³⁹¹.

³⁹¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 113; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 11, s. 205; el-Guravî, Ahmed Hadi el Yusufi el Guravî, *Mevsûatu Tarihi'l-İslamiyye*, II. Baskı, 1417 c. 1, s. 348; Rivayet değişik lafızlarla hadis kitaplarında yer almaktadır. Biz, bir tanesini vermekle İktifa edeceğiz. "Aişe (r.a.) şöyle demiştir:

Cebraîl o gün Hz. Peygamber'e *Sığınma sûreleri* (Muavvizeteyn: Felak ve Nâs) getirdi. Hz. Peygamber şöyle dedi. 'Ey Ali, bu sûreleri ipin üzerine oku.' Emîrû'l-mü'minin (a.s.)'ın her okumasından sonra bir düğüm açıldı, ta ki Aziz ve Mütekebbir olan Allah'ın izni ile tüm düğümler açılıp Hz. Peygamber üzerindeki büyü kaybolana kadar³⁹².

2.6.2.4. Büyülenmeye Yönelik Bir Tılsım

سهل بن محمد بن سهل قال حدثنا عبد ربه بن محمد بن إبراهيم عن ابن أرومة عن ابن مسكان عن الحلبي قال سألت أبا عبد الله ع عن النشرة للمسحور فقال ما كان أبي ع يرى به بأساً و عن محمد بن مسلم قال هذه العوذة التي أملاها علينا أبو عبد الله ع يذكر أنها وراثه و أنها تبطل السحر تكتب على ورق و ما يعلق على المسحور قال موسى ما جئتم به السحر إن الله سيبيطه إن الله لا يصلح عمل المفسدين و يحق الله الحق يكلماته و لو كره المجرمون أن أنتم أشد خلقاً أم السماء بناها رفَعَ سَمَكُهَا فَسَوَّاهَا الْآيَاتِ فَوَقَعَ الْحَقُّ وَ بَطَلَ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ فَعَلَبُوا هُنَالِكَ وَ انْقَلَبُوا صَاغِرِينَ وَ أَلْقَى السَّحَرَةُ سَاجِدِينَ قَالُوا آمَنَّا بِرَبِّ الْعَالَمِينَ رَبِّ مُوسَى وَ هَارُونَ

Resûlullah'a sihir yapılmıştı. Hattâ bâzı işi işlemediği hâlde kendisine o işi yapar olduğu hayâli verilir. Nihayet günün birinde benim yanımda iken Allah'a tekrar tekrar duâ etti. Sonra bana:

— “YâÂişe, bildin mi? Allah bana, fetva istediğim şey hakkında fetva vermiştir” buyurdu.

Ben:

— Bu nedir yâ Resûlallah? dedim. O şöyle buyurdu:

— “Bana iki kişi geldi. Bunlardan biri başucumda, diğeri de ayakucumda oturdu. Sonra bunların biri arkadaşına:

— Bu adamın hastalığı nedir? diye sordu. Öteki;

— Sihir yapılmıştır, diye cevâb verdi. Beriki yine:

— Ona kim sihir yapmıştır? dedi.

— Zurayk oğulları'ndan Yahûdî Lebîd b. A'sam, diye cevap verdi.

Sonra:

— Bu sihir ne içinde yapılmıştır? diye sordu. Öbürü:

— Bir tarak, saç-sakal tarantısı ve erkek hurmanın kurumuş çiçek kapçığı içinde, diye cevap verdi.

Bu sefer o:

— Bu sihir nerededir? dedi. Oda:

— Zû Eryân Kuyusu'nun içindedir, dedi”.

Râvî dedi ki: Bunun üzerine Peygamber (s.a.s.) sahâbîlerinden bir grup insan içinde olarak bu kuyuya gitti ve ona baktı, kuyunun üzerinde hurma ağacı vardı. Sonra Âişe'ye döndü de:

— “Yâ Âişe Allah'a yemîn ederim ki, kuyunun suyu muhakkak kına suyu gibi kırmızımtırak, hurma ağacının uçları da muhakkak şeytanların başları gibidir!” buyurdu.

Ben:

— Yâ Resûlallah! Onu çıkardın mı? dedim. Resûlallah:

— “Hayır, amma bana gelince, Allah bana afiyet ve şifâ vermiştir. Sihri çıkarmakla insanlar üzerine ondan bir şerr yayacağımdan endişe ettim” buyurdu.

Resûlullah kuyunun gömülmesini emretti, o da gömüldü. Bkz.: Buhârî, Tıp, 50.

³⁹² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 113-114; Feyzi Kaşânî, Molla Muhsin Muhammed b. Murtaza b. Mahmud Feyz-i Kaşânî, *Tefsirü's-Safi*, tahkik: Muhammed Hüseyin Derayîti ve Muhammed Rıza Nimeti, I. Baskı, 1420, c. 9, s. 499. Bu rivayet sünî kaynaklarda bulunmamaktadır.

Sehl b. Muhammed b. Sehl, Abdurabbîhi b. Muhammed b. İbrahim-den; o, İbn Arûma'dan; o, İbn Muskan'dan; o, el-Halebî'den rivayet ediyor: “Ebû Abdullah (a.s.)’a, büyüye karşı tılsım hakkında sordum. Bana, ‘babam onda bir beis görmedi’ buyurdu”. Muhammed b. Müslim’den: “Ebû Abdullah (a.s.) bu duayı bize öğretti ve şöyle dedi: ‘Bu dua bize mirastır ve büyülerin tesirini ortadan kaldırır. Bu duayı bir kâğıda yazın ve tesir altına girmiş kişinin üzerine ilâştirin.

‘Onlar atınca Mûsâ dedi ki, sizlerin getirdiğiniz büyüdür. Doğrusu Allah onu geçersiz kılacaktır. Şüphesiz Allah bozgunculuk çıkaranların işini düzeltmez. Allah suçlu günahkârlar istemese de hakkı kendi kelimeleriyle gerçekleştirecektir’³⁹³. ‘Boyunu yükseltti. Ona belli bir düzen verdi’³⁹⁴. ‘Böylece hak yerini buldu. Onların bütün yapmakta oldukları geçersiz kaldı. Orada yenilmiş oldular ve küçük düşmüşler olarak ters yüz çevrildiler ve sihirbazlar secdeye kapandılar. Âlemlerin Rabbine iman ettik, dediler, Musa’nın ve Harun’un Rabbine’³⁹⁵.

2.7. Cin ve Şeytan İlişmesi

Özellikle ortadoğu (Mezopotamya) topluluklarında yaygın olan cin ve şeytan ilişkisi meselesi hadislerde de yer bulmaktadır. Bundan korunma ve kurtulma hususunda da dualar bulunmaktadır.

2.7.1. Cin Çarpması

حدثنا المظفر بن محمد بن عبد الرحمن قال حدثنا عبد الرحمن بن أبي نجران عن سليمان بن جعفر عن إبراهيم بن أبي يحيى المدني قال قال رسول الله ص من رمي أو رمتة الجن فليأخذ الحجر الذي رمي به فليرم من حيث رمي و ليقل حسبي الله و كفى و سمع الله لمن دعا ليس وراء الله منتهى و قال ص أكثروا من الدواجن في بيوتكم يتشاغل بها الشياطين عن صبيانكم

El-Muzaffer b. Muhammed b. Abdurrahmân, Abdunahmân b. Ebû Necrân’dan; o, Süleyman b. Ca’fer’den; o, İbrahim b. Ebî Yahya el-Medenî’den naklediyor: “Allah Resûlü (Allah onu ve ailesini mübarek kılsın) şöyle buyurdu: ‘Her kime bir taş isabet eder veya bir cin musallat olur ise, taşı geldiği yere götürsün ve şöyle desin: *Allah’dan başka*

³⁹³ *Yûnus*, 10/81-82.

³⁹⁴ *Nâzi’ât*, 79/28.

³⁹⁵ *Â’râf*, 7/118-122. Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 114-115; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü’l-Vesâil*, c. 11, s. 205, c. 31, s. 97. Bu rivayet sünnî kaynaklarda bulunmamaktadır.

koruyucu yoktur ve Allah bana kâfidir. Allah dua edeni duyar. Allah'dan başka kalıcı olan yoktur'''.

Allah Resûlü (Allah onu ve ailesini mübarek kılsın) yine şöyle buyuruyor: “Evinizde evcil hayvan besleyiniz ki şeytanlar çocuklarınız yerine onlara musallat olsun”³⁹⁶.

2.7.2. Cinlerden Korunmak

عبد الله بن يحيى البزاز قال حدثنا علي بن مسكان قال حدثنا عبد الله بن الفضل النوفلي عن أبيه عن الحسين بن علي ع قال كلمات إذا قلتهن ما أبالي ممن اجتمع على الجن و الإنس بسم الله و بالله و إلى الله و في سبيل الله و على ملة رسول الله ص اللهم اكفني بقوتك و حولك و قدرتك شر كل مغتال و كيد الفجار فإني أحب الأبرار و أوالي الأخيار و صلى الله على محمد النبي و آله و سلم

Ebû Abdullah b. Yahya el-Bezzâz, Ali b. Muskan'dan; o, Abdullah b. el-Mufaddal en-Nevfelî'den; o, babasından; o, el-Hüseyin b. Ali'den rivayet ediyor: “Şu sözleri okuduğumda bana karşı toplanmış insan ve cin topluluklarından sakınmam:

Allah'ın adıyla ve Allah'ın izniyle! Allah'la birlikte ve Allah'ın yolunda ve Allah Resûlü'nün itikadı ile selam onun üzerine olsun. Allah'ım, kudretin, rahmetin ve gücün ile beni kötü insanların şerrinden ve günahkârların tuzaklarından muhafaza eyle. Şüphesiz ben doğruyu ve seçilmişleri sevenlerdenim. Allah, Hz. Peygamber'e ve ailesine rahmet eylesin”³⁹⁷.

2.7.3. Şeytan Tasallutu

الوليد بن بينة مؤذن مسجد الكوفة قال حدثنا أبو الحسن العسكري عن آبائه عن محمد الباقر ع قال من أراد أن لا يعبث الشيطان بأهله ما دامت المرأة في نفاسها فليكتب هذه العوذة بمسك و زعفران بماء المطر الصافي و ليعصره بثوب جديد لم يلبس و لبس منه أهله و ولده و ليرش الموضع و البيت الذي فيه النفساء فإنه لا يصيب أهله ما دامت في نفاسها و لا يصيب ولده خبط و لا جنون و لا فزع و لا نظرة إن شاء الله تعالى بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله بسم الله بسم الله و

³⁹⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 112; Şeyh Abbas Kumî, *Mefâtihu'l-Cinân*, c. 1, s. 110. Bu rivayet sünnî kaynaklarda bulunmamaktadır.

³⁹⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s. 116. Kayyumî, *Sahifetü Hüseyin*, c. 1, s. 152. Bu rivayet sünnî kaynaklarda bulunmamaktadır.

السلام على رسول الله و السلام على آل رسول الله و الصلاة عليهم و رحمة الله و بركاته بسم الله و بالله اخرج بإذن الله اخرج بإذن الله منها خرجتم و فيها نعيديكم و منها نخرجكم تارة أخرى فإن تولوا فقل حسبي الله لا إله إلا هو عليه توكلت و هو رب العرش العظيم بسم الله و بالله أدفعكم بالله أدفعكم برسول الله

El-Velîd b. Beyyine, Ebûl-Hasen el-Askerî'den; o, babasından; o, Muhammed el-Bâkır (a.s.)'dan rivayet ediyor. "Her kim şeytanın eşine musallat olmasını istemez ise, bu duayı saf yağmur suyu ile musk ve zâferana yazsın. Yeni bir elbisenin üzerine suyunu sıksın ve kadının yaşadığı evin içine serpsin. Daha sonra, eşine ve çocuğuna giydirdsin. Eşi ve çocuğu korku, nazar, delilik ve çılgınlıktan korunmuş olacaktır".

*Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla, Allah'ın adıyla, Allah'ın adıyla! Selam Allah Resûlü'nün üzerine olsun. Selam Allah Resûlü'nün ailesinin üzerine olsun. Selam ve rahmet onların üzerine olsun. Allah'ın adıyla ve Allah'ın izniyle, Allah'ın izniyle, Allah'ın izniyle, defol! 'Sizi ondan yarattık. Ona vereceğiz ve sizi bir kere daha ondan çıkaracağız'. 'Eğer onlar yüz çevirirlerse de ki, bana Allah yeter. O'ndan başka ilah yoktur. Ben O'na tevekkül ettim ve büyük arşın Rabbi O'dur'*³⁹⁸. *Allah'ın adıyla ve Allah'ın izniyle seni kovdum. Allah Resûlü'nün izniyle seni kovdum*³⁹⁹.

2.8. Hasta Ziyareti ve Ölüm Hakkında

2.8.1. Hasta Ziyareti

أحمد بن محمد بن عبد الله الكوفي قال حدثنا إبراهيم بن ميمون عن حماد بن عيسى عن حريز عن أبي عبد الله الصادق ع عن آبائه الطاهرين ع قال ما من مؤمن عاد أخاه المؤمن و هو شاك فقال له أعيذك بالله العظيم رب العرش الكريم من شر كل عرق نفار و من شر حر النار فكان في أجله تأخير إلا خفف الله عنه

Ahmed b. Muhammed b. Abdullah el-Kûfî, İbrahim b. Meymûn'dan; o, Hammâd b. İsa'dan; o da, temiz ceddinden (a.s.) rivayet ediyor: "Hiç bir mü'min yoktur ki; hasta olan mü'min kardeşini ziyaret ettiğinde şöyle dua etmesin:

³⁹⁸ Teybe, 9/129.

³⁹⁹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 97; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 15, s. 394. Bu rivayet sünnî kaynaklarda bulunmamaktadır.

‘Şişen her kan damarının şerrinden ve ateşin hararetinin şerrinden, Arş-ı A’lâ’nın sahibi olan Yüce Rabbim Allah’a sığınma dilerim.

Eğer belirlenmiş vaktinde bir tecil varsa Allah’ın onun sıkıntısını hafifletmesi müstesna!⁴⁰⁰

2.8.2. Ciddi Ölüm

الخضر بن محمد قال حدثنا العباس بن محمد قال حدثنا حماد بن عيسى عن حريز السجستاني قال كنا عند أبي عبد الله ع فجاءه رجل فقال يا ابن رسول الله إن أخي منذ ثلاثة أيام في النزع و قد اشتد به الأمر فادع الله له فقال اللهم سهل عليه سكرات الموت ثم أمره و قال حولوا فراشه إلى مصلاه الذي كان يصلي فيه فإنه يخفف عليه إن كان في أجله تأخير و إن كانت مدته [موته] قد حضرت فإنه يسهل عليه إن شاء الله تعالى

El-Hızr b. Muhammed, el-Abbâs b. Muhammed’dan; o, Hammâd b. İsa’dan; o, Hariz es-Sicistânî’den rivayet ediyor. “Bir adam Ebû Abdullah (a.s.)’a gelerek, ‘Ey Allah Resûlü’nün oğlu! Kardeşim üç gündür ciddi ölüm halinde. Onun için Allah’a dua et’ dedi. Ebû Abdullah (a.s.) şöyle dedi. ‘Ey Allahım! Onun için ölümü kolaylaştır’. Daha sonra adama dönerek, ‘Onun yatağını namaz kıldığı yere koyun. Böylece ızdırabı hafifleyecektir’ dedi”⁴⁰¹.

2.8.3. Ölen Kişinin Durumu

محمد بن الأشعث من ولد الأشعث بن قيس الكندي قال حدثنا علي بن الحكم عن عبد الله بن بكير عن زرارة بن أعين قال ثقل ابن لجعفر بن محمد الصادق ع في حياة أبي جعفر و كان جعفر جالسا في ناحية البيت و الغلام في النزع فكلما دنا منه إنسان قال لا تمسه لأنه يزداد ضعفا لأن أضعف ما يكون المريض إذا كان في هذه الحالة فكل من مسه فقد أعان عليه فلما قبض الغلام أمر به فأغمض ثم قال لنا إنما الجزع و الكآبة و الحزن ما لم ينزل أمر الله فإذا نزل أمر الله فليس إلا التسليم و الرضا ثم دعا بدهن فادهن و اكتحل و دعا بطعام فأكل هو و من معه ثم قال هذا هو الصبر الجميل الذي وعدنا الفضل عليه قال الله تعالى أُولَئِكَ عَلَيْهِمْ صَلَوَاتٌ مِنْ رَبِّهِمْ وَ رَحْمَةٌ وَ أُولَئِكَ هُمُ الْمُهْتَدُونَ ثم أمر به فغسل و لبس أحسن ثيابه و خرج فصلّى عليه

⁴⁰⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 120. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.

⁴⁰¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 79; *Tehzibu’l-Makâl*c. 8, s. 425; *Vesâilü’ş-Şî’â*, c. 5, s. 273, c. 27, s. 405. Bu rivayet sünnî kaynaklarda bulunmamaktadır.

Muhammed b. el-Eş'as, Ali b. el-Hakem'den; o, Abdullah b. Bukeyr'den; o, Zürâre b. A'yan'dan rivayet ediyor. "Ca'fer b. Muhammed es-Sâdık (a.s.)'ın bir oğlu çok hasta idi. Ca'fer (a.s.), odanın bir köşesinde oturmuş idi. Çocuğa biri yaklaştığında, 'ona dokunmayın, zayıflığı artıyor. Bir hasta bu durumda iken en zayıf halindedir. Şayet ona dokunursanız zafiyeti artar' diyordu. Çocuk vefat ettiğinde çocuğun gözlerini kapattı. Bize şöyle dedi: 'Delilik, hastalık ve mezar ancak Allah'm emri ile. Allah'ın emri vaki olduğunda itaat ve kabulden başkası yoktur'. Daha sonra yağ istedi ve kendini mesh etti, onun gözlerine sürme çekti. Yemek istedi, o ve onunla beraber olanlar yediler. Daha sonra şu ayeti okudu: '... *Güzel bir sabırdır*'⁴⁰². Allah Teâlâ buyuruyor: '*Rablerinden bağışlanma ve rahmet bunların üzerinedir ve hidayete erenler de bunlardır*'⁴⁰³. Bilahare çocuğu yıkadılar. Es-Sâdık (a.s.) en güzel elbiselerini giydi ve cenaze namazına gitti"⁴⁰⁴.

و عن أبي عبد الله الصادق ع أنه قال ما من أحد يحضره الموت إلا وكل به شيطان من شياطينه يأمره بالكفر و يشككه في أمره و دينه حتى تخرج نفسه فمن كان مؤمنا موحدا مستبصرا لم يقدر عليه و من كان ضعيفا في دينه شككه في أمره و دينه فإذا حضرتم موتاكم فلقنوهم كلمة الإخلاص و هي لا إله إلا الله العلي العظيم لا إله إلا الله الحليم الكريم سبحان الله رب السموات السبع و رب الأرضين السبع و ما فيهن و ما بينهن و ما تحتهن و رب العرش العظيم و الحمد لله رب العالمين

Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.) şöyle buyurdu: "Ölmekte olan hiç kimse yoktur ki, şeytan bir elçisini ona göndermesin ve o kişi ruhunu teslim edene kadar onu inancından koparmaya çalışmasın. Şeytan, inançlı ve kelime-i şهادet getiren biri üzerinde asla etkili olamaz. Ancak, dininde zayıf ve şüpheli olan kişiler üzerine tesir edebilir. Öyleyse, ölmekte olan kişilerin yanına gittiğinizde, onlara kelime-i şهادeti hatırlatınız ve şunu da söyletiniz:

⁴⁰² *Yûsuf*, 12/18.

⁴⁰³ *Bakara*, 2/157.

⁴⁰⁴ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 80; Şeyh Tûsî, Ebû Ca'fer Muhammed b. Hasan, *Tehzîbu'l-Ahkâm fî Şerhi'l-Mukannea*, tahkik: Seyyid Hasan Musevî, Tahran 1365, c. 3, s. 30; *Vesâilü's-Şî'â*, c. 5, s. 277, c. 27, s. 411. Bu rivayet sünnî kaynaklarda bulunmamaktadır.

Allah'tan başka ilah yoktur. Yedi kat göğün, yedi kat yerin, onların içindekilerin ve onlar arasındakilerin, onların içindekilerin ve Arş-ı A'lâ'nın Rabbi olan Allah'a hamd olsun. Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'adır"⁴⁰⁵.

قال حدثنا المعلى عن أحمد بن عيسى عن إبراهيم بن محمد عن أحمد بن يوسف عن أبي عبد الله الصادق ع قال إن المؤمن الغريب إذا حضره الموت فالتفت يمنة و يسرة فلم ير أحدا رفع رأسه إلى السماء فيقول الله عز و جل عبدي و وليي إلى من تلتفت أ تطلب حميما أو قريبا أقرب إليك مني و عزتي و جلالتي لئن أطلقت عقدتك و لأصيرنك إلى طاعتي و لئن قبضتكم إلي و لأصيرنكم إلى كرامتي و إلى مجاورة أوليائكم و أودائكم

Ebü Abdullah es-Sâdık (a.s.) şöyle buyurdu: “Bir mü'min ölmek üzere iken, sağına ve soluna bakar, kimseyi göremez, başını gökyüzüne çevirir, Allah şöyle der: ‘Ey kulum, ey dostum, kime dönüyorsun? Benden daha yakın bir dost ve velî mi arıyorsun? Benim gücüm ve kudretim sayesinde şayet bağlarını gevşetirsen, senin bana kulluğuna yol açabilirim. Eğer seni kendimde tutarsam seni makamıma ve dostlarının ve sevdiklerinin yakınına getirebilirim”⁴⁰⁶.

⁴⁰⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 80; Hurr el-Âmilî, *Fusûlü'l-Mühimme*, c. 4, s. 315; el-Kuleynî, *el-Kâfi*, c. 7, s. 245, c. 227, s. 355; *Men La Yahzuru'l Fakih*, c. 1, s. 302; *Vesâilü's-Şî'â*, c. 5, s. 259, c. 27, s. 385. Bu rivayet sünnî kaynaklarda bulunmamaktadır.

⁴⁰⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 80-81. Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayet sünnî kaynaklarda da bulunmamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. ŞÎ'Â VE EHL-İ SÜNNET'TE ORTAK OLAN RUKYE HADİSLERİ

İmamların Tıbbı isimli kitapta, “*Şümullü bir dua*” başlığı altında zikredilen ve aşağıda gelecek olan iki rivayetin benzer lafızlarla Sünnî kaynaklarda da geçtiğini görüyoruz. Efendimiz (s.a.s.), aşağıda zikredilen duaya benzer bir duayı vücudunda hissettiği bir ağrıdan dolayı kendisine şikâyetle bulunan bir kimseye öğretmişlerdir.⁴⁰⁷

إبراهيم بن عيسى الزعفراني قال حدثنا محمد بن حبيب الحارثي و كان من أعلم أهل زمانه و أتقاهم قال حدثنا ابن سنان عن المفضل بن عمر قال قال أبو عبد الله ع إن استطعت أن لا تبیت حتى تتعوذ بالأحد عشر حرفا فافعل فقلت أخبرني بها يا ابن رسول الله قال قل أعوذ بعرزة الله⁴⁰⁸ أعوذ بقدرة الله أعوذ بجلال الله أعوذ بجمال الله أعوذ بسلطان الله أعوذ بدفع الله أعوذ بمن الله أعوذ بجمع الله أعوذ بملك الله أعوذ بتمام رحمة الله أعوذ برسول الله صلى الله عليه و آله و على أهل بيته من شر ما خلق و ذرأ و برأ و تتعوذ به مما شئت فإنه لا يضرک هوام و لا جن و لا إنس و لا شیطان إن شاء الله تعالى

İbrahim b. İsa ez-Zaferânî, Muhammed b. Habib el-Hârisî'den, -Zamanın en âlimi ve takvalısıydı-.Dedi ki bize İbn Sinan, el-Mufaddal b. Ömer'den rivayetle “Ebû Abdullah (a.s.)’ın şöyle dediğini söyledi. “On bir harfe” (kelime) sığınmaksızın (geceyi geçiremiyorsanız) yatmamaya çalışıyorsan bunu yap.”dedi Ona, “Ey Allah’ın Resûlünün oğlu bunu bana haber ver” dedim. “Şöyle de” dedi.

Yarattığı ve serpiştirdiği şerlerden, Allah’ın, izzetine, kudretine, büyüklüğüne, güzelliğine, mutlaklığına, savunmasına, lütfuna, kuvvetine, hâkimiyetine, zâtının

⁴⁰⁷ Dua şu şekildedir. “Halen duymakta olduğum ağrı ve beni bıktıran ağrının şerrinden Allah’ın izzet ve kudretine sığınıyorum.” *Ebû Dâvud*, Tıp, 19; *İbn Mâce*, Tıp, 36, h. no. 3522; Bu konu ile alakalı olarak Tirmizî’de geçen rivayet ise şu şekildedir: Muhammed b. Sâlim (r.a.)’den aktarıldığına göre, şöyle demiştir: Sâbit el Bûnanî bana: “Ey Muhammed (b. Sâlim)!” dedi. Sancılandığın zaman elini sancılandığın yere koy ve şöyle duâ et: “Allah adıyla uğradığım şu ızdırabın şerrinden Allah’ın güç ve kudretine sığınırım. Sonra elini kaldır. Sonra aynı şeyi tek olarak tekrar et. Çünkü Enes b. Mâlik, Resûlullah (s.a.s.)’den bunu böylece almış olduğunu bize aktarmıştı.” *Tirmizî*, Dua, 126.

⁴⁰⁸ “أعوذ بعرزة الله وقدرته من شرِّ ما أجد وأحاذر سبعا” Halen duymakta olduğum ağrı ve beni bıktıran ağrının şerrinden Allah’ın izzet ve kudretine sığınıyorum.”Bkz.: *Ebû Dâvud*, Tıp,19; *Tirmizî*, Dua, 126.

kemâlîne ve Allah'ın Resûlü'ne sığınırım. Allah istemedikçe zarar veremeyecek sürüngen veya cin, insan ve şeytan olan şerlerden yüce Allah'a sığınırım" ⁴⁰⁹.

و عن أبي حمزة الثمالي عن أبي جعفر محمد الباقر ع قال أعوذ بنفسك من الهوام بهذه الكلمات بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله و بالله محمد رسول الله ص أعوذ بعزة الله ⁴¹⁰ أعوذ بقدرة الله على ما يشاء من شر كل هامة تدب بالليل و النهار إن ربي على صراط مستقيم

Ebû Hamza es-Sumalî, Ebû Ca'fer el-Bâkır (a.s.)'dan rivayet ediyor: “Şu sözler ile sürüngenlerden Allah'a sığınınız:

Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! Muhammed (s.a.s.) O'nun elçisidir. Allah'ın büyüklüğüne sığınırım. Gece ve gündüz sürünen her sürüngenin şerrinden Allah'ın gücüne sığınırım. Şüphesiz Rabbim dosdoğru bir yol üzerindedir" ⁴¹¹.

Kaynak kitabımızda tüm hastalıklar için zikredilen bu duanın bir kısmının sünnî kaynaklarda aynı lafızla geçtiğini görüyoruz.

محمد بن إسماعيل قال حدثنا محمد بن خالد أبو عبد الله عن سعدان بن مسلم عن سعد المولى قال أُملى علينا أبو عبد الله الصادق ع العوذة التي تسمى الجامعة بسم الله الرحمن الرحيم بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شيء في الأرض و لا في السماء ⁴¹² اللهم إني أسألك باسمك الطاهر الطهر المطهر المقدس السلام المؤمن المهيمن المبارك الذي من سألك به أعطيته و من دعاك به أجبته أن تصلي على محمد و آل محمد و أن تعافيني مما أجد في سمعي و بصري و في يدي و رجلي و في شعري و بشري و في بطني إنك لطيف لما تشاء و أنت على كل شيء قدير

⁴⁰⁹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s.(118-119); Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 32, s.71 y.y, 1408. ; Mâzenderanî, Mevla Muhammed Salih, *Şerhu Usûli'l-Kâfi*, tahkik: Mirza Ebû'l Hasan eş-Şaranî , c.7,s.242, I.Baskı. Beyrut, 2000; el-Kuleynî, Ebû Ca'fer Muhammed Yakup b.İshak el-Kuleynî er-Râzî, *el-Usûl mine'l-Kâfi*, talik: Muhammed Ca'fer Şemseddin, c. 6, s. 49 Beyrut, 1990; el-Kuraşî, Şeyh Sadık el-Kuraşî, *Sâhifetü's-Sâdıka*, c.1,s.55. I.Baskı, Kum, 1989. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

⁴¹⁰ أعوذ بعزة الله وقدرته من شر ما أجد وأحاذر سبعا

Ebû Dâvud, Tıp, 19; *Tirmizî*, Dua, 126.

⁴¹¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s.119.Bu konu ile ilgili olarak şî'i kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.

⁴¹² Yaptığımız araştırmada bu hadisin metninin bir kısmının sünnî kaynaklarda şu şekilde geçtiğini görüyoruz.

«مَنْ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ، وَلَا فِي السَّمَاءِ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ»

Kim “Allah'ın adı ile ki, ne yerde ne gökte O'nun adı ile birlikte hiçbir şey zarar vermez, O her sözü iştendir, her şeyi bilendir” diye dua ederse ona hiçbir şey zarar vermez. Bkz: *Ahmed b. Hanbel*,1/498 .

Muhammed b. İsmail, Muhammed b. Hâlid Ebû Abdullah'tan; o, Sa'dân b. Müslim'den; O Sa'd b. Mevlâ'dan naklediyor. "Ebû Abdullah (a.s.) bize şümüllü duayı öğretti:

*Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! Allah'ın adıyla ki O'nun adı yerde ve gökte asla zarara neden olmaz. Allah'ım, senin Saf, Kusursuz, Pak, Kudsî, Mükemmel, Koruyucu, Gözetici, Rahim, isteyene Cevap Veren, Seni çağıranı Duyan isimlerinden diliyorum. Salât ü selam Muhammed'in ve ailesinin üzerine olsun. Duymamdan, görmemden, elimden, ayağımdan, saçımdan, cildimden ve karnımdan olan ızdırabımı dindir. Sen her şeye kadirsin*⁴¹³.

İmamların Tıbbı isimli kitapta tüm hastalıklar için okunan aşağıdaki dua ile hemen hemen aynı manada olan bir rukyeyi Resûlullah (s.a.s.) bir hastayı ziyaret ettiklerinde yaparlardı.⁴¹⁴

علي بن إسحاق البصري قال حدثنا زكريا بن آدم المقرئ و كان يخدم الرضا بخراسان قال سمعت الرضا علي بن موسى بن جعفر بن محمد بن علي بن الحسين بن علي بن أبي طالب ع و قال لي يوما يا زكريا قلت لبيك يا ابن رسول الله قال قل على جميع العلل يا منزل الشفاء و مذهب الداء أنزل على وجعي الشفاء فإنك تعافى بإذن الله عز و جل

Ali b. İshâk el-Basrî, Zekeriyâ b. Âdem el-Makrî'den rivayet ediyor. "Bir gün er-Rızâ bana şöyle dedi: 'Ey Zekeriyâ, tüm hastalıklar için şu duayı oku!

Ey şifâyı ihsan eden ve hastalıkları uzaklaştıran, ızdırabım için şifâ gönder(indir)''⁴¹⁵.

Şî'î kaynaklarda göz iltihabı için zikredilen bu rivayetin bazı lafız farklılıklarıyla sünnî kaynaklarda da aynı hastalık için geçtiğini görüyoruz.

⁴¹³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s.74.(Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.)Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

⁴¹⁴ "Ey insanların rabbi olan ve kötülükleri gideren Allahım! Şifâ ver. Şifâ veren sensin. Senden başka şifâ veren yoktur. Hiç bir hastalığı bırakmayan bir şifâ ver. Bkz: *Ebû Dâvud*, Tıp 19, no: 3890; *Tirmizî*, Dua, 112.

⁴¹⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s.37; Farisi, *Sahifetü'r-Rıza*, c.1,s.171; *Vesâilü's-Şî'a*, c.5, s.215, c.27, s.326.; Bkz: *Ebû Dâvud*, Tıp, 19, no: 3890; *Tirmizî*, Dua;112.

أحمد بن محمد أبو جعفر قال حدثنا ابن أبي عمير قال حدثنا أبو أيوب الخزاز قال حدثنا محمد بن مسلم عن أبي عبد الله الصادق ع عن الباقر عن علي بن الحسين عن أبيه قال قال علي بن أبي طالب ع لما دعاني رسول الله ص يوم خيبر قيل له يا رسول الله إنه أرمد فقال رسول الله ص أنتوني به فأنتيته فقلت يا رسول الله إني أرمد لا أبصر شيئاً قال فقال ادن مني يا علي فدنوت منه فمسح يده على عيني فقال بسم الله و بالله و السلام على رسول الله اللهم اكفه الحر و البرد و قه الأذى و البلاء قال علي ع فبرأت و الذي أكرمه بالنبوة و خصه بالرسالة و اصطفاه على العباد ما وجدت بعد ذلك حرا و لا بردا و لا أذى في عيني قال و كان علي ربما خرج في اليوم الشتائي الشديد البرد و عليه قميص شق فيقال يا أمير المؤمنين أ ما تصيب البرد فيقول ما أصابني حر و لا برد منذ عوذني رسول الله ص و ربما خرج إلينا في اليوم الحار الشديد الحر في جبة محشوة فيقال له أ ما يصيبك ما يصيب الناس من شدة هذا الحر حتى تلبس المحشو فيقول لهم مثل ذلك

Ahmed b. Muhammed Ebû Ca'fer, İbn Ebû Umeyr'den; o, Ebû Eyyûb el-Kazzaz'dan; o, Muhammed b. Müslim'den; o, Ebû Abdullah es-Sâdık (r.a.)'tan; o, el-Bâkır (r.a.)'dan; o, Ali b. Hüseyin (r.a.)'den; o da babası Ali b. Ebû Tâlib (r.a.)'den rivayet ediyor: "Hayber gününde Allah Resûlü (Allah onu ve ailesini mübarek kılsın) beni çağırdığında O'na gözlerimde iltihab (ophthalmia) olduğu söylendi. Allah Resûlü (s.a.s), 'onu bana getirin' dedi. Böylece yanına gittim. 'Ey Allah'ın Resûlü! Gözlerimde iltihab (ophthalmia) var, hiçbir şey göremiyorum' dedim. Allah Resûlü , 'bana yaklaş ey Ali' buyurdu. Ona yaklaştım. Elini gözlerimin üzerine koydu ve şu duayı okudu:

Allah'ın adıyla ve Allah'ın izniyle! Selam Allah Resûlü'nün üzerine olsun. Ey Allah'ım onu sıcaklıktan ve soğukluktan koru. Onu zarardan ve ızdırabdan muhafaza eyle.

Ali şöyle buyurdu: 'İyileştim ve O'nu peygamberlikle onurlandırıp ona mesajını ihsan edenin ve kulları içinde onu seçenin sayesinde o günden sonra gözlerimde ne sıcaklık, ne soğukluk ne de ağrı hissettim.' Şöyle buyuruyor: "Bazen Ali oldukça soğuk kış günlerinde ince bir gömlek ile dışarı çıkardı. 'Ey Emîrül-mü'minin, soğuktan etkilenmiyor musun?' diye sorulduğunda, 'o duadan beri, ne sıcaklık ne de soğukluk beni etkiliyor' buyururdu. Bazen de çok sıcak bir günde içi elyafla doldurulmuş bir cübbe

ile yanımıza geldiğinde ‘diğer insanlar gibi bu aşırı sıcaktan etkilenmiyor musun ki böyle giyindin’ diye sorulduğunda aynı cevabı verirdi”⁴¹⁶.

3.1. Göz İltihabı

محمد بن عبد الله الزعفراني قال حدثنا عمر بن عبد العزيز عن عيسى بن سليمان قال جئت إلى أبي عبد الله ع يوما من الأيام فرأيت به من الرمد شيئا فاغتممت له ثم دخلت عليه من الغد و لم يكن به رمد فسألته عن ذلك فقال عالجتها بشيء و هو عوذة عندي عوذت بها قال فأخبرني بها و هذه نسختها أعوذ بعزة الله أعوذ بقدرة⁴¹⁷ الله أعوذ بعظمة الله أعوذ بجلال الله أعوذ بجمال الله أعوذ ببهاء الله أعوذ بغفران الله أعوذ بحلم الله أعوذ بذكر الله أعوذ برسول الله أعوذ بآل رسول الله ص على ما أحذر و أخاف على عيني و أجده من وجع عيني و ما أخاف منها و ما أحذر اللهم رب الطبيب أذهب ذلك عني بحولك و قدرتك

Muhammed b. Abdullah ez-Zaferânî, Ömer b. Abdülaziz’ den; o, İsa b. Süleyman’dan rivayet ediyor. “Bir gün Ebû Abdullah (a.s.)’a gittim. Gözleri iltihaplı (ophthalmia) idi ve onun için kederlendim. Ertesi gün tekrar gittiğimde, gözlerinde iltihap yoktu. Bunun hakkında soru sorduğumda onu bir dua ile tedavi ettim, buyurdu:

Allah’ın izzetine sığınırım. Allah’ın kudretine sığınırım. Allah’ın azametine sığınırım. Allah’ın celaline sığınırım. Allah’ın cemaline sığınırım. Allah’ın güzelliğine sığınırım. Allah’ın bağışlamasına sığınırım. Allah’ın hilmine sığınırım. Allah’ın zikrine sığınırım. Allah’ın elçisine sığınırım. Ey iyiliklerin Rabbi olan Allah’ım, korktuğum ve ürktüğüm şeyden ve çektiğim acıdan gücün ve kudretinle onu benden uzaklaştı”⁴¹⁸.

Sünni kaynaklarda, aşağıda zikredilen duaya benzer bir duayı Peygamber efendimizin (s.a.s) yatağına girdiğinde yaptığı zikredilmektedir.

⁴¹⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, **Tıbbu’l-Eimme**, s.21, Bu konu ile ilgili olarak Şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Ebû Avâne, Yakup b.İshak el İsfirayini, **Müstahrec**, tahkik: Eymen b.Arif ed-Dîmeşki, IV,304, I.Baskı, Beyrut, 1998; eş-Şâşî, Ebû Sa’îd el Heysem b. Küleyb eş-Şâşî, **Müsned**, I,127, tahkik: Dr.Mahfuz er-Rahman Zeynullah, Medine-i Münevvere, trz..

⁴¹⁷ Sünni kaynaklarda rivayet şu lafızla geçmektedir “أعوذ بعزة الله وقدرته من شرِّ ما أجد وأحاذر سبعا” Halen duymakta olduğum ağrı ve beni bıktıran ağrının şerrinden Allah’ın izzet ve kudretine sığınıyorum.”Bkz: **Ebû Dâvud**, Tıp,19; **Tirmizî**, Dua, 126.

⁴¹⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, **Tıbbu’l-Eimme**, s.84.(Bu konu ile ilgili olarak Şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.)Bu rivayeti sünnî kaynaklarda bulamadık.

محمد بن المثنى عن محمد بن عيسى عن عمرو بن أبي المقدام عن جابر عن الباقر ع قال كان النبي ص إذا رمد هو أو أحد من أهله أو من أصحابه دعا بهذه الدعوات اللهم متعني بسمعي و بصري و اجعلهما الوارثين مني و انصرني على من ظلمني و أرني فيه ثاري

Muhammed b. el-Müsenna, Muhammed b. İsa'dan; o, Amr b. Ebû el-Mikdam'dan; o, Câbir'den; o, el-Bâkır (a.s.)'dan rivayet ediyor. "Ashâbdan bir kişi Hz. Peygamber'e (s.a.s.) gelerek gözlerindeki iltihaptan (ophthalmia) yakındığında ona şöyle dua etti:

'Ey Allah'ım! Benim duymamı ve görmemi kuvvetlendir ⁴¹⁹. Onları benim varisim kıl ve bana düşman olana karşı yardım et. Ondan öcümü almayı göster''⁴²⁰.

3.2. Karın Ağrısı

Bu rivayete benzer bir rivayet sünnî kaynaklarda bal ile tedavi kısmında zikredilmektedir.

الحسين بن بسطام قال حدثنا محمد بن خلف عن الوشاء عن عبد الله بن سنان عن جعفر بن محمد عن أبيه عن جده ع قال شكى رجل إلى النبي ص فقال يا رسول الله إن لي أخا يشتكي بطنه فقال مر أخاك أن يشرب شربة عسل بماء حار فانصرف إليه من الغد و قال يا رسول الله قد أسقيته و ما انتفع بها فقال رسول الله ص صدق الله و كذب بطن أخيك اذهب فأسق أخاك شربة عسل و عوده بفاتحة الكتاب سبع مرات فلما أدبر الرجل قال النبي ص يا علي إن أخا هذا الرجل منافق فمن هاهنا لا تنفعه الشربة

و شكى رجل إلى أمير المؤمنين ع وجع البطن فأمره أن يشرب ماء حارا و يقول يا الله يا الله يا رحمان يا رحيم يا رب الأرباب يا إله الآلهة يا ملك الملوك يا سيد السادات اشفني بشفائك من كل داء و سقم فإني عبدك و ابن عبدك أتقلب في قبضتك

⁴¹⁹ Ed-Dureyhî, *Mecme'u'l Bahreyn*, Allâme Fahreddin b Muhammed ed-Dureyhî, 2/268, II. Baskı, Tahran,1365.

⁴²⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tibbu'l-Eimme*, s.83; "Gözlerim ve kulaklarımdan istifade etmeyi sağla. Onları benim varisim kıl. Ve bana düşmanlarıma karşı yardım et. Allahım! Aşırı borçtan ve açlıktan sana sığınırım. Çünkü açlık çaresizliğin en kötüsüdür." Bkz: Buhârî, Ebû Muhammed b. İsmail. b.İbrahim b.el Buhârî, *Edebü'l-Müfret*, tahkik, Semir b. Emin ez-Zührî, s.341, Riyad, 1998; Taberânî, Ebû Kâsım Süleyman b.Ahmed, *ed-Dua*, tahkik, Muhammed Sa'îd el-Buhârî, s.428, Beyrut, 1987;Hâkim, *el-Müstedrek ale's-sahîhayn*, I/704, Tabatabaî, es-Seyyit Tabatabaî, *Sünenü'n-Nebî*, tahkik: Muhammed Hadi el-Fâkihî, c.1, s.361,yrz. 1419.

el-Hüseyn b. Bistâm, Muhammed b. Haleften; o, el-Veşşâ'dan; o, Abdullah b. Sinan'dan; o, Ca'fer b. Muhammed (a.s.)'den; o, dedesinden rivayet ediyor.

Bir adam Hz. Peygamber (s.a.s.)'e gelerek erkek kardeşinin karın ağrısından muzdarib olduğunu söyledi. Allah Resûlü (s.a.s.) ona, 'Kardeşine söyle, sıcak su ile balı karıştırıp içsin' diye buyurdu. Ertesi günü adam tekrar gelerek, 'Ey Allah'ın Resûlü! Ona içirdim, fakat bir fayda görmedi' dedi. Allah Resûlü (s.a.s.) 'Allah doğruyu söyledi. Git ve erkek kardeşine bal içmesini ve yedi defa Fatiha Sûresi'ni okumasını söyle' dedi. Peygamber (s.a.s.) adam gittikten sonra şöyle dedi: 'Ey Ali! Bu adamın erkek kardeşi bir münafıktır. Bundan dolayı içtiği fayda vermez'"⁴²¹. Karın ağrısından muzdarib olan bir kişiye Emîrül-mü'minîn (a.s.) sıcak su içmesini ve şu duayı okumasını söyledi:

*Ey Allah'im, Ey Allah'im, Ey Allah'ım! Ey Rahmân! Ey Rahîm! Ey Rabbim! Ey Yaratınların Yaratıcı!*⁴²² *Meliklerin Meliki, efendilerin efendisi! Her bir hastalık ve ızdırabdan Senin şifân ile beni iyileştir. Zira ben Senin kulunum ve Senin kulunun oğluyum. Yakarışım sanadır. Herşeyimle senin elindeyim*⁴²³.

3.3. Allah Rasulü'nün Ateşe Yönelik Duası

Sünni kaynaklarda, Efendimiz humma hastalığının şiddetine yakalanmışken Cebrail (a.s.)'ın O'na gelerek aşağıdaki duaya benzer bir duayı okuduğuna dair kayıtlar bulunmaktadır.

⁴²¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyn b.Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s.(27-28); Hurr el-Âmilî, Ebû Cafer Muhammed b.Hasan, *el-Fusûlü'l-Mühimme fî-Marifeti Ahvâl el-Eimme*, tahkik ve işraf: Muhammed b. Muhammed el-Hüseyn el-Kâini, I.Baskı, 1418, c.4,s.80, Sünnî kaynaklarda hadis şu şekilde geçmektedir. "Bize Sa'id ibn Ebî Arûbe, Katâde'den; o da Ebû'l-Mütevekkil'den; o da Ebû Sa'id el-Hudrî (r.a.)'dan şöyle tahdîs etti: Peygamber (s.a.s.)'e bir adam geldi de:

— Kardeşimin karnı ağrıyor, dedi. Peygamber:

— "Bal (şerbeti) içir!" buyurdu.

Sonra bu adam ikinci bir defa daha geldi (ve hastalığın geçmediğini söyledi). Peygamber yine:

— "Ona bal şerbeti içir!" buyurdu.

Sonra üçüncü defa geldi. Peygamber yine:

— "Bal şerbeti içir!" buyurdu. Sonra bu adam bir daha geldi de:

— İçirdim (fakat ağrısı geçmedi), dedi. Bunun üzerine Peygamber:

— "Allah doğru söyledi, fakat kardeşinin karnı yalan söylemiştir. Haydi ona yine bal şerbeti içir!" buyurdu. Adam kardeşine (dördüncü kerre) bal şerbeti içirdi de adam hastalıktan iyileşip kurtuldu.

Bkz: *Buhârî*, Tıp, 38; *Tirmizî*, Tıp, 31. no. 2082

⁴²² Bu ifade bizce caiz değildir.

⁴²³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyn b.Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 28; *Bihâru'l-Envâr* c. 92, s. 109. Bkz. *Buhârî*, Tıp, 38.

عنهم ع حدثنا أحمد بن محمد أبو جعفر قال حدثنا أبي محمد بن خالد عن بكر بن خالد عن محمد بن سنان عن عبد الله بن عمار الدهني عن أبيه عن عمرو ذي فرو تغلبة الجمالي قال سمعنا أمير المؤمنين ع يقول حم رسول الله ص حمى شديدة فأتاه جبرئيل ص فعوضه و قال بسم الله أرفيك بسم الله أشفيك من كل داء يؤذيك بسم الله و الله شافيك بسم الله خذها فلتتهنيك بسم الله الرحمن الرحيم فلا أقسم بمواقع النجوم و إله لقسّم لو تعلمون عظيم لتبرأ بآذن الله عز و جل فأطلق النبي ص من عقاله فقال يا جبرئيل هذه عوضة بليغة قال هي من خزانة في السماء السابعة

Ahmed b. Muhammed Ebû Ca'fer, Ebû Muhammed b. Hâlid'den; o, Bekr b. Hâlid'den; o, Muhammed b. Sinan'dan; o da Abdullah b. Ammâr ed-Duhnî'den; o, babasından; o, Amr Zî Far ve Sa'lebe el-Cemmâlî'den; onlar da Emîrü'l-mü'minîn (a.s.)'den rivayet ediyorlar: Emîrü'l-mü'minîn şöyle buyurdu. “Ha mim Allah Resûlü'nün (Allah onu ve ailesini mübarek kılsın) çok ciddi bir şekilde ateşi yükseldi. Cebrail ona gelerek bir dua okudu:

*Allah'ın adıyla, sana sesleniyorum, Allah'ın adıyla sana ızdırab veren her hastalıktan seni kurtarıyorum. Allah'ın adıyla! Allah sana şifâ verendir. Allah'ın adıyla, bunu al, seni mesud edecek. Rahman ve Rahim olan Allah'ın adıyla! ‘Hayır, yıldızların yerlerine yemin ederim, şüphesiz bu, eğer bilerseniz, gerçekten büyük bir yemindir*⁴²⁴. Allah'ın izniyle mutlaka şifâ bulursun. Peygamber kendisini bağlayan hastalıktan kurtuldu.

Allah Resûlü (s.a.s.) şöyle dedi: ‘Ey Cebrail! Bu çok etkileyici bir duadır.’ Cebrail, ‘o yedinci kat göklerin hazinelerinden⁴²⁵ gelmiştir’, diye cevap verdi”⁴²⁶.

Kur'an'da faziletinden en çok bahsedilen sûrenin “Fatiha” olduğu bilinmektedir. Yerine göre sığınma, yerine göre başkaları için temenni, yerine göre de hastalıktan kurtulmak veya korunmak için Fatiha Sûresi, artık inanan insan için vazgeçilmez Dua

⁴²⁴ *Vakı'â*, 56/(75-76)

⁴²⁵ Kur'an-ı Kerîm ve hadis-i şerîflerde Allah'ın hazinelerinden bahsedilmektedir. Ayrı bir araştırma konusudur.

⁴²⁶ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s.(38-39); *Kuleyni*, telif: Eş şeyh emîn türmüs el Amili, *Sûlasiyyat*, c.2, s.18, I.Baskı, 1417; İbn Mâce, Ebû Abdullah Muhammed b.Yezîd, *Sünen*, tahkik, Muhammed Fuat Abdalbaki, II/1164. Trz; Ahmed b. Hanbel, *Müsned*, 17,323; Nesâî, Ebû Abdurrahman Ahmed b. Şu'ayb, *Süneni Kübra*, tahkik: Hasan Abdu'l-Munim Çelebi,7/123, I.Baskı, Beyrut 2001; el-Hâkim, *Müstedrek ale's-Sahihayn*, 2,590; Tabatabaî *Sünenü'n-Nebi*, c.2,s.25; Şerhu usûlü'l-Kâfî *Mâzenderanî*, c.8,s.93; el-Himyerî, Ebû'l-Abbâs Abdullah b Ca'fer el-Himyerî, *Kurb'ül-İsnâd*, tahkik: Müessesetü Ali'l-Beyt, c.1,s.126.Tahran, 1413.

lafızlarından birisi olmuştur⁴²⁷. Fatiha sûresi⁴²⁸ efendimiz ve ashâbı tarafından hastalıklara okunan bir rukyedir⁴²⁹.

محمد بن جعفر البرسي قال حدثنا محمد بن يحيى الأرمني قال حدثنا محمد بن سنان عن سلمة بن محرز قال سمعت أبا جعفر الباقر ع يقول كل من لم تيرئه سورة الحمد و قل هو الله أحد لم ييرئه شيء كل علة تيرئها هاتين السورتين

Muhammed b. Ca'fer el-Bursî, Muhammed b. Yahya el-Ermenî'den; o, Muhammed b. Sinan'dan; o, Seleme b. Muhriz'den; o, Ebû Ca'fer el-Bâkır (a.s.)'dan rivayet ediyor: "Fatiha ve ihlâs sûreleri kendisine şifâ vermiyorsa, hiçbir şeyden şifâ bulmaz. Bu iki sûre tüm hastalıkların şifasıdır"⁴³⁰.

Bu rivayet sünni kaynaklardaki rivayete muvafıktır.

⁴²⁷ Atmaca, Veli, *Hadislerde Rukye*, s.199-204.

⁴²⁸ Bize Şu'be, Ebû Bişr'den; o da Ebû Mütevekkil'den; o da Ebû Sa'id el-Hudrî(r.a) 'den şöyle tahdîs etti: Peygamber (s.a.s.)'in sahâbîlerinden bir grup insan Arab kabilelerinden bir oba halkının üzerine vardılar. O oba halkı gelen sahâbî grubuna yemek vermediler. Onlar böyle konuk edilmemiş hâlde bulundukları sırada birden o oba halkının seyyidi zehirli bir hayvan tarafından sokuldu. Bunun üzerine oradaki sahâbîlere:

— Sizin beraberinizde bir deva yâhud rukye tedavisi yapan kimse var mı? Dediler.

Sahâbîler de onlara:

— Sizler bizi konuk edip yemek yedirmediniz. Biz de, sizler bizim için bir ücret ta'yîni etmedikçe size rukye yapmayız! dediler.

Bunun akabinde kabile halkı, sahâbîler için ücret olarak bir bölük koyun sürüsü ayırdılar. Bundan sonra bir sahâbî Ümmü'l-Kur'ân'ı okumaya başladı. Tükürüğünü topluyor ve o hasta adamın üzerine tükürüyordu. Neticede o zât iyileşti. O kabîle halkı da koyun sürüsünü getirip teslim ettiler.

Sahâbîler, okuyan sahâbîye:

— Biz bu sürü parçasını Peygamber'e sormadıkça almayız, dediler.

Nihayet bunu Peygamber'e anlatıp sordular. Peygamber (s.a.s.) güldü ve:

— "Sana bu sûrenin bir rukye olduğunu bildiren nedir? Bu sürü parçasını alın, bana da bir pay ayırın!" buyurdu.

Buhârî, Tıp 38.

⁴²⁹ Atmaca, Veli, *Hadislerde Rukye*, s.199.

⁴³⁰ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s.39; *Tefsîrû Nûri's Sakaleyn*, c. 12, s. 192; *Vesâilü's-Şi'a*, c. 34, s. 452. Fâtiha'nın isimlerinden birisinin de "eş- Şâfiyye" olduğuna dair bkz.: Kâdî İyaz, İyaz b. Musa Ebû'l Fazl el Yahsûbî es Sebtî el Malikî, *el-İkmâl fî Şerhi Müslim*, 7/53; Ahmed b. Hanbel, Ebû Abdullah Ahmed b. Muhammed b. Hanbel b. Esed eş-Şeybânî, *Müsned*, tahkik: Şuayb el-Arnâvûd, 18/50, I. Baskı, 2001; Hâkim, Ebû Abdullah Muhammed b. Abdullah en-Nîsâbüri, *Müstedrek ale's-Sahîhayn*, tahkik: Mustafa Abdulkadir Ata, c. 1. 746. yy. 1990; İbn Hacer, *Fethu'l-Bârî*, 4/457.

أحمد بن أبي زياد قال حدثنا فضالة بن أيوب عن إسماعيل بن زياد عن أبي عبد الله الصادق ع قال: كان رسول الله ص إذا كسل أو أصابته عين أو صداع بسط يديه فقراً فاتحة الكتاب و المعوذتين ثم يمسح بهما وجهه فيذهب عنه ما كان يجد

Ahmed b. Ebû Ziyâd, Faddâle b. Eyyûb'den; o, İsmail b. Ziyâd'dan; o, Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor. "Allah Resûlü (Allah onu ve ailesini mübarek kılsın), yorgunluk hissettiğinde, kem gözü üzerinde hissettiğinde, baş ağrısı hissettiğinde ellerini açar⁴³¹ ve Fatiha, Felak ve Nâs sûrelerini okurdu. Daha sonra ellerini yüzüne götürürdü. Sıkıntı duyduğu şey her ne ise ondan uzaklaştırdı"⁴³².

محمد بن يزيد عن زياد بن محمد الملقبي قال حدثنا أبي عن هشام بن أحمر عن أبي عبد الله الصادق ع قال من قال لا حول و لا قوة إلا بالله العظيم دفع الله عنه ثلاثة و سبعين نوعاً من أنواع البلاء أهونها الجنون

Muhammed b. Yezîd, Ziyâd b. Muhammed el-Malatî'den; o, babasından; o, Hişâm b. Ahmer'den; o, Ebû Abdullah es-Sâdık'tan rivayet ediyor. Her kim, "La havle ve la kuvvete illa billahil aliyyil aziym" derse (Kâdir-i Mutlak olan Allah'tan başka güç ve kuvvet yoktur) , Allah ondan, en hafifi delilik olan 73 çeşit ızdırabı uzaklaştırır⁴³³.

⁴³¹ Duada el kaldırma konusunda âlimler ihtilaf etmişlerdir. Bu konu ile ilgili ayrıntılı bilgi için bkz.: Kurtubî, Ebû Abdullah Muhammed, *el Camiu li Ahkâmli'l el Kur'an*, tahkik: Hişam Semir el-Buhârî, c. 7, s. 224, Riyad 2003; İbn Hacer, *Fethu'l-Bârî*, c. 5, s. 240.

⁴³² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 39; es-Seyyid Mehdi el-Hicazî, *Dürerü'l Ahbâr*, c. 1, s. 486; *Müstedrek Sefinetü'l Bihâr*, c. 21, s. 397; *Vesâilü's-Şî'a*, c. 34, s. 450, c. 100, s. 21; Peygamber (s.a.s) rahatsızlandığında kendisi için Muavvizâtı okur sonra kendine üflerdi. Âişe dedi ki : Kendisi hastalanınca O'na okur ve kendi elleriyle bereket gayesiyle sıvazlardım. Bkz: *Müslim*, Selâm, 20, h. no. 50; *Ebû Dâvud*, Tıp 19, h. no. 3902.

⁴³³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 39; el-Mağribî, Kadî Numan el-Mağribî, *Deâimu'l-İslâm ve Zikir el-Helâl ve'l-Harâm ve Kazâya ve'l-Ahkâmli an ehli'l-Beyti Rasulillahi (aleyhim efdale's-selam)*, tahkik: Âsîf b. Ali Asğar Feyzi, c. 3, s. 250, t.y, y.y; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 33, s. 210; Hadis Tirmizî'de şu şekilde geçmektedir: Ebû Hüreyre (r.a.)'den rivâyete göre, şöyle demiştir: Resûlullah (s.a.s.) bana şöyle buyurdu: "Güç ve kuvvetimiz ancak Allah iledir" sözünü çokça söyle çünkü o Cennetin hazinelerindendir." Mekhul dedi ki: "Her kim güç ve kuvvetimiz ancak Allah iledir, Allah'ın azabından kurtuluş ancak ona sığınmakla mümkündür derse" Allah o kimseye yetmiş zarar kapısını kapatır bu kapıların en azı ise fakirliktir." Bkz.: *Tirmizî*, Dua, 131; Hadisin geçtiği diğer kaynaklar için bkz.: İbn Ebi Şeybe, *Muassenef*, 6/104; *Müstedrek*, 1/727.

و قال علي بن أبي طالب ع قال لي رسول الله ص يا علي أ لا أدلك على كنز من كنوز الجنة قلت بلى يا رسول الله قال ص لا حول و لا قوة إلا بالله

Ali b. Ebî Tâlib, Allah Resûlü (s.a.s.)’nden rivayet ediyor. “Ey Ali, sana cennetin hazinelerinden bir tanesini bildireyim mi? ‘La havle ve la kuvvete illa billâh’ (Allah’tan başka güç ve kudret yoktur)”⁴³⁴.

Efendimiz vücut ağrılarına rukye yapılmasını tavsiye buyurmuş, aşağıdaki duaya benzer bir dua ile rukye yapmışlardır.

محمد بن إبراهيم السراج قال حدثنا فضالة و القاسم جميعا عن أبان بن عثمان عن أبي حمزة الثمالي عن أبي جعفر الباقر ع قال إذا اشتكى أحدكم شيئا فليقل بسم الله و بالله و صلى الله على رسول الله و أهل بيته أعوذ بعزة الله و قدرته على ما يشاء من شر ما أجد

Muhammed b. İbrahim es-Serrâc, Feddâle ve el-Kasım’dan, onlar da Eban b. Osman’dan; o, Ebû Hamza es-Sumâlî’den; o, Ebû Ca’fer el-Bâkır (a.s.)’dan rivayet ediyor.

“Biriniz ızdırab çektiğinde şunu okusun:

Bismillah (Allah'ın adıyla)! Allah'ın rahmeti, Peygamber (s.a.s.)'in ve Ehl-i Beyt'in üzerine olsun. Muzdarib olduğum fenalıktan Kadir-i Mutlak olan Allah'ın güç ve kudretine sığınırım”⁴³⁵.

⁴³⁴Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 39.(Bu konu ile ilgili olarak Şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.) Sünnî Kaynaklarda aynı rivayet efendimizin Abdullah b. Kays’a söylediği şeklindenir. Bkz.: *Buhârî*, Cihad, 27; *Müslim*, Zikir,17; *Tirmizî*, Dua, 3, h.no:3374; *İbn Mâce*, Edep, 59; İbn Ebî Şeybe, *Müsned*, 1/109; İshak b.Revaha, *Müsned*, 1/291; Nesaî, *Süneni-Kübra*, 8/115; Taberânî, Ebû Kasım Süleyman b. Ahmed, *el-Mu’cemu’l-Kebîr*, tahkik, Hamdi b. Abdulmecid es-Selefi, 5/121, II.Baskı, Kahire, 1994

⁴³⁵Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. (39-40). (Bu konu ile ilgili olarak Şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.) Sünnî kaynaklarda rivayet şu lafızla geçmektedir “أعوذ بعزة الله وقدرته من شر ما أجد وأحاذر سبعا” Halen duymakta olduğum ağrı ve beni bıktıran ağrının şerrinden Allah’ın izzet ve kudretine sığınıyorum.”Bkz.: *Ebû Dâvud*, Tıp,19.

3.4. Muzdarip Olanlara Dik Dik Bakılması

عابد بن عون بن عبد الله المدني قال حدثنا صفوان بن يحيى بباع السابري قال حدثنا محمد بن إبراهيم عن حنان بن إبراهيم عن أبي عبد الله الصادق ع قال إذا رأيت مبتلى فقل الحمد لله الذي عافاني مما ابتلاك به و لو شاء أن يفعل فعل و الحمد لله الذي لم يفعل و لا يسمعه فيعاقب

Abîd b. Avn b. Abdullah el-Medenî, Safvân b. Yahya Beyyâ' es-Sâbi-rî'den; o, Muhammed b. İbrahim'den; o, Hannân b. İbrahim'den; o, Abdullah es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor: "Muzdarib olan birine rastlayınca şöyle deyin: '*Beni, seni mübtela kıldığı şu şeyden esirgeyen Allah'a hamd olsun*'",⁴³⁶.

و عن الباقر ع أنه قال إذا رأيت مبتلى فقل الحمد لله الذي عافاني مما ابتلاك به و فضلني عليك و على كثير ممن خلق تفضيلاً

El-Bâkır (a.s.) şöyle buyuruyor: "Muzdarib olan kişiye rastladığınızda şöyle dua edin: *Beni seni mübtela kıldığı şu şeyden esirgeyen ve beni yarattıklarının birçoğundan üstün kılan Allah'a hamd olsun, derse, o belâ ona sirayet etmez.*"⁴³⁷.

Bu rivayet kemgözden korunma başlığı altında zikredilmektedir.

محمد بن ميمون المكي قال حدثنا عثمان بن عيسى عن الحسن بن مختار عن صفوان الجمال عن أبي عبد الله الصادق ع أنه قال لو نبش لكم عن القبور لرأيتم أن أكثر موتاكم بالعين لأن العين حق ألا إن رسول الله ص قال العين حق فمن أعجبه من أخيه شيء فليذكر الله في ذلك فإنه إذا ذكر الله لم يضر

⁴³⁶ Abdullah B. Sâbûr Ez-Zeyyâd Ve El Hüseyin B. Bistâm En-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, S.112. Şi'î kaynaklarda benzer bir rivayete rastlanmamıştır. Bu konu ile ilgili olarak efendimizden gelen rivayet ise şu şekildedir: Hz. Ömer (r.a.)'den rivâyete göre, Peygamber (s.a.s) şöyle buyurmuştur: "Kim özürlü ve sakat birini görünce: sana verdiği bu musibetten beni afiyette kılan ve beni birçok yarattıklarına karşı üstün kılan ve nimetlerle donatan Allah'a hamdolsun" derse yaşadığı sürece o dertten kurtulmuş olur. Bkz.: *Tirmizî*, Dua, 38; *İbn Ebi Şeybe*, Sünen, 6/93; *Bezzaz*, Müsned, 1/237; *Taberani*, Dua s. 254

⁴³⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s.112. (Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.) Dua efendimize aittir. Ama burda el-Bâkır (a.s.)'a isnad edilmektedir. Rivayet Tirmizî'de şu şekilde geçmektedir: Ebû Hüreyre (r.a.) şöyle demiştir: Resûlullah (s.a.s.) şöyle buyurmuştur: "Her kim özürlü bir kimseyi görünce: Sana verdiği bu dertten beni afiyette kılan ve beni birçok yarattıklarına karşı üstün kılan ve nimetlerle donatan Allah'a hamdolsun" derse o dert onun başına gelmez. Bkz.: *Tirmizî*, Dua, 38; *İbn Ebi Şeybe*, Sünen, 6/93; *Bezzaz*, Müsned, 1/237; *Taberânî*, Dua, s. 254.

Muhammed b. Meymûn el-Mekkî, Osman b. İsa'dan; o, el-Hasen b. el-Muhtar'dan; o, Safvân el-Cemmâl'den; o, Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor: “Şayet mezarlar sizin önünüzde açılrsa idi, ölülerinizin çoğunun nazarı olduğunu görürdünüz; zira nazar haktır.” Şüphesiz ki Allah Resûlü (Allah onu ve ailesini mübarek kılsın) şöyle buyurmuştur: ‘Nazar haktır. O halde kim kardeşinin bir şeyini beğenir ise, bunun için Allah'a dua etsin. Şayet Allah'ı anar ise, nazarı kardeşine zarar vermez’⁴³⁸.

3.5. Doğum Sıkıntısı

عبد الوهاب بن مهدي قال حدثني محمد بن عيسى عن ابن همام عن محمد بن سعيد عن أبي حمزة عن أبي جعفر ع أنه قال إذا عسر على المرأة ولادتها يكتب لها هذه الآيات في إناء نظيف بمسك و زعفران ثم يغسل بماء البئر و يسقي منه المرأة و ينضح بطنها و فرجها فإنها تلد من ساعتها يكتب كأنهم يوم يرون ما يوعدون لم يلبثوا إلّا عشيّة أو ضحاها كأنهم يوم يرون ما يوعدون لم يلبثوا إلّا ساعة من نهار بلاغ فهل يهلك إلّا القوم الفاسقون لقد كان في قصصهم عبرة لأولي الألباب ما كان حديثاً يفترى ولكن تصديق الذي بين يديه و تفصيل كل شيء و هدى و رحمة لقوم يؤمنون

Abdulvehhâb b. Mehdî, Muhammed b. İsa'dan; o, İbn Himmam'dan; o, Muhammed b. Saîd'den; o, Ebû Hamza'dan; o, Ebû Ca'fer (a.s.)'den rivayet ediyor.

“Çocuk doğurma esnasında zorluk çeken bir kadın için aşağıdaki ayetleri, musk ve zaferan ile bir kabın içine yazın. Bunu kuyu suyu ile yıkayın. Kadına bu sudan içirin ve genital bölgeleriyle karnına serpin. Derhal doğum yapacaktır.

*‘Onu gördükleri gün sanki bir akşam veya bir kuşluk vaktinden başkasını yaşamamış gibidirler’.*⁴³⁹ *‘Onlar tehdit edildikleri şeyi gördükleri gün, sanki gündüzün yalnızca bir saati kadar yaşamışlardır. Bu bir tebliğdir. Artık fâsık olan bir kavimden başkası yıkıma uğratılır mı?’*⁴⁴⁰ *‘Andolsun onların kıssalarında temiz akıl sahipleri için ibretler vardır. Düzüp*

⁴³⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 121. es-Seyyid Mehdi el-Hicazî, *Dürrü'l AHBâr*, c. 2, s. 1; Sünnî kaynaklarda yukarıdaki rivayet şu şekilde geçmektedir. “Sizden biri kardeşinin nefsinde veya malında hoşuna giden bir şeyi görünce onu tebrik etsin. Zira nazar haktır. Rivayet hakkında diğer kaynaklar ve açıklamalar için bkz.: Ahmed.b. Hanbel , *Müsned*, 24/466; Ebû Ya'lâ, Ahmed b. Ali b. Hilal et-Temîmî el-Mevsılî, *Müsned*, tahkik: Hüseyin Selim Esed, 13/153, Dimaşk, 1984; Taberânî, *Mu'cemu'l-Kebir*, 6/82; Hâkim, *Müstedrek ale's-Sahihayn*, 3/465

⁴³⁹ *Nâzi'ât*, 79/46.

⁴⁴⁰ *Ahkâf*, 46/35.

uydurulacak bir söz değildir. Ancak kendinden öncekilerin doğrulayıcısı, her şeyin çeşitli biçimlerde açıklaması ve iman edecek bir topluluk için hidayet ve rahmettir⁴⁴¹.

Allah (c.c.)’in izniyle şifâ bulacaksın⁴⁴².

3.6. Düşme ve Yaralanma

و حدثنا الحسين بن مختار الحنظلي قال حدثنا عبد الرحمن بن أبي هاشم عن أبي الجارود عن أبي جعفر محمد بن علي ع أنه قال هذه العوذة لكل وجع تضع يدك على فيك مرة و تقول بسم الله الرحمن الرحيم ثلاث مرات بجلال الله ثلاث مرات بكلمات الله التامات ثلاث مرات ثم تضع يدك على موضع الوجع ثم تقول أعوذ بعزة الله و قدرته على ما يشاء من شر ما تحت يدي ثلاث مرات فإنها تسكن بإذن الله تعالى

el-Hüseyin b. Muhtar el-Hanzalî, Abdurrahmân b. Ebî Hâşim’den; o, Ebû’l-Cârûd’dan; o, Ebû Ca’fer Muhammed b. Ali (a.s)’den rivayet ediyor. Şöyle dedi: “Bu tüm hastalıklar için bir duadır.

Elinizi ağzınıza bir kez götürüp üç defa ‘Rahman ve Rahim olan Allah’ın adıyla’, üç defa ‘Allah’ın yüceliğiyle’, üç defa ‘Allah’ın kusursuz isimleri ile’ deyin; daha sonra elinizi ağrıyan bölgenize götürün ve üç kez şöyle deyin: ‘Elimin altındaki kötülükten, Allah’ın izniyle, Allah’ın gücüne ve kuvvetine sığınırım⁴⁴³ deyiniz⁴⁴⁴.

3.7. Büyüden Korunma

محمد بن جعفر البرسي قال حدثنا أحمد بن يحيى الأرمني قال حدثنا محمد بن سيار قال حدثنا محمد بن الفضل بن عمر عن أبي عبد الله ع يقول قال أمير المؤمنين ص إن جبرئيل ع أتى النبي ص و قال يا محمد قال لبيك يا جبرئيل قال إن فلانا اليهودي سحرك و جعل السحر في بئر

⁴⁴¹Yûsuf, 12/111. Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 95; es-Salihî, Muhammed b. Yusuf b. Ali eş-Şâmi ed-Dımeşki es-Salihî, *Subulü’l-Hûdâ ve’r-Reşâd fî Sîreti Hayri’l İbâd*, c. 20, s. 224; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü’l-Vesâil*, c. 15, s. 388, c. 24, s. 260, c. 31, s. 85; İbn Ebî Şeybe, Musannef, 5/39; İbn Sünnî, Ahmed b. İshak b. İbrahim es-Sünnî, *Amelü’l-Yevmi Ve’l-Leyleti Sülûkü’n- Nebiyyi (s.a.s.) Me’a Rabbihî*, tahkik: Abdurrahman Kevser el-Bernî, Beyrut 1988, s. 576.

⁴⁴²Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 31; Muhammed ebdahi, *Tehzibu’l-Makâl*, c. 8, s. 425.

⁴⁴³ Sünni kaynaklarda, yukarıda zikredilen rivayet ile ortak olan şu ibare bulunmaktadır. “أعوذُ بعزّة الله ” Halen duymakta olduğum ağrı ve beni bıktıran ağrının şerrinden Allah’ın izzet ve kudretine sığınıyorum.”Bkz: *Ebû Dâvud*, Tıp, 19; *İbn Mâce*, Tıp, 36.h. no. 3522.

⁴⁴⁴Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 92-93. Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır. Bu rivayeti sünnî kaynaklarda da bulamadık.

بني فلان فابعث إليه يعني إلى البئر أوثق الناس عندك و أعظمهم في عينك و هو عدیل نفسك حتى يأتيك بالسحر قال فبعث النبي ص علي بن أبي طالب ع و قال انطلق إلى بئر ذروان فإن فيها سحرا سحرني به ليبيد بن أعصم اليهودي فأتني به قال علي ع فانطلقت في حاجة رسول الله ص فهبطت فإذا ماء البئر قد صار كأنه ماء الحياض من السحر فطلبته مستعجلا حتى انتهيت إلى أسفل القليب فلم أظفر به قال الذين معي ما فيه شيء فاصعد فقلت لا و الله ما كذب و ما كذبت و ما نفسي به مثل أنفسكم يعني رسول الله ص ثم طلبت طلبا بلطف فاستخرجت حقا فأتيت النبي ص فقال افتحه ففتحته فإذا في الحق قطعة كرب النخل في جوفه وتر عليها إحدى و عشرون عقدة و كان جبرئيل ع أنزل يومئذ المعوذتين على النبي ص فقال النبي ص يا علي اقرأها على الوتر فجعل أمير المؤمنين ع كلما قرأه انحلت عقدة حتى فرغ منها و كشف الله عز و جل عن نبيه ما سحر به و عافاه

Muhammed b. Ca'fer el-Bursî, Ahmed b. Yahya el-Ermenî'den; o, Muhammed b. Seyyâr'dan; o, Muhammed b. el-Fadl b. Ömer'den; o, Ebû Abdullah (a.s.)'tan rivayet ediyor: "Emîrül-mü'minin (a.s.) şöyle buyurdu: 'Cebrail Hz. Peygamber (s.a.s.)'e gelerek, 'Ey Muhammed!' dedi. Hz. Peygamber, 'Buyur ey Cebrail' diye yanıtladı. Cebrail, 'Fılanca Yahudi senin için bir büyü yaparak filan oğulları kuyusuna attı; senin gözünde en güvendiğin, senin için en önemli ve seninle bir olan birilerini gönder ki o büyüü sana getirsinler' buyurdu. Hz. Peygamber, oraya, Hz. Ali b. Ebî Tâlib (a.s.)'i göndererek ona şöyle dedi: 'Zervan kuyusuna git. Zira Yahudi Lebid b. A'sam'ın benim için yaptığı büyü oradadır. Onu bana getir' buyurdu. Hz. Ali (a.s.) şöyle buyuruyor: 'Oraya gittim. Kuyuya indim, içindeki büyüden dolayı kuyunun suyu adeta bir sarnıç suyu gibi idi. Kuyunun çukuruna ulaşana kadar hızla büyüü aradım ancak onu bulamadım. Benimle beraber olanlar bana, orada bir şey olmadığını söylüyorlardı. Kuyudan çıktım. Ancak benimle gelenlere 'Allah'ın izni ile o asla yalan söylemez' dedim ve tekrar kuyuya girerek onu buldum. Onu Peygamber'e götürdüm. Bana onu açmamı söyledi. Onu açtım, içinde birkaç parça hurma ağacı dalı vardı ki her birinin üstüne 21 düğüm atılmıştı'.⁴⁴⁵

⁴⁴⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s.113; Mirza Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, c. 11, s. 205; Ahmed Hadi el Yusufi el Guravî, *Mevsûatu Tarihi'l-İslamiyye*, I. Baskı, 1417, c. 1, s. 348; Rivayet değişik lafızlarla hadis kitaplarında yer almaktadır. Biz bir tanesini vermekle iktifa edeceğiz. "Aişe (r.a.) şöyle demiştir: Resûlullah'a sihir yapılmıştı. Hattâ bâzen herhangi bir iş işlemediği hâlde kendisine o işi yapmış olduğu hayâli verilirdi. Nihayet günün birinde benim yanımda iken Allah'a tekrar tekrar duâ etti. Sonra bana: — "YâAişe, bildin mi? Allah bana, bilgi istediğim şey hakkında hüküm vermiştir" buyurdu.

Ben:

Bu rivayet “ateşlenmeye yönelik dualar” başlığı altında zikredilmektedir. Yaptığımız araştırmaya göre Sünni kaynaklarda da hadisin bir bölümü ‘Humma (Ateşli Hastalıklar)’ya Rukye’ yapılması babında geçmektedir.⁴⁴⁶

أحمد بن سلمة قال حدثنا محمد بن عيسى عن حريز بن عبد الله السجستاني عن أحمد بن حمزة عن أبان بن عثمان عن الفضيل بن يسار عن أبي جعفر ع قال إذا مرض الرجل فأردت أن تعوده فقل عليك يا عرق أو يا عين الجن أو يا عين الإنس أو يا وجع بفلان ابن فلان اخرج عليك بالله الذي كلم موسى تكليما و اتخذ إبراهيم ص خليلا و رب عيسى ابن مريم روح الله و كلمته و رب محمد و آل محمد الهداة و طفئت كما طفئت نار إبراهيم الخليل ع

Ahmed b. Seleme, Muhammed b. İsa’dan; o, Hârîz b. Abdullah es-Sicistânî’dan; o, Ahmed b. Hamza’dan; o, Eban b. Osman’dan; o, el-Fudayl b. Yesar’dan; o Ebû Ca’fer (r.a.)’den rivayet ediyor. “Bir kişi hastalandığında ve siz onun için (Sığındırma) iyilik istediğinizde şöyle dua edin:

Ey kan damarı⁴⁴⁷ veya ey kötü göz veya ey insan gözü veya ey ağrı, ondan uzak ol. Allah’ın izniyle ondan uzak ol. O Allah ki Musa’yla konuşan⁴⁴⁸, İbrahim’i dost

— Bu nedir yâ Resûlallah? dedim. O şöyle buyurdu:

— “Bana iki kişi geldi. Bunlardan biri başucumda, diğeri de ayakucumda oturdu. Sonra bunların biri arkadaşına:

— Bu adamın hastalığı nedir? diye sordu. Öteki;

— Sihir yapılmıştır, diye cevâb verdi. Beriki yine:

— Ona kim sihir yapmıştır? dedi.

— Zurayk oğulları’ndan Yahûdî Lebîd b. A’sam, diye cevap verdi.

Sonra:

— Bu sihir ne içinde yapılmıştır? diye sordu. Öbürü:

— Bir tarak, saç-sakal tarantısı ve erkek hurmanın kurumuş çiçek kapçığı içinde, diye cevap verdi.

Bu sefer o:

— Bu sihir nerededir? dedi. Oda:

— Zû Ervân Kuyusu’nun içindedir, dedi”.

Râvî dedi ki: Bunun üzerine Peygamber (s.a.s.) sahâbîlerinden bir grup insan içinde olarak bu kuyuya gitti ve ona baktı, kuyunun üzerinde hurma ağacı vardı. Sonra Âişe’ye döndü de:

— “Yâ Âişe Allah’a yemîn ederim ki, kuyunun suyu muhakkak kına suyu gibi kırmızımtırak, hurma ağacının uçları da muhakkak şeytanların başları gibidir!” buyurdu.

Ben:

— Yâ Resûlallah! Onu çıkardın mı? dedim. Resûlallah:

— “Hayır, amma bana gelince, Allah bana afiyet ve şifâ vermiştir. Sihri çıkarmakla insanlar üzerine ondan bir kötülük yayacağımdan endişe ettim” buyurdu.

Resûlallah kuyunun gömülmesini emretti, o da gömüldü. Bkz.: *Buhârî*, Tıp, 50.

⁴⁴⁶ Bkz.: Veli, Atmaca, *Hadislerde Rukye*, s. 317-318.

⁴⁴⁷ “Yüce Allâh’ın adıyla, kanı fişkirtan damarın ve ateşin hararetinin şerrinden Yüce Allâh’a sığınırım.

Bkz.: *İbn Mâce*, Tıp, 37, h. no. 3526.

⁴⁴⁸ Nisâ, 4/164.

edinen⁴⁴⁹ ve Allah'ın ve O'nun isminin ruhu olan îsâ b. Meryem⁴⁵⁰'in Rabbidir. Muhammed'in, O'nun ailesinin ve takipçilerinin rabbi. Ey ateş, Allah'ın Halili, İbrahim için söndüğün gibi sön"⁴⁵¹.

Bu rivayet Tıbbu'l-Eimme isimli kitapta "Değişik Baş Ağrısı" başlığı altında zikredilmektedir. Birçok Duâ hadisinde geçen "Kelimâtu't-Tâmme" tabirinin burada da zikredilmesi sünni kaynaklardaki rivayetlerle ortak noktadır⁴⁵². Yine sünni kaynaklarda Rukye yapılan bedensel hastalıklar başlığı altında bu kavramın zikredildiği müşahade edilmektedir⁴⁵³.

أيضا له علي بن عروة الأهوازي و كان راوية لعلوم أهل البيت ع قال حدثنا الديلمي عن داود الرقي عن موسى بن جعفر ع قال قلت له يا ابن رسول الله لا أزال أجد في رأسي شكاة و ربما أسهرتني و شغلتنني عن الصلاة بالليل قال يا داود إذا أحسست بشيء من ذلك فامسح يدك عليه و قل أعوذ بالله و أعيذ نفسي من جميع ما اعتراني باسم الله العظيم و كلماته التامات⁴⁵⁴ التي لا يجاوزهن بر و لا فاجر أعيذ نفسي بالله عز و جل و برسول الله ص و آله الطاهرين الأخيار اللهم بحقهم عليك إلا أجزتني من شكاتي هذه فإنها لا تضرك بعد

Ehl-i Beyt itikadlı bir râvî olan Ali b. Urve el-Ahvez, ed-Deylemî'den; o, Dâvud er- Rakkî'den; o, Mûsâ b. Ca'fer (a.s.)'den rivayet ediyor.

"Dâvûd şöyle dedi: 'Ey Allah Resûlü'nün oğlu! Geceleri beni uyandıran ve gece namazını eda etmekten alıkoyan çok şiddetli ve devamlı bir baş ağrım var.' Mûsâ b. Ca'fer (a.s.) şöyle cevapladı: 'Ey Dâvûd! Bu ağrı geldiğinde elini başının üstüne koy ve şöyle de: *Allah'a sığınırım. Bana musallat olan her şeyden Allah'ın adıyla O'nun mükemmel isimlerine ve yüceliğine sığınırım. Kendim için esirgeyen ve bağışlayan*

⁴⁴⁹ Nisâ, 4/125.

⁴⁵⁰ Nisâ, 4/171.

⁴⁵¹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el-Hüseyin b.Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 39.(Bu konu ile ilgili olarak şî'i kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.) Bu rivayeti sünni kaynaklarda da bulamadık.

⁴⁵² Sünni kaynaklarda "Kelimâtu't-Tâmme" kavramı önemli bir yekûn teşkil etmektedir.Ayrıntı için bkz.: Veli Atmaca, *Hadislerde Rukye Hz.Peygamber Ve Sahabenin Uygulamaları Işığında Şifâ Hadisleri*, İstanbul 2010, s. 210.

⁴⁵³ Bkz.Atmaca, Veli, *a.g.e.*, s. 301-311.

⁴⁵⁴ Sünni kaynaklarda "Kelimâtu't-Tâmme" kavramı önemli bir yekûn teşkil etmektedir.Ayrıntı için bkz.:Veli Atmaca, *a.g.e.*, s.210.

Allah'a sığınırım. Ey Allah'ım! Peygamber'in saf ve seçilmiş ailesinin hürmetine, beni bu ızdırabımdan koru" dua budur. Bundan sonra sana bu hastalık zarar vermez⁴⁵⁵.

Bu rivayet de "Değişik Baş Ağrıları" başlığı altında zikredilmektedir. Rivayetin sonunda duanın 7 kez okunması tavsiye edilmektedir.

حريز بن أيوب الجرجاني قال حدثنا محمد بن أبي نصر عن ثعلبة عن عمرو بن يزيد الصيقل عن جعفر بن محمد بن علي بن الحسين بن علي بن أبي طالب ع قال شكوت إليه وجع رأسي و ما أجد منه ليلا و نهارا فقال ضع يدك عليه و قل بسم الله الذي لا يضر مع اسمه شيء في الأرض و لا في السماء و هو السميع العليم⁴⁵⁶ اللهم إني أستجير بك مما استجار به محمد ص لنفسه سبع مرات فإنه يسكن ذلك عنه بإذن الله تعالى و حسن توفيقه

Hârîz Ebû Eyyûb el-Cürcânî, Muhammed b. Ebû Nasr'dan; o, Sa'lebe'den; o, Amr b. Yezîd es-Saykal'dan; o, Ca'fer b. Muhammed b. Ali b. el-Hüseyin b. Ali b. Ebî Tâlib (a.s.)'den rivayet ediyor.

"Saykal: 'Ona başımın ağrısından yakındım ve gece gündüz muzdarib olduğumu ifade ettim.' "Ebû Ca'fer şöyle dedi: 'Başınız ağrıdığında elinizi başınızın üstüne koyun ve şöyle dua edin: *Allah'ın adıyla! O'nun adının yanında yeryüzünde ve göklerde hiçbir şey zarar veremez. O her şeyi duyan, her şeyi bilendir. Ey Allah'ım! Muhammed'in (s.a.s.) kendisi için Sana sığındığı şeyden Sana sığınırım*⁴⁵⁷.

Yedi kere oku. Allah'ın izni ve hüsnü tevfiği ile o bununla sükûn bulur.

⁴⁵⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd, el-Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l Eimme*, s.18; *el-Bihâru'l-Envâr*, 54/92 h.16.

⁴⁵⁶ Yaptığımız araştırmada bu hadisin metninin sünnî kaynaklarda şu şekilde geçtiğini görüyoruz.

«مَنْ قَالَ بِسْمِ اللَّهِ الَّذِي لَا يَضُرُّ مَعَ اسْمِهِ شَيْءٌ فِي الْأَرْضِ، وَلَا فِي السَّمَاءِ، وَهُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ لَمْ يَضُرَّهُ شَيْءٌ»

Kim "Allah'ın adı ile ki, ne yerde ne gökte O'nun adı ile birlikte hiçbir şey zarar vermez, O her sözü iştendir, her şeyi bilendir" diye dua ederse ona hiçbir şey zarar vermez. *İbn Mâce*, Dua, 14. h.no. 3868.

⁴⁵⁷ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el-Hüseyin b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s.18; el-Huveyzî, Şeyh el-Huveyzî, *Tefsirü Nûri's Sakaleyn*, tahkik, tashih ve talik: es-Seyyid Hâşim er-Rasuli el-Mahlâti, IV. Baskı, c. 12, s. 192; *Vesâilü's-Şî'a*, c.5,s.213,c.27,s.322; *Allahın eksiksiz isimleriyle yarattığı şeylerden ona sığınırım diyen kimseye her hangi bir şey zarara veremez. Taki oradan ayrılana kadar.* (Bkz.: *Ebû Dâvud*, Tıp,19. Rivayetin sonunda "inşallah" ziyadesi vardır), Lafız farklılıkları için bkz: *Tirmizî*, Dua, 112.

3.8. Baş Dönmesi ve Gözlerin Beyazlığı

Aşağıda gelen rivayetlerden ikincisi mana olarak, Efendimiz (s.a.s)’den rivayet edilen Hadîs-i Şerife muvafıktır. Burada birinci rivayeti vermekten muradımız ikinci rivayetin senedinde ravilerin zikredilmeyiş olmasıdır.

عبد العزيز بن عبد الجبار قال حدثنا داود بن عبد الرحمن عن يونس قال أصابني بياض بين عيني فدخلت على أبي عبد الله ع و شكوت ذلك إليه فقال تطهر و صل ركعتين و قل يا الله يا رحمان يا رحيم يا سميع و يا سامع الدعوات يا معطي الخيرات أعطني خير الدنيا و خير الآخرة و قني شر الدنيا و شر الآخرة و أذهب عني ما أجد فقد غاظني الأمر و أحزنني قال يونس ففعلت ما أمرني به فأذهب الله عني ذلك و له الحمد

Abdülazîz b. Abdülcebâr, Dâvûd b. Abdurrahmân’dan; o, Yûnus’tan rivayet ediyor. “Gözlerimdeki beyazlıktan dolayı Ebû Abdullah (a.s.)’a yakındım. Kendisine şikâyetimi bildirdim. ‘Boy abdesti al, iki rekât namaz kıl ve şu duayı oku’ buyurdular.

Ey Rahman, Rahim, her şeyi duyan, ihtiyaçların karşılayıcısı, merhamet indiricisi olan Allah'ım! Bu dünya ve ahiretin iyiliklerini bana bahşet; bu dünya ve ahiretin kötülüklerinden beni koru. Beni sıkı, bana keder veren ve beni ızdırab içinde bırakan şeyi benden uzaklaştır.

Yunus dedi ki: ‘Bunu yaptım. Allah onu benden giderdi. Allah’a hamd olsun’⁴⁵⁸.

و عنه ص أنه قال ضع يدك عليه و قل يا منزل الشفاء و مذهب الداء أنزل على ما بي من

داء شفاء

Yine ondan; “Ellerini ağrının olduğu yere koy ve şöyle dua et:

‘Ey şifâ bahşeden ve hastalıkları def eden! Bende olan hastalığa bir şifâ ihsan et’⁴⁵⁹.

⁴⁵⁸ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s.102; Şeyh Abbas Kummî, *Mefâtihu'l-Cinân Şir'atü'l-İslâm*, telif: Yakup b. Ali el Bursevi, Riyad üniversitesi Yazma eserler Kütüphanesi, Ktp no.333c.1, s.106; Bu rivayeti sünî kaynaklarda bulamadık.

⁴⁵⁹ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. 102; *Ebû Dâvud*, Tıp, 19; *Tirmizî*, Dua, 112.h.no:3565.

3.9. Sıcak Kan

Kelimâtu't-tamme kavramı burada da sıcakkan başlığı altında zikredilen duada geçmektedir.

علي بن محمد بن هلال قال حدثنا علي بن مهران عن حماد بن عيسى عن حريز بن عبد الله عن أبي عبد الله الصادق ع قال إن هذه الدماميل و القروح أكثرها من هذا الدم المحترق الذي لا يخرج صاحبه في إبانة فمن غلب عليه شيء من ذلك فليقل إذا آوى إلى فراشه أعوذ بوجه الله العظيم و كلماته التامات التي لا يجاوزهن بر و لا فاجر من شر كل ذي شر فإنه إذا قال ذلك لم يؤذه شيء من الأرواح و عوفي فيها بإذن الله تعالى آخر يكتب على كاغذ فيبلعه صاحب الدماميل لا آلاء إلا آلاؤك يا الله علمك به محيط علمك به كهلسون⁴⁶⁰

Ali b. Muhammed b. Hilâl, Ali b. Mihran'dan; o, Hammâd b. İsa'dan; o, Harîz b. Abdullah'dan; o, Abdullah es-Sâdık (a.s.)'tan rivayet ediyor:

“Bedendeki apse ve yaraların çoğu, zamanında temizlenmeyen aşırı sıcakkandan dolaydır. Bunlardan muzdarib olan kişi yatarken şunu okusun:

Şeytan ve şeytana ait olan şeylerden Allah'ın azametine, Allah'ın zatına ve Allah'ın mükemmel isimlerine sığınırım”⁴⁶¹.

3.10. Akbaba Biti

محمد بن الأسود العطار قال حدثنا محمد بن عيسى عن فضالة بن أيوب عن إبراهيم بن الحسين عن أبيه الحسين بن يحيى قال لدغنتني قملة النسر و دخلت في جلدي فأصابني وجع شديد فشكوت ذلك إلى أبي عبد الله ع فقال ضع يدك على الموضع الذي يوجعك فامسحه ثم ضع يدك على موضع سجودك إذا فرغت عن صلاة الفجر قل بسم الله و بالله و محمد رسول الله ص ثم ترفع يدك فتضعها على موضع الداء و تقول اشفني يا شافي لا شفاء إلا شفاؤك شفاء لا يغادر سقما تقولها سبع مرات

⁴⁶⁰Tılsımlarda çokça rastlanan bu gibi ibarelerin anlamları Süryanice veya İbranice olabilir. Bunun anlamını çıkaramadık. Sihirbazlıkta ihtisas gerektiren bir konu olmalı.

⁴⁶¹ Sünni kaynaklarda “Kelimâtu't-Tâmme” kavramı önemli bir yekûn teşkil etmektedir. Ayrıntı için bkz.: Veli Atmaca, *Hadislerde Rukye*, s. 210-212.

Muhammed b. el-Esved el-Attâr, Muhammed b. İsa'dan; o, Fedâle b. Eyyûb'den; o, İbrahim b. el-Hüseyn'den; o, babası el-Hüseyn b. Yahya'dan rivayet ediyor:

“Bir akbaba biti beni ısırıldı ve derimden içeri girdi. Isırdığı yerde çok şiddetli bir ağrı başladı. Şikâyetimi anlattığımda Ebû Abdullah şöyle söyledi: ‘Elini ağrıyan yerin üzerine koy ve ovala. Sabah namazını kıl ve secde ettiğin yere elini koy. Ve şöyle söyle:

Muhammed (s.a.s.) Allah'ın elçisidir.

Daha sonra elini tekrar ağrıyan yerine koy ve yedi kez şöyle söyle;

İşfinî ya şâfi, lâ şifâe illa şifâuk. Şifâen la yuğâdiru sagamen.”

Ey Şâfi’ olan, beni iyileştir. Senin verdiğinden başka şifâ yoktur; öyle bir şifâ ki hiçbir hastalığı dermansız bırakmaz⁴⁶².

3.11. Sıkıntıdan Kurtulma

Sünni kaynaklarda “Hasta Ziyaretinde Şifâ Dileğiyle Yapılan Dua” başlığı altında serdedilen hadislerle lafız benzerliği olan aşağıdaki hadisin, Tıbbu’l-Eimme isimli eserde “Sıkıntı Duası” başlığı altında geldiğini görüyoruz.

و عن أبي عبد الله ع أنه قال دعاء المكروب في الليل يا منزل الشفاء بالليل و النهار و
مذهب الداء بالليل و النهار أنزل علي من شفائك شفاء لكل ما بي من الداء

Ebû Abdullah (a.s.) buyuruyor: “Hasta olan kişi gece şu duayı okusun:

Ey gece ve gündüz şifâ veren, gece ve gündüz hastalıkları def eden... Bana, bende ki tüm hastalıkları iyileştirici şifânı ver”,⁴⁶³.

القاسم بن بهرام قال حدثنا محمد بن عيسى عن أبي إسحاق عن الحسين بن الحسن
الخراساني و كان من الأخيار قال حضرت أبا عبد الله الصادق ع مع جماعة من إخواني من

⁴⁶² Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyn b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 120. (Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.) Rivayetin sünni kaynaklarda da benzer lafızlarla pek çok yerde geçtiği görülmektedir. Biz bunlardan biriyle iktifa etmeyi yeterli görüyoruz. “Resûlullah bir hastayı ziyaret ettiği zaman: “Ey insanların Rabbi! Rahatsızlığı gider. Buna şifâ ver. Şifâ veren yalnız sensin. Senin şifândan başka şifâ veren yoktur. Hastalık bırakmayan şifâ ver”,derdi. Bkz: *Müslim*, Selâm, 19. h. no. 2191.

⁴⁶³ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyn b. Bistâm en-Nisâbüriyyeyn, *Tıbbu’l-Eimme*, s. 121. (Bu konu ile ilgili olarak şî’î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.) Bu rivayet ile hemen hemen aynı manada sünnî kaynaklarda geçen rivayet için bkz: *Ebû Dâvud*, Tıp, 19; *Tirmizî*, Dua, 112. h.no. 3565.

الحجاج أيام أبي الدوانيق فسئل عن دعاء المكروب فقال دعاء المكروب إذا صلى صلاة الليل يضع يده على موضع سجوده و ليقل بسم الله بسم الله محمد رسول الله علي إمام الله في أرضه على جميع عباده اشفني يا شافي لا شفاء إلا شفاؤك شفاء لا يغادر سقما من كل داء و سقم قال الخراساني لا أدري أنه قال يقولها ثلاث مرات أو سبع مرات

El-Kâsım b. Behrâm, Muhammed b. İsa'dan; o, Ebû Ishâk'tan; o, el-Hüseyin b. el-Hasen el-Horasânî'den rivayet ediyor: “Ebû'd-Devânîk'in hüküm sürdüğü günlerde, hac mevsiminde kardeşlerimle birlikte Ebû Abdullah es-Sâdık (a.s.)'ı ziyaret ettim ve ona hastalık duası hakkında soru sordum. ‘Gece namazını takiben, secde ettiğin yere elini koy ve şöyle dua et’ dedi:

*“Allah’ın adıyla, Allah’ın adıyla! Muhammed Allah’ın elçisidir. Ali yeryüzünde Allah’ın imamıdır. Ey Şâfi, bana şifâ ver. Senin verdiğinden başka şifâ yoktur; öyle bir şifâ ki hiçbir hastalığı dermansız bırakmaz”*⁴⁶⁴.

El-Horasânî, “Bu duayı üç kez mi yoksa yedi kez mi okumamı söyledi, bilmiyorum.” diyor.⁴⁶⁵

⁴⁶⁴ Resûlullah bir hastayı ziyaret ettiği zaman: “Ey insanların Rabbi! Rahatsızlığı gider. Buna şifâ ver. Şifâ veren yalnız sensin. Senin şifândan başka şifâ veren yoktur. Hastalık bırakmayan şifâ ver”, derdi. Bkz: *Müslim*, Selâm, 19, h.no: 2191.

⁴⁶⁵ Abdullah b. Sâbûr ez-Zeyyâd ve el Hüseyin b.Bistâm en-Nîsâbüriyyeyn, *Tıbbu'l-Eimme*, s. (121-122). (Bu konu ile ilgili olarak şî'î kaynaklarda bir rivayete rastlanmamıştır.)

SONUÇ

Rukye (okuyarak tedavi), genel olarak bir işin husulü için tabiatüstü güce başvurmak manasına gelir. İslam dininde şer'i olarak Kur'an-ı Kerim'deki bazı sure ve ayetler ile Hadis-i şeriflerde tavsiye buyrulan bazı duaların hastaya okunmasıyla yapılır.

Kur'an-ı Kerim'de ve Sünnette duaya büyük önem verilmiş, inanan insanların hem kendilerine hem de birbirlerine dua etmeleri yüce kitabımız tarafından teşvik edilmiştir. Hadis kaynaklarında muhtelif hastalıklar için Hz. Peygamberin ve sahabîlerin dualarını içeren rivayetler önemli bir yekûn tutar.

Duanın, insan üzerindeki olumlu etkisi ve psikolojik açıdan hastanın moralini yükseltmesi tıp otoriteleri tarafından da kabul edilen bir gerçektir.

Rukyenin, İslamiyet'ten önce de bir tedavi yöntemi olarak kullanıldığını, Cahiliye döneminde Arapların çeşitli hastalıklara karşı rukye yaptıklarını kaynaklar bize bildirmektedir. Hz. Peygamber (s.a.s), ise bu hususta üç yol takip etmişlerdir.

1.Rukyeye olduğu şekliyle müsaade etmemiş, içerisinde şirk unsuru bulunduranları yasaklamıştır.

2.Bir kısmının ise formunu değiştirmek suretiyle yapılmasına müsaade buyurmuşlardır.

3.Bazılarınınsa aynen bırakılmasına müsaade buyurmuşlardır.

Ehl- i Sünnet ve Şî'â'nın Kur'an-ı Kerim'i ve Sünneti İslam teşriinin temel kaynakları olarak kabul ettiklerini biliyoruz. Her iki mezhep, bu iki ana prensip etrafında birleşmiş olmalarına rağmen bazı düşünce sistemlerinde çok büyük farklar vardır. Şî'â'nın Hz. Ali'ye olan aşırı sevgilerinin sonucu olarak O'nu ve soyundan gelen imamları masum addetmeleri, dolayısıyla onlara ait kavil ve fiilleri hadis olarak algılamaları bu uçurumu daha da derinleştirmiştir. Şî'â, imamet düşüncesine endekslendiğinden olacak ki, bütün hüküm ve davranışlarını, bu anlayış üzerine temellendirmiştir.

Rukye konusunda tezimize kaynak teşkil eden Abdullah b. Sâbûr Zeyyâd ve Hüseyin b. Bistâm'ın derlemiş oldukları "İmamların Tıbbı" adlı kitapta rivayetlerin ekseriyetinin imamlardan nakledildiği görülmüştür.

İkinci bölümde yer alan 146 rivayetin kimlere isnâd edildiğine baktığımızda, karşımıza şöyle bir tablo çıkmaktadır.

H.z.Peygamber	: 10
H.z.Ali r.a	: 13
Hüseyin b. Ali	: 1
Ali b. Hüseyin	: 2
Muhammed b. Bakır	: 3
Câ'fer-i Sâdık	: 98
Musa Kâzım	: 9
Ali er-Rıza	: 7
Hasan el-Askeri	: 1
İsa b. Meryem	: 1
el-Arkât	: 1

Ortak 29 Rivayetin kaynağı itibariyle dağılımı ise şu şekildedir:

H.z.Peygamber	: 7
H.z.Ali	: 1
Câ'fer-i Sâdık	: 19
Musa Kâzım	: 1
Ali er-Rızâ	: 1

Görüldüğü üzere en fazla rivayet Câ'fer-i Sâdık'tan gelmiştir. Bu da bize Şî'lerde şahsın öne çıktığını göstermesi açısından öne arz etmektedir. Onlarda velayet anlayışı hâkim olduğu için velayeti olmayanın sözü bağlayıcı sayılmamaktadır.

Merfu rivayetlerin çoğunlukta olduğunu düşünüyorduk. Ama imamların kavillerinin daha fazla çıktığını gördük. Bunu da Peygamberlerden gelen rivayetler ile imamlardan gelenler arasında Şî'â'nın pek de bir fark görmemesi ile ilişkilendiriyoruz. Rivayetlerin çok az bir kısmının dışında tamamına yakınının oniki imam vasıtasıyla bize ulaşması da bu gerçeği doğrulamaktadır. Şî' olmayanların rivayetleri ise onlara göre ahbar türündendir.

Onlarda isnad tenkidi de yapılmamaktadır. Velayetle birlikte imamet inancı var olduğu için masumun ağzından çıkan sözlerin bağlayıcı olduğu kanaati mevcuttur. Dolayısıyla yapılan dualar normatiftir. Ehl-i Sünnet'te ise Câ'fer-i Sâdık'ın sözlerini hikmetli söz olarak değerlendirilmektedir.

Şî'â'nın Tıbb-ı Nebevî ile ilgili bir yayınına rastlamadık. Ayrıca musannef eserlerin içerisinde de sünnî kaynaklardaki gibi Tıbb-ı Nebevî diye özel bir bölüme rastlamadık. Tıbb-ı Nebevî rivayetlerinin dağılık olduğunu düşünüyoruz.

Şî'â'ya göre tıbbî rivayetlerin Hz. Peygamber'den gelenleri ile İmamlardan gelenleri arasında kesin bilgi içermek bakımından fark yoktur. Dolayısıyla Şî'â'nın Tıbbî konulara dair müstakil eserlerinde veya hacimli eserlerinin bir bölümü olarak yer alan kısımlardaki rivayetlerin bir kısmının Hz. Peygamber'e ait olmasına karşı büyük oranda İmamların söz ve emirlerinden oluştuğu yönündeki kanaatimiz doğrulanmıştır.

Bu rivayetler besmele ile başlayıp Hz. Peygamber'e salâvat ile bitmektedir.

Şî'â'nın rukye konusundaki hadis metinlerinin senetleri bir tarafa bırakılırsa, (hangi mezhepten olursa olsun) bir müslümanın bu metinlerle dua etmesinde bir beis yoktur. İslamın genel anlayış ve mefhumuna aykırı olan ifade sayısı çok azdır. Onlara da yeri geldikçe değinilmiştir.

Bu açıdan genel olarak bakıldığında Şî'a literatüründe Şifa, korunma ve sığınma maksadıyla yapılan bazı dua ve uzygulamalarındaki anlaşılmasız lafızlar, bize göre önceki geleneklerin etkisiyle karışmış folklorik malzemelerdir.

Sözkonusu mezhebin hadislerinde gördüğümüz hususlardan biri de Ehl-i Beyt'ten rivayet edilen bu hadislerde belağat kısımlarından olan iktibas bolca kullanmış olmalarıdır.

Tezimizin konusu olan Şî'â rivayetlerinin metinlerinin iktibasları ve rivayetlerinin çoğu, Sünnî eserlerde "hadisin bir bölümü" olarak geçmektedir. Bu da bize Sünnîlerin Resûli Ekrem'in hadislerinin lafzına motamo riayet ettiklerini Şî'â'nın ise bu konuda, manen rivayeti esas aldığını göstermektedir. Bundan dolayı bazı ortak rivayetlerde, mezhebî hassasiyetleri barındıran râvî ilavelerine sıkça rastlanmıştır. Meselâ konu ile ilgili rivayetlerde hastalık için dua etmeden önce, ağrıyan yere elin konulması sünnî kaynaklarda da geçmekle birlikte şî'î rivayetlerde elin, önce kılınan iki rekât namazdan sonra secde mahalline konulması bu farklardan bir tanesidir.

Şî'â rivayetlerinin isnadları sadece Hz. Ali ve o'nun soyundan gelen imamlardan oluşurken, sünnî kaynaklarda muhtelif sahabîlerden hadis nakilleri yer almakta olup senedin ilerleyen kısımlarında da belli bir soydan gelme şartı yoktur. Dolayısıyla sünnî rivayetlerin isnadı farklı râvîlerden oluşmakla, şî'î rivayetlere göre mezhebî, ırkî ve coğrafi kaygılardan uzak daha sosyal ve demokratik bir manzara sergilemektedir.

Şî'â'nın bir İslam mezhebi olmasıyla birlikte Ehl-i Sünnet'e göre birçok farklı yanlarına rağmen her iki mezhep açısından kabule şayan şeyler yazdığı da gözden kaçmamalıdır. Zaten çalışmamız, bu mülahaza ile kaleme alınmıştır.

BİBLİYOGRAFYA

KUR'ÂN-I KERÎM

ABDAHÎ, Seyyid Muhammed Bakır Muvahhid Abdahî, *Sahifetü's-Seccâdiye el-Camia*,

-----, *Tehzîbu'l-Makâl* I.Baskı, Necef 1389.

AHMED B. HANBEL, Ebû Abdullah Ahmed b. Muhammed b. Hanbel b. Esed eş-Şeybânî, *Müsned*, tahkik: Şuayb el-Arnâvûd, Adil Mürşit, I. Baskı, Müessesetü'r-Risale, 2001.

AMÎLÎ, *Mevsuatü İmam el-Kazım*, te'lif: Ali el Korani el Amîlî, İşdar Kismu's-Şuûni'l-Fikriyye ve's-Segafiyye fi'l-Asabeti'l-Hüseyniyyeti'l-Mukaddeseti. I. Baskı 2010.

ATALAN, Mehmet, *Cafer-i Sadık*, Ankara 2007.

ATMACA, Veli, *Hadislerde Rukye Hz.Peygamber Ve Sahabenin Uygulamaları Işığında Şifa Hadisleri*, İstanbul 2010.

-----, *Tarih Boyunca Hastalık Algılamasında Dua Şifa İlişkisi*, Gerekli Kitap, İstanbul 2011.

-----, *Tarih Boyunca İnanç Tıp İlişkisi*, Gerekli Kitap, İstanbul 2011.

AYDIN, Salih, *Tasavvufun Sünniliği Ya da Tasavvuf-Şia İlişkisi*, Tasavvufî Makaleler www.salihaydin.net

BAHRÂNÎ, Haşim İbn Süleyman, *Medinetü'l Meâcizi'l-Eimmeti el İsna Aşar ve Delâilü'l Hüceci Ale'l-Beşer*, tahkik: İbâdullah et-Tahrânî, Müessesetü'l-Meârifî'l-İslamiyye, I.Baskı, 1416.

BAKAN, Tevhid, *Şî'â'ya göre Hadislerin Kitabeti*, Atatürk Üniversitesi İlâhiyat Fakültesi Dergisi, Erzurum 2006. S:26.

BEDİR, Ahmet, *İsnaaşeriyye Şî'â'sı Ve Hadis Usûlü*, (Basılmamış Yüksek Lisans Tezi) Şanlıurfa 1995.

BERKÎ, Ahmed b. Muhammed b. Halid el-Berki, el-*Mehâsin*, tashih ve talik: Celaleddin el-Hüseynî, Dâru'l-Kütüp, trz.

BEYHAKÎ, Ebû Bekir Ahmed b. Hüseyin, *es-Sünenü'l-Kebîr*, tahkik: Muhammed Abdulkadir Ata), Mektebetü Dâru'l-Bas, Mekke-i Mükerreme 1994.

BEZZÂR, Ebû Bekir Ahmed Amr b. Abdulhâlık el Atkî el Bezzâr, *Müsnedi Bezzâr el-Bahru'z-Zehhâr*, muhakkik: Mahfuzu'r-Rahman b. Zeynullah, Âdil b. Saad,

Sabri Abdulhâlık, I.Baskı, Mektebetü'l-Ulûm ve'l-Hikem, Medine-i Münevvere 2009.

BUHÂRÎ, Ebû Muhammed b. İsmail. b.İbrahim b.el Buharî, *Edebü'l-Müfret*, tahkik: Semir b. Emin ez-Zührî, Mektebetü'l-Meârif, Riyad, 1998.

-----, *Sahih* www.darulkitab.com

BULUT, Mehmet, *Ehl-i Sünnet ve Şî'a'da İsmet İnancı*, (Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Basılmamış Doktora Tezi), İzmir 1982.

CANAN, İbrahim, *Hiz. Peygamberin Sünnetinde Tıp*, Akçağ yay, Ankara 1995.

ÇAKAN, İsmail. L, *Hadis Edebiyatı*, M.Ü. İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, İstanbul 2008

DEMİR, Mahmut, *Sahabe-Ehl-i Beyt Ekseninde Şîi-Sünnî İhtilafının Hadis Rivayetine Yansımaları*, e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi -www.e-sarkiyat.com- S: VI, Kasım 2011.

DENİZKUŞLARI, Mahmut, *Kur'an-ı Kerîm ve Hadislerde Tıp*, Hüner yay, Konya 2008.

DÎNEVERÎ, Ebu Bekir Ahmed b. Mervan b. Muhammed ed Dineverî, *el Mücâlesetü ve Cevâhiru'l-İlm*, Dâr İbn Hazm, I.Baskı. Beyrut 2002.

DOĞRUL, Ömer Rıza, *İslamiyetin Geliştirdiği Tasavvuf*, İstanbul 2008.

DUREYHÎ, Allâme Fahreddîn b.Muhammed, *Mecme'u'l-Bahreyn*, II. Baskı, Mektebetü'l Murtaza, Tahran 1365.

EBÛ AVÂNE, Yakup b.İshak el İsfirayini, *Müstahrec*, tahkik: Eymen b.Arif ed-Dimeşki, Dâru'l-Meârif, I.Baskı, Beyrut 1998.

EBÛ DÂVUD, Süleyman b. Eşas es Sicistânî, *Sünen*, www.darulkitab.com.

EBÛ UBEYDE, Kasım b. Sellâm, *Ğarîbu'l-Hadîs*, Bağdat, I.Baskı, 1397 yrz.

EBÛ YA'LÂ, Ahmed b. Ali b. Hilal et-Temîmî el-Mevsilî, *Müsned*, tahkik: Hüseyin Selim Esed, Dâru'l-Me'mun bi't-Turas, I.Baskı, Dımaşk trz.

ELBÂNÎ, Muhammed Nâsiruddin, *Sahihu'l-Cami's-Sağîr ve Ziyâdetühü (el-Fethu'l Kebîr)* III. Baskı, el Mektebü'l-İslâmî, 1988.

-----, *Sahîhu ve Daîfu'l-Câmii's Sağîr ve Ziyadetühü*, www.Yasoob.com

FÂRİSÎ, *Sâhîfete'l-İmam er-Rıza*, www.Yasoob.com

FAZLU'R-RAHMAN, *İslam Geleneğinde SAĞLIK ve TIP*, Ankara 1977.

- FEYZ-İ KÂŞÂNÎ**, Molla Muhsin Muhammed b. Murtazâ b. Mahmud, *Tefsirü's-Sâfi*, tahkik: Muhammed Hüseyin Derayîti ve Muhammed Rıza Nimeti, Merkezü'l Ebhâs ed-Dirasâti'l-İslamiyye, I.Baskı, 1420.
- FIGLALİ**, Ethem Rûhi, *İmamiyye Şî'â'sı*, İstanbul 2008.
- FÎRÛZÂBÂDÎ**, Ebû Tahir Muhammed b. Yakub, *El-Okyanusü'l-Basît fî Tercümeti'l-Kamûsü'l-Muhit*, tahkik: Mektebü't-Türas fî Müesseseti'r-Risâle, İşrâf, Muhammed Naîm el-Arkasûsî, Müesssetü'r-Risale, Beyrut, VIII. Baskı, 2005.
- GAZZÂLÎ**, Ebû Hâmid Muhammed el-Gazâlî, *el-İktisâd fî'l-i'tikâd lil Gazâlî*, Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, I.Baskı, yrz. 2004.
- GURAVÎ**, Ahmed Hadi el Yusufî el Guravî, *Mevsûatu Tarihi'l-İslamiyye*, Mecme'u'l-Fikri'l-İslami, I.Baskı, 1417.
- HAKEMÎ**, Hafız b. Ahmet el-Hakemî, *Âlâmu's-Sünne bi'l-Meşhurâti bi itikâdati't-Tâife*, tahkik: Hâzım el-Kadi, Vezerâtü's-Şuûnü'l-İslamiyye ve'l-Evkâfi ve'd-Da'veti ve'l-İrşâdi, II. Baskı, Suudi Arabistan 1422.
- HÂKİM**, Ebû Abdullah Muhammed b. Abdullah en-Nîsâbü'rî, *Müstedrek ale's-Sahîhayn*, tahkik: Mustafa Abdulkadir Ata, Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, 1990.
- HALEBÎ**, Ahmet b. Fehed, *Uddetü'd-Dâi ve Necâhu's-Sâi*, Dâru'l-Kitabe'l-İslami, 1407.
- HİCÂZÎ**, Hüsrev Şâhi es-Seyyid Mehdi el-Hicâzî, *Düererü'l-Ahbâr*, Müessesetü Âli'l-Beyt, I. Baskı 1419.
- HİMYERÎ**, Ebu'l-Abbâs Abdullah b. Ca'fer el-Himyerî, *Kurbü'l-İsnâd*, tahkik: Müessesetü Ali'l-Beyt. Mektebetü Ninova, Tahran 1413.
- HUMEYDÎ**, Muhammed b. Fütuh, *el-Camiu Beyne's-Sahîhayn el-Buharî ve'l-Müslîm*, Dâr İbn Hazm, II. Baskı, Beyrut 2002.
- HURR EL-ÂMİLÎ**, Ebû Ca'fer Muhammed b. Hasan, *Vesâilü's-Şia İla Tahsil Mesâilü's-Şerîa*, tashih ve tahkik: Şeyh Muhammed Râzi, Dâru İhya et Tûrâsi'l-Arabî, Beyrut trz.
- , *el-Fusûlü'l-Mühimme fî-Marifeti Ahval el-Eimme*, tahkik ve işraf: Muhammed b. Muhammed el Hüseyin el-Kâini Şî'â Hadis Kaynakları, I.Baskı, 1418.
- HUVEYZÎ**, Şeyh el Huveyzi, *Tefsirü Nuri's Sakaleyn*, tahkik: es-Seyyid Hâşim er-Rasuli el Mahlâti, Kaynak, Şî'â Tefsirleri, IV. Baskı. 1412.

- İBN EBÎ ŞEYBE**, Ebû Bekir Abdullah b. Muhammed b. Hastî el Absî, *Müsned*, muhakkik: Âdil b. Yusuf el Azazi ve Ahmed b. Ferit el Mezdi, I. Baskı, Dâru'l-Vatan, Riyad 1997.
- , *el Kitabu'l Musannef fi'l-Ehâdîsi ve'l-Âsar*,
- İBN ESÎR**, Ebû's-Se'âdât Mübârek b. Muhammed, *en-Nihâye fi Ğarîbi'l Hadîs*, I.Baskı, Bağdat, 1397.
- İBN HACER**, Ebû'l Fazl Ahmed b. Ali, *Fethu'l-Bârî Şerhu Sahihu'l-Buhârî*, tahkik: Muhammed Fuat Abdulbâki, tashih, Dâru'l-Marife, Beyrut 1379.
- İBN MÂCE**, Ebû Abdullah Muhammed b.Yezîd, *Sünen*, tahkik: Muhammed Fuat Abdulbaki, Dâru İhya el Kütübü'l-Arabiyye, trz.
- İBN SÎDE**, Ebû'l Hasan Ali b.İsmail el Mursî, *el-Muhkem ve'l Muhîtü'l Â'zam*, tahkik: Abdulhamit Hindavi, Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, Beyrut, I. Baskı, 2000.
- İBN SÜNNÎ**, Ahmed b. İshak b. İbrahim es-Sünnî, *Amelü'l-Yevmi Ve'l-Leyleti Sülûkü'n- Nebiyyi (s.a.s.) Me'a Rabbihî*, tahkik: Abdurrahman Kevser el-Bernî, Şeriket Dâru'l-Erkâm b. Ebil Erkâm, I. Baskı, Beyrut 1988.
- İBN TAVÛS**, Seyyid İbn Tavûs, *Cemalu'l-Usbu'*, tahkik: Cevvad Kayyumi el-İsfehani I. Baskı, Müesseseti Âfâk, 1371,
- ÎCÎ**, Abdurrahman b. Ahmed Ebû'l Fadl Adudüddîn el îcî, *el-Mevâkıf el-Maksadü'l-Evvel* tahkik: Abdurrahman Umeyra I.Baskı, yrz. 1997.
- KÂDÎ İYAZ**, İyaz b. Musa Ebû'l Fazl el Yahsûbi es Sebtî el Malikî, *el-İkmâl fi Şerhi Müslim*, www.almeshkat.net
- KAPLAN**, Doğan, *Şiîliğin İran Topraklarında Egemenliği*, Marife- Şia Özel Sayısı, Konya 2008. yıl: 8, S: 3
- KARAGÖZ**. İbrahim, Heyet, *Dualar*, III. Baskı, Ankara, 2011.
- KAZVÎNÎ**, es-Seyyid Hüseyin, *Mevsuât el-İmam'ül Cevvad*, Naşir, Müessesetü Veliyyü'l Asri li'd-Dirâseti'l-İslamiyye, Kum I. Baskı 1419.(2 cilt)
- KULEYNÎ**, Ebû Ca'fer Muhammed Yakup b.İshak el-Kuleynî er-Râzî, *el-Usûl mine'l-Kâfi*, talik: Muhammed Ca'fer Şemseddin, Dâru'l-Taarif, Beyrut, 1990.
- , *Sülâsiyyât*, telif: eş-Şeyh Emin Türmüs el-Âmilî, Müessesetü Dâru'l-Hadîs, I. Baskı. 1417.
- KUMMÎ**, Ebû Ca'fer Muhammed b. Ali b. Hüseyin b. Babuye el-Kummî, *Men Lâ Yahzuruhu'l-Fakîh*, tahkik: Ali Ekber el-Gaffârî, Müessesetü'n-Neşri'l-İslâmî.

KUMMÎ, Şeyh Abbas, *Mefâtihu'l-Cinân Şir'atü'l-İslâm*, telif, Yakup b.Ali el Bursevi, Riyad üniversitesi Yazma eserler Kütüphanesi, Ktp no.333

-----, *Sahifetü Hüseyin*, Müessesetü'n-Neşri'l-İslâmî li Cemâati'l-Müderrişîn, Kum trz.

KURAŞÎ, Şeyh Sadık el-Kuraşî, *Sâhifetü's Sâdika*, I. Baskı, Dâru'l-Kütübü'l İslami, Kum 1989.

KURTUBÎ, Ebû Abdullah Muhammed b. Ahmed Şemsuddîn el-Kurtubi, *el-Camiu li Ahkâmî'l-Kur'an*, tahkik: Hişam Semir el-Buhari, *Dâru alemi'l-Kütubi*, Riyad Suudi Arabistan 2003. Daru'l-Kütübü'l Masriyye, Kahire, 1964

MA'MER B. RÂŞİT, Ma'mer b.Ebi Amr el Ezdî Ebû Urve el Basrî, *el Câmî*, tahkik: Habib Abdurrahman el Azami) Meclisi'l ilmi yay, II. Baskı, Pakistan 1403.

MAĞRİBÎ, Kadı Numan el-Mağribi, *Deâimu'l-İslam ve Zikir el-Helal ve'l-Haram ve Kazâya ve'l-Ahkâm an Ehli Beyti Rasulillahi (aleyhim efdale's-selam)*, tahkik: Âsîf b. Ali Asğar Feyzi, Müessese Âli beyt li ihya et-Tûras, (2 cilt)

MAHMÛDÎ, Muhammed Bakır el-Mahmudî, *Nehcü's-Saâde* (Kişisel Baskı), I.Baskı, Matbaat en-Nu'man, Necef 1965.

MÂLİK, Mâlik. b. Enes, *Muvatta*, tahkik: Evvad Maruf, Müessesetü'r-Risale, 2008.

MAVERDÎ, Ebû'l-Hasan Ali b. Muhammed b. Habib el-Basri el-Maverdi, *el-Hâvi'l-Kebîr*, tahkik: Ali Muhammed Muavvaz, Dâru'l-Kütübü'l-İmiyye, I.Baskı, Beyrut 1999.

MÂZENDERÂNÎ, Mevla Muhammed Salih, *Şerhu Usuli'l-Kâfi*, tahkik: Mirza Ebû'l Hasan eş-Şarani, Dâru'l-ihya, I. Baskı. Beyrut, 2000.

MECLİSÎ, Şeyh Muhammed Bakır b.Muhammed Tâkî, *Bihâru'l-Envâri'l-Câmiat li-Düreri Ahbâri'l-Eimmeti'l-Athar*, II. Baskı, Müessese el-Vefa, Beyrut Lübnan 1983.(110 cilt).

MUHAMMED ALÎ RIZA, *Sahifetü Hasan*, I.Baskı, Matbaa el Nîl, Mısır 1904.

MÜSLİM, Ebû Hüseyin Müslim b. Haccâc el Kuşeyrî, *el-Müsnedü's-Sahih el-Muhtasar bi Nakli'l-Adli ani'l-Adli ile'r-Resûl (s.a.s.)*, tahkik: Muhammed Fuad Abdulbâkî, Dâru İhya et Tûrâsi'l-Arabî, Beyrut trz.

-----*Sahîh*, www.darulkitap.com.

MÜTTAKÎ, el-Hindî Alâeddin, *Kenzu'l-ummâl fî Süneni'l-Akvâl ve'l-Ef'âl*, tahkik: Şeyh Bekri Hayyani, Müessesetü'r-Risâle, Naşir, es-Seyyid Muhammed, Kum kütüphanesi, Kitap no. 733889. Beyrut, 1989.

- NASR**, Seyyid Hüseyin, *İran Kimliğinde Şî'îliğin ve Tasavvufun Yeri*, www.dunyabulteni.net.
- NEMÂZÎ**, Şeyh Ali eş-Şehirvedi en-Nemazî, *Müstedrek Sefînetü'l-Bihâr*, tahkik: Hasan b.Ali en-Nemazi, Müessesetü'n-Neşri'l-İslâmî li Cemâati'l-Müderrişîn, Kum trz. (10 cilt)
- NESÂÎ**, Ebû Abdurrahman Ahmed b. Şu'ayb, *Süneni Kübra*, tahkik: Hasan Abdu'l-Munim Çelebi, I. Baskı, Müessesetü'r-Risâle, Beyrut 2001.
- NEVEVÎ**, Ebu'z Zekerîyya Muhiddin en- Nevevî, *el-Minhac fî Şerhi Sahîhi Müslim İbn Haccâc*, II. Baskı 1392. (9 cilt)
- NÎSÂBÛRÎYYEYN**, Abdullah b.Sâbur ez-Zeyyad ve el Hüseyin b.Bistam en-Neysaburiyeyn, *İmamların Tıbbı*, (Trc. Hayrettin Tekümit), İstanbul 2008.
- Tıbbu'l-Eimme*, Naşir, Daru's-Şerîfi'r-Rıza, II. Baskı, Kum 1411
- OĞUR**, Necmettin, *Şî'â'da Ricâl İlmi Ve Bu Alanda Yapılan Çalışmalar*, Marmara Üniversitesi Sos. Bil. Ens. Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 2002.
- ONAT**, Hasan, *Şî'î İmamet Nazariyesi*, AÜİFD, XXXII (1992).
- ÖZ**, Mustafa, *Başlangıçtan Günümüze Şî'îlik ve Kolları*, İstanbul 2011.
- Bihâru'l-Envâr*, DİA, VI, s.141.
- Şî'â*, DİA, XXXIX, s.120.
- RAHAVEYH**, Ebû Yakup İshak b. İbrahim b. Muhlid el Meruzi b. Rahaveyh, *Müsned*, muhakkik: Muhammed Muhtar Darrar el-Müfti, I. Baskı, Dâru'l-Kitap el-Arabî, 2002.
- RÂVENDÎ**, El-Mevlâ Ebi'l Hüseyin Said b.Hibetullah Ravendi, *ed-Deavât*, tahkik: Medresetü İmami'l-Mehdi, Kum Kütüphanesi No:17.
- SAİDÎ**, Hüseyin, *el-Mualla b. Huneys*, I.Baskı Dâru'l-Hadis, İran 1425.
- SALİHÎ**, Muhammed b. Yusuf b. Ali eş-Şâmi ed-Dımeşki es-Salihi, *Subulü'l-Hüdâ ve'r-Reşâd fî Sîreti Hayri'l İbâd*, tahkik: Adil Ahmed Abdi'l Mevcut, Dâru'l-Kütübü'l İlmiye, I.Baskı, Beyrut 1993.
- SEMSÂRÎ**, Ebû İshak İbrahim b. Harb el Askari es-Semsari, *Müsnedü Ebu Hureyre*, tahkik: Amir Hasan Sabri, Dâru'l-Beşâiri'l-İslamiyye, I.Baskı, 2006.
- SOFUOĞLU**, M. Cemal, *Şî'â'nın Hadis Anlayışı*, Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, Basılmamış Doktora Tezi, Ankara 1977.
- Şî'â'nın Sahabe Hakkındaki Bazı Görüşleri*, AÜİFD, Ankara 1981, Cilt 24

- ŞÂŞÎ**, Ebû Said el Heysem b. Küleyb eş-Şâşî, *Müsned*, tahkik: Dr.Mahfuz er-Rahman Zeynullah, Mektebetü'l-Ulûmu ve'l-Hikem, Medine-i Münevvere, trz.
- ŞEHÎD**, Cemâleddîn Ebi Mansur eş-Şehîd, *Münteka el-Ceman fi'l-Ehâdis es-Sihah ve'l-Hisan*, talik: Ali Ekber el-Gaffâri, Câmîatü'l-Müderrişîn yay, Kum trz.
- ŞEHRİSTÂNÎ**, Şehristani Ebû'l Feth Muhammed b. Ahmed, *el Milel ve'n-Nihal*, II\54-56, I –II, tahkik: Muhammed Seyyid Keylani, Dâru'l-Marife, Beyrut, trz.
- ŞEYBÂNÎ**, Ebû Amr İshak b. Merrar eş-Şeybanî, *Cîym*, tahkik: İbrahim el-Ebyârî, el-Heyel Âmme, Kahire 1974.
- ŞÎRÂZÎ**, Hüseyin, *Kelimet'el İmam Hüseyin*, II. Baskı, Mektebetü Hiyne, 2006.
- TABATABAÎ**, es-Seyyit Tabatabai, *Sünen'un-Nebî*, tahkik: Muhammed Hadi el-Fâkihî, Müessesetü'n-Neşri'l-İslâmî, 1419.
- TABERÂNÎ**, Ebû Kasım Süleyman b. Ahmed, *el-Mu'cemu'l-Kebîr*, tahkik: Hamdi b. Abdulmecid es-Selefî, Mektebetü İbn Teymiyye, II. Baskı, Kahire, 1994.
- ed-Dua*, tahkik, Muhammed Said el-Buhârî, Dâru'l-Beşâiri'l-İslamiyye, Beyrut, 1987, Müessese İmam el-Mehdi Dâr el-Murteza, Beyrut 1411.
- TABERSÎ**, Mirza Hüseyin Muhammed Takî en-Nûrî et-Tabersî, *Müstedrekü'l-Vesâil*, Müessesetü Âli'l-Beyt li İhyâi't-Turâs, 1408
- TAYÂLİSÎ**, Ebû Davut Süleyman b. Davut et-Tâyalisî, *Müsnedi Ebu Davut*, tahkik: Dr. Muhammed b. Abdu'l-Muhsin et-Türkî, II. Baskı, Dâr Hacer, Mısır, 1999.
- TEBRÎZÎ**, Ebû Talip et-Tecfîl et-Tebrîzî, *Mucem el-Mehâsin ve'l-Mesâvi*, Müessesetü'n-Neşri'l-İslâmî li Cemâati'l-Müderrişîn Kum, I.Baskı, yrz 1417.thks
- TİRMİZÎ**, Ebû İsâ Muhammed b. İsâ, *Sünen*, www.darulkitap.com.
- TÛSÎ**, eş-Şeyh Ebû Ca'fer Muhammed b.Hasan et-Tûsî, *Tehzîbu'l-Ahkâm fi Şerhi'l Mukannea*, tahkik: Seyyid Hasan Musevi, Dâru'l-Kütübi'l-İslamiyye, Tahran, 1365.
- Misbâhu'l Müteheccid ve Silâhu'l-Müteabbid*, I.Baskı Müessesetü Fıkhü's-Şî'â, Beyrut trz.
- UĞUR**, Mücteba, *Ansiklopedik Hadis Terimleri Sözlüğü*, Ankara 1992.
- UYAR**, Mazlum, *İmâmiyye Şî'â'sında Düşünce Ekolleri*, İstanbul 2000.
- *Safevîler Öncesi İran'da Tasavvuf Ve Safevî Devletinin Ortaya Çıkışı*
www.kurannesli.info

YARDIM, Ali, *Hadis I-II*, İstanbul 2000.

YAZIR, Elmalılı Hamdi, *Hak Dini Kur'an Dili*, İstanbul 2007,(I-X)

YÜCEL, Ahmet, *Hadis Tarihi*, İstanbul 2011.

ZAHİR, İhsan İlâhi, *Şî'â'nın Kur'an İmamet ve Takiyye Anlayışı*, Ankara 1984.

ÖZGEÇMİŞ**KİŞİSEL BİLGİLER**

Adı-Soyadı : Ayşe DUMANLI
Doğum Yeri ve Yılı : ERZİNCAN /05.09.1983.
E-Posta : aysedumanli024@hotmail.com

EĞİTİM DURUMU

2009- 2012 : Tezli Yüksek Lisans, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, ELAZIĞ
2009-2011 : Tezsiz Yüksek Lisans, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ortaöğretim Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenliği, İSTANBUL
2004-2008 : Fırat Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, ELAZIĞ
1998-2001 : Pendik İmam Hatip Lisesi, İSTANBUL

İŞ TECRÜBESİ

2008-2009 : Kartal Mehmet Akif Ersoy Anadolu İmam Hatip Ve İmam Hatip Lisesi'nde Meslek Dersleri Öğretmenliği, İSTANBUL
2010-2012 : Refahiye Merkez Kız Kur'an Kursu'nda Kur'an Kursu Öğreticisi, ERZİNCAN